Microsoft

Microsoft®
Word®

PAUL EUGEN BANCIU

O CALATORIE CU AEROPLANUL PESTE MUNTELE ERODAT

Editura Marineasa - 1999

(AICI înseamnă la urma urmelor TIMP. Ce văd, ce aud, ce simt…). Umbra şi lumina. Lângă mine, o măgură cu ochii cât sacoşele pline cu nimicuri vegetale. Un şes de abur taie muntele orizontal, să despartă măreţia selenară de ceea ce e dedesubt. Unde sunt brazii?… Jos, mult mai jos de ceea ce se vede, într-o lume asupra căreia am convenit că e cunoscută, adică un fel de ACASĂ, despre care nu ştim mai mult decât că e un colcăit de ceva viu dintr-o poveste mentală, perpetuată inofensiv, ca un pericol posibil… Alături, vizibil un umăr de stâncă erodat geometric şi atât de uman(!) înverzit. O vegetaţie strepezită, de stepe alpine măcinate de ofensivele teluricului înfrăţit cu meteorologicul şi noi, adică ceva mai puţin decât senzaţia de EU, pentru că, Doamne, cât suntem de singuri! Şi de străini! Un univers mic, nici măcar exemplar, dinlăuntrul unui ochi ciclopic de forma unui corn de inorog, fusiform, cu care străpungem, lance, spre lumea din jur… să ne-o facem a noastră, de teamă (îi spunem mai franţuzeşte - solitudine s-o convertim în ceva comun, cultural, ce ne poate da iluzia că suntem doi, trei, un grup, … oricum, ceva european).

AERO-PLANUL nostru, al meu, e construit după o schemă de pasăre fosilă, sau, mai diletant, copiind infantil zborul unei linii frânte cu sens de

pasăre neagră ce se apropie de mine… Privesc spre ea (eu, renegatul din mine) şi mi se pare o pasăre mai reală decât ceea ce cred oricine că pot să văd într-o linie frântă ce se apropie fâlfâind. (Perpetua amăgire a inventatorului: Mâine voi fi treaz! Cineva o să ţină minte această imagine dinamică, se zice vie, se zice revelaţie, ce nu mai e nici măcar un vis. Tot festivalul creaţiei de azi a costat 3x8=24 de ore-lei - adică nici mai mult, nici mai puţin decât cele trei beri oferite materialist-dialectic pentru ziua de muncă a unui om. O bere de 8 lei pentru producţia socială, alta tot de opt lei pentru viaţa particulară, şi-n fine, una identică pentru uitarea a tot ceea ce a fost şi refacerea organismului prin somn. Nici medicii nu spun altceva… Sănătate curată, la un festival ieftin, de 3x8=24 lei-bere…) AERO-PLANUL personal e gata. Ce superb te simţi când eşti în cer, deasupra celorlalţi oameni şi cât de rudimentar poate fi acest sentiment al păsării de lemn mânată de un motor imperceptibil ce nu îşi zbate spasmodic aripile în sisteme de pârghii şi linii frânte şi troliuri suspendate şi pânze de arachne întinse între beţe din lemn de oţel găurite pe la mijloc ca penele de gâscă, să fie uşoare la scris, adică în aer… Nimic din aşa ceva, Nişte simple aripi de planor, uşoare ele, în sine, pentru că nu copiază decât un simplu exerciţiu mental, făcut cu logaritmii în buzunarul de la ceasul electronic, unde era pixul de odinioară, acelaşi care, în miezul nopţii dinaintea ideii AERO-PLANULUI nici măcar… sau măgarul de el nu mai era. (Iată un alt fel de uitare senilă a pieselor din imediata apropiere a necesităţii şi a cheii zis “franceză” de calibrul 8 la un capăt şi 12 la celălalt, din duraluminiu, să poată folosi la două tipuri stas de capete hexagonale de şuruburi…). Totul e universal, ca şi obligativitatea cavalerească a unui calibru de puşcă de a avea: 7,925 de ceva (9,82 e acceleraţia gravitaţională) să mă pot folosi şi eu, duşmanul rămas fără gloanţe,

de cartuşe uitate de tine pe câmp, pe când te retrăgeai speriat de o emfatică furtună dezlănţuită de toate gurile mele de foc deodată către tine, în pragul nopţii… fără să fi ştiut că tu, duşmanul meu eşti undeva în întunericul acela de la SSV, într-o coastă de munte. Tu ai zis: "Atac prin surprindere!"… Şi ai fugit. Eu nici nu mă gândeam la aşa ceva. Ar fi însemnat să convoc un efort uman de care nu eram capabil atunci, tocmai când mă pregăteam să dorm şi să visez milităreşte cu femei goale înainte de a le poseda paşnic, fără să mă gândesc o clipă la bucuriile ce le aduce un copil, doi copii, mai mulţi copii decât şuruburile unui motor de maşină pentru spălat rufele în familie…

STOP CADRU[1], pentru o concluzie: Şurubul şi glonţul sunt litere din cel mai universal alfabet al veacului…

(O dată descrise locul acţiunii şi planul aparatului de zburat, urmează ACŢIUNEA).

"MOTOR!"… AERO-PLANUL meu, adică iluzia de zbor pe nişte neguri orizontale din zona reavănă ce se strecoară graniţă printre stânci, despărţind brâna pe care mă aflu izolat de o brână înierbată aşezată la o sută de metri de mine, între steiuri, dincolo de un hău oribil despre care nu ştiu nimic. Între mine şi locul unde vreau să ajung e această punte înşelătoare, din abur, ce funcţionează independent de voinţa mea de la vest spre est, dusă de o pală de vânt.

De dedesubt soseşte vătuit, filtrat prin stropii de minusculă rouă mergătoare ai ceţii planor, sunetul. Perceput exact e un nenorocit de tractor (motor Diesel prost întreţinut, sau doar cu combustia infectată în carburatorul personal), numai bun pentru a face nişte arături - înainte şi simetric, înapoi - în tâmpenie, până termină de scormonit locul predestinat "cultivării" - joc inefabil de cuvinte visceralo-raţionale pornite de la confuzul "a cultiva"… O femeie se urcă în el şi

scoate un jalnic: Ăăăăh! Ceea ce ar fi echivalentul feminin al lui: Tu-i crucea mă-si! Adică a cui? A tractorului? A zilei pe care o va pierde? Sau a mecanicului idiot şi leneş ce i-a turnat ulei de opaiţ în rezervorul de motorină?… După estetica acelui "Aăăh!" spus atât de hotărât, baritonal, am identificat şi sexul omului ce s-a urcat la volanul obiectului numit în comerţul exterior tractor, de la a trage după sine. În cazul de faţă un plug, sau, de ce să nu cred, un brad doborât cu câteva clipe în urmă de un firez cu motor de Mobră. Nu l-am auzit până acum, aşa că bradul acela corhănit deja, fie a fost tăiat odată cu alţii pe când eu nu mă aflam încă pe brâna asta, fie trebuie să mă întorc la prima presupunere: că se ară ţărăneşte o poiană, până acum alpină şi sălbatică, unde creşteau ierburi de leac şi trăiau cerbi şi căprioare şi vulpi şi urşi şi şobolani şi mistreţi să se mănânce între ele ciclic, ca şi fătările, după o raţiune a locului numită de mine, să mă simt înfiorat: LEGE. Se ară, deci, sau vrea să se are printre bolovani, cu un plug specializat în grohotişuri şi roci de duritate diferită pentru a semăna acolo o plantă inutilă dispensarului băbesc şi jivinelor, în folosul marelui om, adică şi al meu, în numele căruia arăm totul. Nu e ea, hrana, pe primul loc între problemele lumii contemporane?… Planta e un fel de sacâz ameliorat prin sisteme savante şi încrucişat cu soiuri de grâu şi porumb, să fie triplu productivă anual, capabilă să dea 25,999 tone la hectar în orice fel de condiţii meteorologice.

O simplă presupunere-invenţie personală bună de dat aprobării CNST: respectiva plantă să facă, cum se crede, spice cu mii de boabe, ce nu mai au nimic comun cu cel de grâu - acela care repetă în imaginaţia paideumatică a lumii creştine chipul lui Hristos, - deci al unui om cu barbă ce se reîntoarce anual după un anume calendar agricol. Deci, bobul noii plante e o bilă perfect rotundă pentru a purta efigia globului, a universului uman,

descătuşat de credinţele sectare în nişte dumnezei particulari, cu grade mărunte în ierarhia tehnică, păstraţi de-a lungul veacurilor de inerţia memoriei după filosofia simplă că: e mult mai uşor să-ţi aduci aminte de frică, decât să-şi fie frică acuma de ceva! În folosul ştiut: ca mâine să te simţi mult mai bine. Deci bobul e o bilă universală ce conţine atât făina cât şi liantul, lichidul din arhetipul pâinii. Procesul de fabricaţie al viitorului aliment se reduce la o simplă fierbere, fără apă, în vase cât mai încăpătoare, după logica de cazarmă, că mâncarea făcută la cazanul popotei are un gust net superior celei făcute într-o crăticioară pentru doi pensionari. Se obţine astfel un lichid vâscos, care, după răcire, e împărţit cu un polonic tuturor celor dintr-o colectivitate, pe grupuri sociale încă distincte (defect de memorie ierarhică şi de înţelegere a utilităţii sociale). Burta plină înseamnă refacere şi elan… Deci alte opt ore de mass media color sau alb-negru, când se poate vedea ceea ce se petrece în exact toată lumea. Urmează altă porţie de sacâz reîncălzită şi somnul de 8 lei - berea până în zori.

STOP-CADRU: Simţeam nevoia să deslușesc, după sunete, ceea ce se întâmplă sub norişorul ce continuă să alunece între brâna pe care mă aflu şi cea de vis-á-vis, unde (nu prea ştiu exact de ce) vreau să ajung. În jur văd doar un peisaj lunar deasupra căruia e un ocean albastru, de la cel de Paris, la ceruleum până la ultramarin, iar fix deasupra capului, de Prusia. Observ liniştit că toate fac parte dintr-o paletă de albastruri septentrional-europene şi simt din nou, cu fericire, siguranţa sentimentului că sunt acasă. Jos, aud şi imaginez cu precizie ce se petrece. În jur văd şi u fac efortul decât să constat cum arată efectul eroziunii geologice comparat cu mişcarea orelor umane proprii. Improprii. Deasupra e un cer în culori culturale. În faţă şi sub mine - fluviul de rouă ce ţine Planul-Aero. Nimic mai mult, pentru că AZI

va fi MÂINE după ce voi ajunge dincolo şi IERI pentru propria-mi memorie. Adică Ieri mă aflam acolo. Atâta cred eu că se va schimba într-un sentiment plenar de ACASĂ, ce nu mizează nici pe cea mai măruntă imaginaţie, câtă vreme aud dedesubt aceeaşi voce de femeie înjurând diafan o maşinărie ce nu vrea să meargă rotund, printr-un: Ăăăh! A pagubă şi neputinţă, fără să se gândească în clipele acelea decât la timp şi la panul ei de arat. De aici până dincolo şi invers, ca şi mine, cât ţine poiana, departe de producţia sacâzului aceluia. Deasupra, cerul e colorat meteorologic la fel de european. Un sentiment de confort mă îndeamnă la imprudenţă pentru scopul declarat de a face ceva în plus decât simpla-mi plutire cu AERO-PLANUL între un ACUM şi alt ACUM, de peste drum, care nici măcar nu mă aşteaptă…

MOTOR!… Secvenţă: Cum nu aşteaptă de fapt nimic, fiind la fel de confortabil şi nemulţumit de starea lui plenară, fără nici o prezenţă în plus. O capră neagră picată din cer pe brâna de vis-á-vis ar însemna câteva fire de iarbă călcate sub copitele de o elasticitate străină celor mai fulminante picioare de balerină din lume. Alte câteva fire de iarbă păscute, cum şi câteva căcăreze din iarba digerată, cu o utilitate de o precizie zguduitoare pentru imaginaţia noastră, de a deveni îngrăşământul natural al viitoarelor fire de iarbă. Pe brâna de vis-á-vis, capra neagră ar putea fi o prezenţă utilă şi inutilă deopotrivă prin dublul ei act ce o face participantă la ciclicitatea unui microunivers. Prezenţa mea însă, constat disperat, e total inutilă. Şi, totuşi, simt că trebuie să ajung acolo fără nici o aţă, frânghie, punte, printr-un simplu zbor pe o înşelătoare plută de rouă.

STOP CADRU. Concluzie: AERO-PLANUL e atât de sigur încât mă îndeamnă la imprudenţe. “MOTOR!”… Una, singura posibilă, aceea de a ieşi din confortul sentimentului de ACASĂ, care începe să devină ostenitor, aducând în mijlocul

spaţiului din jur un element străin - FOCUL. Înainte de a face imprudenţa, constat privind cu o siguranţă de pilot: “Cea mai mare tragedie a libertăţii e vanitatea!” (şi imediat, jocul de cuvinte:) “Cea mai mare tragedie (tragedia e puiul vulnerabilităţii) a vanităţii e libertatea!”… Ciudat că şi acum, când sunt asigurat şi de gândul providenţei, tentaţia riscului continuă să mă sfredelească. Nu vreau deci să cobor ca un bleg dintr-un planor de abur, pentru că asta ar însemna să rămân cu sentimentul de ACASĂ până în clipa în care m-aş face fleaşcă de pietrele de lângă tractoristă, spre mirarea disperată , a aceleia ce spera să arate u totul altfel o mână picată din cer lângă ea, pentru minunatul ei efort de a pune în funcţiune maşinăria, să recupereze ceva din timpul restant. Nu, un asemenea gest, chiar şi filmat cu încetinitorul, e o cretinătate ce se păstrează între cele mai banale limite ale sferei sentimentului aceleiaşi siguranţe a lui ACASĂ… Vreau ceva străin: Focul, oferit oricând de două pietre şi o iască, sau pur şi simplu de un trăznet. Dar e senin ca-n fundul unui ceaun şi asta mă duce la disperare… Hm. O fi având ea, tractorista de jos, cheia franceză şi ceva cunoştinţe de mecanica motoarelor în dialect provincial, dar eu am în buzunar diavolul - o cutie de chibrite. Sunt fumător şi e normal să am aşa ceva. Un chibrit aprins în vânt, înseamnă o ţigară fumată mai puţin şi doar o senzaţie trecătoare de astru stins în palmă, nepăsător şi criminal, de o pală de vânt. Senzaţii domestice. Practice. Cu o asemenea întreprindere nu se poate aprinde nici măcar un pai din acoperişul sentimentului de casă, necum să produci diabolicul incendiu capabil să te elibereze de siguranţa însingurată a acestui obstinant ACASĂ. Trei chibrite aprinse deodată, ar fi trei ţigări fumate mai puţin la celălalt capăt al drumului şi asta înseamnă foarte mult pentru că pe brâna de vis-á-vis nu poţi întâlni decât capre negre

sau un eventual alpinist ce u e fumător, sau care va zice că nu e, dintr-un firesc sentiment de superioritate faţă de cel ajuns acolo unde a vrut să se caţere el, fără să fi făcut eforturile supraomeneşti la care şi-a supus trupul şi nervii vreme de cinci ore. Corzi, piloane noi bătute mereu riscând să-şi prindă unul dintre degete între fierul cuiului şi ciocanul izbitor, scăriţe, canadiene, pitoane vechi ce ies din fisurile stâncilor tocmai când vrea să-şi prindă de ele o carabinieră într-un răstimp dilatat, de libelulă, universul de piatră din jur… în fine, ierburile, netrebnice dar tari, din care nu se fac umpluturi de saltele, dar rezistă cu suficientă promptitudine la refacerea echilibrului precar al unui individ marionetă care-şi adună sub el propriile corzi şi se ţine cu degetele şi vârfurile espadrilelor de stânci, fisuri, pietre, într-un dans nebunesc. Văzut dinăuntru, totul are o logică precisă, explicabilă, controlabilă fizic, chimic, biologic chiar, dar pentru spectator totul e dement pentru că nu poate pricepe ce face celălalt cu nişte mijloace atât de casnice şi banale. Adică să ajungă undeva sus, de unde să se uite apoi la lume cu emfază, cuprins de nefericitul sentiment că ar fi “atunci” şi “acolo” şi pentru totdeauna, prin memoria nefastă a victoriilor - un Dumnezeu. Sau cu sentimentul de Dumnezeu…

Ei, bine, un asemenea om poate să aibă la el şapte brichete Ronson în perfectă stare de funcţionare, cu piatră elveţiană sau austriacă, cu gaz, petrol, benzină şi aprindere electrică, că nu va da cu siguranţă un foc unui ins îmbălat de pofta de a fuma, chiar să ştie sau să-l vadă cum îşi mănâncă pe rând ţigările cu hârtie cu tot, una după alta, să se simtă săturat de patimă. Explicaţia minţii lui e simplă: Păi de-aia am urcat cinci ore până aici şi mi-am riscat, oho ho! de câte ori viaţa - mai ales acolo, la diedrul ăla surplombat căruia-i spune tehnic, hamburgher, de parcă ar fi o chiftea fierbinte într-o chiflă caldă?! Ăsta a fost scopul

efortului meu, sau unul estetic? (va zice el să-şi mascheze cât mai bine sentimentul de Pantocrator)…

- N-am foc! Să fie clar!…

— Şi tu vei fi nevoit să rumegi tutunul nears, să-l aspiri pe nări şi dacă tot u te satură, să ţi-l vâri şi-n urechi şi mai ales în ochi, măcinat de dorinţa de a avea o senzaţie completă. Abia atunci te vei simţi cu două trepte deasupra individului pentru care eşti, evident, duşman. Una, pentru că erai acolo înaintea lui fără vreun efort şi a doua, că ţi-ai rezolvat problema patimii fără focul lui, învingându-i zgârcenia printr-o sumedenie de senzaţii dintr-o memorie beningn bicisnică a Iadului venită din copilărie. Iad. Unul casnic, posibil, personal, dar mai puternic decât încăpăţânarea frustratului de ceea ce credea el că va fi o victorie atât de personală încât să-i aducă imaginea, nu mai puţin casnică, a Raiului…

STOP CADRU. Acestea toate nu sunt mai mult decât nişte calcule previzibile ale unor situaţii posibile pentru a putea avea curajul să dau foc întregii curţi de chibrituri, să ardă, să-mi creeze acel - Ne-CASĂ de care simt acum atâta nevoie. Fitil Bickford (un englez ca şi Nobel, căruia i-a completat invenţia fără să existe astăzi un la fel de celebru premiu pentru Ştiinţă, Progres, Dezvoltare, Literatură şi Pace anglofilă).

“MOTOR!”… Îmi asum riscul incendierii acestui obositor confort abil de acasă, şi cu flacăra unui chibrit dau foc tuturor celorlalte beţe din cutie. Omogenul vânticel, în loc să stingă pălălaia o asmute către piele. Jucăria asta de piroman o folosesc pentru a ieşi puţin din AERO-PLANUL personal ce mă poartă cu viteza constantă a aceluiaşi vânticel de pe brâna lui Acum de ieri pe brâna lui Acum de mâine… Astăzi, în accepţia senzaţiilor mele e focul. Micul Soare produs de mine în mijlocul unui univers sub-solar. Acesta e pentru mine echivalentul alpinistului ajuns pe

brâna unde voi fi acuşi, cu diferenţa că el se va simţi un Dumnezeu pentru că a ajuns acolo, pe câtă vreme eu sunt un Dumnezeu de o mie de ori superior lui prin aceea că am produs ceva ce nu mai are nimic comun cu casa - Focul. Am creat un fel de Soare trecător, care mai are şi inconvenientul că arde cu o flacără tot mai mare nimicindu-mi cu osârdie milimetrică orice rest de carton întreg de care să-l pot ţine fără să-mi ia foc pielea… Senzaţia durerii arsurii creşte. Într-un fel e perfect asemănătoare cu aceea a palmei prin care trece o frânghie - coardă, scăpată pentru o clipă din mână, în timp ce trupul pică în gol… Sau cu durerea degetelor îngheţate înăuntrul unor mănuşi din piele îmbibate cu apă la plus zero grade, încercând să ţină pe un centimetru întreagă greutatea corpului până când unul dintre picioare va reuşi să descopere pe nevăzute fisura sau pietricica prin care să aducă cel de-al treilea punct de sprijin corpului atârnat în surplombă. El vede înlăuntrul ochilor minţii (există cu siguranţă o vedere dublă a ochiului, ca în amuletele Mashaalah, unul spre afară, altul înăuntru) ceva negru, dureros, la care-i zice “ultima clipă” şi strigă domestic, urlă, zbiară: “Mamăăă!” să-şi convoace toţi nervi şi muşchii neştiuţi la un efort suprem… Eu strig ceva asemănător şi, după ce scap cuta arsă din palmă, îmi umplu gura cu deştele să-mi liniştesc durerea ajunsă până dincolo de toate străfundurile ce au perceput direct focul… Înjur, deci, birjăreşte în gând, cu alte cuvinte decât acel: Ăăăăh! Al femeii de jos în faţa maşinii ei şubrede…

Invoc tot ce ştiu că poate să fie mai cumplit împotriva cuiva precis, a mea, a acelui dublu ce a trecut peste providenţă şi a experimentat senzaţia îndepărtării de confort. De acel ACASĂ plutitor între o brână Ieri şi o brână Mâine. Durerea se mai domoleşte şi constat cât de sărat este micul meu dicţionar de Istoria religiilor din care am ales doar

ceea ce mă lega de zeii domestici cu care am copilărit. N-o să pot înjura niciodată cu Vishnu sau Quetzakoatl…

STOP CADRU. Înciudat pe propria-mi neputinţă zic: Ei bine, dacă nici într-un asemenea moment de excepţie n-am fost capabil să mă folosesc de ceea ce ştiu, ci numai de ceea ce aflasem înainte de a putea citi, sunt un dobitoc. Adică la fel cu oricare altul. Fără nici un pardon, domnilor! Am spus un nume inventat de voi şi preluat în vocabular din copilărie, când nu puteam să fiu bănuit de mizantropie.

"MOTOR"… Durerea s-a mai dus în timpul invocaţiilor. Scot deştele din gură. Sunt roşii, inegal afumate. Avantajul meu e că am o senzaţie încă violentă doar la câteva degete de la o mână ce a creat focul şi s-a năstruşnicit să-şi ţină creaţia la vedere…

… Brâna pe care trebuia să ajung e lângă mine. Sunt atât de material cuprins de roua negurii ce m-a purtat dintr-o parte în alta a celor două stânci în eroziune încât nici nu trebuie să fac efortul să cobor. Să mă dau jos nesigur, pe o scăriţă, pe o scăriţă, caraghios din nacela unui balon sau şi mai complicat, din carliga unui planor. Sunt pe brâna Mâine. În loc să răspund dorinţei ce m-a mânat până acolo, aceea de a privi spre brâna de unde am plecat (Spre Ieri, poftim!), continui să-mi privesc mâna arsă, îndobitocit de ceea ce am putut să fac, fără să mă cutreiere o clipă bucuria vanitoasă, incalculabilă a superiorităţii mele faţă de cel care ar fi ajuns în acelaşi lor căţărându-se, nefericitul, pe care-l dor toate atât de tare încât nu mai simte nimic, şi-n loc să privească blegit de satisfacţie că e, iată, un Dumnezeu spectator al lumii de unde a venit, golit de orice gând, îşi strânge sculele gospodăreşti: frânghii, pitoane, scăriţe, carabiniere, ciocan, chingi… să le ştie în siguranţă, adică în noua sa ogradă vremelnică, ca

abia după această operaţie să se poată dedica pe deplin scopului atins - contemplaţiei…

Eu continui să-mi privesc degetele, mai cu seamă pe primele trei, între care cel mai nefericit e al doilea, iar cel mai dureros, cel de alături.

STOP CADRU… Comentez în mijlocul unei bucătării spirituale, cât o vacanţă de vară petrecută la străbunici, visceral şi poematic:

- Oare care dintre limbile din dansul flăcării te arde mai adânc? … Cea nevăzută, cea galbenă, cea albastră sau aceea neagră pentru ochi, aflată taman la mijloc, unde se petrece arderea, nimicnicirea?… Sau poate lacrima ce mi-a umplut ochii şi nu se stinge decât peste vreme?… Ori poate pala de aer cald şi nesigur care-mi clatină bruma de pământ de peste faţă?… Sau poate strigătul, unul, necunoscutul, dinlăuntrul degetului atins de moarte până la vână?…

“MOTOR”… Constat mulţumit: mi-a reapărut confortul mulţumirii că am ajuns unde vroiam şi pot să contemplu ce se întâmplă în jur. Că Soarele a mai trecut de peste cer şi pe brâna de unde am plecat s-a lăsat un fel de noapte vremelnică, adică umbra, recele nopţii de mai târziu. Muncit de activităţile mele creator-distructive am pierdut şirul întâmplărilor sonore de jos, unde se ară vitejeşte, înjurăturile disimulate venind acum de la întâlnirea metalului cu bolovanii şi din efortul fragilului motor de tractor pus să lucreze dincolo de toţi parametrii optimismului inventatorilor săi… Culoarea cerului şi-a pierdut total nuanţele de albastruri europene şi are ceva din… nu por să spun, pentru că nu cunosc echivalenţele lingvistice ale celor dintr-un catalog al pictorilor orientali…

Mă simt dintr-o dată în mijlocul unei străinătăţi stranii, unde ai siguranţa că nici unul dintre cuvintele limbilor pe lângă care ai trecut, plus cea maternă, nu mai sunt folositoare. Nici măcar obişnuinţele, semnele mâinilor, alfabetul

mut: mi-e foame, mi-e frig… însemnând un capăt de aţă dintr-un ritual eschimos ce duce direct către ceea ce imaginaţia spiritului lor desemnează prin “umbra sufletului”, adică trupul. Adică întreg acest, acel, sentiment de ACASĂ. Căci trupul nu e, nu-i aşa, altceva decât sentimentul de acasă. Cel care-ncepe să-mi scape acum, aici, pe brâna unde am ajuns nu din întâmplare, ci doar pentru că trebuie să fiu. Primitiv şi adevărat: Totul se rezumă la trupul-casă. Ei bine, n-o mai am, iar tractorista de sub plafonul de rouă e o străină de care mi se face un dor nebun. Aş lua-o şi de nevastă numai să ştiu că mai pot să ajung iar acasă. Cunosc prea bine tot ce o să se întâmple şi cât de năclăioasă o să fie banalitatea vieţii noastre, dar vreau acasă. Vine noaptea, şi pentru spaţiul acela nu am nici o pregătire teoretică, nici una practică, nici măcar una spirituală. Ceea ce zic eu că ştiu sunt nişte lucruri inventate de generaţii la rând şi amplificate cât să arate ca un tablou de Bosch, din care nu pricepe nimeni mai mult decât frica de singurătate a singurătăţii. Greaţa de ea şi ura pe sinele părăsit dintr-o joacă…

Precis vine noaptea pentru că toate albastrurile europene, de la Toledo, Paris, Veneţia până în Prusia şi la Mândrămărie s-au mutat peste întreg locul unde mă aflam, cel de dincolo de hăul trecut. Un car, adică un nimic chior de albastru devenit dintr-o dată o formă stâncoasă complicată dintr-o bandă cromatică ce alunecă de la negrul cel mai ivoriu, până la ceruleum. Un cer din amintire devenit stâncă. Stânca de ieri, brâna, casa mea. Dacă făceam efortul să rămân, aş fi putut să cred că eu însumi sunt cer, sunt albastru. Un albastru gânditor ca o planetă gânditoare până la demenţă… Aşa însă, sunt pe partea opusă. Altundeva. Adică însuşi întunericul. Pe acesta nu l-a inventat nimeni. Tot ce s-a făcut e legat de lumină, de vizibil. Or acum, eu îmi trăiesc conştiinţa propriei mele preexistenţe totale…

… Zgârcitul ăla de alpinist a coborât din trei rapeluri, şi-acum bea rom să uite de toate durerile şi bucuriile prin care a trecut, la doi paşi de femeia ce stă la aceeaşi masă şi bea ţuică mureşană. Omul se laudă cu isprava lui, gândindu-se confortabil ce bine e să fii la lumină, acasă şi la posibilitatea veşnic vacantă, de a o poseda fluctuant pe femeia aceea, chiar dacă nu aduce cu vreuna dintre dansatoarele de la Moulin Rouge. Sănătate curată!… De vacanţă. Cabanierul taie butuci groşi la lumina zgârcită ce vine prin pătratele ferestrei de la lampa de petrol de pe masa scenei bucolice. Poate e bărbatul femeii aceleia, care a uitat puţin de el, sau toată ziua a uitat, cât a fost pe tractorul ei, ori în luptă cu motorul neputincios. Alpinistul îşi laudă dansul de marionetă prin care a putut să ajungă să se simtă şi el un Dumnezeu al lumii în ziua aceea, în timp ce femeia ascultă, tot mai convinsă ci sleitul personaj, care acuma e clar ă ar vrea să o posede înainte de culcare ca orice învingător, e un mincinos de clasă şi oricâte scule de şpargă, lemn sau aluminiu ar avea la el: scăriţe, canadiene, pioleţi… la ora aceea n-ar mai fi putut să se urce pe ea…

STOP CADRU. Lumea mea se rezumă la o senzaţie auditivă limpede. Vântul perceptibil nisipind stâncile din jur, ca şi cum s-ar zbengui prin coamele jepilor. Lătratul câinilor şi urletul scurt al vieţuitoarelor, ca nişte fântâni săpate în urechea nimicului negru şi rece. Şi-o amintire: trei deşte de la mâna dreaptă. Nici o bucurie, nici o tragedie… Toate ar însemna trup, casă, ACASĂ… Or, AICI sunt într-o străinătate imediată unde nu mai trăieşte lumea aceea care-şi spune prin confuzie sau amnezic ACUM, ACUM, ACUM… AICI înseamnă Întotdeauna… Faţa timpului lasă umbră, pentru că înseamnă viaţă… dar aici? Acest AICI nu lasă umbre... e pur şi simplu un întuneric pe canavaua căruia mai pot rememora:

“MOTOR”… populaţii de evenimente obişnuite devenite aici stranii prin simpla alăturare sub un simulacru de luminiţă trecătoare, rotundă. Dar pentru cine, când nici eu nu mai simt frica?

STOP CADRU. Vorba latinului: “Primus in orbe deos fecit timor”, altfel spus: “La început zeul a creat în lume frica”… Să fie aici atât de ubicuuu încât să simt inconceptul?…

“MOTOR”… La un radio cu galenă cât o săpunieră aud de undeva ecourile unei poveşti despre război. Dar cine cu cine se mai poate dibui în toată bezna asta ieşită în afara timpului, sau încă se mai bat lapiţii cu trupele lui Napoleon pe Berezina sau la Port Artur într-un fronton de pe la începutul veacului al XXI-lea?… Iar o să strice muntele. Iar o să mute râurile şi-o să-i taie pădurile fără să iasă din asta nici măcar un deşert ca lumea, nici un templu pentru zeul ăla spăimos… Dar asta se petrece ACASĂ, undeva în străinătatea clipelor unde am ajuns. Şi, Doamne, cât îşi era altădată de frică să-mi pierd nopţile pe acoperişuri ca motanii… Mi-ar trebui o frânghie şi un cuţit. Sunt convins că aş putea să o ţin dreaptă ca o lumânare către cer şi să urc perpendicular pe ea tăind mereu în urmă bucata parcursă, cu eroism, să fie sigur că voi ajunge la fel de singur până la capătul ei, suspendat în marele şi imaterialul Aici al ultimului capăt de sfoară. Ce e acolo? Beznă, ca peste tot. Una ceva mai rece şi iute pentru că trece cu vreo două palme peste ultima fărâmă de pământ. O beznă ca toate celelalte, holografic răspândite în orice găoace… În acest suspendat AICI nu se mai aude decât un şuierat ce trece incert prin dreptul urechilor. Dacă e dintr-o parte în alta înseamnă că zbor, dacă e de jos în sus înseamnă că am plecat către casă pe ascensorul de serviciu şi peste două, trei ceva de timp o să nimeresc între cabanier, tractoristă şi Tartarin în Carpaţii Meridionali. Şi, Doamne, ce năduşeală o să fie până o să ne lămurim cât de cât că nu e bine să afle lumea

despre măreţia amănuntelor unei convieţuiri paşnice, deşi alpinistul nu se va lăsa înduplecat să creadă că aş fi aflat mai multe decât el din toată călătoria mea cu AERO-PLANUL. Asta în vreme ce cabanierul şi tractorista vor face dragoste pe covor, la doi paşi de noi, cu neruşinare, jurându-şi că-n prima duminică se vor duce la primărie şi la biserica din sat să se căsătorească după lege, să se mute la oraş şi să puieze mulţi copii dinte care doi să se facă unul alpinist, iar celălalt… nu se mai ştie ce… capabili să se certe orgolios lângă doi oameni care fac dragoste…

STOP CADRU: AICI înseamnă timp, adică ceea ce văd, ce aud, ce simt, ce scriu…

CEASUL LUI NORMONAŞ

Oamenii lăudăroşi sunt zgârciţi iar cei darnici se plâng. Alţii ziceau că zgârciţii se plâng şi darnicii se laudă, sau despre aceştia din urmă nu se mai zicea nimic. S-ar putea întocmi clasamente, deşi asta este treaba celor care nu mai pot participa la joc. Oricum, Normonaş s-ar afla în grupa celor cărpănoşi care se laudă.

Normonaş era la vremea lui unul dintre acei oameni totali, înzestraţi cu tot ce trebuie pentru a se putea spune că-i capabil, capabil la orice, sau, capabil de orice. Ar fi putut fi gangster sau mitropolit, sfetnic sau gestionar, inventator sau

pericol public prin imprudenţă. Prin imprudenţă, pentru că deşi era cărpănos iubea oamenii.

Naşterea îl găsi într-un sat de munte, cu opt case pe o vale şi cu altele trei pe altă vale, cu oameni inimoşi dar uitaţi de istorie undeva băltind a mătasea broaştei, că aşa se întâmpla mereu când inunda istoria şi apoi se retrăgea în matca ei. Ultima inundaţie fusese prin 1916 dar nu ajunsese până la satul lui. Pe la zece ani sătul de oi, de brânza de oi, de urda de oi, de caşul de oi şi de căreţii de oi fugi de acasă să-şi înceapă o altă viaţă în familia unor împătimiţi într-ale comerţului, din marginea unui oraş mare. Şi învăţă mai întâi de cine să se teamă şi să se apere apoi de abia cum se face comerţul, pentru că dascălii lui lipseau uneori cu anii de acasă după câte o afacere şi gurile rele ziceau că “au bulit-o”.

Ajuns mare, ştia deja locul fiecărui cuvânt şi al fiecărui post şi al fiecărei ierarhii şi-şi bătu orice concurent în măiestrie iar după ce trecu de două ori cu inima prin dreptul singurătăţii, dar se găsi mai isteţ şi scăpă basma curată, îşi încropi o prăvălioară modestă în care intrai om întreg şi ieşeai beat, mire, sărac lipit ori încărcat cu zeci de aparate pe care nu le mai foloseai niciodată.

Normonaş îşi făcuse şi un atelier pe lângă prăvălioară, în care şorofăia, cu vreo două calfe, nişte minunăţii din toate resturile metalice ale ultimului război mondial, pe care le vindea cumpărătorilor. Din tuburile goale ale obuzelor făcea maşini de gătit în serie pe care le vindea mai ieftin decât alţii. Din roţi dinţate şi bucăţi de ţevi de tun aranjase nişte maşinării cumplit de zgomotoase, pentru tors, deşi după război nu-i mai ardea nimănui să mai toarcă, dar el le vindea atât de ieftin încât măcar şi numai pentru munca lui, şi îi plăteai banii ca să le ai în curte şi să-ţi sperii duşmanii cu ele.

Ba îi veni ideea să-şi facă un automobil din nişte afeturi de tun şi carcase de tancuri că, zicea

el: “vremea-i încă tulbure şi nu strică să ai o maşinărie prin care nu treacă glonţul”. Renunţă să o mai ducă la bun sfârşit în ziua în care una din calfe aduse în curtea lui Normonaş o maşină de campanie nemţească, în cea mai bună stare, găsită într-o căpiţă de fân. Se uita la maşina nouă, se uita la paleomobilul lui şi-i venea greu să renunţe la atâta oţel special şi începu să construiască, din piesele iar disparate un ceas imens, cât o jumătate din turla bisericii pe care să îl doneze cartierului lor şi să-şi înscrie astfel numele printre ctitori. La ceas lucra mai ales duminica. Vechii lui dascăli, vecinii îi deveniră discipoli şi puţin mai trebuia pentru a-l pune primar al întregului oraş, că faima năstruşnicului comerciant-inventator depăşise graniţele cartierului şi se întinsese prin toate cotloanele oraşului. “Vrei o cheie universală, mergi la Normonaş, pe Calea Dumbrăviţii”. “Vrei un ceas care să-ţi împuşte ora exactă cu rafale scurte sau lungi, la Normonaş, că poate orice”. “Vrei să te faci criţă şi să simţi că te afli în pântecele celor mai cumplite maşini de tocat vremea, hai la Normonaş”.

Şi încet, birjarii, primii muşterii ai prăvăliei lui Normonaş, fuseseră înlocuiţi cu poştaşii, apoi cu ceferiştii şi în urmă cu ofiţerii, iar după ce deschise o terasă cu umbrele care se roteau după soare, zicea Normonaş, începuse să-i vină şi lume bună, adică civili în trăsuri, pentru că, deşi iubea sculăria metalică a militarilor, nu avusese vreodată afecţiune pentru soldaţi ori celelalte grade până la generali, care pentru el tot soldaţi erau, dar ceva mai bătrâni.

Babele, şi de la imaginaţia lor stătută şi ceilalţi, vorbeau că Normonaş pregăteşte în pivniţă o bombă. O bombă mare cu care să pună la respect tot oraşul. Şi aşteptară aşa o vreme până ce îi luă plictiseala şi uitară de bomba lui Normonaş. Ba vremurile se tulburară şi mai al dracului şi se zice că “chestia cu guvernul de anul trecut era fleac pe

lângă ce avea să vină". Unii ziceau că-l motroşesc pe rege în toamna aceea şi babele, iar babele, plângeau amar după ţara lăsată fără ocârmuitor. Veselii erau puţini, nepăsătorii care nu câştigaseră şi nu pierduseră războiul, şi pentru care un minim de câştig era de ajuns. Se vorbea că nişte oameni din oraş, înhăitaţi cu alţii dinainte, care nu fugiseră în '45, voiau să facă prăpăd prin urbe, ba că într-o seară, în cartierul Vaşca, se auziseră focuri de armă.

Normonaş mai avea de lucru la "ceasul oraşului", că se hotărâse să-l pună în piaţă, de vreme ce toată lumea ştia de numele lui mai abitir decât de-al primarului. Tocmai închise prăvălia cu nişte muşterii înăuntru când dădură buzna peste el în atelierul din curte câţiva inşi cu arme automate.

"Normonaş, scoate armele!"

"Care arme?"

"N-ai luat tu tot ce era depozitat la Crucea Lelii în şirele alea de paie?"

"Ba da!"

"Nu le-ai adus acasă?"

"Ba da!"

"Nu erau armele acolo?"

"Ba da!"

"Scoate armele!"

"Care arme?"

Cei trei făcură imprudenţa să se apropie prea tare de maşinăria infernală care aducea mai degrabă cu o tanchetă decât cu un ceas. Atunci zăriră două ţevi de tun îndreptate direct spre ei şi se opriră definitiv. Erau greutăţile viitorului ceas care-şi ascundeau celălalt capăt într-o dubioasă amestecătură de tuburi şi roţi dinţate. Cei trei s-aveau să ştie asta şi puseră problema altcum.

"Normonaş, cât vrei pe arme?"

"Care arme?"

Şi dialogul se înfundă din nou. Cei trei bătură în retragere şi din uşa atelierului unul mai înalt îi

strigă: “O să-ţi plângi de milă, la tunuri răspundem cu tancuri!”

După seara aceea avu linişte, dar începu să fie mai atent la vorbele muşteriilor lui şi mai ales la alea cu împuşcăturile. Auzi o dată de la ceferist că nişte gangsteri făcuseră praf magazinul unuia Todea din centru, pentru că nu le jucase în strune. Îl apucă frica. Îşi aduse aminte de arme şi se gândi că ar fi fost cu cale să scape de ele repede. Noaptea se foi în pat să găsească locul acela unde trebuiau duse, şi de-abia spre ziuă, mai de oboseală, mai de nelinişte, trezi o calfă şi şi-o trimise la poliţie să vină aceia cu un camion şi să le ducă. Nu-i părea rău decât după mecanismele lor şi după tuburile egale, perfect egale şi rotunde ale cartuşelor din care ar fi putut face te miri ce aparate pentru necăjiţii lui de muşterii.

Pe la şase sosiră două camioane, unul cu soldaţi şi altul gol. Împrejmuiră casa de parcă ar fi vrut s-o ia cu asalt. Normonaş ieşi liniştit în curte, se aşeză gospodăreşte pe trepte şi-i spuse şefului ălora de la poliţie unde le-a găsit, când, şi că el le luase numai pentru a face cave omenesc din ele pentru mizeria amărâţilor. Dar poliţistul nu pricepu şi-i dădu să semneze o declaraţie. Între timp soldaţii încărcau camionul. La sfârşit, Normonaş le povesti episodul cu cei trei, şi le zise că ar fi fost normal să-l apere de ăia sau măcar să-i lase şi lui vreo armă. Plecară fără să-i răspundă iar şeful lor îi mulţumi într-un fel care pe un altul l-ar fi pus pe gânduri. Normonaş intră în atelierul lui şi reîncepu lucrul la ceas. În ziua aceia nu deschise, deşi era într-o marţi. Către prânz una din calfe îl întrebă pe Normonaş dacă n-avea de gând să se însoare, dar nu-i răspunse. Îi părea rău după atâta amar de fierărie pe care i-o luaseră, şi-şi bătea măselele de ciudă că singur le dăduse totul. Seara vru să deschidă prăvălia, să mai vadă oameni şi să uite de necaz, dar se trezi cu unul din cei trei. Era tot cel înalt dar fără automat. Intrară să discute în casă.

“Normonaş, cred că ai uitat de noi. Nu?” Omul dădu din cap, mai mult a pagubă. “Uite, am adus banii pentru tunul tău din atelier”. “Nu vi-l dau că ăla-i…” vru să spună “ceas” apoi se opri. “Două sute de mii, băiete, nu fi prost!” “Ăla n-are preţ”. Se mai ciorovăiră un timp dar Normonaş rămase ferm: “Nu-l dau nici pentru măta!” Celălalt ieşi furios. “Ţi-l luăm!” Normonaş stătea cu o cheie franceză în buzunar şi individului îi era cam peste mână să-şi scoată pistoalele şi să-l sperie că prea arăta colţos obiectul ăla din buzunarul birtaşului. Şi-apoi umbla vorba că de la Normonaş te puteai aştepta la orice. Aşa că individul plecă dumnezeindu-L şi amenințându-l cu pustiul.

Birtaşul îşi chemă calfele şi trăzniră un chef până la ziuă când deschise larg uşile şi se umplu de oameni. “Veniţi fraţilor că azi e zi mare, Normonaş dă de gratis băutura şi jumate preţ la celelalte”. Sencinse o hărmălaie pe la prânz de nu se mai ştia a cui era prăvălia şi dacă nu cumva colţul ăla de lume era raiul. Se servea fiecare cum apuca. Ba după prânz, Normonaş, care băuse cu muşterii pe la mese, începu să-i cadorisească cu câte un obiect din acelea făcute de el până ce umplu tot oraşul cu suveniruri de la “Colţul de rai, că aşa-i botezară prăvălia din ziua aceea.

Către seară luă amestecătura aceea de nuntaşi apocaliptici după el în curte să le arate minunea, “Ceasul oraşului. Era iarnă fără zăpezi, iarnă uscată şi înţepenită. Şi se strânse atâta lume câtă nu se mai adunase la un loc nici la cel mai mare mort al oraşului.

Când deschise uşile atelierului, lumea bătu înapoi, că parcă arăta cumplit maşinăria cu ţevile scoase în faţă, amenințător. “Nu puşcă, mă! Staţi să-l vedeţi!

Calfele, ameţite şi ele, încurcară lanţurile scripeţilor până ce Normonaş furios pe neîndemânarea lor, prinse zdravăn un capăt de lanţ şi trase. Bomba, cum îi ziceau oamenii, icni scurt,

apoi la a doua zvâcnitură ieşi prin acoperişul şopronului şi se înţepeni într-o rână ameninţând să-i nimicească pe toţi dintr-o clipă într-alta. Normonaş ieşi afară, puse calfele s-o îndrepte, apoi luă un târnăcop şi începu să dărâme pereţii atelierului cu o furie cărei nu-i rezistară decât puţini din cei de faţă. Se iscă un tărăboi mai infernal decât arătarea. Toţi ţipau apucaţi de o bucurie nebună de a distruge, învălătucindu-se-n sârme şi prăvălind ce apucau. Mişunau mâinile, picioarele, se-ncolăceau braţe şi haine rupte, tot mai rupte, dar nu-i păsa nimănui de nimic de parcă nebunia aceea de o oră compensa dorul de fericire a câtorva zeci de familii.

Peste o oră toţi erau frânţi dar zidurile prăvălite. Deasupra mormanului de dărâmături şi oameni, arătarea, un monstru negru profilat pe cerul vânăt închis al apusului.

“Îl pun să meargă!” grohăi aproape Normonaş. Într-o clipă toate mâinile şi picioarele şi trupurile se adunară unul într-altul şi se lipiră de zidurile casei într-o masă compactă neputincioasă în apărare. “NU! NU azi Normonaş… ţipă sugrumat o voce, mâine… pe ziuă”.

“Ba acu, că m-aţi ajutat” mai zise birtaşul şi se apropie de monstru. Împinse cu un par cele două ţevi, greutăţile ceasului abia bănuite în întuneric. Se auzi un scrâşnet ca de şenile care ocupau ritmic un teritoriu.

“Iar vin nemţii” mai strigă vocea gâtuită. Apoi se lăsă o linişte de pustiu peste care rar, metodic, imperturbabil, robotea un ceas ca o maşină de tocat timp şi nervi şi oameni. Se auzea numai, venind de undeva de sus din întuneric.

După o altă oră toţi erau împrăştiaţi pe la casele lor îngroziţi. Normonaş cu calfele închiseră prăvălia şi se culcară.

A doua zi dimineaţa începură să se apropie de curte mai întâi vecinii, cei de visaseră iar cu război foindu-se-n udeala paturilor până-n zori, apoi alţii

şi alţii până şi din celălalt capăt al oraşului. Ziua era altceva. Vedeai monstrul, ştiai că stă acolo şi nu vine peste tine, ştiai că arată a orice dar merge ca un ceas, şi dacă erai atent puteai vedea şi ora exactă dată de nişte arătătoare mari făcute din ţevi de mitralieră. Până seara tot oraşul, cu oficialităţile lui cu tot, cu poliţia şi copiii lui aflaseră de ceas ori îl şi văzuseră. Normonaş era din nou omul numărul unu. În a treia zi dimineaţa îşi adună calfele şi le zise: "Mă pruncilor, vă las astea aici, iau banii şi plec".

După două luni deschise un atelier de reparat maşini în alt oraş. Nu se pricepea la maşini, dar n-avea trebuinţă de ele că-şi angajase câţiva mecanici şi-i era de-ajuns. Bani avea, mintea îi dădea pe lângă şapcă afară aşa că după alte două luni ajunse cunoscut de tot oraşul. În curte mai făcu un şopron să-şi încropească el acolo "o maşină lux, ce nu s-a mai văzut" din toate piesele care-i prisoseau de la reparaţii. Învăţă lecţia motoarelor în patru timpi şi spre Paşti ieşi în oraş într-o tricicletă capotată de patru locuri cu motor.

Vorbea lumea că-i geniu şi începură să-i viziteze întreprinderea ba cu treabă, ba fără, ba pentru ascuţit cuţitele de la maşina de carne, ba pentru batoze stricate, şi lui Normonaş îi veni ideea să lărgească profilul întreprinderii lui şi deschise vad bun.

Într-o zi îşi aminti de ceasul lui din Calea Dumbrăviţii, aşa că demontă triciclul şi se puse să strângă piese de toate tipurile pentru un altul. Îl trimise pe unul dintre mecanici să-i aducă din celălalt oraş nişte roţi dinţate de la primul lui ceas, dar fu nevoit să-şi caute altele pentru că primarul oraşului ăluia dăduse ordin să fie demontat şi trimis la topitorii.

"Aşa or să facă şi cu ăsta. Mai bine nu-l fac". Dar uită repede gândul şi în iarnă, după sărbători, îşi chemă toate cunoştinţele să asiste la "dezvelirea monumentului".

Se adunară mulţi, şi iar fu sacrificat şopronul, că Normonaş nu ştia face decât ceasuri de cinci şase picioare. De data asta lucrurile se desfăşuraseră calm, chiar sobru, iar momentul dărâmării ultimului zid avu în el ceva patetic. Ceasul era o replică rafinată a celuilalt. Tot masiv, tot cu greutăţi şi sute de şuruburi şi roţi dinţate, dar avea o meteahnă: nu-ţi puteai da seama cât era ora exactă, pentru că Normonaş renunţase la ideea discului clasic şi orele erau dispuse pe verticală iar cele două arătătoare alunecau una pe lângă alta de jos în sus după un model care aducea mai degrabă a cântar basculă decât a ceas. Totuşi, obiectul ca atare fu primit cu urale. Cineva propuse se fie mutat în centrul oraşului, iar altcineva să fie pus în turnul bisericii deşi asta presupune dărâmarea parţială a edificiului.

A doua zi Normonaş se prezentă la primar: “Daţi-mi să fac ceva pentru oraşul dumneavoastră şi vă dau ceasul”.

După alte câteva zile, în care trecu atelierele pe numele mecanicilor lui, părăsi oraşul într-un tren, în care află că tot în aceeaşi zi, într-un alt tren regele pleca din ţară pentru totdeauna şi că ţara era republică. Chestia cu regele îl făcu să zâmbească, gândindu-se la soarta lui de a hălădui ca să-i bucure pe oameni cu ceasurile lui năstruşnice. “Ce face ăla acu? Eu măcar ştiu că voi mai face un ceas”.

Anul Nou şi-l petrecu într-un hotel, singur aşteptând ziua în care să se oprească undeva şi să facă cea mai mare creaţie a vieţii lui. La începutul lui februarie îşi cumpără o ceasornicărie de la un bătrân, dar nu-şi găsi calfe. Era obişnuit el cu ceasurile, dar cu cele e măcar doi metri. Flecuşteţele alea de ceasuri care-i veneau la reparat îi scăpau în palmă şi se-nfuria şi le trântea de masă şi dacă după lovitura aceea mai mergeau, se chema că erau reparate. Treburile îi mergeau tot mai prost şi îi pieri cheful de a mai face o

chichineaţă în curte unde să se apuce de ceasul oraşului. Aşa că vându ceasornicăria şi se angajă la o uzină de maşini unelte.

Îi plăceau piesele mari, mamuţii aceia de fier roşu din care se torceau firele de tablă. O vreme uită de ceas nemaisăturându-se de metalul înroşit pe care îl putea suci cum vroia el. Pe proprietarul uzinei nu-l văzuse niciodată şi nu-i avea treaba, aşa că în ziua în care îl dădură jos şi uzina trecu în mâna statului Normonaş fu printre puţinii care asista nelămurit la bucuria celorlalţi.

Bani avea, dar nu asta-i era neliniştea ci din nou ceasurile, şi în ziua aceea îi veni de undeva că ar fi fost momentul să-şi facă el piesele, fiecare, bucăţică de bucăţică din farul cel roşu care se îndoia oricum. Iarna îl găsi la casa lui, cu şoprul lui şi cu o grămadă de piese pe care le făcuse în uzină. Avea câţiva prieteni printre muncitori şi doi dintre ei, găsindu-l destul de isteţ veniră să-l ajute. Când fu gata, Tudose, unul cu cinci copii, cam beteag îi zise: “Normonaş însoară-te dacă nu vrei să-ţi părăseşti iar ceasul”.

Veniră mulţi de la uzină să i-l vadă pe rând, cale de două săptămâni apoi în a treia aduseră un camion şi-l mutară în curtea uzinei. Arăta grozav. O sferă de şapte metri se rotea în jurul orelor fise care-o încingeau ca un grâu peste mijloc. Minutarul era o altă sferă care se învârtea în jurul aceluiaşi brâu.

Fu chemat la direcţiunea întreprinderii: “Normonaş, facem o secţie nouă, te punem şef, dar însoară-te!”.

Se-ntoarse abătut. De ce vroiau să-l însoare? Ce-i aia “femeile?”. Acu şi aşa n-avea să plece că-i luaseră ceasul şi avea să facă altul pentru oraş. În poartă îl aştepta una Lina, femeie zdravănă de la ei de la uzină. Normonaş credea că-i pentru însurătoarea lui şi-i zise: “Hai, fato, că ne-o bătut ceasul!”

Şi Lina intră. Venise pentru o altă treabă dar dacă Normonaş o chema în casă, n-avea de ce să refuze aşa un om ca el, că vorbeau că-i scapără mintea şi noaptea. Ieşiră după două săptămâni şi nu se supără nimeni, că toţi voiau să-l ştie însurat. În prima zi Normonaş se duse la direcţiune "Mai am un ceas, unde-l punem?"

FIUL SOARELUI

Alexandru Cornu trăia de la o vreme cu convingerea că străbunicul străbunicului său venise de pe o altă planetă în costum de cosmonaut, ceva aşa ca o pompă de benzină cu ceas vindecător de numărat trecutul; şi îşi pierduse cu gândurile astea o bună parte din întunericul nopţilor de septembrie spre mai.

Către anul nou, pe la vremea sărbătorilor de iarnă, când îi umpleau holul oamenii mascaţi, cu instrumentele lor păgâne de perpetuat miturile astrale, trăise câteva revelaţii mai întâi în somn apoi, fugărit de colo-colo din pricina groazei, treaz, cu ochii cât două lămpi de citit sub plapumă romanele Agathei Cristi. Dar Sandu, şi după lecturarea ştirilor difuzate de NASA, Sandy devenea pe zi ce trece tot mai străin lumii mărunte în care-şi petrecea cele şaptezeci şi opt au optzeci de clipe de pe Pământ, după care…

De la o vreme chiar viaţa lui de familie i se părea o simplă experienţă de turist cosmic care,

pentru a nu-şi dezvălui adevărata identitate se conforma docil regulilor vieţii oamenilor de pe Pământ. Melania Cornu, altminteri femeie de treabă şi dactilografă la o întreprindere urbană de uz intern, desluşi în comportamentul straniu progresiv al tăcutului său soţ, o ţicneală, simptomatică mai degrabă vârstei a treia decât celor treizeci şi opt de ani p care Sandy îi purta în buletin. “Ritmul vieţii, asta e, damblaua la bărbaţi vine de la cap nu ca la noi femeile, şi-apoi dacă nu bea şi nu-şi pierde nopţile cu alte femei se cheamă că-i om cumsecade, şi dacă altele îi suportă pe cei beţivi de ce nu l-aş suporta şi eu pe Sandu?” Aşa zicea Melania la vreme de răspântie când îl vedea trecând prin cameră ca o stafie spre culcuşul lui, şi ofta şi-i scria o scrisoare maică-si cum că duc o viaţă nemaipomenit de liniştită şi că Sandu al ei este un soţ ideal şi că, dacă va da bunul Dumnezeu, vor avea un copil, pe care… totul era normal.

Prima revelaţie a lui Corbu se petrecu într-o miercuri noaptea pe la două şi cinsprezece, când deasupra apartamentului lor se desfăşura o zi onomastică cu dansuri de bâtă şi ponturi. Cornu stătea cu bustul ridicat, în mijlocul patului şi privea fix pe geam spre întunericul de afară. Se făcea că Pământul colcăia ca o mămăligă scuipând foc şi înecând într-un fum gros sufletele bietelor nevertebrate, care tocmai luaseră naştere în nişte lacrimi de apă căzute din norii tulburi care sufocau orizontul. Peste numai o clipă, cineva stinse ochiul aragazului şi mămăliga se linişti, băltuţele cu nevertebrate se făcură lacuri pentru că ploua bezmetic, fără întrerupere şi nevertebratele flămânde mâncau apa greţoasă care continua să cadă, apoi ronţăiau firimiturile de pietre care zăceau pe fundul lichidului şi în urmă bucăţi din ce în ce mai mari pe care mica lor digestie nu le mai putea transforma în nimic şi rămâneau aşa. Şi nevertebratele nu aveau ce face cu pietrele şi le

aranjau în şir, una după alta şi-şi lăsau pântecul pe o parte şi de alta a coloanei de pietricele. Şi deveneau vertebrate.

De la vertebrate la reptilele gigant mai trecu o clipă în care Cornu lăcrimă vânăt din ochiul drept.

Şi erau numai reptile care tropăiau greoi pe pământ, ori fâlfâiau a calamitate prin cer ori înotau în lacurile devenite inundaţii.

Corbu închise ochii să nu mai vadă colcăiala aceea de organe digestive uriaşe care devorau tot ce era verde, dar şi dincolo de pleoapele lui, hămeţitele diforme clămpăneau în neştire. Şi mâncau mai întâi tot ce era verde, apoi tot ce era copt şi când nu mai rămâneau decât pietrele se dădeau una la alta şi care era mai clonţoasă mânca pe cealaltă. Apoi cele rămase vii se retrăgeau pe după câte un bolovan şi-şi vărsau sufletul de le ieşeau ochii din cap. Şi iar li se făcea foame şi se mâncau mai departe, şi până la urmă se obişnuiau cu gustul.

Corbu aţipi aici, în clipa în care pe cer apăruse o pată luminoasă, aşa ca un Soare mic care se apropia de pământ.

Melania îl găsi ţeapăn, cu picioarele încrucişate, şi-şi aduse aminte de un desen de la începutul cărţii de istorie, şi-şi şopti Radames, că ăsta ascundea în mintea ei toată istoria atică, şi-şi mai zise că-i merge mintea, şi-i păru rău că nu mai are respectiva carte ca să compare figurile. La şapte fără douăzeci îl trezi uşurel ca să nu-l sperie, şoptindu-i la ureche numele şefului lui de la birou.

Cornu sări vioi în picioare, se spălă până la brâu cu apă rece şi uită de revelaţia lui până în a doua noapte când pe la orele douăsprezece, se sculă fără să vrea în şezut şi cu capul sprijinit în mâini trăi cea de a doua revelaţie a vieţii.

Începea de la soarele acela care cobora pe pământ şi din el ieşeau câteva pompe de benzină care dă dădeau din ceva tulumbe şi mişunau în jurul bilei aurii. Cornu îşi auzi glasul şoptind

“bunicule”. Şi-l văzu pe unul că se îndreaptă spre el şi-şi desface capacul transparent, şi-l auzi cum tuşeşte de aerul înecăcios. Apoi veni o burtă din aceea pachidermică. Cornu vru să intre în viziunea lui şi să-şi ajute bunicul dar se izbi cu capul de clanţa geamului şi se termină moale lângă calorifer.

Acolo avu cea de a treia revelaţie, după câteva ore, în care bunicul lui şi celelalte instalaţii care coborâseră din Soare începuseră să scoată dintr-o ladă mare perechi, perechi de oameni goi pe care-i împingeau spre păcat şi spre peşteri unde burţile carnivorelor nu mai puteau pătrunde. Corbu observă în trecere că de când se hrăneau cu animale, celelalte animale îşi mai pierduseră din mărime şi-şi zise, tot în trecere, că de bună seama, dacă ar fi fost vegetarian de la naştere ar fi putut ajunge şi el la trei sau patru metri. Dar uită repede gândul pentru că oamenii vârâţi în peşteri dârdâiau şi se adunau unul într-altul şi le era foame şi pe unul îl împingeau afară ca să le aducă de mâncare, şi de groază omul le vâna cu pumnul un animal mic şi-l aducea în peşteră şi-l devorau. Cel împins era ales imediat şef de trib iar femeile, toate, începeau să-i poarte de grijă.

Când se lăsă noaptea în revelaţia lui Cornu bătea spre patru dimineaţa, şi nu mai avea în faţa ochilor decât caloriferul şi deasupra lui, geamul.

Melania avu în noaptea aceea un coşmar în care se făcea că maşina ei de scris bătea singură şi ea era dată afară din slujbă şi oprită între pereţii apartamentului lor de la etajul cinci să nască prunci, mulţi şi să-i crească, în vreme ce Sandu al ei rămânea să ducă în spinare, din afara pereţilor acelora de piatră întreaga casă, cu masă cu tot. Deci pe la patru către ziuă intră plânsă în camera lui Corbu şi-i spuse:

“Corbule îs grea şi o să avem şaişpe copii în vară”.

Omul îşi întoarse capul spre ea şi-o văzu răvăşită şi-i zise:

“Lasă, aşa-i cu civilizaţiile astea.” apoi se urcă în pat, şi veni şi Melania lângă el şi dormiră până la unsprezece cu năduf. Şi a doua zi nu era duminică.

Şi Cornu aşteptă iar noaptea să vadă ce se mai întâmplase în lipsa lui. Şi se făcea, în viziunea lui, că era şef de trib şi de abia atunci vedea că restul locatarilor din peşteră erau femei. Ieşi oarecum fericit în gura peşterii şi-l văzu pe bunic desenându-i ceva pe pământ, apoi nu-l mai văzu pentru că intra în capsula lui ca un soare şi zbura. După o clipă fugi spre locul cu desenul şi văzu jos două bare încrucişate în formă de X. Dădu din umeri şi se întoarse urlând în peşteră, speriat de nişte animale cu gâtul lung. Se aşeză asudat pe un bolovan aproape de ieşire, şi-n groaza aceea avu iluminarea evoluţiile speciilor. Şi-şi zise:

“La început trupurile animalelor de pe pământ erau separate de cap printr-un gât lung. Cu vremea, capul alunecă în interiorul gâtului tot mai jos până ajunge în dreptul trupului şi atunci, tulumba aceea rămasă fără cap devine trompă. Evrika! Elefantul este ultimul animal de pe Pământ, restul sunt extraterestrii.”

Soţiile lui îi auziră gângureala şi comentară isteţimea lui atât de neaşteptată, printre seminţe de floare de peşteră care tocmai erau în pârg.

“Sunt mare, dar ce-i cu X-urile acelea?”

Zorile îl găsiră într-o transpiraţie violachie, sau violacee.

La birou desenă pe toate hârtiile lui câte un X din ce în ce mai mare până anulă comenzile pe doi ani, că lucra la secţia comenzi de pantofi a unei cooperative meşteşugăreşti.

Veni abătut spre casă şi femeile care-l ştiau ziceau: “Melania se ţine cu unul, inginer sau tehnician, ăla nou. Precis!” Bărbaţii care nu-i erau prieteni se gândeau la nevestele lor, iar prietenii

ziceau: “Ce dracu o fi găsit ponosita aia de la CEC la Cornu?”, “Melania îl traduce, am văzut eu cu ochii mei”. “E o crimă să intri în blocul lor, se bat toată noaptea cu pernele, vasele, cu dulapurile.” “E un monstru! A ieşit într-o noapte cu Melania în dinţi pe cornişa blocului şi striga c-o omoară prin spargere”, ziceau colegii şi intimii. Vecinii se întrebau dacă n-or fi uitat peste noapte gazul deschis şi… doamne fereşte! Iar portăreasa, Carata Apetrii, un bondoc de post de gazetă de scandal, la vreo cincizeci de ani, îi îmboldea pe vecinii lor să se intereseze dacă mai locuia familia Corbu acolo “Căci la Mizil, e profesorică o fată a lui băiatu-miu şi nu se pot lua din motive de spaţiu conlocuitor”.

Şi Cornu intra în apartament şi vedea în faţa ochilor numai X-uri. Ba că scaunele au barele încrucişate ca şi masa şi dulapul, ba că geamurile şi uşa sunt tot din lemne încrucişate şi zidurile şi parchetul şi caloriferul. Toate îşi încrucişau mădularele. Se aşeză mofluz în bucătărie şi-şi sorbi supa. Şi în vreme ce pironea colţul de la masă cu ochii, imaginându-şi continuarea muchilor mesei îşi zise: “Toate se încrucişează!” Şi nu-şi mai zise nimic pentru că sosi Melania şi-i vorbi de ale dactilografiei.

“Toate se încrucişează!” răbufni peste patru ore personalitatea lui înăbuşită de cuvintele Melaniei care şi aşa mai avea cea de spus.

“Asta e! Se încrucişează!”

“Sandule, mă asculţi?”

“Ce?”

“Observ de abia acum, că noi suntem doi oameni nu unul singur cum trebuie să fie o familie.”

“Bine, atunci mă duc în camera mea!”

Noaptea pe la trei veni la urechea lui bunicul acela din tablă cu cască transparentă şi-i şopti: “Boule, nici atâta matematică nu mai şti? Înmulţeşte-te!”

La trei şi un sfert, Cornu era din nou în poziţia scribului antic, în mijlocul patului şi-şi trăia ultima revelaţie, fără de care toate celelalte ar fi fost o poveste cu fluturi.

Se făcea că stătea între nevestele lui în grotă şi le mângâia pe creştet, aşa cum îl văzuse pe tatăl lui, ţăranul din Gorj că făcea prin august cu mătasea de la porumb. Şi cum le mângâia auzea iar glasul răguşit al bunicului lui ţipând: Înmulţeşte-te! Atunci tresărea revelaţia în el şi simţea că îl furnică ceva de la gât în jos spre unghiile picioarelor.

Dimineaţa îl găsi cugetând liniştit în patul Melaniei:

"… aşa începe lumea, restul, toate-s de pe Pământ."

Melania plângea şi nu-i zicea de ce plânge şi se gândea că de bună seama avea să se întâmple ca în visul ei, ăla cu maşina de scris care merge singură, de vreme ce tot avea să nască în mai şaisprezece copii.

Pe la prânz îl întrebă pe Sandu dacă era duminică. Şi era duminică şi mai era paisprezece mai, aşa că începu să-şi pipăie pântecul.

Cornu plecă în oraş şi se întoarse acasă noaptea cu vreo şase inşi după el, vesel, şi cu o damigeană.

"Ăştia sunt urmaşii mei iar eu sunt propriul meu străbunic. Pricepi? Ăştia sunt pământeni iar eu sunt pompă de benzină coborâtă din Soare. Pricepi? Când vreau eu, nu mă mai înmulţesc cu tine ci mă împart sau mă extrag din rădăcina ta pătrată şi plec înapoi la ai mei. Pricepi? Şi dacă vreau, îl chem pe străbunicul meu din cosmos, care sunt tot eu, şi-i spun să mă ducă înapoi că m-am plictisit în peştera asta cu de-alde tine. Pricepi? Şi te las aici cu pământenii tăi, cu râmele astea, să rumegaţi lut şi să îngrăşaţi brazdele cu hoiturile. Pricepi?"

Vaza galbenă ca un pustiu, cu cămilă şi piramide şi palmier se răsuci singură pe bufetul de la bucătărie pentru că acolo se petrecea cu atâta chef de viaţă. Sau cămila şi piramidele şi palmierul plecaseră singure în partea opusă a vazei de unde nu-l puteau vedea pe Cornu şi nu-l puteau auzi, cu atât mai mult cu cât modelul principal, a căror copie erau, avea să se nască mult mai târziu, după venirea lui Cornu pe Pământ. Prietenii lui încercau zadarnic să se retragă pe la casele lor pentru că sandu îi ţinea pe câteşişase de capetele curelelor de la pantaloni şi le zicea că ăla e cordonul ombilical şi că ei nu s-au născut încă şi deci nu le putea da drumul.

Melania plângea amarnic şi-i zicea lui maică-sa, în gând, că aşa o scrisoare are să-i scrie a doua zi încât… Dar până atunci uită, pentru că Cornu se retrase în camera lui, singur, simţind că-l ajunge o nouă revelaţie din urmă. Dar nu-l ajungea, şi către ziuă, după e muri trei ceasuri într-o peşteră fără ieşire şi uscată, se trezi şi-şi zise: “m-am săturat de hoinăreala asta prin lume!” şi aşteptă chircit în mijlocului patului să-i vină ideea. Şi ideea nu venea şi atunci îşi zicea că probabil el, celălalt, propriul său străbunic era încă beat de seara şi ca bătrânii dormea uitat în vreun cotlon unde-l prinsese somnul.

Trecu luna mai şi Melania nu născu nici măcar o dată. Ba gurile rele ziceau că-i stearpă de până la patruzeci de ani nu avusese nici un copil. Alte guri, şi mai rele, ziceau că-i fecioară pentru că Sandu îi un soi de mămăligă la care, prinsă în undiţă, nu trag nici peştii întorşi cu burta în sus cu carbid. Totuşi, în concediul legal luă hotărârea ca acele trei săptămâni şi patru duminici să le petreacă în afara spaţiului atmosferic, pentru reacomodare. Ceea ce Melaniei i se păru foarte normal deoarece dorea intens să-şi revadă mama de mai bine de cinci ani. Sandu îşi făcu pregătirile din vreme şi, când plecă Melania, o sărută cam

definitiv. Apoi se retrase în camera lui să-şi aştepte ideea. În aceeaşi noapte străbunicul lui încă mahmur, se trezi şi-i desenă pe perete un semn, ceva tot ca un x dar alungit în partea de sus. Până a doua zi desluşi misterul şi zise dacă primul x însemna proliferare pe Pământ, al doilea, care aducea cu un V cu codiţă, mă îndeamnă să mă adune în sine pentru a mă putea întoarce pe planeta iniţială sau în Soare. Rău era că Sandu, la viaţa lui, nu prea dăduse cu ochii prin cărţi iar când fu pe punctul de a se declara incult veni televizorul şi-i umplu tot locul gol până ajunse la concluzia că de vreme ce bunicul său era atât de deştept încât făcuse un soare cu care să coboare pe Pământ, şi dacă străbunicul lui era tot el, Sandu, nu numai că era bine dar chiar şi sănătos cu nu apucase să se contamineze cu ceea ce aveau scris oamenii, că altminteri l-ar fi convins şi pe el că-i pământean. Aşa că nu era nici un necaz că îşi aştepta o altă cale de a părăsi Pământul decât cu racheta. Şi asta era o şansă în plus. Aşa că a doua zi din concediul legal se desprinse de tot ce-l mai lega de Pământ şi uită toate pe câte le mai ştia şi deveni indiferent. Două săptămâni se subnutri cu pâine şi apă în camera lui aşteptând să vină totuşi cineva după el, deoarece, deşi nu mai ştia cum vine legea cu reacţia, vedea că nici o mobilă nu se desprinde de împuţita aceea de gravitaţie. În a treia săptămână mai făcea şaptesprezece mişcări pe zi şi cugeta: “Sunt o părticică din Soare. Soarele a îmbătrânit şi nu mă mai poate ţine pe teren, aşa că, trebuie să mă întorc acasă”. Şi când zicea asta simţea că o idee, care-i stătuse toată viaţa de-a curmezişul destinului ca o scândură pusă de-a latul pe care vrei s-o scoţi pe uşă şi împingi treizeci şi opt de ani s-o rupi nu alta, deci în clipa aceea simţi că scândura din capul lui ceda, sau încăpea pe uşă aşa de-a latul şi el putea ieşi afară.

Apoi, cineva, bunicul lui, îi şoptea la ureche: “Băiete, lumea nu-i făcută între două cântece

ostăşeşti ciuruite de doruri de femeie, aşa că rabdă fiule, aşteaptă pe pământ până va osteni el şi te vei întoarce acasă odată cu el.” Sandu murmură ceva tremurând din pricina inaniţiei şi-şi auzi iar glasul în cap “Nu te blestem, dar nu mai am energie nici cât să-mi aprind luleaua.”

“Şi altcum nu se poate?”

“Nu se poate!”

În cealaltă zi dădură peste el vecinii cu poliţia, că nu-l văzuseră ieşind de atâta vreme. Sandu îi privea pustiu, stând ţeapăn în mijlocul patului şi molfăind nişte cuvinte din care cei de faţă nu pricepură nimic. Unul, Borza, mai curajos din fire se dădu mai aproape să-l audă, apoi se întoarse dumerit:

“Zice că rămâne cu noi până la capăt.”

“Care capăt? Că abia încap cu familia mea în apartament!”

“Da, ce, a zis că vine la dumneata?”

“Bestia de nevastă-sa!”

Apoi ieşiră aproape toţi din cameră.

“Sunt fiul Soarelui, zăpăciţilor şi frigideru-i plin…” Cornu se răvăşi peste papirusul lui iluzoriu, de scrib, şi amorţi aşa.

Cineva îi şopti la ureche: “Am sosit! Hei, am sosit!”

Cornu desfăcu anevoie pleoapele ca să prindă în fanta alburie două portrete de femeie, fără mască de protecţie, fără nimic din ambalajul metalic al bunicului. Îşi zise: “Trebuie să fie Mama Lumii cu fiică-sa… mai bine mai târziu decât niciodată…” Şi închise ochii cuprins de o sfârşeală caldă. Atunci de-abia recunoscu vocea Melaniei şi-l străfulgeră durerea că el era cel pământean şi nevastă-sa era de fapt Fiica Luminii cu care pogorâse să… Se căzni să-şi deschidă ochii din nou, dar nu reuşi. Atunci avu o ultimă revelaţie după care, în trei săptămâni, era pus pe picioare.

Se făcea că pământul fierbea ca o mămăligă, şi că pământul era el, şi că cineva, poate bunicul

lui, cobora din Soare şi-i făcea semne disperate să-şi toarne apă în cap. Şi el nu-şi găsea mâinile şi suferea mai departe. Şi bunicul lui îi spunea ceva de febră şi voia să-i dea o pastilă. Dar el nu-şi găsea mâinile şi suferea şi mai cumplit. Atunci, bunicul lui îi spunea să se oprească din fugă, şi el nu-şi găsea picioarele şi suferea ca un ciung. Şi-l dureau mâinile şi picioarele şi gura, pe care nu şi le găsea, şi-şi zicea că de bună seama era orb de nu le vede. Şi îşi holba ochii la zidul din faţa patului. Şi-n mijlocul zidului vedea portretul unei femei în vârstă. Şi se întuneca afară, dar se domolea înăuntru, şi închidea ochii şi vedea cum nori negri turnau apă peste febra lui şi-l răcoreau, şi-l răceau. Şi-n băltuţele abia ivite mişcau nevertebrate şi una din ele semăna cu bătrâna din afara revelaţiei lui. Şi se uita bine la ea, şi-şi zicea: “Nu se poate!” Aşa-şi zicea şi leşina.

Cele două femei se apropiară de pat, şi-şi puseră amândouă urechile pe pieptul lui.

Atunci Sandu, în leşinul lui, îşi aduse aminte că n-o mai văzuse pe femeia aceea bătrână de la nunta lui şi leşină înăuntrul leşinului lui, adânc de tot până în dreptul pietricelelor peste care nevertebratele îşi lăsaseră pântecele ca să devină vertebrate, cu coloană fermă. Acolo, Sandi zâmbi fericit şi-şi zise: “Mai am zece milioane de ani până la nuntă…”

INEXPUGNABILA CETATE

Pantelimon Bob era numele omului care stătea peste drum de farmacie. După-amiezi întregi îşi fugărea copiii prin curte şi şi-i mângâia pe creştete, prin curticica lui cu trei straturi de flori ca trei morminte părăsite între care fixase, pentru distincţie locul, trei pitici din ipsos vopsiţi cu roşu şi verde şi negru pe la ochi, care vara mai mergeau cum mergeau, că dispăreau dintre frunze, dar toamna, şi mai ales pe vreme ploioasă, te duceau cu gândul la capăt şi-ţi venea să-ţi pui pistolul la tâmplă şi să apeşi, ca să fi sigur ă n-ai să-i mai vezi niciodată. Dar Pantelimon îi iubea mult că fuseseră piatra de căpătâi a familiei lui, şi-şi zicea câteodată contemplându-i, că de bună seama dacă Firuţă n-ar fi dat în marţea aceea, că marţea s-a petrecut, prin târg pe la taraba cu jocuri de noroc, n-ar mai fi apucat el, Pantelimon Bob, să-şi urnească neîndemânarea şi timiditatea care-l apucau în preajma femeilor, şi să-şi încropească un destin de om normal, aşa-şi zicea: “de om normal”. Dar în marţea aceea trase cu coada ochiului la codana care-i urmărea iscusinţa şi nimeri firul de păr de cal, firul care stătea în dreptul marelui premiu, un pitic de vreo şaizeci de centimetri, sau optzeci. Şi repetă figura încă de două ori, până ce biata fată îşi scurse ochii după molatelece lui haine terminate cu

mult mai sus de manşetele cămăşii, că îşi zicea el pe vremea aceea: “dacă vrei să arăţi suplu trebuie să şti cum să te îmbraci”. Apoi chemă o trăsură şi-o invită pe fată şi puse şi cei trei pitici lângă el. La scurtă vreme calul aceluiaşi birjar avea să-şi rotească uimit capul după voalul d şapte metri care trasa o cărare fără întoarcere în urma Firuţei, ştergându-i urmele săpate vremelnic în colbul străzii din faţa fotografului Barth, care era de fapt femeie şi trecea cu greu peste ultimele luni din cei cincizeci şi opt de ani care-o transformaseră într-un cub orb cu o fantă luminată o fracţiune de secundă, în interiorul căruia oamenii stau în cap fără să le pese de asta.

Făcură şapte poze şezând şi în picioare, iar după un a făcură şi primul lor copil una culcat. Piticii lui Pantelimon îşi măsurau nepăsarea cu zidurile casei iar pe vreme rea lăcrimau amarnic că nu-i tencuise nimeni mai ca lumea şi că ici colo ipsosul începuse să intre în uitare. Asta numai până în ziua în care Pantelimon termină de crescut copiii, toţi patru, şi prinse să fie săltat în slujba lui de la primărie cu două posturi mai sus, de unde avea o altă perspectivă asupra lumii. Aşadar, era şef de serviciu la aprovizionarea oraşului şi se descurca bine, că ziceau gurile rele: “ori îi prost şi nu ştie fura, ori fură de-i taie şi pe cei mai aprigi afacerişti.”

Firuţa era din ce în ce mai bucuroasă de copiii ei şi-l uita pe Pantelimon până în ziua când lua leafa şi o împărţeau gospodăreşte amândoi. Cam pe vremea asta îşi fugărea Pantelimon copiii prin curte şi-i mângâia pe creştete şi vedea piticii şi-i lipea cu ipsos şi-i vopsea cu alb şi cu negru şi cu verde şi roşu ca s-arate ca noi, şi-şi amintea de valoarea lor imensă în fericirea lui, şi-şi zicea că poate aşa, revopsindu-i, s-or mai apropia sufleteşte ei, soţii, că ajunseră să se ştie numai vecini. Ba într-o zi de duminică, omul dădu de nevastă-sa în bucătărie şi-i veni să o întrebe dacă n-ar fi vrut ca

pentru banii pe care i dădea, să-i cureţe hainele de sărbătoare, că se simţea chiriaş, şi nevastă-sa îi ajunse un fel de gazdă văduvă cu patru copii, care copii îl iubeau tare pe el în lipsa tatălui lor. Şi-l apucă gândul s-o curteze pe gazdă cu toate farmecele lui pe care le auzise de pe la femeia de serviciu dimineaţa, că ştia aia mai bine ca el ce era în casa lui, şi-i zicea câteodată: "Domnu' Pantelimon, vedeţi matale, cu femeile e una pe care dacă n-o şti mai bine rămâi holtei." Şi-i povestea femeia ce avea de făcut ca să repare soarta. Dar el o ştia numai pe-a lui, că dacă vopseşte piticii se schimbă toate la loc aşa cum au fost. Zburară trei cocori de-a-ndărătelea într-o zi de miercuri pe la patru, şi cei ce văzură asta îşi ziseră că era sen rău, şi-i văzu şi Pantelimon, şi-i văzu şi Firuţa şi tăcură până seara, când pocni în curte întunericul ca o petardă şi-şi ziseră că ceasul cel rău trebuie că ajunse lângă casa lor. Şi omul ieşi în curte să-l vadă şi să-l ajungă numai pe el, şi aşteptă să audă în urmă ţipetele disperate ale femeii lui, şi aştepta să-l cheme şi să-l ducă în casă, dar nu auzi decât uşa, în lemnul căreia molfăia o cheie. Şi-l apucă groaza, şi-o strigă pe Firuţa, dar casa se umplu de întuneric şi atunci se întâmplă al treilea semn, căzu o stea şi o văzu, deşi ploua o văzu şi-şi zise că ăsta era sfârşitul şi se aşeză pe capul unui pitic şi-ncepu să-şi roadă unghiile cu luare aminte socotind toate câte se întâmplaseră. Îşi aminti de copii că-i lăsase înăuntru şi se bucura că nu-i plouă. Şi-şi aminti de pitici şi nu-i vedea în întuneric şi se bucura că-i plouă ca şi pe el, şi-şi plânse de milă că aşa păţise întotdeauna, că dacă i se întâmpla ceva şi soarta lui suferea ca şi el. Şi iar se uita după pitici şi-şi zicea că dacă plouă pe el, plouă şi pe destinul lui, şi-şi amintea de piticul de sub el şi se scula să-l lase în ploaie şi pe acela ca să se ştie suferind cu totul. Până la ziuă suferi aşa aşteptând al patrulea semn care trebuia să pună capăt tragediei lui, dar suferi

în casă, că sparse geamul şi intrase în camera lui şi-i duse acolo şi pe pitici, pe doi, că al treilea dispăruse. În zori avea dungile la ochi mai negre decât ale piticilor care continuau să-l fixeze tâmp din fotolii.

Îi merse pe dos şi la slujbă că-l puse unul să-i semneze o hârtie şi de-abia după ce scoaseră cu nemiluita mărfuri din oraş îi prinseră şi aflară de semnătura lui Pantelimon. Nu-i făcură nimic că nu aflară prea mulţi de hoţie şi după ce dădu o declaraţie îşi văzu mai departe de socotelile lui, că socotea mereu una peste alta toate amintirile şi le zicea singurătăţi şi sub toate singurătăţile acelea trăgea o linie şi zicea "suma totală". Aşa zicea şi se gândea că dacă fiecare singurătate din aceea ar fi fost o bancnotă de o sută ar fi fost bogat şi ar fi avut de toate şi nu i-ar mai fi păsat de singurătate şi de Firuţa şi-ar fi avut alte femei, câte-ar fi vrut şi copii. Dar de copii nu zicea prea mult.

Ajunse pe la opt seara acasă tot socotindu-şi paşii cu zilele şi cu anii şi cu tăcerile de-a valma. Se retrase în camera lui de la stradă şi-şi luă o hârtie şi până la ziuă dădu gata planul unei cetăţi care era de nepătruns. Socotise totul şi cum o să-i atace prin surprindere pe duşmani, şi cum o să-i toace până n-aveau să răzbată în curta a doua, şi cum, chiar dacă ar fi tăcut, un labirint i-ar fi scos în bătaia puştilor şi cum alţii ar fi căzut în capcanele de prins duşmani, un fel de trape puse într-un colţ mai retras. Era frânt dar mulţumit, gândise totul atât de meticulos, cu atâtea meandre şi capcane încât el putea sta liniştit în ultima curte interioară. La birou îşi scoase discret hârtia pe masă şi cu un creion roşu făcu trupele proprii pitite după ziduri, ia cu albastru pătrunse ca inamic în cetate. Prima poartă căzu sub berbecele puhoiului duşman care se răspândi ca o apă prin toate cotloanele primei curţi. Căzură mulţi, încă în dreptul porţii unde oştenii lui îi luară prin surprindere cu arcurile. Trecură mulţi însă în

curtea a doua şi se risipiseră pe coridoarele labirintului intrând în bătaia puştilor pitite în creneluri. O sută de duşmani căzură în capcanele de prins prizonieri ori se înecară în lacurile fără fund care închideau cărările false dintre ziduri. Şi cu toate astea, peste două sute de inamici răzbiră în a treia curte unde-i aşteptau alte grozăvii. Coridoare întortochiate cu schelete zburând şi cu bufniţe care vorbeau şi cu bucăţi de noapte, aşa cât o farfurie de supă trecând peste capetele lor şi lăsându-se peste ochii lor şi umplându-i cu întuneric. Toate astea erau numai momentul psihologic, pentru că toate coridoarele dădeau într-o curticică înfundată, deasupra căreia băteau două mitraliere.

Dar peste cincizeci de duşmani ajungeau în a patra curte are era minată şi îmbâcsită de gaze asfixiante iar din cinci în cinci minute două limbi de foc de la două aruncătoare lingeau tot terenul.

Pantelimon era fericit că nu mai putea trece nimeni în ultima curte şi desena acolo, într-a cincea, trei cercuri dintre care unul era el, şi se bifă cu o cruce, iar ceilalţi doi erau piticii. Se-ntâmplă să-şi aducă aminte de-al treilea pitic, cel spart şi-l desenă tot în ultima curte dar cu o linie întreruptă: “că-i mort de moarte bună şi oricum trebuie să mori cândva.” Şi-şi aminti că fusese spart de cineva dinafară, deci nu era moarte bună, deci trebuia găsită găuricea prin care netrebnicul duşman îi găsise moarte piticului, şi de abia atunci constată că ultima curte, a cincea, n-avea nici porţi, nici geamuri, nici creneluri, nici măcar o fisură în zid prin care să fi pătruns până la el gazele asfixiante. Şi-şi aminti de arcurile din prima curte, de flintele din a doua, de mitralierele din curtea a treia şi de aruncătorul e flăcări din ultima curte şi-şi zise că erau degeaba şi-şi zise că oştenii lui pieriseră degeaba, de vreme ce până la el nu putea pătrunde nimeni niciodată. Rămase descumpănit în faţa cetăţii lui inexpugnabile în

care stătea ca într-o închisoare fără să poată fi atacat şi fără să poată ieşi vreodată, şi-şi aminti de piticul mort şi iar îşi frământă mintea cum de-l răpuseră duşmanii, şi-şi zise în şoaptă: “pe sus”. Aşteptă trei ani până se inventă aeroplanul şi atunci din nou, cu foaia în faţă bornăi deasupra hârtiei şi izbi cu creionul albastru în piticul mort. Dar îşi aminti de gest şi-şi zise: “păi aşa murim toţi şi arcaşii şi muşchetarii şi mitraliorii” şi se lăsă moale în scaun. “Ce ţi-i şi cu viaţa asta, să nu poţi fi sigur decât mort”.

În ultimii trei ani primarul tot intra la el şi-l vedea socotind şi-şi zicea că-şi vede de treabă şi-l lăsa în pace. Acu îl zări fleşcăit şi-şi zise că nu-i ieşeau calculele cu piaţa, şi-i zise “ceapă” şi Pantelimon zise “arcaşi”, şi-i zise primarul “pâine, zahăr, untură” şi-i zise Pantelimon: “Puşti, dinamită, bomba”. Şi prinseră a se uita unul la altul ca două nopţi dintr-o iarnă, care n-apucă să se întâlnească decât în amintirile înfriguraţilor, apoi Pantelimon rupse hârtia şi-i zise primarului “la dracu cu toate cetăţile că oricum ai face tot degeaba-i, că nu poţi ieşi, şi-apoi azi, când s-a inventat aeroplanul vine unul pe sus cu bomba şi te face omletă cu cărămizile tale cu tot.” Primarul îşi înghiţi cât putu de repede toate cuvintele cele netrebuincioase şi-i zise printre dinţi “Domnule Pantelimon, îţi pierzi pita”.

De-abia atunci, în drum spre casă, Pantelimon văzu şi a patra minune, un câine mare, miţos ca o oaie, care ducea legate de zgarda lui şase pisici negre care torceau şi i se frecau de picioare, şi toate şase pisicile aveau pe spate câte-un şoarece alb care fugea din vârful cozii până lângă urechea pisicii unde şoptea ceva delicat. Asta văzuse şi-şi zise că de bună seama greşise socotelile de vreme ce nu prevăzuse atacul cu aeroplane. Intră la un librar şi luă o coală mare de hârtie şi-şi pierdu încă o noapte făcând planul unei alte cetăţi mai năstruşnice… Către ziuă adormi bucuros peste ea

şi visă cu întuneric până ce fiu-su cel mare, tot Pantelimon, găsi într-o bună zi harta aceea stângace, şi-şi aminti de tatăl lui ca de un dulap cu uitări şi-şi zise că de bună seamă sminteala bătrânului de acolo pornise, şi începu să desluşească semnele hărţii. Ba după vreo lună găsi că dacă ar fi făcut piesă cu piesă toate acareturile acelea ar fi putut ieşi un fel de automobil la care i-ar mai fi trebuit patru roţi, dar n-apucă să termine maşinăria că veni războiul şi pieri pe front.

Fiu-su, tot Pantelimon, târziu, altădată găsi şi el harta îngălbenită a bunicului şi-şi zise că era vorba de un model matematic al vreunei idei geniale, şi încercă să-i dea de capăt. Era prin ‘951 deja şi Pantelimon III studenţea la electrotehnică. Nu ştiuse el prea mult de tatăl lui, decum să mai fi ştiut de celălalt Pantelimon.

Bunică-sa trăia, şi ziceau oamenii că o ajunse la moartea soţului ei un fel de nelinişte, că în loc să umble îmbrăcată ca babele domestice în negru, se foia în albastru, de neamurilor le era peste mână să iasă cu ea în oraş. Trăiau şi ceilalţi unchi, şi-i ştia oameni la locul lor, şi toţi credeau că durerea o ţicnise pe bătrână. Numai nepotul îşi zicea, aşa ca să nu fie de acord cu ceilalţi, că şi o fericire care vine prea târziu te poate ţicni.

Era vara şi tocmai se întorcea de la râu cu nişte prieteni din liceu, când văzu un şir de cocori zburând de-a-ndoaselea şi le arătă şi celorlalţi care pufniră în râs. Noaptea scotoci prin pod şi dădu de cei doi pitici de ipsos scorojiţi, roşi, şi-i lăsă mai departe acolo. A doua zi urcă din nou după ceva şi iar dădu de ei, şi tot aşa până într-o altă zi, când furios pe căutătura lor ştirbă, zvârli câte o greutate de cântar ruginită în ei şi-i nărui. Coborî furios între calculele lui, că prinsese să măsoare centimetru cu centimetru tot desenul şi-şi zise: “dacă pun fire între capetele astea, ies circuite, şi dacă leg circuitele, iese un aparat, şi dacă pun aparatul la priză… ia foc.” Aşa-şi zicea pentru că

ori ai fi pus un cui îndoit în priză, ori ai fi pus aparatul, tot s-ar fi dus dracului toată instalaţia electrică de pe întreaga stradă.

Aşa trecură anii studenţiei, şi vacanţele, apoi se întoarse inginer în oraşul lui ca să se însoare. La nuntă, tatăl socru îi făcu cadou şapte pitici de ipsos pe care, zicea bătrânul, să-i pună în jurul rondoului cu flori.

Îi numără Pantelimon de câteva ori în noaptea nunţii, că socrul voise să-i ştie aproape şi-i pusese lângă perete în restaurant. Îi numără şi-n ailaltă zi pe când se făceau socotelile, şi când vru să-i lase bacşiş birtaşului pe toţi şapte, sosi socrul mânios şi-i duse acasă la mireasă. Degeaba se jelea Pantelimon că în poveste piticii n-au mai rămas cu prinţul şi prinţesa, că bătrânul ştia una şi bună: "aduc noroc!" În noaptea aceea Pantelimon dădu iar de cetatea bunicului lui.

Peste o săptămână, într-un tren, Pantelimon asculta povestea nevesti-sii, printre cele optsprezece cufere de mutat:

"… Şi-n prima curte era piticul somnoros, în a doua, bâlbâitul, în a treia… iar la mijloc, în ultima curte eram noi…"

Omul privea plictisit pe geam şi vedea un cocor zburând de sus în jos şi de jos în sus, în acelaşi timp. Atunci sări peste cufere şi-l desfăcu pe acela în care era planul bunicului lui. După o oră cugetă: "Ce-i curios aici e că oricum ai face tot scurtcircuit iese…"

În prima gară coborî singur.

FERESTRE ZIDITE

Pontur rămase toată ziua pe câmp. Hoinărea de câteva ore îl oraşului şi ceva îl reţinea să nu se avânte peste câmpurile cu porumb foşnind a bronz. Nu se gândea la asta ci îşi revedea planul marii lui invenţii: cheia universală. Deodată, fără să vrea îşi aduse aminte de cartierul lui, cu străduţe desfundate, în care crescuse, şi care fusese altădată inima vechiului oraş, de meşterii între care copilărise, şi-şi zicea că toţi la un loc nu adunaseră atâta minte câtă avea el. Şi când zicea asta îşi ridica bărbia în vânt spre oraş, dar nu depărta de el şi-ncepea să-şi descrie aparatul. Deci, cuiul de la umbrelă montat la douăsprezece transistoare, pentru fiecare lună câte una, apoi filamentele şi lampa finală, două lame de ras îndoite în foc şi chihlimbarul de la un cercel de-al bunicii, trei piuliţe pentru asamblare şi o monedă de aramă de pe vremea lui Vespasian ca distribuitor. Restul flecuşteţelor le primise de la Magdalena. Totul sudat, introdus într-o carcasă şi… Dar nu-l încercase încă.

O luă spre oraş. În jumătate de oră era aproape de centru. Se opri în dreptul unei porţi de fier, scotoci la aparatul din buzunar şi se auzi un scrâşnet de cheie învârtită în broască, apoi poarta se deschise încet. Privi de-a lungul străzii să vadă dacă-l observase cineva. Strada vuia de lume şi nu-i purta nimeni de grijă. Până în celălalt colţ deschise în acelaşi mod misterios toate porţile şi uşile care dădeau în stradă. Se opri la colţ să vadă satisfăcut urmarea; şi într-adevăr zări pe unul în halat de casă ieşind speriat a stradă, cercetând-o neliniştit şi frecându-se apoi, înăuntrul curţii lui.

Pontur îşi zise că de bună seama acela trebuie să fi avut un sistem electronic de semnalizare înăuntru. Mai zăbovi o clipă la colţ cuprins de o bucurie copilărească.

“Dacă ar şti Magdalena, îşi zise Pontur, că asta este pentru ea…”

“Nu zău?” auzi undeva înăuntrul lui vocea fetei.

Trecu repede peste surpriză şi zise aşa într-o doară:

“Şi ce, nu-ţi vine să crezi că şperaclul meu universal este pentru uşa ta?”

“Ba da, dar nu se potriveşte.”

Pontur hohoti uşor apoi sări pe treapta unui tramvai în mers.

“Vin la tine!”

Uşa pliantă vru să-l prindă între părţile ei, dar Pontur, cu o mână în buzunar, o făcu să rămână blocată aşa întredeschisă spre enervarea călătorilor care credeau că tânărul de pe treptele vagonului vrea cu tot dinadinsul să-i umble capul cu înjurături. La a treia staţie coborî normal, o dată cu câţiva oameni, şi o luă pe jos de-a lungul bulevardului. “Poate merge şi la maşini!”

“Merge!” auzi iar vocea fetei, dar n-o luă în seamă şi deschise portierele la vreo cinci turisme, spre stupoarea pasagerilor dinăuntru. Ba ieşi o femeie dintr-o maşină şi-şi plimbă ochii ca un periscop pe deasupra lumii, bombănind ceva despre neobrăzare şi impertinenţă şi nesimţire. Şi cam atât.

Pontur o zări şi o aşteptă să se liniştească şi să se aşeze iar în maşină. Atunci i se năzări altă minune: “Ce-ar fi dacă a-şi umbla la piuliţe…”

“Poţi umbla liniştit!” auzi vocea Magdalenei.

“Ia mai lasă-mă-n pace cucoană!” se răţoi aproape cu glas tare tânărul şi reveni la gândurile lui cu deşurubatul. Se apropie de maşina din care ieşise femeia cu scandalul şi într-o clipită, tot fără să fi scos mâinile din buzunar, se porni un fâşâit lung, de la roata din spate.

“Asta-i prea de tot!” mai apucă să audă Pontur şi se trezi bot în bot cu femeia.

“… pari om serios, domnule, nu derbedeu, ce ţi-a făcut roata? Ce ţi-a făcut tăntălăul ăla de bărbatu-miu, ai, că de-aş fi în locul lui n-aş mai sta

cu covgrigu' în braţe ci aş veni şi ţi-aş trage două scatoalce…"

Pontur se uită la ea oarecum mirat. Lumea începu să se adune.

"Şi dumneata zici că eu ţi-am dezumflat maşina?!"

"Da, ce te holbezi aşa, uită-te la degetele dumitale!"

Pontur îşi scoase mâinile din buzunare şi i le arătă, apoi sătul de toată povestea vârî brusc mâna stângă în buzunar şi uşa din spatele femeii se trânti cu putere închizându-i fusta. Femeia începu să bată cu pumnii în capota maşinii şi să-şi ocărască neinspiratul soţ rămas la volan. Pontur dădu din umeri apoi: "Vedeţi doamnă?! Nu e bine să vă legaţi de oameni nevinovaţi."

Incidentul cu maşina îi spulberă urma de mâhnire pe care o încercase la auzul vocii Magdalenei. Plecă fluierând printre zecile de oameni miraţi care şuşoteau: "Accident?". "Aşi, bişniţă! Îţi vine greaţa câţi se ocupă cu asta." O femeie zăpăcită de colcăiala oamenilor se apropie de ea care continua să bată în capotă şi-o întrebă, într-o franţuzească de Molin Rouge dacă are ciorapi cu chiloţi că ar vrea să cumpere vreo zece perechi.

Pontur ajunse la un colţ şi-şi învârti iar butonul aparatului din buzunar ca să vadă dacă ar putea schimba culorile de la semafor. Se simţea din ce în ce mai puternic şi i se părea nefiresc să aştepte după culoarea verde. Semafoarele clipiră o secundă şi veni culoarea verde. Şase maşini îşi ciobiră aripile şi farurile iar câţiva cetăţeni rămaseră pe capotele din faţă ale unor turisme.

"Eh, un fleac pe lângă ce ar putea să-mi facă minunea mea de cheie universală."

"Asta aşa-i" auzi iar vocea fetei. Îl trecu un fior rece, înghiţi în sec şi îndrăzni să-şi spună în şoaptă: "Nu poate omul să se simtă singur nicăierea, nici când este puternic."

“Şi asta aşa-i” şopti fata.

“Uite ce-i, se-ncruntă Pontur, şi aşa vin la tine… cel puţin până atunci lasă-mă în plata domnului să-mi văd de treburile mele.”

“Nu se poate!”

“Cum nu se poate?!”

“O să afli tu…”

Tânărul îşi trecu furios palma peste pieptenătură şi se zburli ca un arici. Îşi aminti iar de jucăria lui din buzunar, la care lucrase trei luni, şi se linişti, dar nu mai zise nimic ca să nu mai audă vocea Magdalenei. Trecu pe lângă o pereche de tineri şi fata întoarse aproape fără voie capul după Pontur.

“Ei, ce-i?” o trase de braţ băiatul. Fata se roşi.

“Nu ştiu, cred că-l cunosc de undeva, sau nu ştiu…” Băiatul îşi vârî capul în pământ şi lăsă braţul moale. Fata se agăţă de umărul lui:

“Petrică nu fi prost, înţelege şi tu, măi băiatule, că am trăit şi am avut fiecare dintre noi prieteni şi înainte de a ne cunoaşte.” Băiatul tăcea şi mergea mai departe, în vreme ce femeia i se căţăra pe umăr şi-şi punea capul lângă gâtul lui.

“Petrică, măi Petrică, ne cunoaştem de şapte zile şi avem douăzeci de ani.”

Băiatul se opri, o privi o clipă în ochi, apoi:

“Du-te!” Dispărură în mulţime târându-se unul după altul. Pontur îşi frecă barba fericit nevoie mare.

“Ţine!” o auzi pe Magdalena ca pe o cobe cârcotindu-i clipă de clipă vorbele adunate-n cap.

“Sictir!” scrâşni printre dinţi Pontur şi-şi frecă nasul a ploaie.

Se lăsa seara şi luminile reclamelor începură să-şi joace culori-le pe asfalt. Pontur se opri în faţa unei vitrine fără să fi fost atras de ceva în mod deosebit acolo. Privea absent aglomerarea de obiecte printre care zăcea scris cu litere acoperite de frunze ruginii “TOAMNA”. Îşi aduse aminte că era în septembrie şi că nu peste mult timp avea să-

şi sărbătorească ziua de naştere. Dincolo de vitrină văzu oameni umblând după cumpărături. Intră. De-abia înăuntru îşi dădu seama că Magdalena nu-i mai şoptise nimic. Se plimbă pe la diferite raioane fără să zăbovească prea mult. În urmă, se opri la raionul de aparate electrice. Stătu acolo vreo oră până identifică toate piesele de schimb care erau prin rafturi. "Asta-i bună pentru cutare…" Îşi zicea din când în când şi Magdalena îl aproba sec iar în două rânduri îl corectă. La ieşire se trezi cu un săculeţ plin cu tranzistori micuţi în buzunar. E drept că i se opriseră ochii la ei în vreme ce învârtea plictisit în buzunar butonul cheii lui universale. "Asta-i prea de tot!" mai zise şi vru să arunce săculeţul pe o tejghea fără să-l vadă nimeni.

"Ohoho, dar n-ai imaginaţie puiule, dacă te cramponezi din atâta" auzi vocea parşivă a fetei şi-şi vârî săculeţul la loc, în buzunar, apoi ieşi repede în stradă.

"Magdalena, tu şti ce-i aia conştiinţă?"

"Îhî!"

"… atunci de ce mă împingi la fapte dintr-astea?"

"Tu ai vrut! Ţi-ai realizat dorinţa, acum nu mai are rost să dai înapoi. Fii ferm peste tot, întotdeauna, iar dacă crezi că ai conştiinţă n-ai decât să îţi doreşti numai lucrurile bune ca să rămâi curat."

"Cumplită fiinţă!" Pontur coborî câteva trepte şi intră într-un bar. Se trezi că deşi pornise plin de visuri spre casa Magdalenei, ajunsese să facă totul numai ca să întârzie cât mai mult. Dădu o raită pe la bar dar gândul că Magdalena l-ar fi pus iar la încercare începu să-l obsedeze. "ce-i cu controlul ăsta permanent? Ori sunt neobişnuit şi puternic, ori îs o ţâcă." Cugetă Pontur colindând alte câteva magazine. În urechi sosi prompt apelul Magdalenei: "Ori un om obişnuit şi liber, ori un monstru genial, invincibil, dar controlat, alege!" Pontur urcă în primul tramvai şi coborî la doi paşi

de casa Magdalenei. “Trebuie că munca la aparatul ăsta m-a ţicnit şi trăiesc un cumplit simptom de dedublare de-o aud mereu pe Magdalena.”

“Aiurea.” Îi veni răspunsul şi-i înţepeni gâtul de groază.

Din câţiva paşi fu în dreptul uşii de la intrare, sună prelung şi tatăl Magdalenei sosi neaşteptat de repede. Înainte de a intra, Pontur citi ca din fugă eticheta de pe uşa de la intrare “Iosif Micu, profesor.” Bătrânul îi aţinu calea.

“Domnule Pontur, Magdalena nu este chiar acasă.”

Pontur căscă ochii: “Adică cum nu este CHIAR acasă?”

“Păi a plecat cu nişte prieteni sau… în orice caz se întoarce peste vreun sfert de oră.”

Tânărul îşi strâmbă gura a nedumerire şi a pagubă şi se porni să bată trotuarul. “Nu e chiar acasă, ce-i aia chiar?”

“Ţi-am spus că n-ai imaginaţie, puişor, - îl ajunse iar vocea fetei - tu nu poţi înţelege nici cel mai elementar lucru: că poţi să fi în acelaşi timp în mai multe locuri.”

Pontur îşi dădu iar cu palma peste păr şi-l răvăşi mai rău. Apoi simţi mica lui cheie universală în buzunar şi începu să se joace. Dezumflă cauciucurile de la două maşini în plin mers de-i trecură apele şi pe şoferi şi pe vatmani şi pe copacii înşiruiţi de-a lungul şoselei. Deschise obloanele de la o fereastră după ce un tip stufos tocmai le-nchisese. Opri maşina pompierilor şi-o făcu să meargă cu aceeaşi viteză înapoi până ce săriră toţi pompierii de pe ea şi urcară pe trotuar toate autoturismele.

Se uită la ceas, îşi pipăi cu vârful limbii o carie de la o măsea, apoi plictisit făcu o buclă mare din şinele de la tramvai până ce toţi călătorii se convinseră că se află la Luna Park.

“Şi ce-i extraordinar în asta?” îşi zise Pontur.

“Nimic!” îi răspunse vocea Magdalenei.

“Cum nimic?… Adică e nimic să transformi un oraş Luna Park şi să-l faci pe omul de pe stradă să se simtă ca un popic?”

“Le-au mai făcut şi alţii, Eugen, tu te joci cu imaginaţia banală a unui copil normal care în viaţă va ajunge funcţionar, sau profesor, sau inginer şi va avea o familie… şi cam atât. Mă dezamăgeşti, dragul meu.”

Incitat, Pontur oftă şi se munci să facă ceva şi mai extraordinar şi învârti cu ciudă butonul cheii lui cu gândul la o casă de bani. Apăru o maşină blindată care transporta, după toate probabilităţile bani, pentru că în faţă, lângă şofer se afla un om în uniformă şi înarmat. Maşina se opri lângă el şi fără să mai mişte vreun deget îşi desfăcu uşile iar dintr-o casă de bani mare, aflată înăuntrul maşinii ieşiră câţiva saci sigilaţi doldora de hârtii care i se depuseră la picioare. Apoi maşina plecă în viteză ca şi cum nu s-ar mai fi întâmplat nimic. Pontur asudă de emoţie şi groază, se uită în susul şi-n josul străzii, apoi zvârli sacii peste gardul din spatele lui şi porni ferit ă se plimbe ca să-şi mai adune sufletul. Îşi aminti de Magdalena şi se uită la ceas. “Trebuie să intru.”

“Nu-mi placi, Pontur, eşti fricos, laş, fără imaginaţie. De ce ai aruncat atâta amar de bani peste gard?” Tânărul se opri cu ochii larg deschişi.

“Dar ce-aş fi putut face cu ei?”

“Atunci de ce i-ai luat?”

“Numai aşa, ca să fac ceva…”

“… nemaipomenit, nu? Prostii, asta ai văzut la televizor, o spargere, o banală spargere făcută de un expert idiot, care fură de amorul artei. Ascultă, Eugen, dacă vrei să faci ceva nemaipomenit, pentru tine bineînţeles, du sacii pe strada Edecarilor la numărul şaptesprezece şi predă-i fără să minţi nici o clipă.” Pontur înghiţi greu, se scărpină în ceafă, apoi porni spre locul acela unde bănuia că aruncase sacii, fără râvnă. Zidul nu era înalt dar oricât trebuia să te asiguri înainte de a-l

escalada. Îşi aminti de cheia lui şi vru s-o folosească dar auzi iar vocea aceea stranie de femeie: “Fără!” Se uită la zid apoi la strada luminată pe care continuau să foiască oamenii. “Şi de ce mă rog să ascult eu de tine?”

“Aşa!” şuieră femeia. Pontur lăsă zidul în pace şi se-ntoarse la casa Magdalenei. Sună şi îl întâmpină la fel de prompt profesorul Micu: “N-a venit încă, dar dacă vreţi, puteţi să o aşteptaţi în hol.”

Pontur se grăbi să intre. Înăuntru se simţea mult mai degajat şi încerca să-i explice profesorului deosebitele sentimente pe care le nutrea pentru fiica lui. Profesorul urcă treptele indiferent spre camerele de sus apoi din vârful scărilor îi strigă: “Tinere, când oamenii îşi povestesc sentimentele se cheamă că vor să scape de ele.” Se auzi o uşă trântită.

Pontur rămase singur în hol sub lumina gălbuie a unui candelabru zgârcit în becuri dar întortocheat şi masiv. Se aşeză pe o banchetă uitată acolo de gazde special pentru agasanţi apoi făcu leneş inventarul holului. O măsuţă, două banchete stil… stil… nu-i veni în minte stilul pentru că lui îi erau egale, Empirul, Louis XV ori Bieder-meyerul cu cea mai banală mobilă de bucătărie. Sub arcele scărilor care duceau la etaj zări două uşi masive de lemn sculptat. Se întrebă, într-o doară, dacă acelea erau camerele pentru oaspeţi, aşa cum văzuse el într-un film, sau acolo era depusă biblioteca şi dincolo camera servitorilor. Se ridică de pe banchetă şi se apropie de una dintre uşi. Nu-l impresiona atâta lucrătura lemnului cât locul acela pentru cheie care nu avea desenul obişnuit ci o simplă fâşie de câţiva centimetri în care nu puteai vârî decât o foaie de hârtie. Folosi cheia lui universală dar uşa rămase neclintită. “Posac bătrân şi sucit” îşi zise Pontur şi mai încercă încă o dată, dar tot degeaba. Se duse la cealaltă uşă şi dădu de aceeaşi fantă subţire. Dar şi aici cheia lui rămase

neputincioasă. “A dracului stafiditu ăsta de profesor.” Se aşează resemnat pe banchetă şi începu să-şi amintească de prima lui întâlnire cu Iosif Micu. Pe fiică-sa o cunoscuse printr-o persoană de la el de la birou, unul… nu mai ştia precis cine. Îşi aduse aminte doar de vorbele lui: “Eşti tânăr, măi, Eugene şi-i păcat să-ţi faci praf mintea numai cu aparatele astea, uite, hai că-ţi fac cunoştinţă cu o fată trăznet!” trăznet, zicea ăla… şi fata era frumoasă, cam cum ştiuse ăla, prietenul, că-i genul lui: cu ochii migdalaţi, cu părul şaten cu… ce mai, aşa cum nici nu visase Pontur. Trecuseră de atunci trei luni. Trei luni în care Pontur ieşise cu fata la plimbare, fusese în vacanţă la munte cu ea, şi în fine îi vizitase în câteva rânduri familia. Ea zicea că-i studentă la filologie în anul doi, el nu mai zicea nimic pentru că de la o vreme fata se pricepea de minune şi la electronică. În lunile acelea îi venise lui ideea cu cheia universală, dar până în după amiaza aceea de septembrie nu-i mai auzise niciodată glasul stându-i de strajă vorbelor lui nerostite. Îşi aprinse o ţigară şi-şi mâncă unghia degetului mare căutând ceva neverosimil în dragostea lor, ori măcar legătura care putea exista între cheia lui universală şi Magdalena care i se priponise în cap. Afară era noapte de-a binelea. Oftă, apoi se ridică în picioare şi porni spre uşa de la intrare cu gândul că va reveni altădată. Vru să iasă normal dar uşa era încuiată, folosi cheia lui dar uşa rămase mai departe înţepenită. Se enervă, îşi luă avânt şi se trânti de câteva ori în uşă. În capul scărilor apăru profesorul şi-i strigă:

“Hei, tinere, linişteşte-te, tu ai vrut să intri, acum aşteaptă!”

“Domnule profesor, e târziu deja, vin mâine.”

“Nu eşti ferm tinere, cum poţi dori un lucru la care apoi să renunţi atât de uşor?” Pontur tresări, cuvintele profesorului sunau la fel cu ale Magdalenei din seara aceea de la magazin.

“Pot să renunţ, e în firea oamenilor asta.” Şopti aproape rugător Pontur. Dar nu-i veni nici un răspuns şi ridică ochii spre capătul scărilor. Profesorul stătea nemişcat. Tânărul făcu câţiva paşi spre prima treaptă încurajat de tăcerea bătrânului.

“Mi-ar putea fi foame, sete, somn…”

“Când iubeşti ştiu că nu ai simţi nimic altceva.”

Pontur urcă primele trepte precipitat.

“Domnule profesor, aşteptarea…” Profesorul intră într-una din camere, drept, fără să-l mai bage în seamă pe tânăr care rămase descumpănit pe trepte. Nu se mai gândea la Magdalena şi la joaca aceea a lui de după-amiază când crezuse că vocea fetei era o închipuire de-a lui. Nu-şi mai aminti nici de aparat, ci căuta între amintirile lui imaginile celorlalte vizite făcute în casa profesorului. Vru o clipă să urce în urma profesorului apoi renunţă şi se aşeză resemnat pe banchetă. Nu-şi amintea să mai fi văzut în vreo zi din acelea altă femeie în afară de Magdalena. Profesorul, ursuz ca totdeauna şi cu vorbe mari pe limbă. “Dar de ce am nevoie acum de o femeie?… Poate ca s-o înduplec, sunt mai înţelegătoare, mai miloase, mai… Nu se poate! Cineva trebuie să-mi deschidă să ies.”

Pontur porni în goană pe trepte, bătu la o uşă dar nu-i răspunse nimeni. Încercă toate uşile de la etaj şi toate erau zăvorâte în acelaşi mod ciudat, pentru că altminteri nu avea cum să nu-şi facă treaba cheia lui minune. Se-ntoarse la uşa prin care îl văzuse dispărând pe profesor.

“Domnule Micu!… Profesore!… Omule!…” Începu să bată cu pumnii apoi dădu ocol cu ochii după vreun geam prin care să iese şi zări jos în dreptul uşii de la intrare un geam înalt. Coborî în fugă spre locul geamului. De la balcon auzi vocea profesorului.

“Ai un aer de şobolan de mină înainte de cutremur… Dacă crezi că geamul te poate salva n-ai decât.” Pontur îşi potoli elanul dar şopti “Trebuie să-ncerc!” şi căută cu palma clanţa ferestrei.

“Şi dacă e ultima încercare, trebuie?” rosti monoton profesorul.

“Da, aş fi împăcat.”

“Copilării tinere, copilării… ultima ta şansă este aci sus, nu prin geamul acela care duce nicăieri… şti ce-i ăla nicăieri?”

Pontur încremeni.

“Îţi ofer o cameră, continuă profesorul, să o aştepţi pe Magdalena, deşi mă îndoiesc că se va întoarce curând.”

Pontur făcu câţiva paşi nesiguri prin hol.

“Vii?”

Tânărul traversă holul.

“Deci nu te interesează cu cine-şi petrece noaptea iubita dumitale?”

Pontur continua să se apropie de capătul scărilor apoi urcă greoi treaptă cu treaptă.

“Deci nu te mai leagă nimic de fiica mea!”

Pe la mijlocul scărilor tânărul se opri.

“Deci nu mai are importanţă dacă există sau nu!”

Pontur ajunse în faţa profesorului şi începu să-l măsoare de jos în sus, obosit ca după o trudă infernală. Îi vedea pantofii cu boţ de raţă, pantalonii călcaţi impecabil, halatul scurt de casă, cămaşa desfăcută la gât, pielea încreţită de sub fălci, bărbia pătrată împinsă în faţă, mustaţa, ciudata mustaţă care părea lipită acolo sub nasul coroiat ca să ascundă o identitate, ochelarii fumurii şi fruntea nefiresc de lată a profesorului.

“Ai rămas să fii singur, nu?”

“Ce vreţi de la mine, domnule profesor?”

“Nimic, tinere, nimic, voiam să rămâi singur numai cu dumneata, atât… Te aşteaptă o mamă,

nu?" Pontur dădu din cap şi rămase în aceeaşi poziţie în faţa profesorului.

"Un tată, nu?" Tânărul dădu din umeri, apoi îşi ridică iar ochii neputincioşi spre profesor.

"Nu mai ai sentimente nici faţă de ei?"

"Ba da!" şopti vlăguit tânărul căutând undeva, dincolo de ochelarii fumurii, ochii celuilalt, ca pe o certitudine că insul din faţa lui era om.

"Atunci aşteaptă-i jos!"

"Nu mai pot!"

"Renunţi la ei?"

Pontur tăcu.

"Da sau nu?!" rosti ca un automat profesorul. Tânărul tăcea şi-şi frământa mâinile.

"Da sau nu?!"

Pontur şopti nesigur: "Da".

Apoi întoarse aproape instinctiv capul în urmă. Micu se dădu la o parte să-i facă loc şi-i arătă o uşă. Tânărul intră urmat de profesor care încuie imediat uşa. Erau într-o cameră obişnuită cu mobile vechi. Pe pereţi câteva tablouri cu peisaje marine. Pontur simţi că dacă n-ar fi fost bătrânul în spatele lui ar fi crezut că-i într-o vizită la careva dintre mătuşile lui de la Bucureşti. Vru să se aşeze sleit într-un fotoliu dar Micu îl îndemnă să se apropie de o uşă. Tânărul nu se urni din fotoliu.

"Bine, zise profesorul, atunci n-ai decât s-o aştepţi aici pe Magdalena. Ai aici mâncare, apă şi o dormează." Apoi profesorul ieşi. Pontur era risipit în fotoliu. În faţă avea uşa prin care renunţase să iasă. Lângă uşă se afla un bufet contorsionat de ornamente pe care zăceau fructe în farfurii de sticlă şi nişte pâine. Le privea buimac, trecuse prea repede de la beţia propriei lui puteri la lumea profesorului şi-a fiicei lui. Închise ochii încercând să se rupă de imaginea lumii aceleia în care intrase. În faţa ochilor o revăzu pe Magdalena senină fugind desculţă pe o plajă, îmbrăcată într-un voal transparent. Deschise brusc ochii: "Prostii!"

Şi-i închise din nou. Magdalena fugea spre mare apoi se-ntorcea dezgolindu-şi trupul sub briza mării. Pontur deschise larg ochii: “Imposibil, sau aici toate mi se par imposibile.” Îi veni să ţipe şi fugi spre uşă. Îşi zise că n-avea să scape nici în somn de obsesia ei. Când roti ochii dădu de un televizor, un fel de ecran mare care avea aproape de el un buton roşu. Apăsă. Pe ecran apăru Magdalena. Pontur nu-şi putu opri un ţipăt.

“Eugene, într-o vreme mă iubeai, nu? Şi atunci erai obsedat de mine, şi atunci erai disperat că n-o să mă găseşti. Iată-mă!”

Tânărul prinse o vază de pe masă şi vru s-o zvârle în televizor. “Puişor, nu aşa, te ştiam mai stilat, şi-apoi tu m-ai căutat… linişteşte-te şi încearcă să mă mai aştepţi…”

Pontur îşi descleştă gura atât cât s-o întrebe:

“Cine eşti Magdalena?”

“O să afli…” Apoi în întreagă camera se lăsă întunericul. Tânărul o văzu pe Magdalena fugind pe plajă. Obosi şi până la urmă se bucură că nu era chiar singur. Adormi.

Când se aprinse lumina din nou Pontur se trezi şi să îndreptă spre uşa pe care-l îmbiase profesorul să iasă. O întredeschise. Scoase un sunet de mirare, dădea şa stradă pe un balcon. Îl prinse ciuda că se chinuise o noapte întreagă cu Magdalena pe o plajă, undeva în visul lui. Din balcon coborî câteva trepte şi ajunse într-o grădină cu tufe înalte de bucsus iar de acolo sări un gard şi se trezi pe trotuar. O luă la goană spre staţia de tramvai. Câţiva oameni îl văzură sărind gardul şi se luară după el. Cineva strigă “Hoţul!” Cineva întrebă: “Ce-a făcut?” iar altul, luat de avântul celorlalţi îi răspunse: “Nu ştiu, dar el e!”

Pontur se agăţă de un tramvai în mers, uşile îl închiseră afară şi se prăvăli de-a lungul liniei. Se ridică anevoie şi-i simţi pe urmăritori apropiindu-se în goană. Îşi vără mâna în buzunar şi răsuci

butonul cheii lui. O maşină a poliţiei opri aproape de el. Coborâră doi oameni în uniformă.

“Actele!” Pontur se legitimă. “Veniţi cu noi!” şi-l invitară în maşină. Omul răsuci din nou butonul aparatului lui şi uşile se blocară.

Peste o oră era lăsat într-o cameră cu mai mulţi. Două fete vopsite bine ropoteau într-una din gură cuvinte deocheate la adresa altora: “că pe alea nu le înfundă nimeni, că-s amante de drum lung…” Un ins se uită fix între picioarele fetei care vorbise şi asudă. Un altul, beat, plângea pe umărul unuia care-i scotocea prin buzunare. Pontur nu-şi scotea mâna stângă din buzunar. Fu chemat într-un târziu la identificare şi-l văzu pe cel cu casa de bani din maşină. Se recunoscură reciproc aşa că fu introdus înapoi cu ceilalţi. Pe hol îi prinseră cătuşele, ceea ce depăşea cu totul aşteptările lui Pontur. O vreme crezu că era continuarea coşmarului din casa profesorului şi, din când în când, închidea ochii să se simtă afară şi aştepta să se trezească. Încercă să-şi vâre mâna în buzunar dar nu izbuti. Îl observă una dintre fete.

“Ce-i mă, vrei o ţigare?” Pontur se feri.

“Du-te dracului!” zise fata şi-i întoarse spatele.

Omul încercă să-şi vâre din nou mâna în buzunar. Într-un târziu sosiră doi gardieni şi-l duseră într-o maşină. La o curbă omul reuşi să-şi răsucească haina şi să-şi scoată din buzunar cheia. Într-o clipă braţele îi rămaseră libere, apoi uşa din spate a maşinii se dădu în lături. Pontur se rostogoli pe asfalt. Se ridică cu greu, şchiopătând şi-o luă la fugă. Încercă să se piardă printre oameni şi căuta să afle locul acela unde nu l-ar mai fi putut găsi. Fugea pe străzi înspăimântat spre marginea oraşului. Târziu, se opri pe un teren viran la capătul oraşului. Genunchii îi tremurau. Vru să se aşeze pe o movilă de gunoi dar i se păru că aude sirenele maşinilor şi-o luă la goană peste câmp. Fugea şi în urechi îi sunau tot mai puternic

sirenele. “Se apropie!” îşi zise şi vru să se lepede oboselii. În clipa aceea sunetul dispăru. Pontur întoarse capul. Departe, se vedeau ultimele case ale oraşului. Se aşeză pe pământul încă verde dar numai atât cât să-şi mai tragă sufletul. Porni, apoi, mai departe fără ţel. După câteva ore îşi târa greu picioarele şi întorcea capul mereu spre dreapta unde continua să se vadă oraşul. “Mă învârt în jurul lui, nu pot fugi… n-am unde… neputinţa asta mă ţine ca un magnet pe o orbită în jurul oraşului… iar dacă mă opresc şi stau am senzaţia că nu fac totul ca să mă eliberez şi-atunci fug… şi fug în jurul oraşului fără să mă pot desprinde de el. Parcă aş fi un satelit al oraşului… Cineva mă ţine… gravitaţia lui mi-a scris soarta să sfârşesc prin a mă prăbuşi pe el… dar dacă gravitaţia aceea este neputinţa mea…”

Către seară, după ce ocoli oraşul de câteva ori pe la periferie o luă sfârşit şi desfigurat de oboseală spre strada profesorului Micu. Se părăsise cu totul.

Intră în hol şi se prăbuşi pe sofa. Profesorul îl invită sus. Se urni greu apoi profesorul îl conduse spre uşa de la capătul coridorului. Intră şi se trezi în mijlocul unui dormitor cu baldachin şi dantele. Se trânti în pat îmbrăcat şi murdar cum era. Adormi uşurat.

A doua zi dimineaţa se trezi sub acelaşi baldachin cu toate hainele lui ponosite pe el. Cercetă pe-ndelete camera. Recuzită puţină: două scaune cu spătar înalt, o masă joasă, draperii şi patul cu baldachin. “În sărăcia asta trebuie să fi trăit regii în vremea lui Filip cel Frumos!” Căută prin cameră după o fereastră. Lumina slabă venea din dreptul draperiilor. Pontur se apropie de una dintre ele, o dădu la o parte şi zori o fereastră neobişnuit de înaltă prin care se vedeau nişte tuburi lungi de iluminat. Fugi la altă draperie. Acelaşi lucru, ferestre false. Încercă un sentiment uscat, dar se resemnă fără să mai pună în cumpănă

asudata lui hăituire cu sechestrarea aceea aproape benevolă în casa pustie şi stranie a profesorului.

Se aşeză iar pe pat şi-şi scoase din buzunar cheia lui universală. Învârti capacul şi desfăcu micul aparat din interior de ambalajul lui metalic. "Parcă aici ar fi fost întreagă puterea mea…" Din cealaltă cameră se auzi vocea Magdalenei: "Începi să regreţi?" Pontur intră netulburat în dialogul acela nefiresc cu fata.

"Nu… aş putea regreta că am cunoscut-o… sau poate dacă n-ai fi fost permanent în umbra gândurilor mele aş fi…"

"N-ai mai fi avut nimic neobişnuit în tine… ori mă accepţi şi eşti puternic, ori rămâi un oarecare…"

Omul tăcu gândindu-se la zilele şi nopţile acelea lungi în care aşezase firicel cu firicel toate celulele minuscule ale aparatului lui. Privea fascinat mica lui invenţie. Se auzi vocea profesorului. Pontur asamblă aparatul şi-l zvârli în buzunar.

Uşa se dădu la o parte şi intră profesorul împingând o măsuţă pe rotile. Se salutară rece apoi profesorul îl pofti la dejun. Se aşezară la măsuţă pe scaunele cu spătar înalt şi din pricina asta mâncau incomod. Pontur ridică farfurioara în dreptul pieptului şi începu să se servească. Mestecau în linişte. Pontur începuse să se familiarizeze cu atmosfera casei. Mai departe nu îndrăznea să se gândească.

Într-un târziu profesorul îşi lăsă ceşcuţa în farfurioară punând capăt ritualului cu care servise masa.

"Tinere ai un spirit contradictoriu care te face aparent un intempestiv. În realitate eşti un laş oarecare, un individ mărunt lipsit de orice urmă de geniu, care, cu un dram de minte şi cu tot atâta şcoală ai ajuns să te asiguri cu o viaţă tihnită care te poate lăsa să devii un vanitos… Speculaţiile tale în electronică sunt nişte jocuri cu chibrite de clasa

a şaptea… totuşi te adopt de dragul fiicei mele. Afară sper că nu mai vrei să ajungi!”

Pontur tăcu şi-şi lăsă ochii în pământ. Profesorul se ridică de la masă deranjat de familiaritatea cu care-i vorbise. Tânărul merse în spatele lui apoi îi zise:

“Domnule profesor, de ce m-aţi ales tocmai pe mine dacă…”

“Dumneata ai ales-o pe fiica mea, ai uitat, m-am bucurat că voi avea un colaborator dar m-am convins că eşti ceea ce ţi-am spus: un registru mort cu informaţii vechi despre electronică…”

Profesorul ieşi.

“Imaginaţia… ce dracu poţi face cu imaginaţia. Dacă aş încerca să trec dincolo se zidurile astea… În Lună s-a zburat, în extraterestrii s-a crezut, roboţi s-au făcut. Creierele electronice au rezolvat singure tot atâta cât ar fi făcut la un loc sute de cercetători. Telepatie, psihotronică…” Pontur se apropie de uşa rămasă întredeschisă în urma profesorului. Ieşi în hol, seara nu-l văzuse din pricina oboselii. Vis á vis era o uşă. Apăsă cleanţa şi pătrunse într-o cameră luminată puternic. Pe o masă de operaţie era un corp acoperit cu un cerşaf. Multe aparate şi tuburi. Se apropie de masa de operaţie. După conturul formelor părea un om. Cu două degete dădu cearşaful la o parte. Era un tânăr care avea exact chipul lui. Pontur fugi îngrozit în hol. Se opri o clipă să-şi liniştească tremurul mâinilor apoi o luă la goană spre capătul culoarului. Uşa era încuiată Bătu cu pumnii în lemnul uşii zdrelindu-şi degetele de reliefurile baroce car se încolăceau pe toată lungimea ei. În spatele lui auzi mişcând un om. Pontur întoarse capul şi dădu de propriul său trup venind gol cu mişcări de somnambul spre el. Ţipă îngrozit.

În dreapta se deschise o uşă şi apăru chipul profesorului.

“E.P. 21 treci la loc!” Ascultător trupul gol se întoarse şi dispăru dincolo de uşa care dădea spre

sala de reanimare. Pontur făcu un pas şovăielnic spre profesor nereuşind să articuleze nici un cuvânt.

“Tinere intră în dormitor şi nu mai umbla aiurea prin saloane.”

Omul o luă ascultător spre camera lui murmurând stupefiat: “E.P. 21… E.P. 21… nu se poate!”

În cameră îl aştepta Magdalena.

“Eugen Pontur numărul 1. Se poate.”

Tânărul îşi găsi poziţia rezemându-se de zid.

“E.P. 16 este la închisoare în locul tău şi nu face o tragedie din asta…”

“Magdalena… te-am iubit şi…”

“Pe una din noi; suntem tot 21… eu bunăoară sunt M.. 12 şi profesorul a ordonat să te las liber… poţi pleca!”

Pontur mai murmură ceva apoi ieşi sleit printr-o uşă care dădea tot în acelaşi balcon şi de acolo în curte. Se învârti buimac printre tufele de bucsus, nimeri poarta şi ieşi în stradă. Ploua monoton.

Oamenii treceau grăbiţi fără să bage în seamă silueta răvăşită a tânărului zgribulit care se freca aproape de ziduri cu mâinile în buzunare.

După un timp îşi reveni. “De bună seamă m-am îmbătat şi am trăit un coşmar.” Îşi zări pantalonii şifonaţi şi plini de praf şi încercă să-şi amintească de altceva decât de casa profesorului. Îşi pipăi instinctiv buzunarul şi-şi simţi înăuntru cheia lui universală. O lăsă acolo fără să se mai bucure de ea ca în celelalte zile. Peste jumătate de oră era în pragul apartamentului său de la bloc. Sună dar nu-i răspunse nimeni. Scotoci prin buzunar după chei şi intră.

Făcu o baie, se schimbă apoi ieşi di nou în stradă. Era spre prânz. Trecu pe la birou să-şi ceară un concediu de câteva săptămâni. Totul părea normal, nu-i zicea nimeni de absenţe nimic, ba directorul găsi că ar fi trebuit să facă asta de mult

ca să nu fi ajuns în aşa hal cu nervii. Ieşi din biroul directorului şi-l văzu pe unui Macrin de la atelierul doi. Îşi aduse aminte dintr-o dată că el îi făcuse cunoştinţă cu Magdalena şi-l opri.

“Măi Macrin, nu ştii pe unde mai e Magdalena?” Celălalt îşi lăsă dosarele pe o masă şi-i spuse că s-a mutat de câteva zile, apoi scoase un portmoneu şi-i arătă noua adresă. Se despărţiră.

Pontur încercă să-şi amintească dacă mai văzuse undeva figura lui Macrin dar nu-şi aducea aminte. “O fi o coincidenţă” îşi zise şi formă numărul de telefon al Magdalenei. De la capătul firului auzi vocea Magdalenei, ştearsă, inexpresivă. Îi dădu întâlnire peste un ceas într-un parc.

Fata sosi la timp. Părea obosită. Se plimbară o vreme unul lângă altul fără să scoată o vorbă. Se opriră în dreptul unei bănci.

“Tu ştiai de tatăl tău?…”

“Tatăl meu e ceferist, în ziua aceea la munte, când îţi vorbeam de profesorul Micu minţeam, nu ştiam nici un profesor cu numele ăsta…”

“Bine, dar m-ai dus acasă la tine.”

“Eu? Eugen, dar eu nu te-am dus niciodată la mine acasă.”

“Atunci cine era Magdalena?”

“Credeam că te-ai supărat pe mine, de fapt nici nu mai speram să ne vedem vreodată…”

“Bine, şi furtul, tramvaiele… Luna-parcul…”

“nu ştiu, este viaţa ta, nu ai nici-un fel de obligaţii faţă de mine, dacă vrei rămânem prieteni ca şi până acum…”

“Magda, aş vrea să fugim undea departe de oraşul ăsta…”

“Inutil, auzi înăuntrul lui vocea unei Magdalene, orice corp revine pe Pământ sau hălăduieşte prin spaţiu şi atunci nu mai există pentru nimeni.” Pontur strânse din dinţi, i se părea aproape imposibil ca Magdalena lui, fiinţa reală, să nu aibă nici o legătură cu lumea de fantasme a

profesorului Micu. Ieşiră din parc mohorâţi. Ploua mărunt.

Către seară, după ce ocoliseră de câteva ori centrul oraşului ajunseră fără să vrea în preajma casei profesorului. Ca sub o transă Pontur sună şi imediat apăru în uşă profesorul care îi primi familiar ca niciodată. Urcară scara în spatele lui ţinându-se de mână. Profesorul îi introduse într-o cameră şi Pontur avu senzaţia că va relua de la capăt coşmarul ultimelor zile. Rememoră geografia locului cu casa scărilor şi faţada clădirii şi revăzu geamurile mari de la stradă. "Totul pare normal." Deodată simţi o strânsoare în jurul gâtului. Pe cele două uşi laterale intrară câteva zeci de hominizi identici cu ei gesticulând şi vorbind normal ca după un consiliu. Îl auzi pe profesor apropiindu-se de uşă undeva în spatele lui. Din doi paşi fu lângă prag dar bătrânul reuşi să se strecoare afară şi să o ia la fugă spre capătul scărilor. Pontur întinse un picior şi Micu se împiedecă şi se rostogoli pe trepte cu sunetul surd al unui sac umplut cu cârpe. Pontur coborî în spatele lui şi-l găsi cu braţele răstignite. Pe balustrada de sus a scărilor toţi hominizii aceia identici priveau rece spectacolul dat de profesor. Ultimul spectacol.

După ce se dumiri că-i mort o căută disperat pe adevărata Magdalena printre celelalte dar nu izbuti, luă atunci trupul profesorului şi-l târî în hol apoi se opinti să-l ducă până în dreptul ferestrei de lângă intrare. Izbuti s-o deschidă. Pervazul îngust dădea într-un hol strâmt şi înalt la care nu i se vedeau decât pereţii laterali. Împinse trupul înăuntru apoi închise înspăimântat geamul. Una dintre Magdalene coborî câteva trepte.

Deodată, sus, în spatele tuturor se auzi vocea profesorului comentând autoritar: "Ceea ce aţi văzut se numeşte o crimă iar când dl. Pontur va reintra în grup, toţi veţi deveni culpabili."

Grupul tinerilor începu să coboare. Pontur făcu câţiva paşi mari şi fără prea multă iscusinţă se

vârî între ei. Urcară scările împreună. Magdalena dispăruse în mijlocul grupului fetelor. O mai căută o clipă cu ochii zadarnic. Îi fugi mintea la profesor, la celălalt pe care-l omorâse şi-şi aminti de vorbele creierului aceluia care-i comanda: "… de ce regreţi ce ai voit o dată?… Fi ferm!" Dar el omorâse un om nu o vedenie, îi simţise greutatea trupului, putea fi ceferistul pe care nu-l văzuse niciodată la faţă, dar nu plângea nici-o Magdalenă. Omorâse un om, un model viu care trebuia scos din joc pentru a fi înlocuit cu altul. "Urmăm probabil noi, de aceea am adus-o pe Magda aici." Hominizii erau înşiraţi pe ambele braţe ale scărilor şi ascultau explicaţiile profesorului despre complexul vinovăţiei la oameni:

"… urmează remuşcarea, care la unele tipuri temperamentale poate declanşa o suită de reacţii neprevăzute, aparent neverosimile care denotă stadiul încă imatur al evoluţiei."

Pontur îşi deşurubă aparatul în buzunar şi-l strivi.

Deodată se trezi singur în holul imens. Începu s-o strige pe Magdalena. De la balcon ieşiră câteva femei în capoate şi un bătrân: "Ce-i tinere? Nu stă nici-o Magdalenă aici…" Bătrânul se răţoi la el amenințându-l cu un baston. Pontur uluit aşteptă să se retragă locatarii apoi o strigă din nou. Ieşi una dintre femei legată la cap cu un cerşaf ca un turban: "Mă, capsatule, tu n-auzi că nu stă nici-o Magdalenă aici?! Dacă te-ai îmbătat cară-te acasă, nu scula tot oraşul în picioare!"

Pontur ieşi pe stradă buimac. Simţea o durere cumplită în ceafă. Afară ploua şi era noapte.

Ajunse acasă zăpăcit, fără să-şi poată aduna gândurile unul peste altul. Părinţii i se culcaseră. Se sui îmbrăcat în pat. Maică-sa îşi vârî capul înăuntru şi-i aruncă o privire dojenitoare, apoi: "La vârsta ta taică-tu ţinea o familie şi îngrijea şi de bătrânii lui… halal om!"

Tânărul uită repede de maică-se şi începu a-şi derula filmul acela fantastic pe care-l trăise. Îşi pipăi buzunarul ca să se convingă că exista un obiect care mai fusese martor epopeei lui. Pe la unu noaptea o sună pe Magdalena. Îi răspunse o voce de femeie că lipsea de acasă. Pontur întrebă de tatăl ei. Femeia oftă, apoi izbucni în plâns: "A murit azi după-amiază." În spatele lui Pontur apăru maică-sa cu o mutră crâncenă "Asta-i oră de telefoane?! După ce că vii când vii tot nu ai şedere?… Te rog pentru ultima oară, ori te culci, ori uşa ţi-i deschisă…"

Tânărul nu auzi nici de data asta vorbele femeii decât aşa ca pe o încurajare, îşi luă fâşul şi ieşi.

Acasă la Magdalena erau câteva vecine şi soţia lui sau sora, o femeie în vârstă îmbrăcată în negru. Pontur o întrebă cum se petrecuseră lucrurile. Atunci, o vecină se dădu mai aproape de el şi-i povesti.

"Eram tocmai în capătul de jos al scărilor şi vorbeam cu administratorul că-mi umblase cineva la cutia de scrisori şi aşteptam o veste de la fiul meu că trebuia să-i nască nevasta, când îl văd pe nea Iosif că iese din apartament şi ajunge în capătul scărilor şi din senin se-mpiedică şi vine de-a berbeleacul până jos. Aşa m-am speriat că era s-o iau la fugă. Administratorul l-a pipăit, i-a ascultat inima şi-a zis că-i mort… O, doamne, ce nenorocire!"

Pontur ceru să-l vadă. Sora sau nevasta lui, femeia aceea cernită îl conduse în dormitor. Tânărul tresări. Se apropie de el şi-i cerceta faţa, mâinile şi se oprea cu ochii pe pantofii cu bot de raţă. "Imposibil!" şopti apoi o zări pe femeia de lângă el privindu-l, şi-şi reveni: "Dumnezeu să-l ierte!"

Vru să întrebe ceva de Magdalena dar simţi că era mult mai bine să plece. Hoinări până la ziuă prin preajma casei profesorului gândind cum s-o

scoată pe Magdalena din lumea aceea stranie cu care pierduse contactul.

Pe la şase dimineaţa începură să umble oamenii pe străzi. De la numărul 14 ieşiră câteva perechi vorbind şoptit şi se-ndreptară spre staţia de tramvai. Aşteptă ora şapte între bucsuşii din curte. Când ieşi ultimul locatar întârziat învelindu-şi din mers un sandviş într-o hârtie de ziar, Pontur se strecură în hol. Banchetele şi măsuţa lipseau iar uşile laterale aveau floarea broaştelor obişnuite. Urcă la etaj şi sună la uşa prin care intrase prima dată profesorul. Pe uşă văzu scris "Teodor Topan, avocat". După un răstimp în care Pontur mai sună de două ori apăru un bătrânel cu ochelari, în pijama, care fără să-i dea dună ziua îl întrebă: "Divorţ, divorţ?"

"Nu domnule, sunt cu curentul…" minţi Pontur şi făcu un gest complicat cu mâna. Avocatul îl primi în prima cameră mobilată exact aşa cum o ştiuse el. Tresări, dar bătrânul nu sesiză decât ora nefiresc de matinală la care se apucă oamenii de treabă. Pontur rămase câteva minute singur în cameră şi controlă ferestrele, televizorul, servanta cu ornamentul acela baroc şi uşa care dădea în balconul dinspre stradă. Era acelaşi loc în care trăise cu patruzeci şi opt de ore în urmă obsesia chipului Magdalenei. Avocatul se-ntoarse şi întrebă cât avea de plată. Pontur îi răspunse încurcat că o să vină un altul care să încaseze apoi ieşi în hol şi se opri la o altă uşă. Avocatul îl urmări un timp, dădu din umeri şi se-ncuie în apartament.

Sună prelung şi apăru o femeie, cea cu turbanul.

"Curentul" spuse sec Pontur.

"A fost alaltăieri, dom-le, umblaţi cu cioace, asta-i!" dar îi făcu loc să intre înăuntru, bombănind: "… careva minte, ori dumneata ori ăla. Da unde ţi-i geanta, creionul?"

“Ştiţi, e un supracontrol, îi verificăm pe funcţionarii noştri.”

Femeia se mai linişti şi după ce Pontur citi preocupat şi-şi notă pe o hârtiuţă cifra de pe contor, îl invită într-o cameră, că-şi zicea femeia că omul trebuie să fi fost ceva superior celuilalt pe care îl omenise cu ceva ţuică. Intrară într-un dormitor răvăşit. Pontur recunoscu baldachinul şi scaunele, restul mobilelor aglomerate acolo şi covoarele îi erau străine.

După ce ascultă sporovăiala femeii despre câte le văzuse pe la televizor şi despre altele care-i zăcea ei prin cap neorânduite, tânărul o întrerupse: “Doamnă, n-aţi observat nimic neobişnuit în ultimele zile aici?”

Femeia deveni atentă, apoi zâmbi: “Ştiam eu că nu sunteţi de la curent”. Apoi deveni serioasă şi se concentră să-şi aducă aminte acel ceva pe care îl căuta detectivul, pentru că de bună seama era un detectiv, dar nu-şi aduse aminte şi până una alta, fugi la bucătărie să pregătească două cafeluţe.

Pontur îşi făcu rondul prin cameră controlând fiecare detaliu, apoi se aşeză pe pat ca să-i încerce moliciunea. “Şi, totuşi, am dormit o noapte aici.”

Când sosi femeia cu cafelele o întrebă dacă locuia singură în tot apartamentul şi femeia fu foarte reconfortată de întrebare deşi trecuse de patruzeci şi cinci de ani sau poate tocmai pentru asta. Pontur nu sesiză reacţia femeii, aşa că o rugă din nou să-şi aducă aminte de vreo întâmplare deosebită din ultimele zile. Îşi băură cafelele în linişte. Abia atunci observă tânărul gesturile căutate ale femeii când îşi ducea ceşcuţa la gură şi degetul mic ţinut băţ în semn de bune maniere şi fără să-şi ia ochii de la ea întrebă: “Ce-aţi zice dacă în această casă, în clipa asta ar exista o lume de oameni invizibili, veniţi de undeva din spaţiu?”

Femeia încercă să-şi acopere surpriza şi tremurul zâmbind teatral: “Invederşii?”

“Cam aşa ceva…”

Femeia lăsă prudentă ceşcuţa în farfurioară apoi îşi şterse tremurul mâinii cu cealaltă şi le strânse pe amândouă între pulpe. “Deh, ştiu eu?… poate ar trebui să vă zgârii să văd dacă curge sânge…” şi încercă să râdă dar scoase un hohot gros care-o înspăimântă de-a binelea.

Pontur se ridică la fel de nefiresc, curmând discuţia şi vru să iasă în hol. Femeia îl urmă îndeaproape şi deodată îl opri precipitată. “Am găsit asta, pe hol, jos azi dimineaţă.” Şi-i scoase din buzunarul de la şorţ o bucăţică de la minusculul lui aparat pe care-l strivise. Pontur luă bucăţica, o studie, dădu bună ziua, apoi plecă. Femeia îl conduse până la stradă.

“Trebuie să iau din nou contactul cu ei” îşi zise tânărul şi se îndreptă spre atelierul unui amic, tot electronist, unde-şi făcuse aparatul.

Către seară sudă ultimele firicele ale aparatului. Prietenul lui îl ajută până pe la patru apoi ieşise în oraş. Când fu gata, Pontur rămase cu ochii pironiţi în gol: “De ce trebuie să mă întorc?… Pentru Magdalena?… Pentru o răzbunare?” Asamblă ultima piesă şi îl încercă. Uşa atelierului se deschise singură. Îl furnică ceva prin braţ. “Merge!”

“Merge!” îi răspunse vocea Magdalenei. “Ai lipsit cam mult…”

Pontur o chemă în parc dar pe la opt şi jumătate seara se trezi în faţa casei de la numărul 14 sunând. Îl întâmpină Magdalena, una, indiferent care. Se opriră în holul mobilat din nou cu banchete şi măsuţă. Se simţea copleşit, totuşi deschise vorba despre tatăl ei care murise într-un chip stupid. Fata dădu resemnată din umeri apoi: “Mai sunt şi alţii…”

“Cum adică mai sunt?”

“Aşa, adică nu era singurul, era numai unul dintre ei, aşa cum suntem şi noi…”

“Care noi?”

“Eugen, n-ai desluşit încă mica noastră taină?… Suntem mai mulţi dar aceiaşi trei: tata, tu şi eu. Dispare unul, rămân alţii care să-şi ducă viaţa mai departe.”

“Nu înţeleg.”

“Eugen, tu ai vrut asta, tu ai conceput aparatul acela mic, dar cred că te depăşeşte forţa lui. Eşti un geniu prin imprudenţă. Fără să vrei ai creat o lume în care cei care îţi obsedau conştiinţa au prins alte conture decât cele singulare din viaţă… Uite tu, bunăoară eşti electronist dar puteai fi şofer, profesor, hoţ… cu aceeaşi personalitate a ta. Ei, bine, toţi aceia există… dispari tu, rămân alţii şi trăiesc lumea mai departe…”

“Visezi, visezi frumos…”

“Aiurea, tata era profesorul Micu dacă ar fi făcut şcoală şi ar fi avut cine să-l crească spre asta, este inginer ca şi tine, este tot ceea ce nu s-a realizat şi în cele din urmă este ceferistul, adică a fost…”

Pontur scoase aparatul din buzunar, îl desfăcu şi-l strivi sub călcâi. Magdalena încremeni. Holul se goli de mobile.

“Ce-ai făcut?”

“Ceea ce trebuia, u suportam să trăiască o dată cu mine toţi Eugenii Ponturi posibili, variantele mele…”

“Ţi-am spus că n-ai imaginaţie şi e cumplit când oamenii ajung să fie inventatori din prostie… Bine, vino să-l plângem pe tata!”

CURIERUL UNESCO

Şi aşa ajunse Budilă să fie bolnav: făcuse o invenţie. Era zugrav, fusese şi făcuse o invenţie cu schele care se ridicau singure pe perete, aveau şi manivelă cu nişte X-uri care se pliau şi se repliau pe perete. Nu i-au aprobat-o. A umblat cu desenele peste tot până într-o zi când a venit un inginer, Mornea, care s-a uitat la desenele lui şi la calculele lui, a râs şi a zis: "De şaizeci de ani spoiesc alţii cu scula asta…" Aşa a zis şi Budilă l-a întrebat "Păi atunci noi de ce spoim tot cu scara şi cu bidineaua?" Inginerul a dat din umeri şi nu i-a răspuns. Apoi a plecat cu mâinile la spate clătinându-şi capul şi făcând "ţ ţ ţ" şi a ieşit prin uşa albă care ducea în cabinetul lui. Budilă îl vedea ieşind direct prin uşa albă, fără s-o mai deschidă şi devenea numai alb în jurul lui şi când se dumirea, mai târziu, i se spunea să stea cuminte pentru că-i bolnav şi era într-un pat la spitalul de neuro.

Omul cunoştea spitalul că lucrase într-un an la zugrăveli şi-l ştiau toţi doctorii şi directorul spitalului că-i spuneau câteodată "Meştere, meştere… foloseşte şi scara că o să cazi o dată ţinându-te numai de bidinea!" Şi râdeau. Şi râdea şi el, şi-şi făcea treaba.

Dar asta era de mult, şi pe vremea aceea când îl supăra cineva trântea bidineaua în vopsea ca să-i murdărească toţi pereţii şi parchetul şi după aceea cobora scara şi mergea la primul bufet, aşa vopsit cum era, cu şapca lui din ziar, şi nu ieşea până ce u topea jumate de sticlă de turţ şi după aia… După aceea nu-i mai păsa de nimeni şi se urca iar pe scară şi cânta, şi-l ierta pe ăl de-i pătase pereţii cu vopsea şi lucra până seara şi nu mai băga de seamă dacă mai era cineva prin camere. Şi nu era, pentru el nu mai era decât peretele pe care trebuia să-l

vopsească şi bidineaua pe care o plimba de la stânga la dreapta şi de sus în jos. Aşa cum scrii, şi observase şi omul asta că-i spunea într-o zi unui alt meşter, unul pe care-l botezaseră Şpancă: “mă, noi scriem cu alb peste huma din care ne-am făcut şi peretele-i hârtia noastră, şi bidineaua îi tocul nostru şi scrisul nostru măi Şpancă, scrisul nostru îi peretele alb, bucuria ălor de ne-or chemat să le acoperim numa’, ca să uite de ea măcar cât trăiesc.”

Dar asta era de mult şi atunci era zugrav şi nu-i păsa de nimeni că ştia toate felurile de pensule şi bidinele şi puterea lor şi ştia şi culorile cum se luminează şi cum se întunecă şi ştia toate rolele de fabrică, şi când îi venea lui, câteodată, cumpăra o rolă mată şi-şi tăia el forma ca să nu mai fie alta la fel. Le avea şi acum acasă şi se uita la ele ca la carnea care-i crescuse pe braţ în locul unde avusese ruptă mâna de la o căzătură, că mai şi picase de câteva ori. Cel mai rău o păţise ultima dată când scăpase cu picioarele scării golul de la treptele de dincolo de pragul uşii. Abia l-au scos dintre lemnele scării ca să-l pună-n ghips.

De acolo i se trăgeau toate, de la căzătura aceea, că se lovise şi la cap, şi-n spital, când era bandajat ca un copil de ţâţă şi nu-şi putea mişca decât ochii, stătea ore întregi cu ochii la tavan şi-şi zicea că zugravul de-l vopsise fusese grăbit că se vedeau urmele bidinelei lângă lampă şi el ştia că la un meşter bun asta nu era voie.

Într-o seară după vizitele doctorilor îi veni în minte să facă o scară de pe care să nu mai poată cădea zugravii…

Asta a fost…

Şi-a chinuit-o într-un caiet de matematică de-al lui Vasilică, fiu-su. Şi după câteva luni o dădea gata, şi făcea desenul în tuş pe hârtie milimetrică, şi-şi lua liniarul de perete, că la ăla îi stătea mâna, şi-şi aducea aminte cum o ţinea cu un deget pe perete şi cu mâna ailaltă trăgea o dungă colorată

care separa zidurile de acoperişul camerei, şi n-o greşea niciodată. Şi după ce termina desenul venea fiu-su lângă el şi-l întreba: “Desenu-i frumos, da calculele?” Se uita omul la copilul lui şi-şi zicea: “O fi al meu? Ori l-o făcut măsa cu vreun vecin?” Şi se răţoia la băiat şi-l făcea prost şi-şi lua desenul să-l vadă singur în liniştea camerei lui. Dar băiatul nu se lăsa şi mergea după meşter şi-i zicea că fără calcule tot desenul ăla era zero. Şi omul îl lua blând şi-i zicea băiatului că-i vrea lui răul de vorbeşte aşa şi că nu vede ce-i bun în invenţia lui. Şi Vasilică pufnea în râs.

Râdea şi inginerul, dar parcă altcum, că supărarea omului îi trecuse după ce-şi supsese minunea lui de linie pe spinarea băiatului. Îi trecuse atunci, prima dată, dar noaptea nu putuse dormi şi în cealaltă zi se dusese la inginerul lor de lot, unul la care-i zicea Popic, că semăna cu un popic dintre acelea lungi, de cinci kilograme cum erau mai demult în curte la Koratz, unde era popicăria lor, şi unde îşi tocase şi bătrânul lui Budilă banii lui de bidinar…

La Koratz, zicea tatăl lui, iertatul, era un magazin alimentar al unui negustor evreu ceh, care făcuse popicăria în curte ca să-i stea muşterii în preajmă. Şi era plin tot timpul. Şi când erau mai înfiebântaţi venea Koratz jr. între ei şi se uita la tablă să vadă cum stau cu jocul şi zicea: “Iar bat ai noştri”. Aşa zicea de fiecare dată, oricine ar fi fost câştigătorul şi întotdeauna făcea pe cineva fericit, şi după ce zicea asta se ducea în spate şi-i spunea unuia dintre ei la ureche ceva ca să audă toţi: “… am primit măsline.” Şi pleca. Şi se vârau oamenii datori numai să-i termine măslinele şi de la ele venea setea şi berea, că avea şi bere. Şi omul îşi făcea vânzare şi tatăl lui Budilă venea clonţ acasă, pe la miezul nopţii, şi-şi scula copilul şi-i zicea că de a doua zi îl va urca pe scară cu găleata în mână, că nu mai erau bani şi că munca lui era plătită prost.

Acolo prinseră obiceiul să meargă şi cei mai tineri, dar Koratz muri şi magazinul rămase magazin, iar popicăria popicărie.

Cu alea nouă popice semăna inginerul lor de lot şi de aceea îi spunea Popic, şi el ştia asta şi se supăra, dar până la cealaltă chenzină, când îi vedea iar pe toţi la un loc, îi trecea.

La el se dusese Budilă şi-i arătase desenul şi după ce i-l povestise Popic i-a zis: "Măi, Budilă, ia tu bidineaua şi vezi că ai lăsat două camere nezugrăvite la spital!" Şi omul îşi lua desenul şi-l rupea şi nu se întorcea acasă, şi nu mergea să zugrăvească spitalul, ci mergea la popicărie să-l dea jos pe inginerul lui şi pe ceilalţi opt fraţi de lemn cu bila. Şi-i dădea, şi-n noaptea aia câştiga pe toţi… Dar degeaba, că Popic al lui trăia şi n-avea treaba necazurilor lui iar peste alte două luni lua el banii pe o inovaţie cu nişte scări care se ridicau singure pe perete.

Pe asta o afla Budilă în spital, când veniseră meşterii să-l vadă într-o duminică, după ce îi asiguraseră medicii că omul lor era liniştit şi nu mai făcea rău nimănui dacă i se dă pace… În ziua aceea i se întunecară iar ochii cu alb, ca atunci cu inginerul Mornea şi se trezi peste alte câteva zile iar în pat cu o soră lângă el, care-i spunea că-i bine, dar că vreo lună n-are voie să-l mai vadă nimeni.

Ce om şi Popic!

Îşi zicea omul în patul lui alb: "De bună seamă că dacă aş fi dat cu bila până s-ar fi crăpat toate popicele, inginerului i-ar fi puşcat creionul în palmă şi i-ar fi sărit grafitul pe geam să-l deseneze pe sticla lui în formă de popa prostu."

Aşa-şi zicea omul şi-i venea să fugă de la spital la popicărie şi să dea de unul singur până va face praf toate bilele şi lemnele şi ramele de la geamuri şi uşile şi tot ce era de lemn. Dar nu putea fugi şi-i venea să se dea la uşă şi să muşte din

canatul ei, ca să ştie că s-a răzbunat pe un lemn din neamul inginerului Popic.

În vremea asta inginerul îşi lua banii pe inovaţia lui şi se făcea criţă şi dispărea până i se terminau şi atunci se întorcea din nou pe pământ…

Se întorcea, dar Budilă nu mai era acolo ca să se răzbune. De aia dăduse Mornea din cap şi făcuse "ţ ţ ţ", că ştia de inovaţia lui Popic.

Şi-n altă zi îi venea în minte lui Budilă că lemnele fac carii, şi se bucura că dacă nu le toacă apa pe dinafară, le surpă viermii dinăuntru, şi-şi zicea că vine ea, vremea lui Popic. Apoi iar se gândea că în popice n-au cum să zacă viermii, că-i zdruncină loviturile şi-i scuipă afară. Şi-şi zicea: "Poate, totuşi." Şi aştepta ziua în care să-i dea drumul din spital să tragă la popicărie să caute vreo găurică, cât de mică la popa prostu. Şi noaptea visa că are şi ziua îşi zicea că nu poate avea şi aştepta iar noaptea ca să ştie că are… Şi începea să-şi zică: "Budilă, Budilă, ce te faci când ăi scăpa de aici şi-i trece pe la popicărie şi-i vedea că nici-un lemn nu-i atins de carii?" Aşa-şi zicea şi-i era groază de zeama aceea albă ca de var care-l umplea la furie şi-l întorcea în spital. Şi-i venea, iar, să le zică celor de la spital să nu-l mai lase niciodată afară ca să nu mai aibă de unde se întoarce…

Şi-i spunea într-o duminică lui Vasilică să meargă el să vadă de găurile alea şi să vină să-i spună dacă sunt, ca să poată ieşi omul din spital. În altă zi se uita Budilă la ochii lui fiu-su să-l prindă că minte când va spune că popicele au găurele ori când îi va fi adus un popic cu găuri făcute de Vasilică cu burghiul. Dar băiatul părea liniştit şi-i spunea că-l dăduseră jos pe Popic, inginerul lor. Şi omul nu-l scăpa din ochi ca să-i spune ceva şi de popa prostu şi băiatul tăcea. "Ce am eu cu inginerul? Lemnul mă roade… lemnul lui." Dar Vasilică tăcea şi asta însemna că n-a fost, sau că a

uitat sau că popicele nu fac carii şi asta însemna să nu mai poată ieşi Budilă din spital niciodată.

În cealaltă duminică Vasilică îi aduse un popic sub cratiţele maică-si. Avea găuri naturale.

Luni, Budilă ieşea din spital.

*

Ce-i gărgăriţa aia?

Călugăriţă, aşa-i zice. Am umblat după ea nouă luni şi până la urmă am prins una. Am ţinut-o sub un clopot de sticlă cu bărbătuşul ei cu tot. Cât o vezi de lăcustă, bărbătuşul ei îi pe jumătate de mic şi mănâncă împreună şi o duc liniştiţi până îi apucă amocu. Atunci fac dragoste ca toate gângăniile şi după ce fac dragoste călugăriţa îl ia cu toate picioarele ei pe bărbătuş şi-l mănâncă… Şi după ce-l mănâncă îşi freacă labele şi peste câteva zile şi săptămâni face alte călugăriţe…

Şi, ziceţi că aia e o călugăriţă… şi că-şi mănâncă bărbătuşul după ce fac dragoste… şi că după aia îşi freacă labele şi ouă alte călugăriţe… şi cu alea face dragoste şi le mănâncă… şi tot aşa. Da gărgăriţa asta nu moare niciodată?… Şi dacă moare cine mai naşte alte gărgăriţe?… N-am ştiut că vă plac gongile că vă aduceam şi eu câteva, că am în pivniţă nişte cărăbuşi puturoşi… dar dacă vă plac, tot atâta… Mare artă!

Da cum de poţi zugrăvi pe întuneric?

Meseria dom’ doctor, meseria. Dacă n-aş fi pensionar mi-aş vedea eu de treaba mea. Dar aşa… numai când apuc. Şi nu vi-i frică don doctor, că cineva, vreunul tot aşa artist ca dumneavoastră, undeva în lumea asta o fi găsit şi el o gărgăriţă de asta?…

Mare lucru şi lumea asta, că eu m-am albit în inimă când mi-a zis inginerul Mornea: “de şaizeci de ani spoiesc alţii cu scula ta!” … Păi unde am fost eu atâta vreme?… Să gândească altul la fel cu tine şi încă înaintea ta.

*

Câteodată, când zăbovea prea mult pe la popice, Budilă venea acasă prin parc, pe unde trecea de centrul oraşului fără să-l bage în seamă, şi după ce se îndepărta îşi zicea, cu coada ochiului spre centru: "Acolo-i inima ăluia de-a inventat scara". Şi-l ducea mintea la Dorugă, cofetarul, Talangă cum îi mai ziceau ei de când cu povestea cu câinele…

Erau de vreo optsprezece ani şi Dorugă avea bicicletă cu care mergea la slujbă dimineaţa prin toată piaţa oraşului şi avea şi un şorecar care fugea după el toată vremea şi-i lingea frişca de pe castroanele uitate sub masă. Îşi prinseseră mintea cu el într-o vară şi-i vopsiră câinele în dungi, cu roşu şi galben şi negru şi verde şi albastru de nici ochii bietului animal nu mai ştiau ce culoare aveau. Şi după asta i-au legat de gât o talangă de berbec. Şi când a trecut Dorugă prin piaţa cu câinele după el, lumea se dădea la o parte speriată că ziceau că vine circul. Mergea, că Dorugă era şi surd şi n-avea treaba talangei şi Talangă i-a rămas numele în oraş până în ziua de l-au dus pe deal cu fanfară în faţă ca pe generali, că aşa voise nevastă-sa, că visase toată viaţa s-o fure vreun roşior şi s-o facă doamnă şi-şi zise femeia atunci, măcar la capăt să creadă că fusese măritată cu unul, aşa că-şi îngropa generalul. Şi îşi toca atunci pe fanfară şi pe priveghi toată agoniseala ei tăinuită cu care crezuse că va fugi şi-l va părăsi pe Talangă.

Budilă îşi amintea de cofetar, că-l ştiuse minte lată, că la nunta băiatului popii Groiţă a făcut o tortă cum n-a mai văzut oraşul acela, de-au dus-o patru inşi pe o targă de zidari. Şi se lăuda Talangă că aşa ceva n-a mai văzut lumea. Şi la nuntă venea sorcova de preoteasă, şi strâmba din nas, şi zicea: "Asta-i fleac pe lângă ce-i în Universul". Şi-i aducea o revistă şi-i arăta o

fotografie cu o tortă cât un stat de om pe care o făcuseră nişte elveţieni dintr-un canton uitat de planiglob la nunta fiului popii din localitatea aceea ca să-i fie de pomenirea lumii. Cofetarul se uita şi se gârbovea mai a dracului de cum era şi se întorcea la frişca lui şi două zile lipea toate găurile de pe pereţi cu untul şi crema care-i prisosiseră de la tort. Şi lumea zicea că i se schimbaseră în alea două zile inima cu ficatul şi urechile cu ochii, de nu mai putea omul nici să-ncalece pe bicicletă şi nici câinele nu mai venea după el că-şi pierduse mirosul.

De el îşi amintea Budilă şi-şi zicea: "Acu-l înţeleg, abia acu…"

*

Şi chiar nu vi-i frică?

Nu.

Sunteţi om cuminte, de aia aţi ajuns bine… Numai cu doamna, povestea cu sora de la spital… Nu vă supăraţi, că şi aşa vuieşte tot oraşul, ş-apoi oamenii hodorogesc ca roabele goale pe pietre… Da să ştiţi că eu n-aş da-o pe nevasta dumneavoastră pe uscătura aia. Zău. Nici pe-a mea n-aş da-o. Aşa zic eu, că n-aş da-o, că ştiu că n-am altceva mai bun, şi că aşa lipit cum sunt ca un perete cu chirpici, nimeni nu se mai uită la mine, numai cât să nu mă vadă furios…

*

Când ajungea în pragul casei se oprea şi-şi întorcea capul spre deal unde ghicea, după fum, uzina nouă şi-l lua gândul celor dinainte care se cunoscuseră ca măselele din gură că nici nu erau mai mulţi în târg, şi din aia toţi se ţineau băţoşi să se fălească celor din vecini că-s mai breji şi că au copii frumoşi. Aşa şi-i amintea el, ca pe o familie în care se urăsc toţi până apucă să se încruscrească

prin copii, şi după aia, nu mai au ce face, şi se iubesc ca scândurile de la gard, cu aer între ele. Şi din aceea le umblau minuni prin cap, că el îl avea pe Vasilică şi până una alta trebuia să ştie şi profesorul Horja că meseria lui de zugrav era una pe lumea aceea şi ca să-i intre bine în cap profesorului, Budilă fugea cu scara între picioare de la un perete la altul de rămânea căscat tot ochiul binevoitor şi cel răuvoitor şi până la urmă îl ţineau minte, şi ca să nu-l ridice prea sus în ochii lumii nu-i mai ziceau Budilă, ci Scăriţă…

Vedea fumul de la uzină şi-şi zicea: "Alte vremuri, că din asta mi s-a tras mie cu invenţia de am crezut că fac o treabă pentru toţi zugravii din lume…"

*

Şi înainte de a o prinde pe asta aţi ştiut că trăiesc gărgăriţe şi la noi?

Am văzut-o într-o revistă, pe copertă, şi am vrut să fac una la fel.

Păi de ce?

Ca să ştiu că pot face şi eu un lucru făcut de un altul.

Şi nu vă pare rău?

Nu.

Eu să fiu în locul dumneavoastră n-aş face asta şi m-aş ţine mai bine de sora aia de la spital, că uscată-uscată dar ştie ea ce face bărbaţilor că… Da ce-i am eu treaba?

*

De câteva zile lucra la Treiţeanu, doctorul de la uzină. Îl văzuse prima dată într-o duminică fugind după fluturi cu o plasă pe dealul Comănacului şi-şi zisese atunci: "Nu ştiu să am nevoie de el, da-i de-al nostru." Mai multe nu ştia despre el decât ce vorbea lumea. Şi lumea vorbea

că avea despre cine, că se făcuse uzina şi venise de zece ori atâta popor cât se ştiuseră ei înainte. Şi cum veniseră alţi oameni, cei vechi începuseră să se simtă neamuri şi să le vadă ălorlalţi numai metehnele. Şi popic venise tot cu doctorul o dată. Până atunci, şeful lor fusese un zugrav dintre ei care apucase să facă un pas mai în faţă şi atât i-a trebuit ca să se lase de bidinea şi s-o schimbe cu tocul şi peretele cu hârtia şi să se apuce de scris…

Îşi aducea aminte Budilă de ăla şi-şi zicea: "Popic era inginer, de aia nu m-am supărat pe el… Şi ce dacă popicele fac găuri?"

Şi-n ailaltă după-amiază mergea din nou la doctor să-i zugrăvească altă cameră.

*

Nu vă pare rău pentru că n-aţi făcut niciodată o invenţie…

Ba am făcut. În primul an, într-una din halele de la uzină trebuia făcut un filtru de aer. Mi-a venit atunci în minte un sistem de aer condiţionat… treabă complicată.

Şi aţi ştiut atâta matematică să-l faceţi?

Nu, că până la urmă s-au găsit nişte filtre în magazie, gata făcute şi nu mai ştia nimeni de ele. De-abia după ce m-am muncit nu ştiu câte luni să le gândesc, când a fost să cer banii mi-au spus "păi asta avem în magazie…" Oricum, bine că sunt, u era treaba mea să le fac ci doar să spun că fără ele nu se poate…

Şi acum faceţi poze de gongi… şi nu vă pare rău că altul, tot aşa artist ca dumneata a făcut o poză la fel…

Nu.

De două zile zugrăvea pe întuneric laboratorul de fotografii al doctorului şi se tot minuna la gângăniile pe care le scotea de pe film. Ieşea spre seară şi nu mai trecea pe la popicărie şi intra în parc să ocolească centrul şi dădea di umeri

când îşi amintea de doctor şi strâmba din gură şi scuipa când îşi amintea de gângăniile din fotografii şi când ajungea în capătul parcului întorcea capul spre locul unde ştia că trebuie să se afle centrul oraşului că se simţea mai aproape de casă, şi casa erau cei vechi şi Negrul, ceferistul, şeful de gară. Şi când îşi zicea de Negru, îşi amintea că de când cu uzina, apucase să oprească şi acceleratul un minut la gara lor. Până în ziua aceea toate merseră bine şi erau bune toate sârmele de la semafoare, chiar dacă erau învârtite cu mâna. A fost deajuns să se dea jos primii doi din accelerat în gara lor şi Negru să vadă o locomotivă fără coş, că din ailaltă zi, cu oamenii lui, s-a apucat să facă rost de fiare şi sârme şi până la urmă să răscolească până la pod tot terasamentul cu o invenţie de-a lui. Şi invenţia lui era aşa că nu mai trebuia să pui mâna pe manete şi să tragi ci numai să apeşi pe butoane şi totul, zicea ei, trebuia să meargă şnur. N-a mai prins ziua aceea, că o dată cu uzina s-a mărit şi gara şi i-au pus faruri roşii şi verzi şi galbene şi albastre şi bietul Negru a cerut să-l mute la o haltă ca să-şi facă acolo invenţia…

Aşa-şi amintea Budilă şi-şi zicea: “Nici Negru n-o priceput ce-i cu trenurile aşa cum n-am priceput eu ce-i cu popic… Numai că eu m-am pensionat de boală şi Negru, când nu-l vede nimeni măsoară cu pasul terasamentul şi-şi calculează unde să-şi pună sârmele.”

*

Şi chiar nu vă pare rău?… Da parcă v-am mai întrebat asta o dată… Şi ziceţi că gărgăriţa aia îşi mănâncă bărbătuşul… Şi dacă nu vedeaţi poza în revistă n-aţi fi ştiut că-şi mănâncă bărbătuşul… Mare artă!… Dacă aş fi ştiut poate nu m-aş fi îmbolnăvit când cu invenţia. Dar n-am ştiut, şi n-am ştiut că n-am citit, şi n-am citit că am crezut că le am pe toate în cap şi că-s minte lată… n-am fost

şi am păţit-o că mi-a venit în cap ce era deja făcut şi uite aşa m-am îmbolnăvit… Da de ce îşi mănâncă gărgăriţa aia bărbătuşul oare?… Or aşa-i pe lumea asta să semene toate între ele şi cu cât eşti mai deştept să ai mai puţin de ţinut minte şi să şti care cu care seamănă şi care cu care se deosebesc… Rola asta am făcut-o pentru dumneavoastră ca să nu mai fie alta la fel, şi când am făcut-o mă bucuram că-s bătrân şi că nu mai aşteaptă nimeni de la mine decât să fiu cuminte… Atât şi dacă îs cuminte toţi zic că-s folositor…

*

Budilă plecă spre casă către nouă. Doctorul rămase în laborator cu ochii mânjiţi de culoarea lămpii cu lumină roşie. Îşi aduse aminte de un coleg de-al lui de facultate care după primele ore de disecţii se apucă să scrie o carte ca şi cum ar fi băut o bere după o pereche de crenvurşti calzi. Le zisese el, înainte de a se retrage în camera lui, că medicina avea destule antecedente literare aşa că el nu mai putea fi o excepţie…

*

Râdeau două muşte în scrumieră în vreme ce fumul, fumul acela lung, atârna masa de tavan. De fapt şi hârtiile şi tocul şi întreaga lui făptură aplecată peste manuscrise zăceau atârnate de tavan ca un candelabru bizar care tot n-ar fi luminat niciodată. Oboseala împinsă de sus în jos pe şira spinării îi ucidea paşii făcuţi cândva de la uşă până la masă alunecându-i podeaua de sub picioare departe al dracului, cam până acolo de unde încep oamenii să doarmă cu vise colorate. Era sigur de asta şi poate de aceea îşi permitea să scrie romane. Mai trecuseră între timp câteva ceasuri fărâmiţând întunericul ce avea să se lase de-abia o dată cu coborârea lui de pe scaun spre uşă, unde tot trebuia să ajungă cândva pentru a nu-l crede oamenii mort.

Mai murise el o dată aşa şi toţi au crezut că n-o să-l mai vadă. Dar îi venise să meargă la closet. Şi i se spulberă mitul. Într-un târziu îşi răsuci din nou stiloul şi stoarse de sub el atât cât putea să încapă într-o frază, apoi, pentru că mai avea de scris câteva capitole coborî de pe scaun, îşi şterse nasul apoi râgâind o respiraţie cu tutun se retrase spre uşă de unde contemplă prelung cadavrul mesei sale de lucru rămasă undeva deasupra întregii lui fiinţe, care până în cele din urmă tot avea să iasă afară. Îi părea rău că plecase de la masă, dar n-avea ce face. Într-o clipă, toate gurile şi nasurile colegilor se lipiră de ferestre pentru a vedea vreo femeie pe care ar fi dus-o s-o disece sub lampa de masă. Şi toate gurile şi nasurile alea, la urma urmelor nişte găurele, au rămas înfipte acolo în geam ca un vitraliu, pentru că lui îi trecea atunci printre firele de păr lung blestem ţigănesc. Aşa rămase el singur până ce-i făcură rost de lichidul care-i omora muştele, acei demoni puturoşi din mijlocul căldurii.

În cartea lui, doi eroi, înarmaţi până în dinţi, căzuseră într-o groapă cu var şi se împuşcaseră. Fiecare crezuse că omorându-l pe celălalt se va salva. Ieşi cu capul întors spre candelabru şi-i era frică să nu-i taie vreo muscă fumul care-i fixase masa de tavan că s-ar fi năruit totul, deşi omul credea că tot n-o să-l mai iubească nimeni niciodată. O boare rece îi stropi faţa plină de păr. Îi era frică de moarte. Unul din doi trebuia să moară pentru celălalt ca… ca în Pluta Meduzei. Mă rog.

*

Treiţeanu stinse lumina roşie şi rămase pe întuneric. “Puteam ieşi măcar psihiatru… Cumplit animal călugăriţa asta!”

ŞI POEŢII IUBESC, NU-I AŞA?

I

“Despre implicaţiile trecutului asupra prezentului” şi “Despre implicaţiile prezentului asupra trecutului”, ambele volume, legate în coperţi de carton, zăceau pe masa profesorului deschise la o aceeaşi pagină - 498. “Oricât am fi de inventivi şi de isteţi şi de nemaipomeniţi există un loc, mai aproape sau nu în care devenim stingheri şi în care să nu ne mai dăm seama unde suntem.” Asta era scris pe o coală albă lăsată între volume.

Mai rămaseră tot pe acolo douăsprezece ţigări răsfirate în evantai ca lunile anului într-un calendar primitiv, aproape de călimară, care nu-i folosise în ultima vreme decât de scrumieră. Scrisese cele două volume de opt sute de pagini fiecare în mai bine de zece ani şi le uitase undeva prin rafturi să zacă alţi doi pentru ca într-o miercuri de octombrie să vadă o fetişcană şi tam nisam să se apuce să-şi caute cărţile şi iar să se apuce să le citească. Nu ieşi din camera lui o săptămână şi când ieşi nu mai deschise uşa ci se strecură în afară printr-o crăpătură de la uşă şi se opri la marginea ulucului să-şi spele faţa cu apă de ploaie stătură acolo între muşchii verzi crescuţi în nepăsarea naturii şi-a lemnului şi-a tablei ruginite.

Când se dezmetici că era toamnă şi că frunzele începuseră să cadă şi că era inutil să se mai gândească la fetişcane vru să se întoarcă la cărţile lui dar îşi aminti de coala aceea albă pe care scrisese: "… spuse literar, chiar şi cele mai abstracte studii pot deveni beletristică şi pot fi citite de toţi…" mai zăbovi o clipă în uluc contemplând lumea microbiană din apă, neschimbătoare şi statornică, şi ajunse la concluzia că acela trebuie să fie eterul şi desigur nu moartea care este un fel de bau-bau pentru orgolioşi şi pentru poeţi.

Atunci zări în curte copiii vecinului jucându-se ciudat cu păpuşile şi zicându-şi mama şi tata şi familie şi certându-se de la mobile şi jucării. Apoi rămase să-i mai contemple discret de acolo.

Copiii se certară, se scărmănară apoi fetiţa îşi luă păpuşile şi zice ceva de familia băiatului iar el îi trăgea o palmă şi-şi lua tricicleta şi pornea în vilegiatură prin curte oprindu-se în ogradă. Făcu prăpăd printre orătănii.

În curte mai erau doi copii, cam tot de vârsta lor, şi celălalt băiat, milos, îşi lăsă cuburile lui ridicate într-un castel la care trudise cu fetiţa lui şi plecă la cealaltă să o liniştească şi să-i

demonstreze că de fapt nu toţi băieţii sunt chiar aşa de răi şi năbădăioşi ca fostul ei partener.

Fata cu castel mai făcu ce făcu singură, apoi dărâmă totul şi începu să plângă şi să zvârle cu cuburi în proaspăta "familie". În cele din urmă se consolă ochindu-l pe bătăuşul dintre curcani şi gâşte. Apoi refăcu la loc castelul din cuburi şi se întoarse u barba pe gardul de la ogradă aşteptând uitătura de o clipă a celuilalt. Tăcu şi-l lăsă să se zbenguie până ce-l prinse aşteptata osteneală şi-i ieşi în întâmpinare ca o binefacere.

Băieţelul avea pare-se de gând să-şi refacă viaţa cu păpuşile lui, dar obosit, acceptă şansa de a uita trecutul ca pe ceva inexistent şi se aşternu reconfortat în preajma castelului de cuburi ca într-o altă viaţă, a altui om.

Ceilalţi doi se jucară o vreme de-a mama şi de-a tata fără râvnă apoi uitară păpuşile pe lângă pătuţurile lor şi porniră să colinde aceeaşi ogradă a găinilor cu gândul de a-şi mai schimba peisajul. Şi uitară şi ei trecutul tot ca pe ceva inexistent şi se simţiră alţi oameni dintr-o altă viaţă.

Venea apoi o ploaie repede, de vară, şi după aceea venea seara. Şi atunci băieţelul de la castelul de cuburi se certa cu fetiţa şi pleca să-şi vadă păpuşile din prima lui viaţă. Şi tot aşa făcea şi fetiţa cealaltă.

Băieţelul rămas în ogradă se dedică până spre noapte studiului animalelor, închipuindu-şi că trăieşte o a treia viaţă.

Fetiţa de la castel dădu la o parte uşile din cuburi şi se zidi înăuntru tot într-o nouă viaţă.

Ceilalţi doi, primii, se-ntorseseră la păpuşile lor dar nu le mai găseau nicăierea. Se făcea noapte şi căutau buimaci prin toate cotloanele curţii după păpuşi şi nu le venea să creadă că sunt într-o a treia viaţă.

Apoi veni noaptea şi profesorul nu mai văzu în curte decât un nimic negru şi îşi dădu capul pe spate şi zări stelele, o seamă de stele despre care

ştia foarte multe. Şi se gândi că până la ziuă să tragă o fugă acolo, deasupra, unde trebuie să se afle acelaşi etern. Şi se legă de nişte raze ca de crengile unui copac da îşi zise că ar putea fi ale unor stele care putreziseră în noapte şi că vreascurile alea nu l-ar mai fi scos nicăieri.

Coborî abătut în camera lui, la masa lui, între volumele lui şi mai scrise o frază pe hârtia dintre ele apoi îşi privi ceasul şi-şi zise: "Trebuie că mi-e tare somn de vreme ce nu mai aud copiii uitaţi afară peste noapte de părinţii lor, le-o fi frică de noapte, de stele, le-o fi frică de ei şi de neînţelegerea culorii negre şi vor fi crezând în zei ca fiind raze de stele pe care ei n-au cum să le cuprindă cu viaţa lor, şi a copiilor lor şi cine ştie când, unul va descoperi că nu mai există şi va crede că nu au existat niciodată şi că bătrânii lor aveau vedenii".

Apoi profesorul se culcă pe masă, pe volumele lui cu mâna stângă pe piept ca să se convingă că mai există, iar dreapta o ţinea peste ultima frază scrisă de pe fila dintre cele două volume ca să pipăie şi în somn adevărul lui care, până una alta îi era de ajuns pentru o singură noapte.

II

"Dorina e o aia… şi dacă te pune dracu să te legi de viaţa ei te şterg de la cina cea de taină… Ş apoi află că dumnezeul ei e unul studenţică de pe la politehnică…"

Cel ce vorbea aşa era unul Cucu, de profesie ceva într-o fanfară. Îşi vedea familia rar, mai mult în somn.

"Şi eu sunt milos, şi am grijă de sufletul meu şi de al el, şi dacă am venit împreună se cheamă că avem afaceri… atât." Răspundea cel de peste

masă, unul Brander, trecut prin mai multe şcoli dar fără să le fi terminat, coleg într-altele cu Dorina la seral. Al treilea la masă, pentru că era o masă între ei cu câteva sticle de vin şi muzică, privea cu jind la o femeie de peste umărul lui Cucu aşteptând să se întoarcă Dorina de unde dispăruse. Se numea Milu şi dacă n-ar fi fost doborât deja de cohortele de fleacuri care-i veniseră în cap în toată după-amiaza aceea, ar fi putut fi chiar un tânăr cu bun simţ. Nu prea lua parte la cinele şefilor lui pe care îi pizmuia mărunt pentru felul în care se descurcau. Dar nu-i pizmuia prea mult pentru că îl ajunseră preocupările din preajma culcării şi-l împingea somnul apăsându-i toate gândurile-n faţă într-un soi de ghidem care-i stăruia deasupra ochilor ca un plumb, şi nu mai ştia precis dacă era numai o senzaţie, sau pur şi simplu îi atârnase cineva o greutate de nas ca să nu-l mai poată urni din loc.

"… şi ce dacă a venit cu tine până la capăt?" zicea Cucu şi se scărpina în buzunarul de la ceas.

"Atunci ce?" se răscocora Brander.

"Îmi dai lecţii sau mă ameninţi?"

"O ştiu, măi muzicantule, de la Bici, saxofonistul, ăla a vrut să-i facă curte…" "Mă muzicantule" era cea mai zdruncinătoare jicnire adusă la masă în seara aceea. Cucu îşi vârî mâna în buzunarul de la piept şi-i aruncă o carte de vizită sub nas, în care era trecut clar: "Mihai Cucu, muzician, strada C.A: Rosetti 49 bis."

Brander îi zise ceva ruşinos despre cartonaşul lui Cucu şi acesta rămase cu el în mână ca un arbitru care a dat un avertisment unui jucător, şi jucătorul voia să-l pună să-şi înghită fluierul pe chestia asta.

Sosi Dorina. Milu întoarse radarul spre ea învăluind-o într-o privire atât de difuză încât retina lui nu mai putu culege altă informaţie decât aceea că şi în dreapta şi în stânga lui erau două obiecte

pluşate “care la nevoie se cunoaşte”, mai şopti şi adormi cu capul pe masă.

Cucu îi recită ceva Dorinei din creaţia originală, până când Brander îi sugeră: “Hai să nempăcăm Cucule!”

Prezenţa unei femei determină întotdeauna reacţii inverse. Într-o învrăjbire aduce armistiţiul iar într-o înţelegere, tot armistiţiul, adică ura aceea tacită cu iz de praf de puşcă. De data asta făcu bine pentru că şi Cucu deveni mai maleabil şi încetă cu creaţia proprie pentru a rememora, în citate, câteva strofe di Minulescu căruia îi zicea Ionel Teodoreanu şi accepta tăcerea Dorinei.

Brander se plictisi din nou şi-o tăie scurt: “Gorobeţilor, hai la mine acasă!”

Dorina se simţi scoasă din joc, pentru că cei doi vorbeau acum la ureche iar Milu dormea pe singura biografie mai acătări pe care i-o putea oferi scaunul de sub el. Îi vor mai fi trebuit apoi patru zile de investigaţii neliniştite pentru a se dumiri ce se întâmplase în seara aceea de la ora şapte în sus.

Cert, că pe la zece Cucu şi Brander intrau pe uşa de unde ieşise Dorina şi că în timpul absenţei lor fata plecă.

LA întoarcere cei doi îşi împărtăşiră aceleaşi impresii de la început despre etica celuilalt apoi ieşiră în stradă. De abia acolo îşi aduseră aminte de Milu şi cuprinşi de un acelaşi sentiment camaraderesc se întoarseră să-l ia şi să se mute cu el într-altă parte.

De Dorina uitaseră ca de o amintire din tinereţe. Ba unul dintre ei constată că Dorina nici n-a fost în seara aceea cu ei. Pentru ca Brander, răscolindu-şi trecutul imediat, să închidă definitiv capacul peste cutia cu ciocolată cu care trebuie că o confunda: “Auzi, da cine-i Dorina asta?”

III

Bătrâna îşi ridică uşor capul de pe pernă. Îşi zise că trebuie să fi fost Dorina, apoi încercă să-şi

spună cam cât ar fi putut fi ora. Se linişti într-un fel că ar fi fost miezul nopţii şi adormi, sau nu adormi dar nu mai fu atentă la zgomotul care venea din cealaltă cameră şi stătea cu ochii închişi acceptând imaginile acelea fugare ce i se prelingeau prin faţa ochilor din pustiul zilelor trecute. Îşi revăzu bărbatul o clipă, fără să tresară în ea nici măcar neliniştea unei posibile reîntâlniri. Era mort de câţiva ani Cioancăş.

Cioancăş se numise, Ioan Cioancăş, dulgher, aşa scria pe uşa lor. Lucrase la o întreprindere de mobilă iar ea, Marta, îi dusese grija casei şi-a fetei aceleia, singura pe care o avusese în optsprezece ani de căsnicie. Nu-şi aminti de anii aceia din pricina Dorinei care mai mişca prin camera de alături, de parcă i-ar fi fost frică de urechile ei şi de ochii ei care ar fi auzit şi văzut tot ceea ce îi trecea ei prin cap.

Mamă-sa, Anca, avusese trei copii cu unul cu care fusese măritată în satul lor Meria. Pe ea, Marta, o avusese, aşa ziceau babele satului, cu altul într-un an. Dar tată-su vitreg o luă că-i a lui şi o crescu aşa. Prin douăzeci şi nouă se mărită cu un miner din Valea Jiului şi-o luă cu el acolo. Apoi Culai, minerul, muri la o explozie şi femeia porni singură pe drumul oraşului. Munci o vreme la Petroşani iar cu războiul ajunse la Cluj. Frumoasă fusese întotdeauna dar la vremea când dădu de ea Cioancăş, trebuie să fi avut vreo treizeci de ani şi arăta ca o femeie în toată puterea cuvântului, cu păr negru şi ochi calzi de sucit după degete toate gradele soldăţeşti şi jumătate din oraş. Avea multe de care să nu-şi mai aducă aminte dar îi veneau pornite fără vrere câteodată noaptea când nu putea dormi.

Îi spunea câteodată Cioancăş: “Dacă n-aveai mai mult ca mine cu şapte ani nu tea-ş fi luat”. Aşa-i spunea şi într-o joi, spre anul nou, porni la un târg să ia un porc şi l-au adus cum l-au adus să-l ducă de tot.

Dorina se culcase de mult când bătrâna îşi muta capul spre geam să fugă de Cioancăş. Acolo dădu de fiică-sa. O văzu mică, buchisindu-şi lecţiile lângă lampa de petrol cu care gătiseră atât vreme, apoi la moartea tatălui plângând şi pentru ea, "Nu l-ai iubit chiar deloc?" "Ba, fată." "De ce nu-l plângi?" "Îi mort, ce să-l mai plâng?"

Stăruiau vorbele în ea ca să-şi găsească locul. Nu-i povesti fetei atunci cum ajunsese ea să nu-şi mai plângă morţii, aşa cum n-ar mai fi vrut să-şi aducă aminte niciodată nici ea. Dar nu putea. Era ca un şir ciudat de ologi care se ţineau de mână unul de altul înaintând cu teamă că s-o prăbuşi careva şi-i va trage pe toţi după el. Şi gândurile îi începeau întotdeauna cu vorbele acelea de la cimitir şi se continuau cu anii de dinainte, de pe Valea Jiului cu oamenii aceia negrii de catran umflaţi de ţuică, albi în ochi şi pe pântece. Şi se umplea cu tăceri. Ştia multe şi nu se întrebase niciodată de unde le ştia şi de ce le ştia.

Şi-şi amintea din nou de Dorina şi-şi zicea că seamănă cu Ioan, şi-şi mai zicea: "Decât s-o ştiu ca mine mai bine o omor." Aşa-şi spunea acolo, în dosul pleoapelor fără să-i fi zis vreodată fetei ceva că întârzia. Apoi ca să poată adormi îşi mai zicea: "acu i-i vremea".

IV

Mai poţi crede şi în altceva… bunăoară Marinescu, om la patruzeci de ani, înţeleptul, crede în timp ca într-o fiinţă fără margini care vegetează. Asta-i o meteahnă mai veche de-a lui şi i se trage din anii de facultate, că în trei rânduri făcuse câte puţină şcoală până îl trimiseră definitiv să-şi vadă de alte treburi, ba pentru ciudăţeniile care îi ieşeau din gură pe la examene, ba pentru absenţe. Avea teoriile lui, ideile lui fixe cu cosmosul şi uite că acuma face pe administratorul la cămin la noi şi când aude vorbindu-se de timp, se prezintă şi

spune tuturor părerile lui. Nu-i prost da-i încăpăţânat şi puturos. Şi încăpăţânaţii, dacă n-ajung să fie în rând cu lumea se cred deştepţi. Şi din ce-şi mai aduce aminte şi-o stors nişte formule de-ale lui cu care le închide gura la toţi. Şi cu formulele alea ne înfaşă paturile şi ni le desfaşă şi ne dă afară din cămin înainte de ora opt. Şi seara stă căscat la emisiunile de la televizor şi-o face pe nevastă-sa proastă şi incultă şi dacă ea îi zice ceva îi strigă să-şi vadă de vase şi de rufe pentru că el, Marinescu, are teoria lui originală asupra timpului care l-a pocnit în moalele capului prin anul doi de la construcţii şi crede în ea şi şi-o demonstrează mereu şi alta nu-i mai trebuie.

Parcă noi cum suntem?

Noi?… Eu nu cred în nimic încă, sau nu mi-am pus problema aşa niciodată. Tu, mă rog…

Ţi-i frică să crezi?… Nu-i neapărată nevoie să crezi în ceva superior omului, poţi crede în oameni, în idei, în tine…

Hai la culcare!

Ieşiră din spălător târşindu-şi papucii de casă pe linoleumul culoarului. Din camere se auzeau râsete, sforăituri, şoapte care se amestecau cu izul de săpun şi pastă de dinţi ce coborau câteva trepte, spre celălalt etaj pentru a se strânge în mortarul zgrunţuros fără să mai ajungă undeva.

Camil e cu tine în grupă?… Mi se pare isteţ, îl lăuda într-o zi Dogaru la cursul lui.

E certat cu părinţii… Zicea într-o zi că abia aşteaptă vacanţa să plece pe un şantier să lucreze… Mai e şi îndrăgostit.

Era parcă şi folkist.

S-a supărat pe unul de la filo, care-i făcea textele, şi de atunci nu mai cântă. Era la Casă, la repetiţii, i-a citit textele ăluia şi şti ce i-a zis?… I-a zis că după două mii de ani de înţepeneală a munţilor din pricina unui martir, noi tot martiri să căutăm?…

Şi ce-avea el cu martirii?… Martirii au două calităţi, una că luptă pentru ceva bun şi a doua că sunt morţi din pricina asta.

Păi asta era, că zicea el: "Da îi de se sacrifică, şi duc la bun sfârşit lupta, şi are rămân să-şi trăiască omeneşte victoria, ei nu pot fi cântaţi în osanale? De ce, pentru că n-au murit la timp, adică înainte de a-şi sfârşi treaba?"… Aşa zicea şi avea dreptate… Martirii îs ca nişte amulete pe care le poartă în sân cine nu crede în nimic… şi ajunge la o vârstă la care trebuie să crezi în ceva.

Eşti rău. Atunci toţi eroii…

Eroii sunt altceva… eroii sunt oameni care nu pot muri, dar sunt oameni.

Bine… Cine-i frumoasa lui Camil?

Una Dorina, ceva funcţionară cred sau… Aseară m-a lăsat baltă şi a plecat s-o caute prin cartierele mărginaşe.

V

Cineva sări gardul dinspre stradă, nedibaci şi se prăvăli în întunericul de dincolo ca un sac. Ceasul din turn bătu o singură dată de un sfert în toată întunecimea aceea ca un ecou venit alte timpuri spre somnul oamenilor, să le anunţe ora întunericului şi un sfert. Oricare sfert, dar primul din cele patru ale orei. Omul se ridică greoi şi se apropie de uşa, bănuita uşă de lemn. O împinse şi se strecură înăuntrul celeilalte întunecimi, mai adânci, îmbâcsită de tămâie şi fum sacru. Pipăi după un scaun dintre acelea înalte, cu răzimătoare pentru somnolenţa pioasă a babelor păcătoase de duminică dimineaţa, când aveau liberă calea spre copia morţii lor vopsită cu sfinţi şi apostoli şi martiri severi, cu ochii hieratici, care-au făcut cândva un lucru, au ajuns în memoria oamenilor şi de atunci, în fiecare zi fac acelaşi lucru, obsedant şi inutil de sute de ai, înduioşând îndoiala vieţii spre credinţa în moarte şi-n neputinţa din viaţă.

Omul bâjbâi răsturnând un soclu de lumânare apoi se aşeză pe întunericul de jos, moale, al covoarelor domneşti, uitate de inventarul istoriei.

Nu-i era somn. Nu-i era linişte.

Catapeteasma trosnea sec a întuneric şi-şi mişca nevăzutele imagini peste care se aşezase orbul negru al nopţii. Existau doar sunete şi mirosuri singulare, rotind în ochii omului imagini din afară, netemătoare, reci şi calde, galbene şi roşii, verzi şi albastre. Şi-şi aminti de un călugăr dintr-un schit pe care-l văzuse copil, cândva. Se întrebă dacă va fi existat sfântul Camil apoi oftă de neştiinţă sau de uşurare pentru că nu ştia şi ar fi vrut să nici nu fi existat vreun sfânt Camil, ca să fie liniştit că niciodată, nici un om cu numele Camil nu avusese ceva cu sfinţii. Apoi se mai întrebă dacă exista vreo legătură între întunericul acela şi durerea lui, căreia oamenii îi spun dragoste, şi dacă nu cumva oamenii când sunt îndrăgostiţi emană un fel de transpiraţie prin ochi şi prin minte la care-i spun poezie.

Îşi pipăi faţa ca să se convingă că nu-l mistuise încă întunericul, care rămânea un nimic negru, un mare nimic negru în pântecul căruia se afla şi el. Deasupra, două lovituri e clopot aminteau că jumătate din ora întunericului trecuse. Orb, cu ochii deschişi, pipăi covorul de sub el şi se asigură de neplutire.

“Coboram peretele bolovănos al străzii…” Îşi povestea în cuvinte imaginile care i se petreceau prin ochi împrăştiindu-şi fiinţa în spaţiu şi simţindu-se, în nimicul acela negru, o mulţime foind şi ascultând. Nu-i era teamă dar strângea în pumni marginile covorului. “Deasupra atârnau roşu şi verde şi galben şi violet şi mă împingeau spre viaţă şi ţipete de fericire şi disperare, pentru că le mai pot avea. Femeia sau necunoscuta sau înfrigurarea mea aştepta în faţa bisericii care era de fapt o capră costelivă pe care o mulgea în fiecare seară călugărul cu barbă, bălăngănindu-şi talanga a

vecernie. Bălăngăneala şi la vremea aceea de mov şi muşte cleioase, tot a vecernie şi pomenire. Mai aveam de trecut un colţ şi apoi trebuia să apară femeia. Oameni albi, oameni negri, oameni cu roţi, oameni cu cai urcau şi coborau strada scriind nesigur drumuri albe pe bolovani uscaţi. Femeia mă aştepta înaltă, prea înaltă pentru sfinţia frescelor, şi neagră în ochi şi păr foit de amurg. Înot prin durerea mea vâscoasă şi nelămurită care mă pătrunde ca o singurătate. Ea este. Sau ar trebui să fie, pentru că era singura printre oamenii care pluteau spre ţărmuri ştiute, era singura care zămislea tăcere şi aşteptate. Apoi venea oriunde. Tăcea şi mă urma. Spre ţintirim venea, apoi lume, apoi spre parc, printre porumbeii bibliotecii medievale şi înapoi spre pronaosul bisericii, unde martorul de pe zid ne privea sau îşi vedea de insomnia lui pâlpâind asfixiată de ierarhii păcătoase. Îmi scoteam cămaşa de oboseală iar e îşi scurgea hainele şi îşi lipea toate tălpile de pământ. Şi se umezea în palmă şi rămânea goală şi se zidea pe rând cu umerii şi spatele şi şoldurile şi călcâiele pe care nu le cunoşteam, în pământ. Acum o urmam eu. Şi sfinţii şi apostolii şi martirii, trupuri decapitate pios, zăceau cu feţele întoarse în zid. Spulberător, din toate laturile mele, neştiutele dureri de mâini şi degete şi genunchi şi ochi şi gând şi vorbă mă îndesau într-o singură fărâmă densă cât toată viaţa mea, care se topea în fărâma prăbuşirilor femeii. Deveneam imens şi îngrozitor de greu, atât de greu încât şi cuvintele mă săpau prin podeaua sacră spre miezul pământului. Departe de mine, trupurile însingurate îşi căutau veşminte şi iertare. Apoi femeia se scurgea pe lângă turlă, lovind clopotul a secetă. Iar eu îmi încheiam miliardele de nasturi să-mi acopăr însingurarea, călătorind pustiu, cu o candelă stinsă în mână spre somn laş iertător.”

Întunericul bătu de trei ori în clopot. Omul se apropie de uşă, de bănuita ieşire. Îşi aminti că

iubise cândva o femeie, o alta decât Dorina, undeva, într-o vară.

VI

Crezi în vise?

Nu!

unii oameni cred în vise ca în amintiri petrecute cândva sau mâine… Crezi că ar putea umbla cineva noaptea pe străzi, aşa ca o nălucă uitându-se la toate casele oamenilor şi la toate geamurile oamenilor şi căutând pe… Crezi. Dumneata crezi în orice: în draci, în năluci, în strigoi. Chiar poţi să crezi?

Da.

Şi crezi că ar putea intra cineva noaptea într-o biserică?

Da. Şi eu am intrat cândva.

Şi îl iubeai?… Eu n-aş putea intra… Atunci de ce n-ai plâns după tata?

Am crezut că dacă te las să le afli singură pe toate e mai bine. Dar semeni cu Ioan… Mi-era teamă de tine ca de un om pe care-l trimiţi la mină şi nu şti dacă se mai întoarce, şi îl trimiţi ca să nu-şi piardă curajul în viaţă şi să nu afle că ţi-i frică. N-am zis nimic că veneai târziu şi am crezut că semeni pe mine şi-mi era groază de nopţile mele şi de zilele mele… N-am ştiut niciodată ce faci, cum nu mai ştiu ce face Ioan şi te-am aşteptat mereu, crezând că o să te întorci, şi ştiind că o dată, o singură dată n-o să mai vii… Eu n-aveam ce să te învăţ, şi-apoi n-aveam nici cuvintele cu care să te învăţ să faci aşa cum nu am făcut eu… Şi bine că nu te-am învăţat… Mă întrebi de Ioan. Săracul, el ştie că am plâns şi asta îi deajuns.

VII

“La început m-am apropiat de poarta buzelor
Şi nu mă mai săturam de oceanul lor

De cer şi apă
Care mă inunda
Apoi ţi-am atins gâtul şi a rămas flămând
Să-mi scobesc nopţile dintre dinţi
Ţi-am sărutat apoi sânii şi umerii
Şi tot mai credeam c-o să-mi rămână nepotolită
Bucuria
Dinaintea ultimei cine din zi
O vreme m-am hrănit cu stelele şi Luna şi florile de magnolie
Din mine
Sub care
Trăisem bucuria fiinţei tale.
Până când
În liniştea palmelor
Am ajuns să caut nimicul şi să-l devorez
Ca pe o amintire
Şi nu mi-am spus niciodată
Că-mi mistuiam trupul."

Mirosul acru de fum şi băutură şi carne friptă se revărsa buimac în stradă o dată cu vorbele şi cântecele celor dinăuntru. Cei doi stăteau la o masă cu o altă pereche mai în vârstă. Femeia din faţa lor avea o geantă mare ponosită pe care o ţinea în braţe. Bărbatul duhnea a animal, şi-şi vâra cu mâna mititeii în gură, după ce-i răsucea prin muştar.

Dragostea e un soi de cunoaştere prin devorare, Dorina, ca la copiii mici care învaţă lumea cu gura. Şi este frumoasă atâta vreme cât neliniştile nu încap între celelalte nelinişti, de toată ziua, la care avem tămăduire. Neliniştea foamei se lecuie mâncând, neliniştea setei bând, neliniştea trupului iubind. Aici e lumea lucrurilor cunoscute, iar până aici e dragostea.

(Sau asta era cugetarea pe care o scrisese profesorul pe coala albă, înainte de a se culca peste volumele lui cu o mână pe piept, ca să ştie că există şi cu una pe adevărurile lui.)

“MARICA, HAI SĂ TE PUP!”

Profesorul se însoară. A fost profesor, este sau numai trebuia să fie şi se numeşte Zocaniu. Tatăl fusese tot profesor şi încă din aceia de spaimă, la care nota şapte însemna eminent, pentru nedibaciul ocârmuitor al băncii; şi la care nota cinci era un semn de înaltă preţuire a cunoştinţelor nefericitului cârcotitor.

Profesorul totuşi se însoară. Şi bunicul său fusese tot profesor de latinească pură, cum îi plăcea să-şi dezmierde orgoliul în faţa nepoţilor, pentru că avusese destui de pe urma celor trei fete şi a băiatului lui, botezat Petroniu. Bătrânul se numise Marcus Iulius Zocaniu, iar nepotul, singurul nepot profesor, împrumută de pe urma potecii ereditare masculine jumătate de nume şi caracter de la bunic şi jumătate de la tată, astfel că se numea Marcus Petroniu Zocaniu. Celelalte moşteniri, mai materiale şi mai perisabile, curtea, cele două case şi impunătorul “Ford 1924” fuseseră disputate între fetele moşului botezate după cum era şi firesc Asta, Alta şi Alba. Se zice că la naşterea Astei, bătrânul ar fi exclamat stupefiat de conformaţia mongoloidă a copilului

“asta?” şi numele i-a rămas notat ca atare în registrele vremii. Era totuşi numai o anecdotă pentru că bătrânul nu voise niciodată să-şi aducă aminte zilele în care buna soţie, Marta, îi adusese pe lume fiicele, ci, cu predilecţie, data de “doiu maiu” a anului nouă sute patru când sosise Petroniu.

Dar nepotul său se însoară astăzi sau mâine. Străbunicul lui, Iulian Adonis Zocaniu, fusese tot profesor, dar de greacă, şi-şi petrecuse o bună parte din concediul vieţii lui pe malul Egeei pescuind amfore pietrificate şi pe Eleonora, o grecotină voluptoasă ca o pergamută, din sucul căreia prinse burtă şi Marcus Iulius, latinistul, fiul ei cel mai legitim, căruia îi transmise doar carnea multă şi permanent în înmulţire, precum şi plăcerile ei cele ciudate, din dunga nopţilor, cât mai departe de casă. Bunicul lui Marcus fusese unul Marcu, zidit din bârne, cioplitor în piatră, de unde şi gustul fiului pentru pergamute.

Dar stră-strănepotul lui îşi lărgeşte la casa de mode un costum negru cu floare argintie. Cioplitorul Marcu se mai numea şi Zoca şi trăise vremile lui Napoleon, de care n-avea să ştie cine va fi fost deşi îl văzuse la Berezina, în timp ce făcea, ce făcea. Ajunsese acolo cu unul Gorean, tot din satul lui în chip de oşteni, apoi tot trecându-le vremea se întoarseră într-un oraş din Transilvania şi se puseră pe cioplit pietre. De el nu mai ştia nimeni nimic, nici tatăl lui Marcus Petronius care nu dorise să afle niciodată prea multe despre un stră-străbunic considerat un accident, neoficializat al descendenţei lor latine.

Iar Marcus Petronius se a căsători cu Marica. Linia femeiască a familiei avea o importanţă oareşcare din punctul de vedere al speciei, în rest, cu excepţia uneia Monica, o creangă laterală a impunătorului arbore, uscată ca o domnişoară bătrână, sora bunicului lui Marcus Petronius, toate fuseseră nişte blânde mioare, sau numai nişte

blânde, care-ţi ies pe piele cât îi frunza de viţă şi te fac să te scarpini. Monica făcuse excepţie pentru concepţiile ei voluntare cu care ridicase tot arborele familiei cu rădăcinile în sus. Dar murise pe la cincizeci de ani dintr-un cui călcat cu năduf într-o zi de vară. Cu ea nu mai semăna nimeni şi fu încet exclusă din amintirile pilduitoare ale copiilor, apoi definitiv din cele ale nepoţilor.

Dar tânărul profesor se căsătoreşte cu Marica şi Marica este vânzătoare la alimentara din colţ. Descendenţii potecii masculine, adică profesorii de greacă, latină şi fizică, până la Marcus Petronius care preda muzica, toţi colindaseră pământurile Europei după câte o idee pe care dacă ar fi apucat s-o ajungă ar fi devenit geniali şi nu i-ar mai fi interesat configuraţia următoare a copacului. Poate tot ereditar, de la uitatul Marcu Zoca, rătăcit prin stepe. Circula în familie o pildă, pusă pe seama unui străin, dar care o povestise prima oară cioplitorul fiului său, profesorul de greacă, pe când avea nouă ani şi tocmai începea epoca modernă a istoriei. Cioplitorul nu ştia ce se întâmplă cu istoria şi lua lucrurile cum le vedea şi-i povestea fiului său cumplita lui întoarcere din stepe şi cum cutreierase cu sârg Prusia, până spre Ţările de Jos în căutarea Ciulpăzului lui de baştină. Şi dacă n-ar fi fost marea sau oceanul sau balta aia întinsă de la capătul Europei de bună seamă că ar fi mers mai departe şi ar fi rămas în istorie. Şi povestea el că era obişnuit să nu se mai înţeleagă cu oamenii şi să vadă mereu alte obiceiuri şi alte feţe şi-şi croise un soi de semnale fundamentale cu care reuşea să nu fie nicăieri condamnat la moarte. De-abia ajuns la apa aceea îşi zise că Ciulpăzul lui trebuie să fie undeva înapoi, unde ai lui bătuseră deja toate parastasele. Tot acolo, la capăt, văzu prima dată o corabie cu pânze şi-i dădură lacrimile din altceva decât de foame şi de frig. Şi plângea că vede numai el minunăţia aceea albă de care n-avuseseră habar nici-o crenguţă din neamul lui. Apoi luă

calea întoarsă întrebând din când în când de Ciulpăz. Când ajunse să audă vorbă românească, conversa deja în douăsprezece limbi dintr-o dată şi biata limbă a lui i să păru amărâtă şi uitată undeva între amintirile lui de copil. Vru atunci să se angajeze funcţionar că prea ştia multe, dar dădu greş până nimeri într-un oraş mai mare unde dădu peste Gprean care îl coborî pe pământ, până jos de tot unde era piatra, şi-ncepură să cioplească. Asta era snoava cu fiul risipitor adaptată la familia Zocaniu pentru a da de pildă pruncilor moştenitori de ingratitudinea omului rău croit care atunci când dă de bine uită de casa lui din Ciulpăz. Şi dacă s-ar fi întors, ei descendenţii, n-ar mai fi fost profesori de greacă şi latină şi fizică şi muzică.

Dar Marcus Petroniul se însoară cu Marica, vânzătoarea, mâine la nouă pe bonul al treilea de la căsătorii, pentru că: “aşa ceva dragoste nu s-a mai pomenit”, ziceau bătrânele croşetându-şi ochelarii şi timpul în balcoane, “pentru că s lăsat-o aşa…” ziceau vecinele cu fete de măritat, pentru că “i-a învârtit fustele peste ochi şi a văzut Parisul” comentau elevaţii soţi ai vecinelor cu fete de măritat, pentru că: “eşti bou, nenorocit” icnea mama mirelui. Apoi pentru că: “î casa mea n-a intrat nici-o ştoarfă” pronunţa algoritmic tatăl înfuriat pe vlăstarele crăcilor ce aveau să îngroaşe arborele lui. Şi, în fine, pentru că: “scumpa mea, asta e! Mâine începem viaţa.” Zicea frumosul mire, în vreme ce-şi proba costumul, viitoarei soţii care-l asista descoperindu-i descusăturile chipului şi minţii şi ochilor ascunşi după dioptriile zeiss care-i separau existenţa de realitatea cea de toate zilele. “Măcar de-ar fi ca Johan Strauss” zicea şi mireasa.

“Cum de s-a putut întâmpla?” era uvertura fiecărei operete de ora şapte seara, când tânărul profesor intra în scenă şi decorul familial, cu aerul unui figurant, căruia dascălul de fizică, basbariton îi adresa o replică tonală în duet cu soprana lui

falsă Margareta, soţia lui, acompaniaţi de corul moaştelor, bogat reprezentat de ramurile laterale ale generaţiei a treia, care nu realizaseră altceva în viaţă decât să se aciueze în familia profesorului.

Trebuie să fi căzut castanele dinăuntrul buzduganelor verzi şi să se fi ropotit cu ciudă pe asfalt în ziua în care figurantul, oprindu-şi elanul ochelarilor cu un gest delicat şi discret, le aduse vestea cea mare, ultima, definitiva, apocaliptica: "Mă însor cu Marica". Profesorul de fizică bătu în retragere într-un moment de maxim vizionarism, când avu revelaţia descumpănitoare a iminentei morţi a geniului artistic al operetei în condiţiile "unei lumi trăsnite, ingrate, lipsite de simţul măsurii şi a onoarei, care este tineretul de azi". Atunci sună goarna ultimului înger din tabloul, cu vădit caracter religios, care-l reprezenta pe Isus în grădina Ghettemani, din dormitor de deasupra patului conjugal al soţilor Zocaniu. Urmară stacatele între soţ şi soţie terminate inexorabil în două sticluţe: una de valeriană şi alta de carmol. Prima era necesară doamnei Zocaniu pentru ca să-şi poată trage sufletul şi dopul sticlei de carmol cu care prelua între degetele sale, asprele junghiuri de sciatică ale soţului, care vedea în ele tot atâtea efecte ale comportării necugetate a fiului.

Marcus Petronius, la care viitoarea soţie îi spunea mai scurt Peter, umbla buimac pe străzi de dimineaţa până seara cu Marica în faţa ochilor, dincoace de lamele zeiss. Şi o vedea mereu în ziua aceea uluitoare, măreaţă, nebună, la care maică-sa îi zicea "ceasul rău", servindu-l graţios cu o sută de salam de Sibiu tăiat mărunt, atât de mărunt, încât îl termină de mâncat până în pragul casei şi fu nevoit, ah! să meargă din nou şi să i se ofere cu aceeaşi graţie o altă sută de salam tăiat mărunt, şi încet-încet constată că sentimentul său înfloreşte o dată cu foamea cumplită care devora totul până în dreptul casei. Apoi sentimentul înflori atât de tare încât acoperi întreg arborele familiei, de la Marc

Antoniu încoace, şi-l lăsă fără soare, până i se decolorară frunzele şi se aşternură într-un strat gros de îngrăşământ natural la piciorul minunatei lui flori. Din clipa aceea ieşirea lui din scena familiei deveni iminentă: “Tată, am dreptul la copacul meu!” încheie ultimul bumb posibil al conversaţiilor pluşate de până atunci, deşi profesorul de fizică mai spera ca din fiul lui să iasă o tufă în continuarea arborelui sacru al Zocanilor.

Marica, mai practică, zâmbi, atunci la film, la prima lor întâlnire comună, când Marcus îi vorbi de arboretul pornit din sămânţă romană pură şi-i zise: “Peter dragă tufele astea-s pentru pudelul din lesă”. Ceea ce în urechile lui Marcus sună ca o “minunăţie a spiritului şi inteligenţei grefate pe un substrat de umor sănătos”, fără să se priponească în cap. Ba într-o zi năstruşnica fată îi zise: “aş fi preferat să fi fost italian sadea decât latin” în care vorbe, muzicianul găsi străluminat “confortabila înţelegere a unei femei împlinite”.

Sosi şi ziua cu pricina. În baie, în vreme ce Marcus Petronius îşi aranja detaliile capilare, tatăl îi povesti snoava cu cioplitorul ca o prevestire a destinului pe care l-ar putea avea. Ca bun procesor ce era, Petroniu îşi modificase felul de a pune problemele după sistemele mecanicii newtoniene, mai întotdeauna operând pe principiul pârghiilor, care necesitau minimum de efort. Poanta era lăsată la urmă, grea, ca pietroiul de ridicat, şi avea în ea ceva absurd, graţie unei sminteli ereditare care-i făcea pe toţi descendenţii cioplitorului să se oprească o clipă în faţa imposibilului, să-l cerceteze, să croiască un plan rigid dar exact şi să acţioneze apoi la întâmplare. Asta-i făcuse aşa vanitoşi şi intemprestivi, gata oricând să creadă o iluzie şi să zvârle un bun câştigat. Dar Marcus Petronius nu era în stare de alte profunzimi decât de cele proprii aşa că pierdu esenţa poantei şi la nouă fix era prezent cu Marica la contractările de

căsătorii. Totul mergea perfect, după planul riguros al mirelui.

Semnătură, flori, fotograf şi masa. Mama spera ca până la urmă să renunţe la fată. Tatăl socru simţind ruptura definitivă a fiului mai spera, şi el, aşa ca o uşurare posibilă, într-o năzbâtie neaşteptată de-a fiului care să-l pună prost cu ceilalţi socrii, cu naşii şi cu mireasa. Şi, în fine, moaştele de neamuri sperau să înceapă sindrofia ca s poată înfuleca o jumătate de oră aperitive până la marginea tensiunii lor din dreptul apoplexiei, pentru ca după aceea să poată băga vină celorlalte feluri de mâncare, gusturilor ţărăneşti şi vulgare ale socrilor mici şi în fine, tuturor celor pe care nu-i cunoşteau.

Asta fu prima etapă. Se trecu prin următoarele două fără ca profesorul mire să fi făcut cea necugetat. La dansul miresei veni un tip, ceva mai aţos decât Marcus Petronius, cu ochii tulburi şi ceru mireasa arătându-i profesorului-mire în loc de orice altă plată, cum era tradiţia, un deget printre altele două. Gestul fu privit ca o adevărată ieşire de bun simţ şi umor şi se râse zdravăn până în clipa în care veneticul îi strigă în urechea miresei "Marica, hai să te pup!" şi dispărură printre ceilalţi dansatori afară.

O clipă mirele avu senzaţia că lentilele ochelarilor sunt confecţionate din sticle de bere şi că i se adună undeva pe mijlocul nasului în chip de fluture, apoi, ajunse pe masă dereticând cu picioarele aranjamentul iniţial şi se năpustise pete capetele dansatorilor afară.

Tatăl sări radios în picioare, mama vărsă lacrimi în tortul de lămâie, naşii înţepeniră, iar socrii mici îşi căutară osârdia prin bucătărie. Ceilalţi dansau nebunatic fiind convinşi că totul era în program şi că nu trebuiau să facă altceva decât să râdă muzicanţilor, mai obişnuiţi cu adevăruri dintr-astea, care deveniseră uşor livizi fleşcăind linia melodică a dansului.

Peste jumătate de oră, timp în care dansul îi prăvăli pe toţi în vin, apăru mirele ca trecut printr-un ventilator dublu. Se aşeză la masă şi începu să se servească cu sarmale, în vreme ce comesenii purtau în ochi devălmăşita ştire, posibila desigur, a crimei petrecute în coteţul cu găini, pentru că toţi ştiau, în afara celor care-i căutau că acolo îşi petrecuseră mirele, mireasa şi intrusul, ultima jumătate de oră. Când apăru Marica lumea respiră uşurată, pentru ca la vederea intrusului să devină indiferentă şi să se arunce cu ciudă asupra bucatelor pentru a le face măcar aşa pagubă gazdelor. Marica şi ceea ce mai rămase din intrus veniră în faţa lui Marcus Petronius, în vreme ce acesta sărea pe masă la fel de nedibaci ca şi prima dată şi decreta: “Marica, stai cu măta două săptămâni până uit”. Şi cu ultimul cuvânt sări între cei doi şi-l luă pe intrus de o urmă de guler şi-l scoase afară. Marica rămase ţeapănă în golul dintre mese cu toţi ochii priponiţi pe ea rumegându-şi gândurile dinainte peste gândurile de atunci, undeva în afara ruşinii pe care o aşteptau hulpavii ochi ai comesenilor.

Când mirele reapăru în uşă Marica îşi ridică braţele şi strigă: “Marcus Peter hai să te ţuc, aşa te-am vrut!”

GHICI PE CINE ATINGE GLONŢUL?

Ultimul gând, bezmetic gând, dar ultimul. Asta era mai important şi nu atât pentru el, cât pentru liniştea oraşului.

Deci, ca să poţi împuşca, sa nu, ca să poţi ucide trebuie să ai o armă de foc ş un cartuş, cel puţin unul. Le avea pe amândouă. Apoi trebuie să ridici cocoşul.

*

Totul pornise simplu, de la o duminică petrecută la un camping cu o fată. El o ducea de după umăr şi număra paşii care-i mai despărţeau de căsuţa din şindrilă. Şi din nou El se uita la ceas şi Ea îi spunea că-l iubeşte puternic şi oarecum definitiv. Vers la care, El nu mai rezista şi-şi îndopa singurătatea bruscă de familist rătăcit cu unele alcooluri tari apoi îşi regăsea chipul afişat, în mintea lui, pe toate gardurile cu o frumoasă sumă drept recompensă celui care l-ar fi prins şi trimis l domiciliul conjugal în cel mai scurt timp.

“Şi la urma urmelor cretina asta ce mai vrea?” se trezi şoptind intim peste braţul care-l ţinea strâns pe al lui în dreptul sticlei de cognac şi a celor două porţii de ficat sleit cu muştarul pe el, din lipsa de apetit a celor doi care de la o vreme formau un cuplu. “O debarc undeva şi… acasă! Asta e!”

“Mormolocul are complexe da-i haios, zău!” gânduri fata cu degetul mic pe buza atârnată a bărbatului.

Apoi veni eternitatea neagră, sau numai noaptea, noaptea de trei sau patru aprilie.

*

Urmează procesul de dare a focului care pentru oricine se rezumă la o senzaţie instantanee dar care în fond este un complicat sistem de eliberări şi efecte ale fizicii.

Deci, se apasă pe trăgaci şi astfel este eliberat cocoşul care, în loc să se întoarcă acasă, ca orice fiu risipitor, loveşte în capsa cartuşului.

*

Pe la unsprezece şi jumătate maşina viră brusc la dreapta şi opri în plină şosea.

“Dă-te jos!”

“Aici?”

“Jos!”

“Eşti nebun?”

“Jos!”

“Puişor, am impresia că te-ai ţicnit…”

“Jos!”

“Te-n c… pe mă-ta!”

Zdrang!

Luminile oraşului nu se vedeau încă, apoi se vedeau din ce în ce mai bine. În fine nu se mai vedeau pentru că erau deasupra. Frână în dreptul unei case vechi. Coborî şi sună prelung. La un geam apăru o femeie liniştindu-şi părul vâlvoi cu mâna. Urmă o pauză, apoi acelaşi chip dar la poartă răscolindu-i măruntaiele cu o cheie.

“Ce-i cu tine Fred?” Fred venea de la Ştefan Barna, inginer, om cu stare şi cu familie în timpul liber şi în acte, în toate actele în afara carnetului roz de şofer.

“Te-a părăsit?” Ridică sprâncenele femeia da nu primi nici un răspuns. În cameră, mai şopti o dată “Te-a lăsat?” şi în fine îl auzi zburlindu-se:

“Cine mă, cine să mă lase?… pe mine toţi mă caută, nu mă lasă.” Şi-l văzu circulând cu degetele printre sticlele din bufet, şi destupând una şi bând jumătate din ea. Femeia stătea în spatele lui ca la o percheziţie şi aştepta.

“Aici dorm, altă şansă n-am!”

“Adică ce şansă?” îndrăzni femeia.

“Taci că eşti proastă! Eşti proastă şi n-ai cheie franceză pentru şuruburile mele. Fă patul că pic de somn!”

Făcu femeia patul alb cel fără somn altădată pentru capul cel plin de vise altădată şi le lăsă să se-ntâlnească apoi oftă în bucătărie a insomnie peste o carte de "apariţiuni materializate" până ce cordonul de la aragaz se încreţi de spaimă ca o coadă de pisic la ananghie. Lăsă cartea în chiuvetă şi rămase cu ochii la mozaicul de faianţă şi mai oftă o dată: "Dacă şi asta se cheamă că-şi înşeală nevasta, eu nu-s văduvă." Şi când zise văduvă avu senzaţia că plecatul ei se întoarse la geamuri şi i se uită în blide şi i le controlează ca altă dată de praf şi de zoi. Dar nu-i fu frică pentru că-l auzea pe ăstălalt zbârnâind pe nas ca un deşteptător de campanie.

"Săracu, şi nevastă-sa îl crede în braţele cuiva, şi el doarme ca un pui."

Şi el dormea şi nu visa, ci în cap i se învârteau singure nişte tablouri, ca într-o expoziţie deschisă undeva între Pământ şi Lună unde din lipsă de legi ferme tablourile se suceau unul după altul şi nu stăteau nici încotro. Apoi, tot acolo în expoziţia aia, se făcea că intra un individ, unul mic, atât de mic cât poate încăpea într-un Fiat 600, şi se apropia de un tablou şi-l aşeza pe orizontală şi se culca în el. Şi omul, Fred, în vis se uita la tabloul lui şi o vedea pe nevastă-sa acolo cu mâinile sub cap pe o canapea şi pe individul mic cu mâinile tot sub cap lângă ea. Îşi zise omul în via: "A dracului porcu' se face că pozează gol" şi Fred să făcea că nu se mai uită la tablou apoi întorcea brusc capul să-l prindă pe individ. Şi-l prindea cu mâinile tot sub cap dar la nevastă-sa şi-atunci voia să intre şi el în tablou, să-l prindă pe ăla şi să-l scarmene, dar nu putea pentru că n-avea cum să intre în visul lui de două ori.

Îl auzea femeia din bucătărie gemând şi-o lua mila şi-şi ştergea ambele lacrimi de sub pleoapă şi nu dădea de lacrimi, şi auzea totuşi picurând şi-şi amintea că uitase deschis un robinet la baie. Aprinse lumina la baie şi dădu de pantofii lui Fred

lăsaţi lângă vană şi-şi aminti de prima lor întâlnire când tot aşa, pantofii îi rămaseră nedumeriţi cu şireturile nedesfăcute să-şi aştepte locatarul comun. Şi-i luă pantofii şi-i duse-n bucătărie să-i cureţe de noroi şi nu-i curăţă ci rămase cu ochii pironiţi în golul lor. “Aşa-i Fred, cu doi pantofi, unul îi casa lui, celălalt e casa mea. Şi umblă bine… numai cocoloşul ăla de hârtie al meu, Dumnezeu să-l ierte, umbla cu amândouă picioarele într-un pantof şi ce-o ajuns?”

Din dormitor sosi un răget: “Te omor!” apoi un geamăt prelung în locul celui străpuns şi din nou: “Apă!”

Femeia umplu o cană şi i-o duse omului la pat! “Bea Fred, eşti obosit, bea!” Omul se ridică în coate dar ameţi de efort şi-i vei să verse, apoi contemplă buimac peisajul, luă cana şi bău toată apa. Adormi liniştit. Pe la trei noaptea gemu iar, dar u după apă ci după altceva. Femeia veni lângă el şi-i şopti blând. “Fred, scoală că WC-ul e la doi paşi!”

Şi Fred se execută apoi rămase să-şi petreacă restul ceasurilor acolo până la ziuă. Îndrăzni femeia în două rânduri să-l scoată dar Fred ţipa: “Ce cauţi în casa mea, pleacă, vreau să dorm, vine Dana şi te toacă!” Şi-l lăsă.

Dimineaţa, pentru că patru aprilie avea în inventar şi aşa ceva, Fred să dezmetici şi porni să se îmbrace. Apoi ajunse la uşă şi ieşi fără să scoată o vorbă.

“Fred unde pleci aşa?” se frământă nedormirea femeii.

“La dracu!” clămpăni uşa de la hol peste urmele bărbatului.

“Pantofii!” Omul se întoarse şi-şi ridică ochii a mulţumire spre femeie.

“Ia-mă şi pe mine!” se aşeză femeia în sensibilitatea descurajată a lui Fred.

“Unde să te iau?… Nu vezi cât sunt de singur?” Şi aşeză iar uşa peste gura femeii, dar

ceva mai repede.

*

Deci, după ce cuiul cocoşului loveşte capsa, se aprinde încărcătura dinăuntrul cartuşului adică praful de puşcă. Praful de puşcă umple cu optimism pereţii cartuşului şi unde găseşte partea cea mai slabă împinge, împinge până îşi face loc. Cocoşul e mort de mult, şi-a făcut datoria şi acuma zace.

*

Maşina gonea pe şosea, pe aceeaşi şosea din seara de trei aprilie. Undeva pe drumul ei o femeie făcea semne cu mâna. Bărbatul oprea şi i se părea că mai văzuse undeva treaba asta, poate într-un film, poate într-un film pus invers cu săritori la trambulină care ies din apă şi plonjează frumos până sus, pe ultima treaptă a trambulinei. Când văzu că femeia pune mâna pe butonul portierei îşi zise:

"Acu mă înjură." Dar femeia nu-l înjura pentru că n-avea de ce şi zise un nume de localitate. Omul oftă pe accelerator. Era alt film.

Cealaltă femeie, văduva, care pe numele ei de fată se chema Aristiţa Condor, îşi petrecu dimineaţa dormind. Către prânz ascultă şoaptele vecinelor care ziceau: "Iar o fost." Şi altele, şi se gândi să facă un bine la viaţa ei. Aşa că se chiti până pe la trei apoi plecă în drumul Danei, nevasta verosimilă a lui Fred. Dar n-o află, aşa că se retrase pe o bancă din părculeţul de vis á vis de casa lor.

Dana sosi cu pruncii după ea, ca un vifor şi nu-i dădu nici bună ziua. Aristiţa intră totuşi la capătul din urmă al şirului care o avea în frunte pe Dana.

Se-ntâlniră-n hol ca din întâmplare.

“Vreau să-ţi spun o vorbă.” Îndrăzni Aristiţa.

“ce ştii tu, şi-apoi numai copiii ăştia pot şterge toate necazurile unei femei.”

După cât rămase de singură în hol, Aristiţa pricepu că pusese greşit problema. Ar fi trebuit s-o ia altcum. Ei, da, dar nici n-avea vremea să-i spună nu ştiu câte că aia, Dana, era la ea acasă şi ştia unde sunt aşezate toate uneltele şi cratiţele unei familii. Vru să renunţe dar insistă până la urmă şi ajunse în bucătărie.

“Dragă Dana.” Peste nici un minut, ieşi spăşită gândind că greşise nu atât că intrase în casa lui Barna, cât să pusese greşit problema cu tenderul în faţă cum ar fi spus cel de al treilea copil al lui Fred, Costică. Deci plecă.

Dana izbi cu un ou în fila calendarului din bucătărie şi-l desfăcu în tigaie. “La masă nenorociţilor!” şi izbi un alt ou în acelaşi loc şi în fine cu alte încă cinci ouă, dar fila nu se rupse. Era fila de 1 aprilie, data la care Fane al ei o încurajase la telefon pe la zece seara că-i cu o societate bine şi că-i spune aşa ca s-o păcălească şi el de 1 aprilie. Aşa-i spusese atunci Fane şi Dana credea că-i tot unu aprilie şi-l vedea că nu se mai termină şi-i venea să-şi bată pruncii doar, doar o trece vremea mai repede. Dar era tot întâi aprilie cu încrâncenare de patru zile.

Sună telefonul în clipa în care Dana scotea murăturile într-o farfurie. “Doamna Barna?… O cunoştinţă, nu ştiţi unde-i soţul dumneavoastră?” “… Nu?…” Era o voce de bărbat. Se aşeză moale lângă telefon. Copiii mâncau cuminţi ca la vreme de păcat. Dana vru să se îmbrace şi să plece dar sună telefonul din nou şi o altă voce de bărbat o întrebă acelaşi lucru.

Intră în bucătărie şi-i văzu pe toţi trei pruncii ei cu nasurile în farfurie pocăiţi de nevoie. Casa avea un aer tonic, fortifiant ba chiar exploziv, la care copiii, mai simţitori se acomodară şi îşi făcură silitori lecţiile, se culcară pe la şase seara în

speranţa că se vor trezi a doua zi dimineaţa pe la douăsprezece noaptea să meargă la şcoală, să se ştie mai în siguranţă.

Dana citi de douăzeci şi şase de ori fila 18 dintr-un roman poliţist foarte antrenant apoi înghiţi trei carbaxine.

La poliţie se afla de douăzeci şi patru de ore o fetişcană şi tot zicea să-l caute pe unul aşa şi aşa cu o Dacia 1310 cu numărul aşa şi tot nu-i dădeau drumul, dar nici pe ăla aşa şi aşa nu-l mai găseau.

La întreprindere se intra în noaptea de după schimbul doi şi se vorbea de un val de gripă uluitor de virulentă care l-ar fi răpus pe dl. inginer Barna. Moancăş, şoferul directorului nu credea asta că văzuse în ce pat bolea inginerul, dar, integru cum era, nu şoptise nimănui nimic despre asta, decât directorului.

*

Aşadar, presiunea apasă asupra pereţilor tubului şi unde este locul mai slab iese. Iese dar împinge. şi nu împinge un cărucior de copil, ci un plumb care loveşte sau poate lovi. Oricum, plumbul pleacă şi pleacă repede. În partea ailaltă, reculul.

*

Directorul, seara acasă îi dă telefon contabilului şef să-l taie pe Barna de la primă. Peste douăzeci de minute îi spune să-l taie de la avansare şi tot aşa până la două noaptea când contabilul îi răspunde: “Dom’ director, să trăiţi, puteţi să vă culcaţi, eu nu mai am de unde să-l tai pe Barna. Barna nu mai există.”

La poliţie se află că maşina cu numărul aşa a fost văzută acolo apoi tot acolo, şi iar acolo, dar că nu mai vine nimeni să se urce în ea că omul ăla aşa şi aşa nu a mai fost văzut. Un locotenent se uită la

numărul maşinii şi căută într-un dosar şi văzu în dreptul numărului Barna Ştefan şi o chemă pe fată şi-i arătă o poză şi ea dădu din cap că da şi… Dar Barna nu mai există.

Acasă. Dana visează cu fluturi argintii, copiii se joacă bâza sub plapumă şi albuşul se usucă pe fila de calendar ca o lacrimă de sticlă.

Văduva are alte intenţii, tot în bucătărie dar cu altcineva pentru că ultima apariţiune materializată este a doamnei Kock defunctată la Zürich în 1897, tot în aprilie şi tot patru, în vreme ce oferea cina bunului şi credinciosului ei bernardin Mopsi. Doamna Kock intră pe fereastră într-un halou argintiu ca şi fluturii din visul Danei şi-i porunceşte Aristiţiei: "Caută-l, e ultima lui salvare!" Şi Aristiţa plecă să-l caute.

În cămăruţa ei fetişcana conversează cu un tip ameţit rău despre treburile vieţii şi oamenii legii.

*

Glonţul, care de obicei este în partea opusă reculului, fluiera prin aer în căutarea unei ţinte sau a unui obiect oarecare pe care să-l năruie.

*

"Mamă-s disperat, viaţa mi-i un coşmar, Dana nu mă înţelege, împuţitul ăla de oraş nu mă mai suportă…" Gândul lui Ştefan ajunse la ultimul prag, dar pragul acela era departe, pe lângă Rupea, şi el era cu câteva sute de kilometri mai la nord vest şi mergea şi spera să ajungă în două ceasuri bune. Pe jos mergea, şi-i era foame şi sete şi toate câte le avuse erau uitate în maşină pe marginea şoselei, unde i se terminase benzina, Şi mergea.

"Tată, dă-mi în cap, omoară-mă dar lasă-mă să pip o naţională de la tine şi să-ţi ar grădina, cu palmele să ţi-o ar şi să mp legi cu piciorul de marginea porţii să nu mai pot pleca." Dar tatăl murise fericit că-i fiu-su domn cu şcoală. Aşa

murise, şi n-avea cine să-i mai şteargă bucuria. Şi mergea. Şi era întuneric şi-l stopau maşinile cu vântul din urma lor. Şi o maşină îl ducea până la urmă până în primul oraş. Şi mai avea douăzeci şi cinci de bani şi-şi zicea că se omoară apoi dădea de un telefon.

"Măi Mitică eu îs Fane…" Şi se-ntâlneau la un colţ din centru şi după un timp găseau o cârciumă.

"Asta e mă Mitică. Sunt mort, de patru zile sunt mort şi nu mă mai găseşte nimeni."

Noaptea dormi la mitică bucurându-se de liniştea familiei lui.

"Bună nevastă are Mitică ăsta, bună… chiar foarte bună…"

Apoi adormi şi visă cu tablourile lui din ailaltă noapte şi iar venea unul mic şi întorcea un tablou pe orizontală şi se făcea că se învârteau invers, de la dreapta la stânga şi iar venea unu mic deci, şi se vâra în tablou. Atunci Fane se ducea la tablou şi se uita înăuntru şi se vedea pe el, cu mâinile sub cap şi-l vedea şi pe ăla lângă el cu mâinile sub cap şi fugea de acolo şi zicea "Pfui ce scârboşenie." Şi se deştepta, şi voia să meargă să bea apă şi aprindea lumina d la baie şi după ce bea se-ntorcea şi din uşă vedea o femeie dezgolită de jumătate.

Şi glonţul zboară, zboară şi loveşte un animal şi-l omoară. Asta numai dacă şi animalul şi glonţul trec prin acelaşi loc deodată. Şi se-ntâmplă.

Raţionament: dacă glonţul ar fi trăgaci n-ar mai apăsa nimeni pe el; dacă glonţul ar fi cocoş atunci n-ar mai lovi capsa niciodată; iar dacă glonţul ar fi animal atunci… atunci… atunci.

*

Aristiţa îl întâlni pe Fred într-o noapte tot la bucătărie într-un halou argintiu cu o puşcă în mână şi cu două turturele moarte în cealaltă.

“Fă o friptură la capac că vie şi Dana la cină!” Femeia se lăsă pe vine şi dădu foc cuptorului.

“O, Fred, Fred, tot zăpăcit ai rămas.” Dar Fred nu-i răspunse pentru că între timp sună cineva la uşă.

Aristiţa deschise şi se trezi în prag cu Dana.

“Ei, acum vrei să-mi spui unde aţi fost?” Aristiţa intră o clipă între apariţiunile ei cele nematerializate din carte apoi reveni si-i spuse Danei: “Dau în scris că nu ştiu unde-i!”

“Eu ştiu, vine imediat!” Şi nu-şi termină vorba că apăru Fred într-un halou alb de tifon şi Dana i-l arătă: “E-n cârpe domnul pentru că a trecut prin maşina de nuci a unui amic de-al său de şcoală, ba chiar de clasă şi dacă nu mă înşel al putea spune chiar de bancă… Ţi l-am adus personal ca să nu se mai rătăcească. Ţi-l las două săptămâni, repară-l, şi dacă mai merge, dă-mi un telefon să vin să-l ridic…” Şi uşa se lovi de umărul lui Fred care scoase un sunet sfâşietor ca un ţipăt ascuţit de pasăre cu aripa frântă de glonţul nedibaci al unui trăgător.

Aristiţa îşi muia ochii de bucurie şi milă şi-l luă cu scutece cu tot să-l oblojească.

“Şi cum a fost?”

“Puteam fi mort şi livid dar a trecut pe dedesubtul balconului din care cădeam maşina poştei…”

“Ea te-a adus?”

“Pe dracu, da ce crezi că mă pot plia?”

*

Şi ţeava fumegă, cât fumegă şi uită. Apoi cocoşul este ridicat din nou şi un alt glonţ este adus în ţeavă.

“Bezmetic gând…” îşi zise Fane şi se scărpină după ureche apoi lăsă capul în jos că venea directorul.

“Cum merge?” Fane dădu din cap că “înainte” sau în orice caz “bine”.

“Ce face Dana?” “Înainte” sau în orice caz “bine”.

“Dar copiii?” “Înainte” sau în orice caz “bine”.

“Da, Aristiţa?”

“Ca bătrânii, dom director, ca bătrânii, vara îşi bat cuie în cap, iarna şi le scot!”

PĂPĂDIILE

Oricum, în noiembrie, “ici colo”, sau în altă parte continuă să înfrângă tristeţea melancolică a ploilor sau ploaia melancoliilor inefabil de galbenă, anacronică şi senilă pentru ca numai după două luni, tot “ici colo”, să reapară precoce, ca un copil la şapte luni în etuvă, sau nu, că acolo se dezinfectează efectele militarilor gazaţi sau ale condamnaţilor cu ceva, care se transmite în orice caz altfel decât prin scris, deci ca un copil la şapte luni sub un clopot cu oxigen, ca scafandrii care niciodată nu ştiu precis dacă sunt oameni sau peşti, sau roboţi sau betracieni. Aşadar, timp de zece luni sunt păpădii, reproducând cu corola lor naivă soarele. Mii, milioane, miliarde sănătoase, diletante, cofăriţe, ţigănci, şobolani, muşte, care n-au nevoie decât de un vânt ca să se multiplice la infinit.

*

Plutoniereasa se aplecă iar şi iar dezgolindu-şi dosul picioarelor acelora grase sus, la marginea indecisă, albăstruie, a furoului, smulgând câte-o floare înţepenită dintre pietrele din curte. Ultima

dată tot singură făcuse treaba aceea fără să ştie că vecinul în dreptul căruia se străduise să rămână cu spatele, fusese plecat. Acum era acasă, dar asta era o altă poveste pentru că noaptea i se prăvăliseră în capul lui turtit de forcepsul unui mamoş grăbit, vreo şase macarale galbene după ce se unduiseră duios şi făcuseră amor peste un morman de vată şi pureziciuni. Era sfârşit şi drumul până la piuă i se părea lung şi uscat. Mai avea două vişine ameţite într-o farfurie în cămară şi o sticlă de spirt verde pentru frecţii şi un carmol. Îşi aminti de ele sau nu îşi aminti, pentru că el nu mai exista. Se târî în cămară, goli sticlele pe rând fără să se scuture, apoi se întinse din nou în pat. Păpădii îi năpădiseră masa şi două umbre i se strecurară tăcut sub pat. Deschise geamul, ori altceva dreptunghiular care dădea afară sau în altă parte unde era mai călduţ şi se vedeau două picioare. Îşi aminti… nu-şi aminti. Îi era cald şi bine iar femeia, pentru că plutonierul avea picioare mai păroase, îi producea o oarecare bucurie încrezătoare în forţele motrice ale lui ori ale pământului ori numai ale sticlei de carmol care lăsa în gură un gust de China.

Ca în timpul… dar de fapt nu fusese niciodată mai departe de marginea oraşului. Chestia cu gustul de Orientul îndepărtat era mai veche, chiar de vreo două sute de ani. Şi păpădii, pe care partea din faţă a femeii le rupea, zece luni pe an pentru curăţenia curţii, timp de douăzeci de ani. Mai îmbătrâni şi vecinul, dar nu prea tare pentru că el de fapt mergea invers. Adică, mă-sa îl născuse mare, de vreo optzeci de ani şi el se întorcea agale înapoi, dar cu carmolul şi cu spirtul medicinal reuşise să se oprească pe la 48 şi rămase acolo.

Plutoniereasa, văduva celui care călcase pe o mină eroic, era încă tânără, de vreme ce îşi aducea tot alte haine acasă pe banii de pensie. Abia mai târziu când se mutaseră în curte alţii şi turnaseră ciment peste păpădii vecinul îşi aduse aminte că trebuie să fi trecut de mult cei optzeci de ani, care-

i avuse la dispoziţie şi recuperă brusc. Robinetul verde picura din vina garniturii roase de rugină, apa se prelingea prin şanţul, noul şanţ din beton şi-l înverzea a broaşte şi copiii se jucau de-a muştele şi băteau mingea de peretele casei care închidea curtea ca pe o cetate din toate părţile, pentru că aşa se obişnuieşte să se spună şi să se creadă despre cetăţi.

Dar,… erau şapte copii şi doi părinţi şi doi bătrâni care se scurseră pe rând, ultimii doi. Fata cea mare avea cinsprezece ani şi se credea încă nimeni. Noaptea fugea în pod şi venea acolo şi unul din curtea vecină, însurat cu o bolnavă de plămâni. Şi tatăl fetei se jura în fiecare noapte că va urca în pod să omoare şobolanii care desigur se jucau de-a valma în întunericul acela. Dar nu urca pentru că îi era groază de animalele mici. Apoi, la marginea dintre cimentul din curte şi zid apărură de undeva păpădiile. Şi pompa mergea în gol, i se uscaseră ţevile, aşa că pruncii o scoaseră din pământ şi-o făcură tun. O pompă tun. Şi în locul ei, pe pământul de un metru pătrat apărură păpădiile.

Tatăl lor lucra la un maistru zidar. Făcu câţiva ani case, până ce tinerii începură a se certa cu bătrânii pentru averile lor şi deveniră mai rentabile cavourile. Apoi omul află de marmoră şi-şi duse doi copii cu el să-i ajute la şlefuit. Şi şlefuia. Fata ieşi într-o zi în faţa casei să cureţe drumul şi şanţul de păpădii şi de atunci n-o mai văzu nimeni. Mama făcea plăcinte pentru că nu mai trebuia cumpărată pâine, că era aluat şi nu mai trebuia fiert nimic că era untura unsă.

Făcea deci plăcinte şi nu apuca să le termine, pentru că întotdeauna era cineva care să le mănânce. Şi nici în curte nu ajungea să cureţe pentru că avea de făcut plăcinte. Noroiul să aşeză peste betonul din curte şi până rămaseră acolo numai ei şi încă unu din copii, cel mai mic, cu nevasta şi copiii lui, doi, apăru un strat gros ca o

grădină mare de păpădii galbene. Femeia nu mai făcea plăcinte şi se uita toată ziua din rama geamului, cu ochii ei rotunzi şi negri ca două tigăi plânse, la corolele lor galbene şi îi era groază că va veni o vreme când păpădiile vor fi puf şi puful le va intra în casă şi-n gură, şi-n ochi, şi-n viaţă, şi-n moarte şi nu vor mai putea scăpa de păpădii decât dincolo de ele, sub pământ. Nepoţii ei erau mici şi se pierdeau galbeni prin pădurea de păpădii iar locul fântânii se surpase şi până la urmă îl umplu cu pietre bătrânul şi peste pietre crescură iarăşi păpădii.

Băiatul lui era mai mult, sau tot mai mult, vecinul lui şi voia toată casa şi curtea şi păpădiile. Şi tatăl îl ruga să mai aştepte încă un an ori doi după boala lui din dreapta care-l umflase. Dar nora uita de timp şi de moarte şi voia casa, fiul o lua iar copiii creşteau printre păpădii cu ochii nedumeriţi la cutia galbenă cu capac ţuguiat în care se culcase de trei zile năstruşnicul lor bunic şi nu vroia să zică nimic nici când îl băteau cu o piatră cu cui ruginit lângă ochiul stâng. Bătrâna plecă spre malul oraşului unde se linişteau toate apele şi rămase şi ea acolo.

Copiii tot creşteau sau rămâneau pe loc sau făceau ceva care se chema iniţiere şi se amestecau cu ţiganii care umblau din curte în curte după zdrenţe şi se jucau cu ei şi se băteau cu ei şi le sărutau fetele şi apoi le înghesuiau sub poartă unde nu creşteau păpădii şi mirosea a urină. Şi toate acestea pentru că mama lor se încuia mereu într-o cameră, în a doua, care ieşea direct sub poartă. Se încuia şi înăuntru intra şi un domn şi poate altul pentru că resturile de ţigări pe care le fumau ei, băieţii, cu fetele acelea stufoase de zdrenţe şi aspre de carne, erau mereu altele, unele tari de tuşeau. Le era bine şi tatăl lor venea câteodată şi el şi se încuia în cealaltă cameră din fund şi nu întreba de nimeni. Şi-atunci ei, băieţii, ştiau că pot fugi la căruţele ţiganilor în marginea oraşului să le sărute

fetele pentru nişte bani furaţi de acasă şi să se culce cu ele peste paiele de sub coviltir pentru câte un inel de aur de-a vreunui domn, uitat pe masă sau lăsat. Apoi nu se mai întorceau acasă şi rămâneau în oraş să caute ceasurile vieţii oamenilor prin buzunare şi să uite de păpădii. Apoi, cel mare se întorcea acasă odată şi cerul era vânăt atunci. Şi intra sub poartă iar puful păpădiilor ningea pervazurile geamurilor şi pragul uşii şi se făcea vârtej în urma lui lipindu-se de faţă şi de mâine şi de haine şi de pantofi şi căutând pământul din ele să încolţească şi să crească alte păpădii. Dar el avea cuţitul în mână şi voia banii ca să-şi scape libertatea. Şi tatăl dormea, mut şi vânăt şi mirosea greu şi răsufla greu iar băiatul îi răscolea casa şi căuta banii dar n-auzea şi nu mirosea decât urma lor grohăită în gâtlejul bătrânului. Şi casa ardea vânăt mistuind miliarde de seminţe şi suindu-le în văzduh apoi coborându-le în nimicnicia neagră a zidurilor prăvălite. Plutoniereasa se întoarse în noaptea aceea pe dreapta că amorţise de atâta stat pe spate şi doctorul sau unul, care o văzuse cândva cu vreo şaptezeci de ani înainte la pântec dacă are copii şi se culcase cu ea atunci, în casa plutonierului în vreme ce disperatul bea la cârciumă bucuria lui de tată, deci felcerul acela îi spusese că ar avea ceva la plămâni, la inimă ori undeva în stânga şi că nu-i făcea bine să doarmă pe spate. Uitase vreo patruzeci de ani, dar în noaptea aceea când cu casa arzând, îşi aminti că tot în camera aia, de unde începuse focul o văzuse şi pe ea specialistul, felcerul, aşa că se întoarse pe dreapta. Şi aşa pe-o parte o găsiră mai târziu alţii cu căşti care se ascunseră în groapa ei ca să nu-i atingă puzderiile de plumb de la mitralieră. Şi aşa găsiră şi casa, adică zidurile negre peste care crescuseră păpădii. Şi în noapte când se liniştiseră toţi ridicară o scândură în camera a doua care dăduse sub poartă direct şi găsiră o grămadă mare de bani nefolosiţi

şi râseră de ei şi-şi întoarseră ţigări din ei, apoi în vreme ce unul le ţinea aprinsă lumina cu hârtiile mai scurte, ceilalţi jucau cărţi pe hârtiile mai lungi pe care scria mii dar ei râdeau şi când vreunul pierdea greu reîmpărţeau banii aceia, apoi dimineaţa când plecau îi lăsau răsfiraţi peste tot ca pe nişte păsări moarte şi di poartă aruncau o grenadă între ziduri apoi fugeau. Şi poarta se închidea definitiv peste lemnul putrezit. Peste tot către toamnă, galbene aurii, păpădiile. Vecinii nu mai ştiau cine locuise acolo, pentru că vecinii erau noi şi pictorul care avea galben crom pentru păpădiile de la numărul şapte, sau în fine, de la locul dintre numerele cinci şi nouă, locuia la mansarda unde n-avea lumină dar avea perspectivă. Şi el le picta şi cineva povestea ceva cu strigoi iar copiii se ţineau de fusta mamelor înţepenite de mirare şi nu vedeau că se înserează iar când vedeau le apuca frica şi porneau spre cârciuma din colţ, ori de la colţ, ori dintr-un colţ şi implorau bărbaţii să vină acasă. Dar bărbaţii nu erau acolo pentru că trecuse războiul, al doilea război şi ei nu mai erau şi-atunci ele, femeile, ar fi vrut să-i vadă în cârciumă beţi dar vii, stricaţi dar vii, răi dar vii. Şi bărbaţii lor nu fuseseră nici beţivi, nici stricaţi, nici răi şi nu mai fuseseră nimic. Pictorul le desena pe rând şi le dorea acolo sus în mansarda lui şi le ducea, şi nu le ducea şi le picta pe sân câte-o păpădie dacă le ducea. Şi le picta pe uşă câte o păpădie ca să le ducă. Apoi veniră trei omeni cu cărţi şi cu puşti şi întrebată de un om şi omul era pictorul. Atunci pictorul fugea pe coama acoperişului şi aluneca şi cădea şi-şi rupea picioarele şi moale, implora să-l împuşte şi urla de durere şi genunchii sfărâmaţi îi umpleau pantalonii cu roşu, roşu cadmiu şi carmin, amestecat şi păpădiile se umpleau cu cadmiu. Dar oamenii cu cărţi îl târau după ei ca pe o broboadă de ţigancă încălzită. Femeile plângeau după el şi-i rugau să-l lase şi nu ştiau şi nu le interesa să ştie şi

dă înţeleagă că fusese spion şi că era de fapt ofiţer de contrainformaţii şi că acolo sus, transmitea cuiva ceva. Dar fusese bărbat şi asta era mai important decât orice altceva. Dar nu mai era bărbat ci câteva zeci de kilograme de carne care tăceau. Şi grozăvia asta, femeile n-o mai ştiau. Şi-l uitau apoi toamna când puful păpădiilor se împrăştia peste tot şi fiecare îşi găsea un alt om sau o altă linişte şi uitau de război şi-şi aminteau de pace. Apoi venea o femeie cu trei băieţandri şi doi oameni şi curăţau locul de la numărul şapte şi începeau să desfacă bucată cu bucată zidurile şi petalele corolelor galbene şi să facă altele la loc. Şi făceau altfel casa, cu curtea spre stradă şi nu mai arăta a cetate şi n-avea poartă şi betonul îl scoteau şi pietrele şi arau locul şi puneau cârciumărese şi trandafiri. Rămâneau numai femeia şi băieţandrii acolo să îngrijească de ochiul-boului şi de liliac şi de trandafiri şi de cârciumărese. Numai prin cărările dintre straturi ieşeau păpădii galbene, iar copiii le rupeau şi făceau lanţ din ele şi le puneau la gât şi-şi ziceau regi şi împăraţi şi voievozi şi atunci le despicau capătul în patru şi făceau baloane de săpun. Puzderii care umpleau curtea şi geamurile şi casa izbindu-şi curcubeiele de ziduri şi crengi şi flori şi uitând că au existat.

FORD DE VÂNZARE

Încrucişă farurile, trase aer în piept prin toate găurile, pufni de două ori un fum înecăcios cu miros de omletă din ouă clocite şi icni din nou,

rezemându-se în bara de direcţie şi cu o mână pe parapetul străzii. Porni. Omul fusese un excentric întotdeauna, ultimul “hobby” erau maşinile vechi.

Femeia contempla peisajul invers care se derula prin dreptul găurii din pânza capotei, rumegând seminţe prăjite cu sare şi scuipând cojile delicat, printre barele volanului spre geamul cutremurat din faţa şoferului, care i-ar fi putut fi foarte bine soţ dacă s-ar fi cunoscut. Omul cu ochii umflaţi de nesomn după o noapte petrecută sub roţile maşinii, căscă rar. Un fum albicios umplu cupeul.

Copilul, doamnă!

A plouat peste carbidul din buzunarul lui, e vrei?

Apoi tresăriră amândoi a intoxicaţie. La o curbă capota se răsuci apoi se lăsă moale şi inofensivă peste feţele celor doi.

Umblăm de mult?

Niciodată n-am avut încă senzaţia de parmezan. Unde-i apa?

În radiator.

Maşinăria depăşi morcovii legali şi-şi făcu drum peste prăpastia care şi aşa se căsca degeaba ochilor înspăimântaţi ai oamenilor. Femeia bău.

Ţi-e mai bine, doamnă?

Oricum a promis că nu se poate.

Las’ că-ţi trece!

Apoi femeia hohoti plină de entuziasm: “Ce faci, nu şti?!”

Jos erau roţile care continuau să meargă. Deasupra, capota moale ca o pătură murdară pentru acoperit capetele cailor la filmele cu king-kong, la dreapta o tablă în formă de D culcat prin deschiderea căreia puteai ieşi la aer, şi volanul, de care ţinea cu roata dinţată a gurii frumos ornate în roşu purpuriu cu nuanţe sidefii femeia.

Care copil? îşi aminti femeia.

Cred că se luminează a ploaie şi o să avem valuri. Zâmbi galeş bărbatul bătând cu palma în

capotă. Apoi continuă: “ce ar fi să ne iubim că şi aşa Noe nu ne poate lua în barca lui numai perechi?”

Ifose de gangster. Te pup pe frunte să nu faci grevă şi dacă mai scoţi o vorbă cobor după poliţist.

Aiurea, suntem numai noi în campingul ăsta. Zise dl. Max, şoferul, şi lăsă volanul în voie să se învârtă ca o timonă.

Vezi ce faci!… Te-ai aşezat pe punga mea de seminţe de floarea soarelui şi o să rămân cu rochia albă în pete fără floarea soarelui şi o să creadă lumea că-s în halat sau goală. Scârţâi doamna ca o uşă de biserică.

Bărbatul o sărută prelung, ca în finalul filmelor în care mor două-trei sute de inşi, iar maşinăria închise discret pliscul şi farurile şi eşapamentul aşa că se auzi curând o bubuitură, iar capota dispăru undeva dedesubt în piaţa unui orăşel de munte cu aer gotic european prin care tocmai treceau. Femeia îl înlănţui cu braţele pe după gât, apoi îi şopti:

Şany, nu-mi mai aduce aminte de alţi timpi în afară de ăştia pentru ai maşinăriei, căci tot nu te mai pot avea.

Dar Şany o ţinea strâns cu manivela pe după spate ca să n-o scape între oameni. Şi doamna nu era nici turistă americană şi nu avea nici bani “căcălău” cum spera copilul încă nenăscut şi negândit care-i intoxicase cu carbid.

Ce şti tu despre lume în afară de mine şi de manivela asta cu care ai început să mă confunzi?

Te vreau acum, aici, total! Zise Şany şi-şi desfăcu şireturile de la pantoful drept.

Se auzi o nouă bubuitură venită de undeva de aproape de la o carieră de piatră. Maşina reluă tonul şi tuşi încă o dată desfăcându-şi toate piuliţele care se transformară într-o ploaie peste oraşe şi sate şi câmpuri şi se risipiră însămânţând ogoarele cu maşini de export şi apoi de import şi cu perechi care se iubeau la volan după stas.

Şany îşi dezumflă gura cu un sunet de trompetă anunţând secolul vitezei apoi se aşează între sânii înfloraţi ai doamnei care putea fi oricând confundată cu un lan de floarea soarelui la ora apusului. Apoi doamna se risipi şi ea în piuliţele nasturilor ei care o asamblau şi începu să nască în coteţe cubice de beton armat, şi dezarmat.

Aşa s-a terminat! Zise Şany închizând a suta oară definitiv ochii.

Eşti un porc zise floarea soarelui mestecându-i părul blond între seminţe. “Impotentule!” Îi mai zise şi-şi reluă treburile de gospodină domestică. Apoi, la cratiţe, o luă iar furia şi-i dădu un bobârnac în ţeastă, şi ţeasta sună ca un dulap descleiat şi zise:

N-ai nici măcar o cruce care să amintească undeva pe Pământ că ai existat.

N-are a face. Parcă tu ai?

Copiii.

Ăia-s cruci?

Nici n-au nevoie să fie.

Femeia întoarse capul şi zări ploaia care se pregătea să vină, şi femeia se bucura de apă şi destupa radiatorul pe care-l găsi jos într-un tufiş cu alune apoi îl chemă pe Şany s-o mai ocupe o dată ca demult, în tinereţe, dar Şany număra picurii de ploaie pe coloane şi-i înmulţea cu o sută apoi făcea media şi împărţea totul la 3,14 ca să afle vârsta posibilă a doamnei şi mai ales gândurile ei ascunse. O văzu jos, mică, strecurându-se de ploaie înăuntrul radiatorului şi chicotind acolo cu un parameci purtat de ploaie şi oprit nevinovat pe gura radiatorului. Şany, gelos, şterse de pe faţa pământului şi apăru pe faţa altei planete ca un buboi vulcanic gata să devină război mondial.

Parameciul îi făcu doamnei Floarea soarelui numai fete iar doamna le organiză într-o sectă secretă care avea să dea o luptă zdrobitoare cu bărbaţii, pe vremea aceea încă nişte ceva în copacii solzoşi ai epocii reptilelor solzoase. Apoi doamna

dispăru de pe faţa Pământului, tot pe faţa altei planete ca o ciupitură de vărsat.

*

Maşina pufni recuperator cutremurându-şi pasagerii. Trebuie să fi fost şapte şi treizeci şi cinci de minute şi ploaia trecuse. Copiii se mai uitau nedumeriţi la Fordul tip 1920 care trecuse ca o arătare prin orăşelul lor de munte.

ABSENŢA UNEI CURŢI

Oraşul. Un oraş în plină vară. Forfotă de oameni, tramvaie, troleibuze, maşini. Neştiute cabluri, uitate peste asfaltul încins, înregistrează frecvenţa roţilor. Neştiute roţi hurducăind peste pământul tare. Dar pământul e jos, ascuns sub

macadam şi sub fundaţii şi sub demisoluri cimentate, istoric, preistoric, teluric. Rafinate roţi cu cauciucuri pentru urechi rafinate, suspensii conjugate pentru trupuri rafinate, sensibile, uşoare, delicate. Pantofi cu tălpi de lemn pentru suprarafinata senzaţie acustică. Asfalt moale. Ziduri din fragmente paralelipipedice, trainice, ochi de geamuri, ochi de uşi, ziduri paralelipipedice din beton, trei parcuri cu alei asfaltate şi copaci amintind de păduri defrişate. Apă şi poduri masive, umeri de Atlant adormit între maluri. Vesele terase căutând tăceri cu colţuri umbrite de vorbe pe cheiuri din cuburi de piatră care fug pe sub poduri, uşoare, repezi, cumpănite spre capetele lor oprite-n asfalturi cu maşini şi tramvaie. Şi ciori, multe ciori şi negre spre cuiburi din vârf şi arbori. Şi iarbă, amintire dreptunghiulară despre câmpuri nesfârşite încastrate-n asfalt. Oameni, mulţi oameni, foarte mulţi oameni, şi maşini, foarte multe maşini şi motoare. Nu se aud roţile ca să ascultăm combustia energiei. Şi tramvaie, nu auzim combustia energiei ca să reţinem roţile de metal pe şinele de metal, cercuri parcurgând drepte cu huruit muncit, indiferent. Geometrii intime de curţi cu rufe la uscat şi oameni goi dormind la soare. Oră de lene, de împăcări fortuite, oră de inerţie suspendată deasupra timpului rotitor al celor douăzeci şi patru de cercuri de lumină şi umbră. Vacanţă. O curte, fără oameni, două vrăbii şi cinci turturele oprite vremelnic în brazi sau ecou golului şi-l umplu cu zboruri sălbatice, venind spre noi din epoci uitate, ca însăşi aerul rămas în —— fără istorie, verde şi putred. Într-o curte, în curtea aceasta, toate zgomotele lumii din jur, ecouri civilizate de — vin să se adăpostească în indiferenţa liniştii statice muncită de mărunte vieţuitoare, păstrate de timp neschimbate, pentru că nu mai puteau evolua înspre vreo specie şi-apoi căsnite aşa, să devoreze lucrurile şi fiinţele şi

pământul şi amintirile spre niciodată. În curtea aceasta se adună cerul şi pomii şi toate curţile şi toate şoselele şi toate casele oraşului uitate de iubirea şi ura oamenilor în somnul lor, să-şi trăiască o viaţă a lor, tăcută, măcinată de durerea apei şi-a vântului şi-a soarelui şi-a frigului molecular. Doi pui de găină se bat de la râme sau de la o boabă de porumb sau de la aceea că în curând vor fi cocoşi şi unul va trebui să-l suprime pe celălalt. Apoi devorează şi ultima urmă de plantă civilizată, salata, şi rămân numai nişte flori şi nişte buruieni care aduc aminte de cimitirele părăsite. Pe florile acelea nu le pot mânca pentru că sunt aţoase şi sălbatice şi i-ar înţepeni. Dar scurmă în jur totul după fleacuri cu care-şi amăgesc guşa. Dacă n-ar fi ei, hibrizii aceştia altoiţi de burta carnivoră a oamenilor pe trupul zvelt al păsărilor, urme şi ei de omenesc, aş zice că zidurile sunt nişte plăsmuiri ale mele. Se bat cocoşii iar. “Ana, dă-mi un măr!”. Spun Ana pentru că-mi sună la fel ca apa. Aca ar fi filestin iar Ada e o cunoştinţă care n-are nici-o legătură cu singurătatea curţii ăsteia. E ora culcării civilizaţiilor adiacente, găinile. Aş putea să-mi amintesc despre grozăviile făcute cândva. Dar acum nu mai au importanţă iar dacă eu eram totuşi acelaşi voi plăti cândva pentru nesăbuinţa de-a mă crede un altul. Aş putea face confesiuni, dar nobleţea curţii acesteia care pe vreme de ploaie aduce cu o seră tropicală, nu-mi permite. Peste ziduri soseşte vocea lui Demis Russos. “Ana, mai dă-mi un măr”. Muzica asta mă flămânzeşte teribil, sau o pară. Întotdeauna când mănânc pere sau lubeniţă sau ceva zemos am sentimentul că dau înapoi câteva trepte în evoluţie ca să mă pot revărsa în senzaţii de opulenţă. În orice caz ritmul şi melodia din urechi merge cu aroma merelor şi cu dezinvoltura zemoasă a perelor. Ar mai trebui o cafea amară cu tabac, dar astea rămân nişte opţiuni numai, câtă vreme sunt văduvite de ce au mai

suculent - bârfa. Bârfa îmi sună, în golul curţii ăsteia ca târfa. Unii se împuşcă la ora asta, sau mai poate amâna până mâine. “Dă-mi totuşi o ţigară că uite mă bag în războaie şi devin nervos.” Zidurile sunt vechi, curtea e veche şi dacă la ora asta se e decât un culcuş al zgomotelor dinafară, o cutie de rezonanţă ca un contrabas, nu înseamnă că undeva, dincolo de straturile suprapuse de mortar şi var nu mai există amintirile foştilor locatari pe care nu i-am cunoscut niciodată şi pe care nu i-aş accepta decât ca eroi. Bunăoară, Wosner e personajul unei cărţi, pe care n-am scris-o încă şi acum doarme în pod şi mănâncă seminţe de in, ca sticleţii, şi vrea să se răzbune pe mine. Îi cunosc intenţiile, mai ales că socorojiturile de pe ziduri ascund numai ceea ce au visat să fie ei, vechii locatari ai acestei curţi. Wosner e un tip primitiv, dur, puternic, îi plac orgiile, ştie vreo trei limbi străine şi cred că o învaţă pe a patra. El a zidit casa pentru el şi copiii lui pe care-i dezmoştenise, până în cele din urmă, pentru că nu-i intraseră în voie. Cocoşii s-au culcat totuşi în tâmpenia lor domestică, amintindu-şi în ultima clipă că sunt totuşi păsări şi suindu-se pe o cracă. Trebuie să-mi aprind becul şi să fug la civilizaţie repede până nu coboară Wosner la mine. Păros individ, păros şi vechi, vechi ca o stea mucezită. El zice că e rege vizigot. Foarte bine, dacă 78 de ani, cât a trăit, până în pragul primului război mondial nu gândise decât cum să-şi strângă bani, să cumpere toată strada, ca să fie a lui. Dar nu apucase s-o cumpere, că prăvălia lui mergea prost şi era prea zgârcit ca să verse banii în ziduri, aşa că porni a-i plimba prin judecată pe vecini, doar-doar le-o putea lua casele pe gratis. Zice că-i rege? Treaba lui. Toţi suntem regi. Eu bunăoară sunt Aga Khan numai aşa ca să nu pot încăpea în tagma lucrurilor ştiute de Wosner, în vreme ce-şi face scutul din piei de şobolan. Turturelele se culcă şi ele în pustiul ăsta liniştit. Ciorile croncăne a noapte şi a toamnă şi frunzele ştiu că sunt roşcate

sau că aşa vor fi. Matilda era mi se pare o corabie, dar mie îmi place ca mătuşa necăsătorită sau văduvă cu şerbeturi şi cafeluţe de ora cinci, şi cu un teanc de fotografii învolănate, gălbenite. Ea vopsise toată casa în verde şi gălbui. Îl mai iubeşte încă pe Wosner şi-l sărută pe creştet prin golul hornului în timp ce acesta îşi ascute săgeţile cu care are să coboare din pod. O văd de jos şi mă bucur pentru ea că trăieşte încă moda fustelor lungi pentru că altfel n-ar fi avut copii, nici chiar cu Wosner. La lămpaşul ei îi arătau cumva picioarele, dar la bec nu prea. Oriciu, era, sau fusese bărbatul ei de drept şi stă proptit şi acum cu sticla în buzunar pe ultima treaptă de la pivniţă. Biserica i-o aduse de nevastă pe Matilda, că tatăl ei fusese diac deşi în ultima vreme, prin 1939 nu mai cânta decât "Ameen" şi când trebuia şi când nu. Ei, dar Oriciu, după ce-l bătuse la cap nevastă-sa că prin toate casele de pe strada aia fuseseră cândva bărbaţi care au ajuns ofiţeri, numai el nimic, vru să se înroleze la Wosner, acum, dar Wosner îl atinse amical cu lancea pe umăr şi-l convinse că nu avea nevoie de mercenari şi că, oricum, pe un câmp de luptă, poate şi pentru Matilda, ei vor fi faţă în faţă. Aşa cp Oriciu renunţă şi începu să consume sticlele din prăvălia lui Wosner doar-doar o falimenta. Iarăşi se aude vocea lui Demis Russos, vreun meloman care vrea să devină oricum vegetarian. "Ana, dă-mi un bicarbonat că nu mai pot." În pivniţă alt erou. Gornea. Şi ăsta tot rege, Şi tot cu ameninţări de invazie. Cumpărase de la Matilda o jumătate de casă după ce Oriciu nu mai apucase să se întoarcă de la cârciumă. Cam afemeiat, voia să-l bată pe Kara, principele cu crăcile de sub găinile mele, numai piele şi os, cu ochii boldiţi şi sprâncene oprite pe un nas coroiat, care domnise o vreme, după plecarea Matildei peste jumătatea ei de casă. Kara, făcu adineaori un pas şi zvârli suliţa în mijlocul curţii, în pământ. Vreme de război. Ramados, flecarul cu buza ruptă

care iubeşte pe femeia lui Kara şi-i toarnă băieţi, numai băieţi, din care Kara îşi face soldaţi de credinţă. Curtea tace sub burţile somnoroaselor turturele ca o insulă. O insulă într-un oraş, pe pământ şi pe cer. “Ana, fă şi cafeaua că dacă-ţi merge prea aspru mintea nu mai apuci să populezi insule”. Insule descoperite sau nu de ceilalţi. Wosner îmi bate în plafon, Kara a sosit la uşă şi-mi face semn să tac. Cântă din nou Denis Russos şi vrea să-l asculte. “Uite ce e, Kara, lasă suliţa jos şi nu te mai uita la picioarele Anei. Fără moda asta am fi rămas nişte obsedaţi de curiozitatea picioarelor.” Prin geamul de a bucătărie intră Ramados. Ana e la ananghie. Au venit toţi cincisprezece foştii locatari. Vor să-şi reîmpartă curtea pe care, până una alta, o deţin eu. Fiecare iubise mai mult un colţ sau altul din ea, pentru că acum să şi-l adjudece. “Fraţilor, facem turnir. Puneţi-vă în cerc şi la semnul meu porniţi toţi spre centru!” Deasupra un cerc inevitabil din care cad nuci verzi, viermănoase, izbindu-se de pământ ca nişte coşciuge de regi morţi, de mult. Aş mânca piersici dar u mai cântă nimeni. Toţi dansează în ritm demonic şi nu ştiu că muzica s-a oprit.

N-AM BĂUT NICIODATĂ SAKÉ

Alo! Aeroportul Otopeni?… N-aţi observat un cetăţean la vreo patruzeci de ani, chel, cu ochi căprui, mustaţă, 1,80 metri, într-un sacou gri, pantaloni albaştri, pantofi 43, maro?… Alo, telefonez interurban din Oradea… Cine este?… Păi eu eram, am plecat de acasă acum două săptămâni şi mi-am pierdut urma… Nu-mi bat joc de nimeni. Alo!… Alo!…

Mototoli în pumn o fotografie de familie, clasică, în piramidă, unde la mijloc, rotundă, la 1,80 de la sol se termina statura lui, la dreapta soţia sau o soră, a stânga fiica sau soţia de a doua sau o soră, iar jos câţiva nepoţi sau pur şi simplu copii de-ai neamurilor lui sau ai soţiei.

“Unde dracu or fi ajuns?” îşi mai zise înainte de a da peste cap ultima parte dintr-o sticlă de Boholt. Avea gastrită şi la emoţii făcea aciditate. Se foi prin camera de la hotel în care se afla de două săptămâni încheiate joi, cu fermoarul de la bluza de trening sub care continua să se afle.

“Aş bea un saké. N-am băut niciodată saké dar cred că tatăl meu a băut mult saké, pentru că a fost în America şi deşi americanii nu beau saké el a băut saké.” La capătul gândului simţi structura mecanică a lui şi ritmul obsedant al cuvântului saké care-i producea o satisfacţie fizică a limbii, relaxându-l. Repetă de câteva ori cuvântul saké apoi se trânti într-un fotoliu pentru a-şi aduce aminte de bătrânul lui tată, cel care băuse la vremea lui respectiva băutură.

“Aşadar, 1908. Te îmbarcai sărac, după vorbele unor amici de-ai tăi cu care n-aveai să te mai întâlneşti niciodată, pe un vapor care avea să te transporte peste Oceanul Atlantic, înghesuit în cală împreună cu alţi necăjiţi visători din mijlocul Europei. Credeai că-ţi pui în fund orăşelul tău de baştină când îl vei saluta din vreun Ford sau, în fine, numai cu un trabuc în gură de sus de pe razele înţepenite ca nişte ţevi de tun albe de pe capul Statuii Libertăţii. Ştiai buchiile şi făceai corespondenţa grupului cu care ai plecat pe Babilonul ăla de vapor care scurgea spre himere sărăcimea disperată a Europei. Aveai un dolar pe lună de la fiecare pentru corespondenţă, deci aveai un venit suplimentar de 25 de dolari pe lună, că ei erau douăzeci şi cinci. Ai fi avut cu ce să bei saké. Dar pentru asta mai trebuia să ştii că mai există şi Japonia. La Cleveland, când s-a trezit în tine institutorul, te-ai apucat să-i înveţi pe ceilalţi buchiile şi te-ai lăsat de treaba pentru care ai plecat. Şi primeai cinci dolari pentru o lună de buchii şi în trei luni ai adunat 125 de dolari. Dar după trei luni tu rămâneai şomer cu două sute de dolari în buzunar iar ei îşi scriau singuri scrisorile. Erai econom dar toţi banii ăia nu-ţi ajungeau să te-ntorci acasă. Erai amărât, şi ca să poţi fi amărât nu trebuia să faci atâta drum. Te-a luat un grup şi te-a dus în Oklahoma să faceţi terasamente de cale ferată. Câştigai din nou şi când ai avut suma de drum şi un costum de oraş şi pantofi şi pălărie ţi-ai zis să dai o fugă până acasă şi până una alta ai ajuns la Tokyo, că te trăgea inima după saké. Ai furat o sticlă de saké din port numai aşa ca să şti că-ţi aduci şi tu acasă ceva şi te-au luat grecii de hamal pe un vas ca să nu dai de dracu cu poliţia portului. Aşa ai ajuns în Mediterana, şi-ţi tot ziceai că de acolo poţi să ajungi acasă şi pe jos. Şi ai ajuns în 1913, noaptea, te-ai odihnit puţin apoi ai băut un sfert din sticla de saké şi te-ai însurat cu fata crâşmarului de la Podul Bunduc, care zicea că

ai tu milioanele tale de umbli aşa jerpelit ca să nu te caute hoţii. Şi după nuntă, când te-ai mai pus la punct cu zestrea fetei, ai mai băut un sfert din sticlă şi ai început războiul. Când te-au chemat sub arme ai băut turbat ultima jumătate de saké rămasă şi m-am născut eu. Nu ţi-ai făcut toată viaţa ta o poză aşa că nu ştiu cum arătai. Iar după monumentul de la Pacea n-am priceput decât că te chema Iosif, şi pe tatăl tău tot Iosif şi probabil tot aşa până la Iusuf care nu mai era chiar de prin părţile noastre. Aşa că nu măr mir de ce vreau să beau un saké."

Făcu din nou un număr de telefon şi întrebă dacă nu cumva se prezentase un individ aşa şi aşa, apoi îşi zise că trebuie să fi plecat pe urmele bătrânului. I se răspunse că un individ Iosif Corizan era trecut în acte pe la ei şi că asta se întâmpla cu vreo săptămână şi jumătate în urmă şi că în mod sigur cetăţeanul se afla undeva în drum spre Japonia. Se aşeză zdrobit în fotoliu. "Poate că beau saké fără să ştiu?" Şi-şi mai zise că de bună seama nici n-avea să-i simtă gustul pentru că el va rămâne să jinduie după un sake în hotelul acela sau şi mai rău, dacă şi banii i-ar fi luat celălalt. Dar celălalt plecase fără o leţcaie.

Ieşi, numără banii apoi coborî în holul hotelului. Achită apoi ieşi în stradă. Era îmbrăcat într-un sacou gri cu pantaloni albaştri de tergal şi cu cămaşă albă sub care purta o bluză veche de trening. Îi era frig deşi era în iulie şi lumea nu umbla desculţă şi numai în câteva frunze. Îi era frig şi presupunea că are pneumonie. Dar îşi aminti că îi putea fi frig celuilalt pe acolo pe unde va fi umblat şi deci… Se uită decent după o tânără şi nu se putu decide dacă era niponă, romăncă sau copia de pe reproducerea cu Maja vestida a lui Goya de deasupra patului lui de la hotel. Bău o sticlă de suc şi se cutremură de frig. Îl bătu gândul să meargă la un detector şi să-i spună totul.

Peste jumătate de oră era în faţa unui cabinet. Zeno Burcea, medic primar psihiatru. Intră fără coadă şi se aşează în faţa omului în alb care avea nişte sprâncene stufoase şi o privire care-i amintea de o seară, de mult, când îl dusese maică-sa la circ. Era copil pe atunci şi credea că la circ este ceva cu animale până când apărură trapeziştii şi jonglerii şi în fine un tip ca doctorul care făcea iluzionism. Până la urmă rămase cu prima impresie, că la circ este ceva numai cu animale şi de atunci nu mai intrase niciodată sub vreo cupolă.

Doctorul îl examină atent apoi îl întrebă ceva despre simptome.

“Cum să vă spun?… Acum vreo lună eram în biroul meu şi tocmai trebuia să încep o şedinţă cu şefii de serviciu. Am uitat să vă spun că eram director la o întreprindere nu prea mare. Deodată a intrat cineva de la minister. Au asistat liniştiţi la şedinţă. Apoi am rămas numai cu ei. Credeam că este în legătură cu investiţiile, dar ei mă anunţau că a doua zi aveam să trec, conform studiilor, într-o secţie anexă a întreprinderii. Ei, de aici nu mai ştiu pentru că dintr-o dată m-am simţit şi în interiorul clădirii şi în exteriorul ei undeva, nu mai ştiu unde, dar era foarte plăcut pentru că era mult aer, verdeaţă şi tocmai începea să plouă. Ştiu că am râs cu poftă de un banc cu capra pe care l-am spus cu multă plăcere şi în fine, mai târziu, că am ajuns acasă şi m-am certat, cred, cu nevastă-mea şi în tot acest timp eram şi altundeva la un motel cu o tânără de la planificare şi beam bere şi votcă, şi eram foarte senin. Ba m-am surprins că eram şi într-o a treia parte, într-un garaj şi luam o maşină şi plecam spre Bucureşti cu o problemă personală, nu mai ştiu care dar atât îmi mai aduc aminte că Muţi, poate nu o cunoaşteţi, coafeza lui nevastă-mea, când am trecut pe lângă o localitate şi am zis Aurel Vlaicu s-a aruncat la geam cu ochii la marginea unui lac unde pescuiau câţiva cetăţeni şi m-a întrebat “Care-i?” Apoi am ajuns la un hotel

din Oradea şi unul dintre noi a dispărut. Azi am aflat că este pe un vapor spre Extremul Orient. Celălalt sunt eu şi mai este unul la hotel.”

Doctorul sună discret sub marginea mesei şi intrară două surori, probabil rugbiste, cu o pătură mare în mână în vreme ce doctorul tocmai povestea cum petrecuse, cu o oră în urmă, cu şeful unui trib din Australia bând lapte de cangur acrit cu oţet de orez şi…

Omul se lumină brusc şi şopti “sache” apoi începu să-i povestească doctorului ceva din Japonia unde sosise de curând. Surorile împăturiră pledul şi se aşezară pe el să asculte.

După o oră doctorul era dus în pătură spre urgenţă iar Iosif cobora neînţeles treptele spitalului.

La hotel îşi făcu bagajele şi să plece undeva la o staţiune, aşa cum citise într-un prospect colorat de pe masa doctorului în vreme ce femeile acelea în alb reuşeau să-l acopere cu pătura pe dr. Zeno B. care o ţinea morţiş că nu dormise niciodată noaptea în ceaşca de saké a lui Abe.

Când sui în vagon avu senzaţia că uitase pe cineva la hotel şi pe altcineva la un spital. Dădu indiferent din umeri şi se bucură că avea locul la geam. După vreo oră de mers simţi din nou că există deopotrivă pe locul 67 şi în afara lui, pescuind într-o barcă apoi aşteptând un tren, tăind lemne, jucându-se cu copiii ş.a. până adormi ostenit. Se trezi într-o gară coborând dintr-un — Vru să schimbe câteva vorbe cu cineva dar fugi imediat înapoi în — Spre seara coborî într-o staţie cu gândul să doarmă într-un pat. Se întâmplă să fie tocmai în prima gară şi trase la acelaşi hotel pe care-l părăsise în aceeaşi dimineaţă. Ba intră în aceeaşi cameră. Până spre miezul nopţii trăi în vreo şapte locuri dintr-odată. Îi era uşor să se urmărească pentru că peste tot făcea aceleaşi gesturi, gândea aceleaşi lucruri. Singur, cel din hotel îi urmărea pe toţi răsfiraţi prin Japonia şi prin

alte locuri. A doua zi dimineaţă după ce lua pretutindeni micul dejun, cina sau prânzul, după fusul orar pe care se afla numără vreo cincizeci şi opt de Corizani, iar seara se simţi răsfirat pe întreg globul.

De la geamul camerei hotelului urmărea uneori strada şi mai cu seamă un geam de vis á vis unde cu regularitate vedea culcându-se o femeie tânără. Încercă în câteva rânduri să o viziteze printr-un altul dar nu reuşi; după ce avu revelaţia Globului coborî personal, traversă strada şi intră în imobilul de peste drum. Bătu la o uşă şi apăru o femeie în capot de seară. Îl primi în hol iar el se îndreptă cunoscător spre dormitor şi se aşeză pe marginea patului.

Femeia rămase în picioare aşteptând momentul să-l poftească afară. Ca bărbat era plăcut şi dacă ar fi cunoscut cine era…

Omul îi vorbi despre o dragoste de-a lui neîmplinită şi intră sub pielea femeii şi-o domoli cu drama lui. Acum stăteau pe pat unul lângă altul până ce bătu cineva la uşă.

După c Corizan trecu pervazul şi mai apoi strada, femeia îi strigă: “Aşteaptă până trec şi eu strada.”

În camera de la hotel dădu de o pereche de pantaloni albaştri ca ai lui zvârliţi pe jos, şi de un sacou ca al lui aruncat pe pat şi se dumiri că cineva era în baie şi făcea duş. Îl aşteptă în fotoliu socotind cam ce talie trebuie să fi avut intrusul.

Din baie ieşi un ins rotofoi ceva mai chel decât el şi mai în vârstă.

“Mă numesc Iosif Corizan şi sunt în delegaţie aici la Constanţa…”

Omul rămase stupefiat.

“… probabil avem aceeaşi cameră şi oarecum aceeaşi înfăţişare. De fapt pentru dumneata mă aflu aici… Eu sunt cel care acum zece ani a părăsit postul de director şi a luat-o de la capăt, dar nu pentru studii, cum vă place să mai credeţi şi acum

ci pentru altele… Am ajuns departe. Dumneata, după câte văd… acelaşi. Nu veţi bea niciodată saké… eu am băut, e grozav, am fost anul trecut într-o delegaţie în Japonia… Ştiu totul despre dumneata şi nu te înţeleg. Suntem mai mult decât gemeni şi totuşi refuzaţi să îmbătrâniţi din pricina unei ciudate senzaţii de omniprezenţă.” Apoi intrusul vru să-l ducă cu el.

Peste opt ani, întorcându-se de peste drum, de la prietena lui, Ana Corizan, dădu în cameră peste alţi pantaloni albaştri şi alt sacou gri dar puse pe un bărbat ghebos şi bleg care începu să-i explice că ar fi cazul să plece împreună măcar în ceasul al doisprezecelea. Apoi bătrânul plecă şi cine ştie de ce tocmai acolo trebui să se împiedice de un ciucur de la covor şi să se prăvălească neputincios pe scări până jos în hol.

Cei din hol îl mai auziră şoptind: “N-am băut niciodată saké” apoi îşi dădu sufletul.

Când cercetară camera de sus găsiră o geantă mare de voiaj şi câteva fotografii vechi care arătau un om de vreo patruzeci de ani puţin chel zâmbind unui punct imaginar de deasupra aparatului care-l imortalizase.

MELCII

Melcii s-au vârât în pământ până sub talpa rădăcinilor de ulm. O să fie iarnă grea. Nucile s-au copt greu şi-s viermănoase. O să fie ger. Gutuii sunt rupţi de fructe. O să fie iarnă lungă.

Plouă de două săptămâni şi castanele joacă sub tălpile oamenilor. Mugurii mai cresc spre rădăcină prevestind pustiuri de gheaţă. De ce trebuie scoase castanele din foc? Lasă-le să se încălzească!

Râmele nu-şi mai au locul nici în pământ, nici afară şi mor, lungi bucăţi de carne, şi le mănâncă păsările. Am auzit cocorii într-o noapte. "Câte săptămâni are anul acesta, atâtea nopţi reci au să fie precis!" aşa mi-a zis o babă şi n-a stat să le aştepte. Ce au babele cu animalele mici şi cu prevestirile? Acu o sută de ani erau fecioare şi nu credeau în vorbele melcilor şi-ale râmelor şi-ale cocorilor. Mâine e vineri şi trebuie să se schimbe

vremea. Babele merg încă după calendarele vechi: Luna, Marte, Mercur, Jupiter, Venus, Saturn, Terra. După ele Pământul e o duminică lâncedă şi Venus schimbă vremea.

Deci mâine e vineri şi se schimbă vremea.

Babele sunt nişte astrologi cu calculele în doasca lumii şi cu şoaptele copacilor şi-a vieţuitoarelor pământului, şi babele trăiesc de şase mii de ani şi noi ăştilalţi murim fără să ne înveţe cineva cu planetele de oameni şi cu legile de dincolo de ţărână unde ele, altele, s-au vârât pentru totdeauna şi le şoptesc ăstora rămase deasupra, toate prevestirile rele despre vremea de aici de pe Pământ. Altcum de unde ar şti ele că melcii au trecut de talpa ulmilor şi că râmele sunt încă mai adânc vârâte să nu le ajungă apa? Ele vorbesc mai multe dar nouă nu ne spun decât despre vieţuitoarele pe care le ştim. Şi noi, căprioarele şi urşii şi lupii şi câinii şi pisicile şi oamenii, noi animalele acestea mari născute sub semnul matriarhatului, mami-ferele, nu mai ştim nimic. Babele sunt o încrengătură de vieţuitoare vechi, ceva între batracieni şi amebe, ca nişte iguane fără vârstă şi cu un singur sex care naşte, după un ritual teluric, numai babe. O vreme am crezut că se înmulţesc prin diviziune ca unicelularele până am descoperit că au ceva şi cu plantele şi-atunci am crezut că se-nmulţesc prin butaşi, dar am mai găsit că le plac liliecii şi fluturii de noapte şi m-am convins că se-nmulţesc ca iguanele. Babele nasc babe.

Şi toată ştiinţa lor se mută de la una la alta fără să mai moară ori să se nască altele, mistuind legile geometriei ascunse; geometrie bună şi plantelor, bună şi animalelor, bună şi oamenilor într-o lume de semne cabalice care aduc a mitologiei arhaică şi a protiinteligenţă. Şi babele, aceşti primi crustacei gânditori, au descoperit o singură dată lumea pentru totdeauna, înainte de premit care trebuie că a apărut o dată cu primul

moş. Şi de la moşi au luat geometria şi s-au făcut astrologii intestinelor lumii, mocnind prevestiri, râzând de moarte şi râzând de viaţă, nepăsătoare de timp ci retrăgându-se în cochilia lor de piatră şi izolându-se de lumea de afară printr-o membrană.

Şi altă dată, cine ştie când, copiii sparg membrana stearpă şi descoperă că nu mai există nimeni înăuntru, doar o spirală tapetată cu ecouri uscate care se îngustează mereu până într-un loc de unde nu mai pot trece. Acolo rămân babele neştiute.

Mâine e vineri şi se schimbă vremea. Are să fie senin. Cred că acolo, în catacombele prin care comunică cu rădăcinile ulmilor se află ascunse şi tot pe acolo vin ecourile lumii lor mărunte spre noi, amplificate de trupul gol al cochiliilor de piatră ca să auzim cum se împarte în două celula algei şi umezeala limaxului, să auzim ce spun nucii şi gutuile despre iarna care vrea să vină.

*

Pe acolo trebuie să fi plecat mătuşa Magdalena într-o zi după ce ne spusese că în Mercur nu e bine să râzi şi în Venus să te bucuri şi că Marte are trei ceasuri rele. Dar pe mătuşa Magdolna n-am mai apucat s-o cunosc pentru că s-a închis castelul ei cu două sute de ani mai înainte de naşterea mea şi poarta castelului prinsese rugină. Şi după aceea, când au venit oamenii la castel să se aşeze, n-au mai găsit pe nimeni.

*

Magdolna trăise şi ea o vreme lungă la castelul ei de la Sabalul de Sus ascultând trosniturile lemnelor uscate din cămin şi găsindu-le rostul şoaptelor lor în cuvinte pe care le spunea a doua zi slugilor prin negreala valurilor ei. Şi slugile ziceau că-i vrăjitoare şi că-i nălucă, şi că desigur blestemele lui Bamfi, răposatul ei bărbat, joacă-n mistuirea lemnelor şi că ea, singura ştie

toate vocile întunericului şi vântului care întotdeauna aduc suflul altor oameni dintr-altă parte, pe care nimeni nu le mai ştie.

“Întunericul este nimicul trupului lumii întregi iar vântul este vorba acelui nimic!” Aşa le zise într-o zi oamenilor ei. Şi grădinarul călcă în ziua aceea de nouă ori pe greblă şi de nouă ori îi veni în cap dar nu-i uită vorbele şi noaptea visă năluci care-l greblează ca pe o păşune peste cele nouă cucuie. Bucătăreasa îşi fierse două degete în ciorbă fără să simtă nimic cugetând la vorbele bătrânei, iar spălătoreasa îşi stoarse hainele de pe ea şi rămase goală. Şi nici grăjdarul şi nici ceilalţi servitori nu-i avură treaba coapselor goale şi a pântecului ei tânăr, buimăciţi de silueta uscată şi neagră a Magdolnei care le mai spusese, tot de pe terasa casei: “Aruncaţi ouăle de la găini, două săptămâni în râu, apoi tăiaţi urechea stângă de la toţi porcii şi aruncaţi-le şi pe alea în râu că vine vreme grea şi năpastă.” Şi bieţii oameni făcură prăpăd şi vrură să arunce şi găinile şi porcii cu totul în râu numai de groază că aveau să mai ouă şi să ce crească iar alte urechi la loc.

Din ziua aceea n-o mai văzu nimeni. Iar după două săptămâni, când intrară în castel îl găsiră gol, fără urmă de Magdolna, iar când grădinarul deschise chepengul spre catacombe găsi intrarea zidită.

Până seara castelul rămase gol ca o cochilie de melc. Îşi luară oamenii şi porcii şi găinile şi caii şi plecară în sat pe la casele neamurilor lor “că dacă vie te lua groaza, d-apoi ne mai ştiind-o”. Şi noaptea nu ieşeau pe uliţi şi ziua nu intrau în locuri întunecoase să nu dea de Magdolna şi să nu le mai şoptească vreo prevestire. Bătrânii şi grădinarul Boca se bucurau că nu avusese copii, s-o moştenească cu toate relele ei, dar babele din sat vorbeau că o dată când Banfi, bărbatul ei plecase să îşi facă de lucru la Viena şi în alte părţi Magdolna lipsise un an. “Are un copil undeva, cu

altul ori numai cu întunericul că aşa-s vrăjitoarele.” Dar nu-şi mai aminteau de unde sosise şi încotro plecase pentru că birjarul ei de atunci, unul Lobonţ fu găsit mort a doua zi între caii pe care n-apucase să-i despartă de căruţă. Şi nici gândurile nu-ndrăzniră oamenii să şi le mai caute, nici faţa vânătă de om strivit a birjarului ci îl îngropară aşa ca pe un butuc ţeapăn, în aceeaşi zi într-un capăt uitat din cimitirul satului. “Are undeva un copil şi ăla tot vrăjitoare este că altceva nu putea ieşi”.

*

Castelul stătu înţepenit cincizeci de ani până ce copiii dădură buzna peste tăcerea lui şi îi cotrobăiră prin camere şi se îngroziră de paianjeni şi-i prinseră pe podea să se joace şi să-i lase să se devoreze unul pe altul până la ultimul pe care-l duseseră acasă într-o sticluţă. Apoi tot acolo fugeau seara tinerii să-şi ascundă feţele de ochii satului şi dragostea şi tot acolo se băteau şi se tăiau pentru câte o fată până într-o vară când fu înjunghiat Ion, fiul popii de careva p când se învăţătucea cu o fată sub baldachinul Magdolnei. Şi fata zicea că nu auzise pe nimeni şi rămase fată bătrână şi crescuse oile satului pe dealuri până ce se uscă în catrinţele ei. Şi de peste tot vedea castelul şi-i blestema zidurile şi golurile şi tăcerea şi-şi blestema surzenia clipei aceleia care-o nenorocise, şi-l blestema pe celălalt, întunericul. Şi babele ziceau că trebuie ascultate vorbele Magdolnei că ucigaşul nu putea fi om ci noapte şi le spunea asta copiilor să-i sperie şi să nu se mai joace la castel.

*

Au trebuit să mai treacă cincizeci de ani ca să mai locuiască cineva acolo şi se zicea că în prima noapte s-a auzit un muget lung de vânt pornit din

măruntaiele pământului şi după aceea nu mai văzuse nimeni munţii vreme de două săptămâni şi ziceau că până la fluviu se deschisese o câmpie ca un fund de plită. Nu ştia nimeni cine se vârâse în castel până într-o zi când apăru la cârciuma din sat un haidamac de femeie şi ceru două sticle de ţuică. Le bău şi după aceea chemă trei bărbaţi să-i îndoaie braţul. Şi veniră şase şi n-o răzbiră. "Eu sunt Magdolna Firuţa!" tună glasul arătării şi-i luă pe câteşi şase cu ea la castel.

Trei primari, doi popi, cinci învăţători şi patru cârciumari se urmară la rând în turla bisericii unde se ascunseseră primii în ziua în care haidamacul veni să le ceară butoaiele de ţuică. Totuşi, după ce toţi cei paisprezece mai mari ai satului îşi petrecură vremea în turlă şi când despre castel se mai ştia numai că există şi că-i încuiat, veni unul Firică, idiotul satului să-şi caute nevastă acolo şi nu dădu de nimeni.

*

Trecu primul război şi femeile îşi spălau rufele de sărbătoare. Era primăvară şi venea Paştele. Fluturii trebuie că ieşiseră şi ei cu florile şi cu oile şi cu rufele şi cu iarba şi cu orbeala aia de primăvară care să iama printre tineri. Babele vorbeau că o să fie secetă, dar oamenii nu le ascultau şi le ziceau că-s duhuri de ale Magdolnei şi le aşteptau muţenia.

Trecură Paştele cu morţii în cearcănul femeilor şi cu coliva-n barbă. Şi popa le vorbea de eroi, şi ele ziceau că-i câine şi că nu-i pasă de oamenii lor că le zice eroi, că eroii îs nişte năluci şi că bărbaţii lor nu-s năluci, că năluci îs numai babele. Şi nu mai dădeau pe la biserică.

Copiii prinseră să intre iar prin camerele castelului şi umblară iar după paianjeni şi-i puseră pe podea să se bată şi să se mistuie iar pe ultimul îl duseră într-o sticluţă acasă. Şi porţile rămaseră iar deschise şi se năpădi castelul cu dragostea care n-

avea frică de întuneric şi de prevestiri. Şi unul din tineri era iar fiul popii şi se iubea cu o fată în patul Magdolnei dar nu-l mai omora nimeni, apoi se iubea din nou dar tot nu-l mai omora nimeni, şi mai încerca o dată şi până la urmă fata rămânea grea şi-i făcea un băiat.

Şi dacă văzură oamenii că se poate asta începură să ducă cu ei scaunele şi mesele şi candelabrele iar când nu mi avură ce duce luară şi draperiile şi dărâmară şi cuptorul şi-l împărţiră între ei pentru şapte sobe smălţuite. Şi femeile desfăcură dantelele şi le puseră la fote iar bărbaţilor le croiseră pantaloni din catifeaua neagră.

Rămaseră copiii să adune resturile, toate resturile, broaşte ruginite şi cuie şi sticle şi-şi făcură din ele castelele lor cu poveştile lor. Apoi găsiră şi greblele şi greblară păşunea din spatele zidurilor unde fusese groapa bătrânului grădinar Boca şi scăpară greblele din mână şi loviră pământul şi Boca simţi iar cum calcă de nouă ori pe greblă şi-l loveşte în cap, şi nu mai ştia pentru ce.

Apoi rămaseră zidurile printre care vuia vântul şi aducea năpădirea seminţelor de ierburi, şi fu de ajuns să pice primul bolovan şi să-l ia un gospodar să-l pună la o fântână că-ncepură toţi să surpe zidurile castelului şi să-şi facă din ele case multe care-i înconjurau locul ruinelor. Şi rămase intrarea în catacombe şi tunelurile acelea pietruite ca o casă de melc prin care se jucau pruncii de-a războiul.

Şi-ntr-o zi trecu prin sat o nălucă neagră gârbovită şi numai trecu nimeni strada şi de după garduri o văzură intrând în catacombe şi acoperind intrarea cu o piele de taur ca o tobă în care bătea ploaia şi grindina să o ciuruie.

Apoi veneau copiii, iar copiii, întotdeauna copiii şi spărgeau pielea de taur să intre înăuntru şi nu mai găseau pe nimeni. Şi cântau: “Melc, melc,

codobelc…” Dar melcii dispăruseră undeva în vârful spiralei pietruite unde nu mai puteau ajunge copiii şi oamenii, numai babele puteau ajunge amenințând întotdeauna cu amintiri şi uitări.

*

Lăsaţi castanele să se-ncălzească în foc, copiii nu mai au nevoie de ele, lor le sunt de ajuns căsuţele pietrificate ale melcilor în care nu mai locuieşte nimeni. Apoi puzderiile acelea de cochilii se făceau puzderii de puzderii sub picioarele altor copii şi din nisipul lor alb făceau castele, alte castele, care se năruie sub ploi.

Şi veneau melcii, alţi melci, cu cochiliile lor să intre în cochiliile firave de nisip ale castelelor pe care toamna le căutau în van copiii fără să ştie că se ascund la picioarele ultimilor prevestind iernile care oricum tot vin.

PANOPTICUM

Întâiul războinic

Trecuse de şapte ori în susul şi-n josul tranşeii sau canalului, în orice caz a şanţului care-l putea apăra de mânia duşmanilor şi ceasul lui arăta în continuare opt şi douăzeci şi cinci seara deşi era în zori. Îşi potrivi zâmbetul pe faţă cu mâna şi rămase aşa, apoi şterse două lacrimi tăinuite de pe obrazul femeii de vis á vis. Dar femeia nu venise pentru că era în plin război şi ei erau inamici ca-n Verona, Veronese sau Vera Cruz. Numai cruzi. Dar mai bine Vera sau Veranda, pentru că aşa ar fi putut s-o cheme pe femeie. Zorii apăreau la opt şi douăzeci seara şi mirosea a balegă de cal în urma trăsurii care trecea pe lângă tranşeea lui Fyolf. Iar el vedea pe scară, căzut, un picior frumos lucrat al unei doamne, uitat acolo destul de dezgolit şi alb.

“Amice, te invit la o partidă de şoapte, noapte, fapte - zicea calul mestecând zăbala de fier bătută din nitul unei case care se prăbuşise între două războaie, pentru că mereu fusese între două războaie.”

Fyolf îl trimitea la dracu cu trăsura lui cu tot şi cu picioarele sau numai cu piciorul frumos lucrat al doamnei, al femeii aceleia care i se săpase în ochiul drept. Aşa că i se duse dracului şi ochiul lui drept şi rămase cu o gaură neagră şi roşie în dreapta. Lumea zicea, aşa ştia, că-i trecuse pe acolo un obuz în vreme ce-l urmărea pe inamic. Oricum, tot n-avea în dreapta decât o gaură lipită cu un petec negru, ca un general, ca un monument sau ca o decoraţie. Mai modest, ca o decoraţie.

Deci, îşi aştepta iubita cu singurul său ochi teafăr trecând a şaptesprezecea oară prin dreptul urmei de trăsură, adulmecând praful de puşcă din coarnele inamice şi era opt şi douăzeci şi cinci cu insistenţă. Bineînţeles, noaptea. Adică acolo unde ochiul lui Fyolf nu mai era. A doua trăsură trecu în celălalt sens cu un transport de volănaşe violete şi

pantofi de lac. Picioarele nu se vedeau pentru că birjarul duhnea prea tare a rom. A rom puturos şi a înjurături nerostite şi asta îl făcea şobolan căzut în borhot. Dar Fyolf era fericit că nu-i zicea nimic armăsarul roşcat. Trase tihnit din trabuc. De fapt trabucul era sub mustaţa bărbatului, domnului sau în orice caz a individului cu lornion. Aşadar, trase adânc în piept şi tuşi - Fyolf tuşi în locul lui, de plămâni ori de plămân. Îi ajungea şi numai unul singur pentru invenţia gazelor asfixiate.

Pe deasupra şuierară două păsări paşnice ca două grenade explodate, poate trei sau cinci, dar dincolo de două. Fyolf nu mai ştie pentru că îi aţipi auzul obosit de atâta pace. Şi bucuria era mare pentru că nu auzise nici şoaptele armăsarului roşcat spuse laş după colţ. Când se trezi îşi deretică cutele de pe frunte din nou, apoi îşi potrivi surâsul lui de războinic împăcat cu moartea şi cu pacea celor pentru care i se permitea să ucidă.

Veranda apăru într-un târziu în costumul său tradiţional de mireasă. Fyolf o trase în tranşeea lui. Trecu o trăsură cu şenile pe deasupra lor. Femeia se lipi de burta trăsurii. Mai departe, ceva mai departe, sări în aer toată instalaţia pe şenile. Fyolf se trânti cu burta de fundul şanţului şi-şi vârî capul în noroi până la umeri să nu mai audă şi să nu mai vadă nimic. Într-un târziu, să fi fost opt şi douăzeci şi cinci seara, îşi scoase capul şi gândi. Gândi că acolo, dincolo, fusese fericit. Îşi îndreptă cu mâinile amândouă faţa, apoi gândi să iasă din şanţ şi să-şi caute o meserie de om.

Îşi vărui faţa cu un pumn de ghips şi se făcu zugrav de gros şi uită de veranda şi de tranşee şi de trăsuri. Era alb, din ce în ce mai alb, de stropii atâtor oase văruite pe dinăuntru şi pe dinafară şi îşi aduse aminte că se născuse cu optsprezece ani înainte şi că era foarte tânăr şi nu cunoscuse femeia şi nu ştia de ce se învăluie miresele în alb şi mirii în negru.

Vopsea un tavan şi un maistru gri se uita la el de jos şi-l înjura, iar el avea cincisprezece ani, şi-i venea să arunce cu căldarea de humă în capul maistrului. Atunci trecea pe stradă o trăsură cu un cal alb şi cu un picior de femeie bine lucrat.

“Amice, te invit la o partidă de moarte.” şopti calul, dar Fyolf nu mai auzea restul vorbelor pentru că iar, ca şi atunci când va fi avut patruzeci şi doi de ani şi trei luni, calul coti după colţ.

Vru să înjure, dar maistrul îl lua în braţe şi-l punea în pătuţul lui de copil de trei ani şi şapte zile, lângă căluţul lui care se legăna. Îşi aduse aminte că maistrul era ţicnit şi că era tatăl lui de fapt şi de drept. Mai ales de drept. Drept-stâng, drept-stâng, stânga-mprejur. Şi-n vreme ce se legăna, căluţul:

“Amice te invit la o partidă de…” Dar băiatul nu-i răspunse pentru că mai avea doar trei zile trăite şi nu mai ştia dacă i se va potrivi casca cu vizieră a războinicului său tată şi bunic. Hilda, de data asta mamă, zâmbi rotofel.

Să tot fi fost ora opt şi douăzeci şi cinci seara, şi douăzeci şi şase. Acum de abia era important minutul, dar singurul ceas zăcea în turla bisericii gotice din mijlocul orăşelului. De acasă până acolo făceai o oră, iar de acolo spre casă, tot o oră, aşa încât niciodată nu ştiai cât era ora. Dar ce importanţă mai avea o oră, o zi sau un secol când era vorba de un minut. De minutul ăsta depindea viaţa inamicului, sau moartea lui. Dar minutul nu veni, aşa că istoria ocoli orăşelul şi se opri aiurea în capul unui astrolog, astroantrop sau astrodont care găsi, din conjuncţia stelelor şi cuadratura planetelor şi mai ales din poziţia lui Sirius că la opt douăzeci şi cinci seara, sortitul se va numi Fyolf şi că va ţine istoria în carcasa de la ceas, în locul arătătoarelor şi că va avea necazuri cu caii. Adică îi va urî de moarte pentru adevărurile lor şi mai ales pe cei albi, vorbitori.

Opt şi douăzeci şi cinci venea mereu şi de fiecare dată orăşelul era plecat, până când într-un târziu obosi şi se opri între nişte dealuri să-şi mai tragă suflarea. Minutul îl nimeri.

Fyolf se născuse deci, şi se juca cu degetele mâinii stângi în degetele mâinii drepte iar din degetul arătător făcea puşcă mitralieră, tun sau biberon, mai bine biberon, şi îl băga în gură şi exploda pentru că îi crescuseră dinţii de lapte şi apăsase pe capsa focosului. Dar acel "mai bine biberon" nu se petrecea pentru că era numai un exerciţiu de alarmă aşa c dinţii de lapte rămaseră întregi şi se schimbară în alţii de fier de care agăţă în timpul serviciului casca şi grenadele şi puşca. Numai cizmele îi rămâneau afară ca să nu-i strice mirosul de tutun fin din gură. Hilda, soţia lui, nu-l răsura pe gură niciodată. Femeile miros a lapte iar bărbaţii a sânge. Şi pentru că sărutul femeilor slăbeşte puterea, îl putea săruta numai pe mâna stângă de care avea nevoie numai pentru proptit puşca sau arbaleta. Se despărţi deci de Fyolf, care să fi avut din nou douăzeci şi unu de ani. Îşi începea rondul prin traseea cizmelor tatălui aşteptând ibovnica duşmană cu care să se culce, în vreme ce prin dreptul lui treceau trăsuri cu monocluri şi volănaşe şi cai, cumplit de mulţi cai albi care vorbeau mult despre el şi ibovnica lui şi despre lucruri de care nici nu voia să ştie. Era mândru că-i apăra de pace pe cei din trăsuri şi pe inamici şi din când în când, aşteptând, arunca bulgări de lut care se fărâmau în puzderii şi se făceau oameni şi cădeau peste pământ ca o ploaie deasă de vară. Dar asta pe la opt şi douăzeci şi cinci seara, când Fyolf avea din nou patruzeci şi ceva de ani şi trei luni pline. Era aproape matur şi-i lipsea tradiţional, ochiul.

Asaltul grădinii cu tise

marile deosebiri dintre oameni sunt
considerate uneori punţi
de legătură, după cum asemănările
pot fi obiect de dispută.

După cincizeci şi patru de ani

Stai de mult aici?

Nu!

După cinci sute cinci zeci şi patru de ani

Ai ceva relaţii, voiam să spun, cunoşti pe cineva?

…

Mulţumesc! De altfel seara aceasta de mai aduce a noiembrie şi, oricum, fără femeie dragostea nu-i decât o entorsă anonimă pe care o poate lecui orice felcer. Ce ocupaţie ai?

Eu?…

Eşti fericit. Eu n-am decât una, pe care vreau s-o schimb mereu. Sper s-o duc mai bine. Mult mai bine…

…

Eu? Nu aştept pe nimeni… Tocmai treceam, da, trecea, aşa prin dreptul anului 1916.

Atunci…

Locul acela era în marginea oraşului şi arăta ca o grădină publică pustie cu alei şi bănci şi pomi contorsionaţi şi flori şi statui multe, foarte multe, albe, simple, identice, care-n mijlocul suprafeţelor de marmură purtau câte un chip de om, o fotografie oprită de culoarea se piei. Şi oamenii stăteau acolo în fotografiile de culoarea sepiei şi priveau în afară fără expresie, mereu în faţă într-un punct fix, fiecare într-un alt punct, astfel că de oriunde te-ai fi strecurat în parcul cu tise şi brazi şi tuia te-ar fi văzut cineva, neşoptit şi tot aşa ar fi

comunicat celorlalţi, mai departe prezenţa ta. Era o reţea nevăzută de priviri, ca o plasă densă de radare printre care nu aveai cum să te strecori neobservat decât poate zburând deasupra aleilor sau târându-te cu burta lipită de pietrişul aleilor, porumbel sau arici, liliac sau reptilă. Aşa doar, deşi ai fi putut fi observat de vreunul care fixa, cu o mină tristă mijlocul aleii. Important era să zbori, ori să fi târâtoare, iar dacă nu puteai fi îţi mai rămânea şansa să şti un lucru şi anume acela că ochii aceia ficşi, reţeaua aceea de priviri n-avea memorie, aşa că ori de câte ori ai fi trecut prin faţa lor ar fi crezut că eşti altul, mereu altul şi niciodată acelaşi.

Pentru privirile acelea orice trecere însemna modificare şi dacă la intrare îşi ziceau: “Uite un om cu palton negru şi fular roşu şi pălărie şi mănuşi şi flori, crizanteme, şi nasul drept şi ochii trişti”, la ieşire ar fi spus. “Uite alt om cu palton negru şi fular roşu şi pălărie şi mănuşi, fără flori, crizanteme, cu nasul drept şi ochii plini de linişte.”

Aşa ar fi spus şi ar fi comentat o clipă asemănarea îmbrăcăminţii oamenilor şi s-ar fi întrebat dacă umblau oamenii în uniforme toamna şi dacă erau de mult impuse şi în fine s-ar mai fi întrebat de ce la intrare erau trişti şi la ieşire erau atât de calmi şi îmbrăcaţi cu şinele lor. Sau poate s-ar fi întrebat de ce anume unii trişti intră şi alţii împăcaţi ies.

Apoi se lăsa noaptea şi ei continuau să fixeze punctul lor din eternitate veseli ori trişti, tineri ori bătrâni, neutrii, fără să-şi amintească de cave, fără să aştepte altceva, pentru că nu aveau noţiunea de ieri şi mâine, de azi şi noapte, decât aceea de alb şi negru. Atât, alb şi negru, astea înglobau totul şi mişcare şi trecere şi oprire. Sau nu, opririle erau altceva, erau neaşteptatul altceva care însemna statornicia omului cu palton negru şi fular roşu într-un punct. Şi statornicia lui se mai chema nelinişte şi nesiguranţă şi dura un minut, minutul

de recviem, atât îşi putea permite să fie statornic şi neliniştit şi nesigur. Apoi trecea.

Şi venea altul, cu palton negru şi fular roşu, nestatornic ca o clipă dar liniştit şi sigur.

Poate dacă s-ar fi târât ori ar fi zburat ar fi putut fi în acelaşi timp şi nestatornic şi neliniştit şi nesigur sau poate, dacă n-ar mai fi plecat de acolo ar fi putut fi şi statornic şi liniştit şi sigur. Dar cu toate aceste neajunsuri în după-amiaza aceea de noiembrie senin se năştea omul cu palton negru şi fular roşu, se năştea pentru o altă dată tot neaşteptată dar sigură. Se năştea în parcul cu tise şi brazi şi tuia. Tuja orientalis, unde matca lui îşi oprise paşii în dreptul unei statui de marmură albă din mijlocul căreia privea un caporal cu mâna în şold, de culoarea sepiei, care trebuie să fi fost bunicul copilului.

Dar copilul veni pe lume sub punctul fix pe care şi-l luase drept reper de bază caporalul aşa că n-apucă să constate decât mult mai târziu prezenţa unei femei îmbrăcată la fel cu alta de cândva şi a unui copil roşu.

Apoi văzu un om cu palton negru şi fular roşu, de bună seama altă dată, devenind statornic un minut apoi dispărând.

Zicea omul că n-avea ocupaţie şi îi răspundea cineva să se facă războinic pentru că aceea este singura ocupaţie în care pot intra toţi acei care nu-şi află şedere undeva.

Zicea apoi omul că e orfan şi i se răspundea că era normal de vreme ce părăsise matca şi i se hotărâse soarta de a fi trecut în nestatornicie.

Şi mai zicea că tatăl lui fusese… Şi ce-i dacă fusese? Fusese şi bunicul lui care făcuse şi ajunse… Şi ce dacă ajunsese? Şi bunica lui care… Mai departe n-avea rost să meargă pentru că oricum ar fi minţit, căci ştia prea puţine.

Atunci omul începu să se laude ce va fi fiul lui, pe care-l va avea după ce se va căsători, adică după ce va creşte şi va ajunge să se însoare şi cum

fiul lui va fi un mare… Şi ce dacă va fi? Va fi şi până atunci el, omul va ajunge să fi fost…

Şi-şi mai zicea omul că-i singur şi-i făcea bine şi trecea spre ieşire şi ziceau toţi ochii aceia cărora le fractura pentru o clipă privirea: “Tată un om cu palton negru şi fular roşu liniştit şi singur!”

Aşa-şi ziceau şi nu-l mai vedeau niciodată pentru că în cealaltă zi venea unul cu cizme şi centiron şi cască şi cu o puşcă mitralieră în mână şi se ferea în spatele unei statui de marmură unde nu-l ghiceau decât ochii cine ştie cărui punct fix oprit şi-i ziceau de acolo altcum decât cu cuvinte şi pe deasupra zbura ceva ca nişte pietroaie care se-mproşca în zeci de bucăţele şi-l lăsau lat, târâtor. Şi mai zburau pe deasupra statuilor, a privirilor, alte pietroaie şi se împroşcau, mâncate de ceva nemilos în pântec. Şi tot în afara privirilor lor se târa pe dedesubt apoi nu se mai târa pentru că devenise subit şi statornic şi liniştit şi sigur, omul care altă dată trecuse în palton negru şi fular roşu.

Dar nu-şi mai amintea nimeni.

Şi iar se năştea un copil în faţa ochilor unui căpitan cu mâna în şold de culoarea sepiei, dar mai jos, şi nici căpitanul n-avea să zărească decât ceva mai târziu o femeie cu un prunc în braţe, şi femeia i-ar fi zis că ăla era tatăl copilului şi ar fi fugit cu el să-l zvârle în nelinişte.

Şi cândva, altădată s-ar fi întors un om cu palton negru şi fular roşu şi toţi ochii aceia vor fi zis că de bună seama oamenii aveau uniformă în noiembrie.

aşa vorbeşte lumea
sau aşa crede, şi dacă
crezi şi nu
eşti sigur, mai merge
iar dacă eşti sigur…
ce folos mai ai?

(Acesta era tot din citatul din prolog, care neparticipând la asaltul grădinii cu tise a rămas suspendat aici, deasupra sau dedesubtul

intoxicaţiei cu reţele de priviri fixe ca o inexistenţă.)

Ultimul gangster (serial TV cu cascadori)

Trage!

Rafale de puşcă mitralieră gri. Trei cartuşe, sau două a trei şi una de patru, cinci. Lumină orbitoare albă. Brusc. Spulberător de brusc. Un om gri, individ sau tip dar gri. Pălăria e gri, boruri mari, guler ridicat de fulgarin gri, automat de serviciu negru fumegând. şi ţigara fumegând gri. Sau mai bine numai tipul să fumege pe undeva pe sus. Are 8 (opt) găuri în pălărie. Şi fumegatul la alergare. Se aude un dixie apoi o frână de maşină. Neagră, frâna. Prea târziu. Camera albă n-are uşi, nici ferestre, nici horn. Dar tipul fumegă în continuare. Fumegă gri şi nu mişcă nici alb nici negru. Verde. Mişcă verde, discret în cel de al doilea cartuş din încărcător unde rabdă răzbunarea lui. Dar automatul e strâns în mână ca un mulaj de ghips. Şi negru, atât de negru încât nu poţi să-şi dai seama dacă trăieşti sau eşti şi tu noapte. Negru este răzbunarea. Se aud perdelele, găurile perdelelor printre liliecii prinşi în plasa luminii pentru că este atâta lumină încât radarul lor atât de perfect ca şi moartea este zero.

Cineva, poate numai aşa ca un ecou strigă: “Al, Alt sau Halt sau…” Dar asta numai ca o iluzie pentru că nu se vede nimic decât cubul alb, orbitor, închis la toate muchiile şi geometriile lui invariabile peste lătratul care-l strigă desluşit: “Altimoor!” Lipseşte femeia care să plângă şi cubul rămâne ca o jumătate de om care să fie bărbatul, fără să ştie de femeie. Numai Altimoor e gri. El cunoscuse femeia. De aceea fumul lui e gri, şi fulgarinul şi pălăria. Toate cunoscuseră femeia. Doar mitraliera rămâne neagră, poate pentru că nu apucă să se iubească cu bărbaţi vii. Iar morţii sau războinicii n-au tăria de a o mai schimba ca pe femeile lor care nu sunt tot aşa de invariabile şi plâng pe dinafara cuburilor albe până ce umplu cu

gri verziu de lacrimi şi ceasuri scurse vâscoase de timp peste ceva orbitor de exact şi alb.

Se scurg alte rânduri de lilieci beţi peste pustiu. Nu ştiu care pustiu şi cred că e o minciună pentru că nopţile şi orbirea şi negrul sunt cele mai populate lumi. Iar femeile trăiesc şi noaptea şi orbirea şi negrul.

Altimoor fumegă şi uită că-l înjură gura femeii undeva. Pe ea o strigau Mary şi stătea cu banii lui într-un hotel. Şi din două în două clipe din zi o întreabă alţi bărbaţi gri de banii aceia şi o ameninţă cu pistolul şi cu căderea de la etajul 89 sau 98 şi cu buldozerul peste pântec. Apoi femeia adoarme leşinată de groază două ore dar u pleacă de lângă bani. Şi lilieci pântecoşi ca nişte mâţe în februarie, fâlfâie nelămurit peste Mary care-şi caută de groaza lor arma. Dar arma e la Altimoor şi Altimoor fumegă rar a răzbunare şi război. Afară nu-l vede nimeni. Într-un târziu îi împrumută puşca femeii.

Trage!

Rafală de puşcă mitralieră. Trei sau două sau poate numai una singură. În camera albă, cub, Altimoor şi musafirii.

Femeia strânge banii şi fuge. Se aude maşina unei poliţii. Sau a salvării şi ea fuge cu banii pe acoperiş. Şi studentul verde ca pulberea glonţului al doilea vrea să o vadă mai sus de genunchi cu mult dar n-apucă. Femeia sare pe alt acoperiş mai jos, neagră de nenoroc şi caldă, iar geanta se deschide şi curg bani, puţini. Trei, ca trei păsări spre vânt şi pustiu. Pe restul îi prinde felină şi fuge. Şi studentul verde o place. Poliţiştii înconjoară blocul. Studentul alb verzui o vrea şi o strigă şi-o aşteaptă jos la parter. Printre poliţiştii albi şi gri ca trei bancnote ca trei fluturi. Şi studentul întreabă de o fată. Dar nimeni nu ştie nimic. Şi fata trece. Şi ei se uită la picioarele ei frumoase aşteptând să coboare altcineva. Studentul o urmăreşte. Şi fug. A doua bancnotă o găseşte fata

şi se opreşte să o culeagă şi să o vâre în geantă. Fug. Undeva între lume şi forfotă şi maşini în tub de beton. Şi fata trage o rafală şi cad doi iar alţii patruzeci îi calcă în picioare să ajungă la a treia bancnotă. Studentul strigă. Fata colcăie între oameni şi maşini. În tubul de beton spre Altimoor. Şi ajunge târziu să-i dea puşca înapoi. Dar studentul vine ca un flămând şi ea crede-bani, şi el crede-femeie şi miroase a fum de puşcă şi a sânge şi a pământ reavăn. Şi se apropie peste pământul reavăn cu o floare în mână sau cu un microfon şi femeia crede-grenadă şi trage ultimele cartuşe.

Altimoor aşteptase numai banii dar veniseră cu toţii. Numai Mary întârzia o clipă afară până ce studentul o mai săruta o dată. Altimoor fumega din ce în ce mai firav şi alb în cubul orbitor.

Trage!

Mary, de data asta singură, căzu înăuntru fumegând gri. Era dizgraţioasă. Altimoor se gândi la studentul gri de afară care pierduse banii şi care se îmbolnăvise de la el pe tot restul vieţii. Apoi încetă să mai fumege.

Duşmanii lui, musafirii, fumegau încă gri şi împărţeau banii. Frăţeşte. Mary îşi lua partea şi voia să o dea studentului. Dar plecase şi banii se făceau pisici grase de pui şi prindeau să zboare ca nişte lilieci în urma lui spre treptele universitare.

Altimoor nu mai fumega, Mary nu mai fumega. Şi lumina orbitor de alb.

Studentul, apoi doctorandul, apoi profesorul de greacă, apoi pensionarul fumega dureros de verde ca şi pulberea cartuşului al doulea spre ziua aceea în care avea s-o revadă din nou pe Mary, care va fi fost la fel de tânără şi neagră. Şi-l va cunoaşte pe Altimoor să-i ceară iertare. Iar copiii pensionarului nu mai ştiau de amintirile prohibite ale tatălui lor.

Târziu, pensionarul revenea în pustiul cu pământ reavăn şi miros de pulbere. Şi fluturi albi-bancnote îşi luau zborul şi se învârteau în jurul lui

şi i se opreau pe umăr şi pe braţ şi pe faţă şi-l făceau negru iar el fumega a noapte. Atunci începea să strângă în mâini o armă automată galbenă, sau o lumânare pentru că era creştin şi credea în lumânări măcar de trei ori în viaţă sau poate nici nu credea dar aşa era numai obiceiul, şi în vreme ce-l îngropau el nu voia să-şi supere colegii şi soţia şi copiii. Şi ţinea în mână o lumânare din care făcea căluţi galbeni şi verzi la care le dădea drumul printre oameni. Şi nu-i venea să creadă că ajunsese el, profesorul de greacă tot aşa de viu ca şi Altimoor.

Trecuse de două sau poate de trei şi sforile clopotelor stăteau.

Trage!

Căluţii de ceară îi fulgerau pe piept şi pe faţă şi i se opreau o clipă sub pleoapa femeii cu cearcăne dar ea nu simţea mirosul de pulbere şi de pământ reavăn decât atât cât îi permitea cuvântul Pământ dintr-un dicţionar enciclopedic cu miros de praf universal şi pustiu.

Apoi fumega gri. Asta pe la patru şi cinci sau şi şase pentru că preotul avea întotdeauna un plus-minus de un minut pentru fiecare suflet. Şi sforile stăteau pe sub cutia de lemn.

Trage!

Trei rafale de bani sau de bulgări. Pensionarul sau glonţul verde de răzbunare stătea în faţa lui Altimoor. Altimoor îl privea în ochi fix, imaterial de fix, mulţumit.

ROBINSONII

Ioachim este un funcţionar dintr-o mare instituţie, iar Estera sora lui, adică femeia din casă care-i făcea curat şi-l spală şi-i dă să mănânce, şi-i aduce cafeaua la pat… omul pe care-l ţine alături de el pentru a-i fi şi mamă şi soţie şi soră şi servitoare.

Într-o dimineaţă, în drum spre instituţia lui, Ioachim se opreşte la un chioşc, cumpără un ziar şi porneşte mai departe. Lume multă, cunoştinţe puţine, de parcă n-ar fi în oraşul lui, printre oamenii cartierului său. Îi trece prin minte că e foarte singur şi că de a doua zi o va lua cu el pe Estera, măcar până la tramvai să se vadă ieşit dintre străinii aceia care nu numai că nu-l cunosc, dar parcă nici nu-l văd. Tramvaiul nu vine, aşa că Ioachim îşi desface ziarul, trece iute peste paginile din faţă şi se opreşte cu privirea undeva, la capătul de jos al ultimei dintre ele: În apele Oceanului Indian, nu departe de coastele Antarcticii, a fost

reperată o insulă inexistentă pe nici o hartă a lumii. Insula a fost descoperită de unul dintre sateliţii Americii de Nord şi declarată, ca atare, ca aparţinând S.U.A… Vine tramvaiul, urcă, reciteşte ştirea de câteva ori, coboară, merge aţă spre un alt chioşc. Pe drum constată că plouă, deşi, cu câteva minute înainte era senin. Întreabă pe cineva necunoscut cât e ceasul, i se răspunde: miercuri. Ioachim rămâne trăsnit, deoarece ştia foarte bine că de acasă plecase luni. Ia un alt ziar, citeşte MIERCURI. Se întreabă, firesc, ce se va fi întâmplat, între timp, în tramvai, apoi, ca orice om conştiincios goneşte spre birou, să afle dacă şeful de serviciu la dat absent, l-a căutat sau, mai ştii, i-a desfăcut contractul de muncă. Dar până la opt mai e vreme, aşa că omul răsfoieşte în grabă ziarul de miercuri şi, culmea, tot jos, tot la ultima pagină descoperă o altă ştire despre insula necunoscută, în care i se făcea o descriere sumară a coastelor şi reliefului, iar în final se notează că insula aparţine Europei pentru că sateliţii ei, de data aceasta au reuşit să o investigheze în amănunt. Prins cu totul de noutăţile ce se scriu despre noul pământ, trece strada, se avântă pe uşa glisantă a instituţiei sale, îl salută din mers pe portar fără să-i simtă răspunsul sec, urcă în lift împreună cu alţi colegi, care-i răspund rece la salut, ferindu-se să se atingă de el. Peste umărul unui coleg citeşte pe frontispiciul unui ziar: Vineri, 26 octombrie. Cum, Octombrie, când la trezire, ceasul său electronic de acasă îi arătase 12 Aprilie?…

În fine, liftul se opreşte, Ioachim coboară ultimul, îşi caută biroul, intră, se aşează la masa lui de lucru, controlează sertarele dar totul este în ordine. Colegul din lift trece pe lângă el citindu-şi ziarul şi, dintr-o dată, Ioachim vede jos, pe ultima pagină, fotografia unei insule. Îl roagă pe coleg, ca după ce-şi va termina lectura, să-i împrumute şi lui ziarul pentru câteva minute. Colegul se opreşte, îl mai răsfoieşte o dată grăbit, apoi îl pune pe birou.

Apare şeful de serviciu, îi cere lui Ioachim un dosar, i-l dă. Omul pare amabil, singurul dintre toţi cu care s-a întâlnit în dimineaţa aceea de aproape un an cât a durat drumul lui până la birou. După ce pleacă, funcţionarul conştiincios îşi desface ziarul, apoi îl întoarce direct la ultima pagină şi, sub fotografia pe două coloane, citeşte: Insula Khin Hoa din Oceanul Indian, poartă numele descoperitorului ei asiatic, cel dintâi care cu ajutorul unor sateliţi speciali a reuşit să… Apare din nou şeful, discută ceva în legătură cu dosarul pe care-l primise, zâmbeşte, îi întinde mâna şi pleacă, nu înainte de a-l întreba pe Ioachim de ce a rămas peste programul de serviciu obligatoriu. Abia atunci omul descoperă că era singur în întreaga sală. Din uşă, şeful îl mai salută o dată, zâmbind într-un mod ciudat, din care nu se putea desluşi dacă era vorba de ironie sau milă.

Ioachim coboară scările pentru că liftul, în afara orelor de serviciu, este scos din folosinţă. La poartă aşteaptă încă o jumătate de oră până ce sectorul unde se află instituţia este din nou cuplat la sistemul energetic. În răgazul acela stă de vorbă cu portarul, despre câte se petrec în instituţia lor, despre oamenii care, dacă-şi văd mutrele prea des uită unul de altul de parcă ar fi nişte mobile cu număr de inventar, pentru a ajunge, în cele din urmă, la problema numărul unu: Insula Khin Hoa. Îl întreabă, stând rezemat de masa portarului dacă a mai auzit ceva la radio şi cui anume aparţine, până la urmă, insula. Apoi, ridicând tonul: Dumneata ştii că poate ieşi de aici un conflict intercontinental?… Portarul se face că nu pricepe, apoi nici nu l-ar prea vedea şi merge la veceu unde, cu gândul de a zăbovi până la sosirea curentului electric, stă cât stă, dar se întoarce ciufulit şi nervos, strigându-i de la capătul holului:

“Domnule, eu nu fac politică!

Ioachim, între timp, a răsfoit o revistă ştiinţifică uitată de cineva pe masa portarului ori

lăsată acolo pentru că acela care o cumpărase o socotise prea grea pentru bagajul său. Stupoare, insulei Khin Hoa îi erau dedicate două pagini cu fotografii amănunţite şi cu felurite precizări: era acoperită cu verdeaţă şi se pare că existau chiar şi animale, deci nu putea să fie vorba despre un vulcan submarin care să fi născut insula peste noapte, care datorită unui efect optic special, fie natural, fie creat de către locuitorii ei, fusese imposibil de detectat.

Soseşte curentul, uşa se poate deschide, portarul, bucuros că scapă în felul acesta de individul ciudat, îi oferă revista. Ioachim iese afară şi constată că ninge (ceea ce în vi înseamnă fie dragoste, fie că a picat plapuma de pe tine). Dar Ioachim nu e în vis, ci în staţia de tramvai şi reciteşte informaţia din revistă datată 21 noiembrie, deci cu cinci zile înainte, îşi zice omul şi aşteaptă ca acasă Estera să-l aştepte în haine de sărbătoare şi cu pomul de iarnă iluminat şi pomădat cu vată, căci, după toate calculele, ar trebui să ajungă acolo fie în ajun de Crăciun, fie de revelion.

În tramvai, nici o figură cunoscută, doar doi tineri care discută aprig despre neobişnuitul rai apărut în Oceanul Indian, pentru care va porni un război nimicitor, de bună seama, între America de Nord, Asia şi Europa. Ioachim se apropie de cei doi, ascultă cu mare interes şi bucurie că nu este singurul om care îşi pune şi astfel de probleme, că nu este singurul care trăieşte responsabilitatea "globală" a globului pământesc, dar nu intră în vorbă.

La staţia din dreptul lăptăriei, colţ cu chioşcul de ziare, coboară. E senin şi cald. Dintr-o curiozitate cu totul explicabilă îşi mai cumpără o gazetă şi constată cu stupefacţie că e luni, 12 aprilie, iar ştirea de pe ultima pagină e de fapt prima dintre cele pe care le citise. Se întoarce la chioşc şi o întreabă pe vânzătoarea aceea grasă şi

veşnic furioasă pe cititori, dacă a fost cumva în concediu.

Te-ai tâmpit? I se răspunde. Păi nu tot dumneata ai cumpărat un ziar de la mine acu-s cinci minute?

Ce să-i mai spună?… Porneşte spre casă mai abătut ca înainte, hotărât să facă totul pentru a afla cine sunt oamenii de pe insulă şi ce limbă vorbesc. Acasă dă peste Estera măturând, aşa cum făcea, probabil, în fiecare dimineaţă cât era el plecat la birou. Ce e cu dumneata? Zice femeia… Nu mă simt prea bine, am dat telefon la birou că astăzi o să lipsesc şi m-am întors.

Estera se opreşte din lucru şi, plină de griji, îi ia haina, geanta, apoi intră în dormitor să-i pregătească patul. Ioachim însă intră în bucătărie, bea o cafea dublă şi se-ntoarce în hol, unde e telefonul apoi, nerăbdător, caută unul din numerele de telefon ale revistei de ştiinţă…

Alo, sunt un cititor al dumneavoastră care a aflat despre insula Khin Hoa din Oceanul Indian şi aş vrea să-mi daţi, dacă se poate, câteva detalii privitoare la oamenii de acolo… De la celălalt capăt al firului i se răspunde, într-o românească stâlcită: Alo!… Noi suntem chiar locuitor al insule. Ce se spunem?… La început totul fost bine, avut dou kinder, ca tot familist. Munca organizata şi mult linişte. Într-un zile, Hans, unul din kinder, umblat la aparat şi stricat totul… Acum ajuns în rând cu tot pământean. Chin ca chin, dar ajuns în ochi la lume. Păcat că nu vedeţi pe noi, poate primiţi un paşaport să veniţi aici să vedetz chit vas oceanic, vas wermacht, vas submarin, elicopter şi avion, satelit… nu spun chit barca und motor plimbe în toate pertzile peste noi, de jur împrejur, ca la nebuni aia cu zircus, cum fost altundate in Europe Klussky… Blitz şi, blitz noapte de dou lun, caute tunur, caute bomben, caute racheten und neutron, schweizerei… ce se spunem? Spart un vas de petroleum, stricat tot peşte ce cheutat el aici, nu

ştiu?… Pom şi flor cresc repede dar u apuc să se coace din pricine de fum şi cum zice ala… smog, care pus peste cer ca un pelicul de nu lase se trece raze de soare până la noi. Căzut avion transport săpun la un mile de tzerm, făcut clăbuc chit casa… Animale cum capre, ei und serpi şi alte fel speriat de zgomot şi intre singur în ţeava la puşche se omorâm noi… Noi inche aşteptem salvator. E un adeverat durer se vede cum infloresc de frumos tot plante şi cum nasc de frumos tot animale apoi cum nu mai apuche se cresc din cauze de fum, zgomot şi teroare de zi şi noapte… Primit inche mult telefon, spus la toţi acelaşi lucru dar pine acum nu ajutat nimeni… Noi aşteptem un ajutor de la dumneavoastre… Danke schön!…

Ioachim puse telefonul în furcă şi se-ntoarse năucit în bucătărie să mai bea o cafea. Estera umblă după el cu pijamalele în mână. O descoperă, vrea să se certe cu ea dar renunţă. O aşează într-un scaun cu gândul de a-i povesti totul aşa cum a fost, dar femeia îl priveşte cu nişte ochi de jale şi-l imploră să-şi îmbrace pijamalele şi să intre în pat.

Nu pot - îi răspunde răspicat - am vrut să te iau cu mine, dar văd că nu am pe cine. Eşti o toantă care trăieşte lăţită pe pământ, care nu vede nimic în afară de ceea ce o înconjoară, o neghioabă care nu ştie ce înseamnă umanism planetar!

Pe ultima vorbă iese în hol, se îmbracă, îşi ia geanta şi porneşte spre staţia de tramvai. Trece prin apropierea chioşcului să mai verifice o dată ziarele, vânzătoarea îl vede şi-i strigă Ia măcar vreo sută, că azi n-am noroc numai cu dumneata! Între timp soseşte tramvaiul, urcă, găseşte un loc lângă fereastră, se aşează şi priveşte afară obsedat de mesajul telefonic al celui de pe insulă. Un sentiment de neputinţă îi cuprinde fiinţa la gândul că spunându-i directorului instituţiei: “Domnule director am trei concedii restanţă, aş vrea să mă lăsaţi liber, ba, dacă s-ar putea, aş dori să interveniţi să mi se elibereze un paşaport până la

insula Khin Hoa… şi l-ar vedea arătându-i uşa cu degetul, şi-n drum spre ea l-ar auzi: Canalie vândută capitalismului!" Trădătorule!… Ai luat legătura cu agenturile străine, ai depus banii în băncile din Elveţia şi-acum vrei s-o întinzi?! La puşcărie cu tine…" Ce să-l mai poată lămuri că e vorba de un act de umanitarism? Cine să creadă asta?

Coboară, trece strada şi ajunge în faţa uşii glisante. De dincolo de ea portarul îi explică prin semne că e pauză de curent şi că va trebui să mai aştepte. Îl întreabă, tot prin semne, cât e ceasul şi i se răspunde: şase şi ceva şi că mai are destul timp până la opt. Se plimbă prin faţa instituţiei până când apare directorul, şi, cum pana de curent n-a trecut, rămân amândoi să fumeze o ţigară sub portalul înalt al intrării, unde ninsoarea nu se face simţită. Despre femei nu se cade să vorbească, aşa că Ioachim îl întreabă cea despre insula Khin Hoa…

Am aflat, cum să nu - zice directorul şi devine dintr-o dată pasional - am luat chiar legătura cu oamenii de acolo. Cum să-ţi spun, Ioachime, e o treabă de umanitate şi cred că se face o mare greşeală cu ei. Am urmărit în presă toate informaţiile şi articolele, am văzut fotografiile şi într-o bună zi, ieri, parcă, am vrut să aflu mai multe amănunte de la redacţia revistei de ştiinţă şi când colo, cu cine crezi că vorbesc, cu cei din Khin Hoa. Probabil prin satelit…

Ioachim răsuflă uşurat, dar nu-i strică bucuria, ci îl întreabă, precipitat, ce anume au zis. Directorul îşi pune geanta diplomat jos, să aibă mâinile libere, să-i poată explica întreaga tragedie a celor de acolo. În fine, se aude un sunet surd, uşa glisantă se dă la o parte, apare portarul aplecându-se până la pământ cu un: "Să trăiţi!" Ioachim intră în urma şefului său suprem, urcă în lift, unde directorul îşi continuă relatarea cu acelaşi avânt. Ajung la etajul doi. Coboară amândoi, dar pentru

că povestea nu e terminată, intră în biroul directorului, îşi depun fulgarinele, în vreme ce Ioachim trebuie să asculte una din ipotezele celuilalt, cum că, după nişte informaţii încă neconfirmate, unul dintre stelele lumii, nu spune care, sapă un canal pe sub fundul oceanului până la mijlocul insulei, pentru a o ocupa.

Funcţionarul cel conştiincios e fericit că e atât de multă lume ce se arată sensibilă de soarta unor semeni aflaţi la ananghie şi, după ce-l lasă pe celălalt să-şi epuizeze subiectul şi vlaga, îi spune:

Ştiţi, am trei concedii restanţă şi aş vrea, dacă se poate, să mi-l iau şi pe cel de anul acesta…

Cum să nu, cum să nu! - zicea directorul invitându-l să ia loc… şi, dacă nu e prea mult - continuă Ioachim - aş vrea să interveniţi să mi se dea un paşaport. Vreau să merg în insula aceea, să-i cunosc pe oamenii de acolo şi, în limita posibilităţilor, să-i ajut.

Directorul se făcu dintr-o dată livid, fără să-şi ia ochii de la celălalt, care aşteaptă să-l audă urlând şi zvârlindu-l pe uşă afară, aşa că bietul om stă cabrat gata să ţâşnească pe uşă pentru a nu-şi periclita într-o prea mare măsură slujba. Directorul însă, îşi lasă privirea tristă spre mapa de birou, apoi zice:

Şi mie mi-a trecut asta prin cap, dar eu nu pot, sunt director, am răspunderi… şi-apoi, dacă m-aş duce să spun asta şefului departamentului nostru, cred că m-ar da afară şi-ar ţipa la mine: Trădătorule, vândutule! Ţi-ai făcut sumele în valută forte şi le-ai depus în seifurile din Elveţia şi-acum vrei să fugi?!… Afffaaarrră!… Pentru dumneata este mult mai simplu. Eşti un funcţionar oarecare, secrete nu ştii, şi-apoi cu un dosar de înger ca al dumitale, care bate la ochi numai dacă ai încerca să ajungi acolo fără paşaport… Am să văd ce pot să fac. Am să încerc chiar să-ţi scot o delegaţie şi niscai bani. Te rog să mă crezi că în felul acesta aş simţi şi eu că mi-am făcut datoria

faţă de umanitate. Oricum, fă-ţi cererea de concediu acum, ţi-o semnez, treci pe la casierie să-ţi iei banii, iar pe mâine dimineaţă să-mi dai un telefon să-ţi spun dacă am rezolvat ceva cu paşaportul…

Omul îşi scrie cererea de concediu, i se aprobă pe loc, trece pe la casieriei să-şi ridice banii la care i se mai adaugă şi o primă specială mai mare decât salariul lui pe un an, coboară, în holul de la intrare e întâmpinat de portar, care se oferă să-i deschidă uşa, apoi, pe când traversă strada spre staţia de tramvai îl aude pe portar strigându-i, di cadrul uşii glisante:

Ştiţi, am auzit şi eu de oamenii aceia! Să trăiţi!…

Bine, bine! I-a răspuns Ioachim cu un aer de vedetă aflată pe scara cea mai de sus a unui Boeyng albastru şi mai fericit ca oricând în ultimii ani, se opreşte în staţie. Toate se rezolvaseră dincolo de orice aşteptare şi, în plin puseu de tinereţe spirituală şi trupească, cumpără două cil-gum-uri, pe care le vârî dintr-o dată în gură şi începe să le mestece cu hârtie cu tot, cu dispreţul complet faţă de toţi concetăţenii aceia care nu-l văd, nu-l cunosc dar îşi duc viaţa ca nişte licurici, se gândesc la altceva dar din pudoare… în fine, certându-se pe la cozi pentru un loc mai în faţă ori aducându-l şi la acelaşi nivel de orbecăială meschină întreaga familie plus ramificaţiile din provincie pentru a da o lovitură capitală industriei alimentare şi celorlalţi indivizi-cetăţeni…

În tramvai, aceiaşi necunoscuţi încărcaţi cu sacoşe, genţi şi nervi, ciorovăindu-se pentru găurile din bilet, pentru locul de lângă taxator, sau pur şi simplu pentru că au ajuns să fie zece minute unul în faţa celuilalt… “Idioţii!” îşi zice Ioachim şi constată că a ajuns în dreptul lăptăriei, deci coboară şi se îndreaptă spre casă. Estera mătură holul, semn că e o altă dimineaţă când el ar fi trebuie să fie la serviciu. Cât ce-l vede, lasă totul

baltă şi-i iese în întâmpinare, îi ia geanta, îl întreabă dacă se simte mai bine, iar după ce ajung în hol, îi ia fulgarinul, jacheta şi-l îndeamnă discret spre dormitor.

La urma urmelor, îşi zice omul, sunt în concediu şi ca atare azi dorm, deseară le mai dau un telefon ălora din insulă şi poate că mâine… he… Se dezbracă, îşi ia pijamalele, trece pe la baie apoi se vâră în pat. Estera îi aduce un ceai cald cu biscuiţi dietetici, scrumiera şi un întreg teanc de reviste de modă împrumutate de ea de la croitoreasă. În cele din urmă plecă, zâmbindu-i cu multă înţelegere. Omul vrea să o strige să-i aducă şi telefonul în cameră şi geanta cu ziarele şi revista de ştiinţă, dar femeia ieşise prea repede. Începe să răsfoiască revistele: femei, femei. Una mai frumoasă ca alta, una mai artificială ca alta, încât omul ajunge la concluzia că e mult mai naturală mătasea artificială cu care sunt îmbrăcate. Trece repede peste moda de toamnă, iarnă, primăvară pentru a răsfoi în tihnă cea de vară şi cu obstinaţie costumaţia de ştrand. Picioare goale, busturi goale… În fine, lenjerie intimă, sutiene semitransparente. Asta da. Pojartiere-chilot semitransparente… Mda!

O strigă pe Estera şi, până să nu i se stingă glasul o şi vede intrând cu tava mare plină de bunătăţi.

E prânzul, zice, i-al aici şi odihneşte-te. Ai grijă să nu se răcească ori să-şi bage botul în farfurie nevinovatul acela de câine.

Care câine? Întreabă Ioachim. Femeia pleacă spre uşă şi din drum îi arată cu mâna spre taburetul din faţa oglinzii. Aha! Zice omul şi priveşte spre animal. Cu un minim de fantezie descoperă că taburetul aduce întrucâtva cu un câine. Atunci înseamnă că noptiera e o capră neagră, lustra e bananierul, patul e locuinţa lacustră, covorul e iarba mişunând de insecte… Ar trebui, deci, ca din cearceafuri să-şi facă un cort… La urma urmelor,

îşi zice omul, o fi el tavanul, dar nu poţi să ştii niciodată când are să plouă… Bucuria îi cuprinde întreaga fiinţă şi după ce izolează câinele-taburet, urcându-l pe dulapul-stâncă de unde dacă ar sări şi-ar curma viaţa, îşi ridică din cearceafuri o colibă. Pune farfuriile pe braţele lustrei-bananier, îşi culege felul întâi, îl bea fără să se mai folosească de lingură. Urcă din nou, ia felul doi şi, la urmă, satisfăcut, coboară câinele de pe stâncă să-i dea resturile în faţa oglinzii-lac, e drept că sta pe verticală dar natura este cu totul imprevizibilă.

Când, după o jumătate de oră Estera se întoarce în cameră, fără să schiţeze vreun gest de surpriză văzându-şi soţul în cort şi toate farfuriile în jurul taburetului, le adună, îl întrebă dacă e mulţumit, dar Ioachim, în loc de orice răspuns ţipă la ea:

Satelitule! Elicopterule! Avionule! Submariule! Nu mă mai spiona! Lasă-mă să dorm! şi Satelirul-Estera iese fără să trântească uşa, iar bărbatul adoarme mulţumit că în propria lui casă, în patul său, suferă aceeaşi existenţă tragică a insularului spionat de toţi, de pe toate părţile pământului.

La trezire, Ioachim cere telefonul şi Estera i-l aduce formând deja numărul de pe coperta revistei. Ia receptorul dar, surpriză, de la celălalt capăt al firului îi răspunde vocea secretarei directorului său. Închide imediat. O întreabă pe femeie ce număr formase şi aceasta îi arată revista. Ioachim formează numărul din nou şi dă tot de vocea secretarei.

Sărut mâna, aici Ioachim, domnul director este?… Vă rog să-mi faceţi legătura…

Salut, domnule Ioachim! Cum e vremea prin emisfera sudică? Bine, sunt tot atâtea elicoptere, vapoare, submarine…? Da, da, am trimis la dumneavoastră un om…

Păi eu sunt acela, domnule director…

Dacă-l întâlniţi cumva, spuneţi-i să se întoarcă acasă pentru că şi-a depăşit cu o lună cele patru concedii pe care i le-am aprobat şi, dacă nu dă nici un semn de viaţă, sunt nevoit să-l consider transfug şi să-i desfac contractul de muncă…

Dar, domnule director… Alo! La telefon e Ioachim în persoană şi dacă vă aduceţi bine aminte, acum două ore şi jumătate eram în birou la dumneavoastră şi abia mâine urma să vă caut la telefon, să-mi comunicaţi dacă mă puteţi ajuta în chestiunea paşaportului. Vă rog, faceţi un efort de memorie, sunt Ioachim…

Da, Ioachim îl cheamă, deci v-aţi întâlnit, bine, atunci vă rog să-i comunicaţi să se întoarcă repede acasă!

Ioachim închide telefonul, i-l dă femeii, apoi cere să-i aducă urgent hainele. Estera se codeşte la început, apoi, cu chiu cu vai acceptă. Ioachim se îmbracă. Îşi ia o cămaşă nouă şi-i aranjează cravata în faţa oglinzii. Îl încurcă taburetul şi-l dă la o parte cu piciorul. Femeia vede şi-şi prinde urechile cu amândouă mâinile, şi-i strigă disperată să nu mai brutalizeze câinele, pentru că ea nu-l mai poate auzi schelălăind. Ba mai mult, în timp ce-şi conduce soţul spre ieşire, ducându-i geanta şi fulgarinul, îl roagă să mai împuşte din papagalii şi maimuţele alea urlătoare şi şacalii şi morsele şi pinguinii de prin casă pentru că, pur şi simplu, nu mai poate dormi din pricina lor.

Omul dă nedumerit din umeri dar îi promite că după orele de program o să pună în funcţie aspiratorul de zgomote să-i satisfacă dorinţa. La chioşcul de ziare femeia cea grasă abia îşi scoate capul pe ferestruică să-i strige: “Hei, azi cu iei presa de la mine?” Câţiva trecători cu chipuri total necunoscute îşi întorc privirile. Omul se simte ruşinat, se întoarce, o ajută pe grăsună să-şi vâre capul la loc, împingându-i fruntea şi faţa cu amândouă mâinile, apoi pe când începe să răsfoiască primul din ziarele datate 12 aprilie,

descoperă pe palmele îi sunt stropite cu sânge. Priveşte spre vânzătoare şi o vede abia răsuflând, cu capul lăsat pe spate şi faţa brăzdată de şuviţe brune. Ioachim îşi şterge disperat mâinile cu ziarele cumpărate, pe care le aruncă înapoi în geantă. Vrea să şteargă faţa femeii cu alte ziare, dar soseşte tramvaiul şi fuge spre el. Tramvaiul pleacă, închizându-i uşile în nas. Dinăuntrul chioşcului se aud gemetele grele ale femeii. Lumea priveşte spre Ioachim, apoi spre locul de unde vin gemetele şi din nou spre bărbat. Trece un alt tramvai fără să mai oprească în staţie, dar reuşind să absoarbă prin uşile închise pe toţi pasagerii din jurul lui Ioachim, aşa că omul se hotărăşte să o ia pe jos spre următoarea staţie, unde ca şi lângă lăptărie, e un chioşc de ziare. Se apropie, priveşte înăuntru şi dă de o femeie ceva mai tânără cu capul spart, răsuflând cu mare greutate. Ia un ziar şi citeşte, undeva pe la pagina a treia că în oraş, mai exact în zona lor, ar exista o bandă de tâlhari odioşi sau poate un obsedat sexual care are ce are numai cu chioşcăriţele căci numai în ultimele douăzeci şi patru de ore au adus la reanimare unsprezece femei, cu toatele lovite în acelaşi loc al capului, pe dreapta. Ce e ciudat, că monstrul nu jefuieşte, nu siluieşte, nu ia nici măcar un ziar a zero cincizeci de bani, ci loveşte şi dispare, ca şi cum ar vrea să se răzbune pe toate vânzătoarele de ziare.

Într-un târziu, Ioachim ajunge în dreptul trecerii de pietoni, care-l scoate la instituţia lui. Evident, ninsoarea a trecut şi cerul se poate vedea limpede, e la fel de senin cu cel din cartierul său. Omul trece pe lângă portar, care-i răspunde la salut fără să schiţeze un gest, de parcă s-ar teme să nu-l vadă cineva că intră în vorbă cu el. Ioachim ia liftul, urcă la etajul doi, intră la director, care pare destul de bucuros că-l vede, ba chiar se ridică din scaun şi-i întinde mâna:

Ei, cum a fost?… “Ce anume?” ar fi trebuit să zică funcţionarul cel conştiincios, dar preferă să facă jocul celuilalt:

Putea să fie şi mai rău!

Şezi - spune directorul - Citind ziarul de azi dimineaţă mi-am dat seama că am procedat bine transmiţându-ţi să te întorci cât mai repede…

Dar, domnule director - spuse Ioachim lipsit de umor - n-am fost plecat decât până acasă, şi dacă vă aduceţi bine aminte, acum şapte ore, în acest birou mi-aţi semnat cererea de concediu…

Sigur, sigur - zice directorul privindu-l neîncrezător.

Furios, Ioachim scoate din geantă plicul cu banii pe care-i ridicase de la casierie, i-l arătă:

E intact.

Asta e grav, zice directorul, cine ţi-a suportat spesele imensei cheltuieli de drum? În fine, nu e treaba mea, o să dai declaraţii amănunţite acolo unde trebuie. Deocamdată vreau să-ţi arăt, dacă n-ai văzut, ziarul de azi… şi-i împinge ultima pagină sub nas…

Omul citeşte: Ieri, 11 aprilie, forţele armate ale unei ţări africane au efectuat o experienţă nucleară de cca o sută de megatone deasupra insulei Khin Hoa din Oceanul Indian… se opreşte din citit şi zice:

Imposibil!… Directorul, rezemat de speteaza scaunului, îi urmăreşte fiecare trăsătură a feţei… Dar e un genocid, o monstruozitate! Continuă Ioachim.

Se poate, zice directorul, de altfel era singura soluţie pentru a se rezolva disputa dintre continente, care putea să degenereze în te miri ce minune de pe urma căreia să pierim cu toţii. În fine, nu mă interesează ce s-a întâmplat acolo, ci situaţia dumitale, a fostului meu angajat, căci trebuie să te informez că a trebuit, sub presiunea a zeci de telefoane care te implicau în mai multe potlogării, inclusiv rănirea gravă a tuturor

chioşcăriţelor din cartierul în care locuieşti, a trebuit, zic, să te dau afară începând cu data de 15 ale lunii martie. Pentru restul problemelor o să fii chemat să dai explicaţii. Cât priveşte banii pe care nu i-ai cheltuit… asta e o chestiune personală pentru care, iarăşi, va trebui să te explici. La revedere!

Ioachim iese năucit, vrea să ia liftul dar e pauza de curent, aşa că urcă pe trepte până la etajul patru, unde era biroul lui. În adevăr, acolo e un tânăr care-l priveşte pieziş. În fine, acceptă să-şi ia lucrurile din sertare, pleacă fără ca măcar unul dintre foştii colegi să-şi ridice nasul dintre hârtii, ori să-i răspundă la salut. În staţia de tramvai îşi aduce aminte că deşi pana de curent nu trecuse, uşa glisantă era deschisă. În tramvai, printre atâtea chipuri străine câte nu putea să-şi imagineze, auzi, ca altădată, despre crima abominabilă făcută de o ţară din Africa… Deci totul era adevărat.

Coboară la lăptărie, trece pe lângă chioşcul de ziare, coteşte spre strada lui. Departe, vede câteva indicatoare care ţin la distanţă o masă de curioşi. Se strecoară printre ei până la cordonul de soldaţi şi află că locuinţa sa a fost distrusă de un incendiu. I se dă voie să se apropie. Într-adevăr, din toată casa n-a mai rămas decât o cameră - dormitorul. Doi brancardieri duc pe targă o fiinţă acoperită.

Estera! Strigă omul. Targa e vârâtă într-o dubiţă care porneşte imediat. Ioachim trece printre pompierii care dărâmă totul în jur încercând să găsească ceva. Uşa dormitorului e intactă. Ioachim intră şi se baricadează. Înăuntru totul e neatins. Omul ia telefonul, formează numărul directorului.

Şedinţa e clară şi fără drept de recurs, doisprezece ani! Ioachim pune telefonul în furcă, se îmbracă în nişte pijamale vărgate şi intră în cortul din mijlocul patului…

BRUTA

Fiecare îşi are războiul lui. Cel mai mare se terminase în urmă cu cinci ani; atunci au pierit zeci de milioane de oameni şi s-au născut alte milioane. După vâltoarea atacurilor, sub două ocupaţii succesive au venit pe lume şi pe la casele câtorva oameni din Burna, la început copii blonzi, apoi roşcovani sau bruneţi, cu pomeţi proeminenţi şi ochii migdalaţi. Altminteri, în oraşul de pe râul

Galbina, în afara celor e-ai pierit pe un front sau pe celălalt, s-a murit ca-n vreme de pace, de beteşuguri, de bătrâneţe sau din câte un incendiu stârnit din prostie, căci s-a băut şi cu un ocupant străin şi cu celălalt, mai mult decât oricând, să se poată trece cumva către ziua de mâine. Babele supravieţuitoare ţineau evidenţa bastarzilor di oraş mai dihai decât preoţii ortodocşi, catolici şi protestanţi, care-i botezaseră fie Alfred, Hans, Ivan, fie pur şi simplu Ioan, Mihai, Pavel, Gheorghe, să se şteargă măcar parţial urma violurilor, ori a bucuriilor de o noapte, când în goana trecerii taţii lor făptuiră ultimul lucru omenesc înainte de a li se umple gura cu ţărână, de a fi striviţi de şenilele tancurilor, ciuruiţi de gloanţe, spânzuraţi, arşi de vii, ori pulverizaţi de branduri şi bombe. Iar copiii aceia au pornit, ucigând păsări cu praştia, linşând pisicile şi câinii vecinilor şi învăţând că istoria a început în sânge ca şi venirea lor pe lume.

În imobilul al cărei proprietară era doamna Matilda, o văduvă albită înainte de vreme, cu trăsături drepte şi faţa lipsită de riduri locuiau laolaltă şapte familii, fiecare având câte unul sau doi copii. Parcă-n ciuda morţii ce trecuse peste Burna doar prin două bombe, aruncate aiurea de vreun pilot ciudos peste orăşelul paşnic de la poalele munţilor, bombe rămase fără victime, se născuseră şi în dreptunghiul acela de lume, izolat de restul oraşului printr-o poartă masivă de lemn şi zidurile înalte ale caselor din vecini, în numai cinci ani, unsprezece copii. Ziua erau încuiaţi înăuntrul curţii şi continuau războiul cel mare împărţindu-se în tabere, după convingerile politice ale părinţilor, luptându-se unii cu alţii, până ce doamna Matilda se întorcea din oraş. Părinţii soseau către seară, când avea loc un fel de prâz-cină. Copiii amuţeau şi-şi adunau subiectele pentru joaca din ziua următoare ascultând cele povestite de cei mari. Invariabil, noaptea începea sub bruiajul aparatului

de radio, lângă care taţii, cu o sticlă de vin alături, după ce se asiguraseră că poarta cea mare e încuiată, ascultau Radio Londra, aşteptând vestea sosirii americanilor, despre care vorbea adesea şi lăptăreasa, venită taman de dincolo de râul Galbina, dintr-un sat cu oameni ciudaţi, gata oricând să verse sângele altuia, la beţie, pentru vreo râcă, pentru că vaca vecinului i-a trecut peste grădină ori numai aşa ca să-şi mai răcorească şi să-şi învârtoşeze bărbăţia. Câţiva din satul respectiv se mutaseră în Burna încă înainte de război, făcuseră, din te miri ce, averi şi deveniseră spaima cartierelor unde locuiau. Între familiile acelea, cea mai cunoscută era a lui Treiurechi, poreclă luată după cel bătrân, care printr-o malformaţie din născare avea pe partea stângă a capului o excrescenţă tocmai lângă ureche. Fusese măcelar la început, apoi contrabandist de carne şi mezeluri, în vremea războiului, ce în urmă să se întoarcă la vechea meserie şi să-şi deschidă chiar un magazin al său căutat de toţi burnenii. Doamna Matilda discuta adesea cu chiriaşii ei despre averile lui Treiurechi, cele strânse în timpul războiului şi transformate în cocoşei. Copiii ascultau, osteniţi de războiul lor abia încheiat odată cu lăsarea serii, şi se minunau cum de un om putea să aibă trei urechi, apoi că există semeni în oraşul lor, care sunt atâta de bogaţi încât ar fi putut să cumpere o stradă întreagă, când părinţii lor plecau înainte de răsăritul soarelui şi-i vedeau abia la capătul nopţii, fără vlagă, închişi în ei şi gata să se ia la ceartă cu vreunul dintre vecini, dacă doamna Matilda raporta că progeniturile celor împricinaţi fuseseră prea violente în războiul desfăşurat în ziua aceea între tabere în curtea ei.

Războiul din curtea doamnei Matilda s-a încheiat în ziua în care şase din cele şapte familii, ce ocupau clădirea din faţă a imobilului fuseseră mutate pentru ca în localul respectiv să se instaleze o instituţie. Şase luni, de primăvara până toamna,

doamna Matilda s-a luptat ci mai marii oraşului pentru ca totul să rămână cum a fost. Curtea ca de închisoare rămăsese pustie, pentru că femeia îşi avea puterea în câţiva oameni pe care-i ajutase în timpul războiului, iar administraţia nu voia să cedeze. Şase luni copilul lui Burducea, rămas fără prietenii lui, era încuiat dincolo de poarta masivă şi-şi căuta joaca săracă inventându-şi războiul lui. În partea din faţă a curţii, către poartă, era un dreptunghi din tufe de bucsus cu miros cadaveric, tunse paralelipipedic sub care mişunau şobolani, triburi primitive de melci, limacşi, paiangeni, gândaci şi furnici. Copilul fără jucării de cumpărat descoperise că o cutie de chibrituri cu un băţ într-o deschizătură şi altul înfipt în partea de deasupra era un tanc, că un beţişor înfipt într-un carton îndoit poate fi tun, că lutul din apropierea fântânii era numai bun pentru confecţionat soldaţi, un fel de uşebti mărunţi şi violenţi în imaginaţia lui. Avioanele şi le-a croit din bucăţi de scândură de brad, le-a şlefuit, le-a pus aripi, ca odată divizia pregătită să simtă că-i lipseşte duşmanul. I-au mai trebuit câteva zile până să confecţioneze alte tancuri, tunuri, infanterişti, avioane şi să le vopsească în negru cu cremă de ghete. Dar şi aşa totul rămânea nemişcat. Tufele acelea de bucsus între care, cu câteva luni în urmă se ascundeau ca într-o cazemată şi trăgeau cu praştia unii în alţii erau pustii. Jelea vremea când Bubi Bauman îi făcuse câteva cucuie în cap cu o grămadă de pietre pentru că înaintase până la limita cazematei şi aruncase cu o sticlă umplută cu apă aşa cum văzuse într-un film sovietic că procedase eroul Ivan sacrificându-se pentru a face să amuţească un cuib de mitralieră inamic. După o vreme, descoperise că singura soluţie era să fie şi cel bun şi cel rău, bombardând pe rând când cu o escadrilă, când cu cealaltă. Doamna Matilda sosea înaintea părinţilor lui şi-l vedea bornăind pe deasupra tufelor de bucsus, ori pitit la poalele lor pentru a

face să înainteze trupele terestre. “o să rămâi cocârjat toată viaţa” îi spunea din drum, fără să-i dea prea mare importanţă. Într-o seară, după prânzul-cină se apropie de camera unde doamna Matilda stătea de vorbă cu părinţii lui. “Nea conu’ Mitrache, frizerul, a intrat la mititica pentru flecăreala lui în ziua aceea. În munţi se duc lupte cu partizanii”. Pe copil îl trecu fiorul bucuriei că undeva aproape continua un război adevărat, cu gloanţe, morţi, cu soldaţi buni şi soldaţi răi. “Cică i-a vorbit unuia pe care l-a bărbierit despre ceva - o auzi pe doamna Matilda -, apoi, la mai puţin de un ceas, l-au ridicat. I-au percheziţionat dugheana aia cu oglinzi şi două scaune, o tejghea cu pămătufuri, briciuri şi săpun, apă de colonia ca o cabină de actor. I-au bătut şi nevasta să spună ce ştie, dar pe ea n-au arestat-o”. A doua zi dimineaţa, altă veste fu adusă de Rafila, lăptăreasa din satul de peste râul Galbina: “Mi-au omorât un frate într-o bătaie az-noapte, lângă gară, iar pe Ion, ăl mare, l-au dus la puşcărie mai mult mort decât viu. A venit armata sau poliţia, că s-au bătut cu nişte drugi de fier şi cu bâta şi lanţuri câţiva din satul meu cu nişte orăşeni, târziu, după spargerea târgului, când ţăranii se întorceau către casă. Ai mei or stat să bea, că le-a plătit băiatul lui Treiurechi, şi-or băut până li s-o făcut sângele spirt şi-or spart dugheana lui nea Doru, aia de lângă moară… Asta-i numa’ mâna lui Treiurechi, că după ce-or spart totul, şi-o început bătaia la gară, pe el nu l-o mai văzut nimeni. Pe toţi cei vii i-a arestat…” Din patul lui, copilul lui Burducea auzea totul. Aştepta înfrigurat să-i plece părinţii, apoi să se ducă şi doamna Matilda la războiul ei pentru dreptul la proprietatea casei, ca el să se poată întoarce în curte la cele două armate dintre tufele de bucsus. În ziua aceea folosi pentru prima dată fosforul chibritelor. Ghemotoace de hârtie adunate de prin casă ardeau în chip de clădiri bombardate nu departe de rădăcinile tufelor de bucsus. Câteva cutii de chibrituri-tancuri le

aprinse cu toate beţele înăuntru trăgând în nări cu bucurie bărbătească, socotea el, mirosul fosforului ars. Trecu de partea duşmanului, şi prăpădi alte cutii de chibrituri pline cu beţe şi alte hârtii rupte dintr-un caiet găsit în casă, iluminat de minunăţia focului şi simţind că face o dreptate dumnezeiască prădând şi pe cei buni. Către prânz, satul să ardă pe nimica doar nişte cartoane, năpusti focul asupra păianjenilor şi melcilor până adânc, sub tufele cu miros de hoit. O coloană truditoare de furnici nu-şi mai atinse ţinta pentru că asupra lor se năpusti atât cu trupele bune, cât şi cu duşmanii.

Doamna Matilda sosi către seară, aproape odată cu părinţii lui, ostenită şi îngândurată, nemulţumită de felul cum îi merseră ostilităţile trupelor ei în ziua aceea şi nu simţi mirosul de catran ce încă mai dăinuia în curte. După cină, Burducea îşi întrebă fiul despre cum şi-a petrecut ziua, apoi, fără să-i mai asculte răspunsul, porni să umble la radio până ce dădu de bruiajul cunoscut prin jocul căruia, ca o undă de apă, zicea el că ascultă radio Londra. Trăsnetul avea să vină abia peste o săptămână, tot seara, când, înfrigurată, doamna Matilda povesti: “A lui Treiurechi, ăl tânăr, a venit aseară beat acasă, le-a cerut părinţilor să-i dea toţi banii, că el vrea să fugă în America. Maică-sa era în bucătărie, iar taică-su în şură, că tocmai tăiase lemne. I-au zis că-i beat şi să se ducă să se culce, iar bătrânul, care mai avea încă pe el şorţul de măcelar, l-a ameninţat cu biciul. Atâta i-a trebuit nebunului că s-a dus până-n prăvălie, a luat o bardă şi după ce s-a luptat câtva cu ăl bătrân l-o trăsnit în mijlocul feţei cu barda şi l-o lăsat fixat într-o baltă de sânge în lemnele de la poarta şurii. Pe maică-sa o găsit-o-n casă pe când voia să iasă să vadă ce se petrece-n curte, a prins-o de păr, i-o pus barda-n gât şi i-o cerut să-i spună unde-s cocoşeii şi banii. Şi femeia ţipa şi-l ruga: dragul mamii, nu-ţi fă păcat! Dar el nu şi nu, să-i spună unde-i aurul şi unde-s banii, şi-o tras-o până-n

dreptul şurii, să-şi vadă bărbatul cu capul crăpat, împroşcat cu sânge. Ce-ai făcut, puiule? I-a strigat disperată, dar el o strângea şi mai tare de păr şi-i vâra lama securii în gât şi scrâşnea, unde-s banii. Unde-i aurul? N-a mai apucat femeia să-şi jelească bărbatul, că ăl tânăr o smucit-o dintr-o mişcare şi-o fixat-o cu capul crăpat pe cealaltă poartă a şurii, şiroind de sânge. Nici gemete nu s-au mai auzit, nici ceartă. Al tânăr plin de sânge pe haine şi mâini, o intrat în casă şi, dumnezeu ştie cum, o găsit ascunzătoarea averii alor lui. Şi noaptea o luat drumul pădurii, că pădurile ascund orice fugar, asta mai ştia el în nebunia lui şi nu-i păsa că are hainele năclăite. O desagă cu bani o luat şi cu aur şi două sticle cu ţuică întoarsă, de parcă aşa putea să ajungă mai repede în America… Se zice că o prins o fetişcană ce înnoptase cu cioporul de capre la marginea Jirei, în pădure, i-o pus şi ăleia cuţitu-n gât şi i-o luat fecioria, şi după ce-o târnosit-o o apucat un ied, l-o belit de piele şi, la lumina focului aprins mai înainte de fetişcană, o aruncat pielea însângerată peste pulpele ei, s-o acopere, că era căzută-n leşin, şi nu mai voia să-i vadă pântecul şi picioarele pline de sânge. Apoi o întărit focul, fără teamă de cineva, o golit animalul de maţe şi l-o pus în proţap şi l-o fript, şi-o tras din sticlă, iar după ce-o golit una o luat-o pe-a doua şi iar o târnosit-o pe nefericita aia peste blana iepurelui sacrificat. Apoi i-o rupt hainele de pe ea s-o vadă goală, dar n-o apucat să-şi sfârşească truda că lor înconjurat soldaţii, ăia de-i caută pe partizanii lui Albu, l-or crezut dintr-ai lui, o încercat să li se-mpotrivească, dar i-or umplut burta cu gloanţe. Aşa l-or adus az-dimineaţă, prin oraş, să-l vadă lumea, să-l creadă şefu' bandei şi să se sperie. L-or văzut cei din cartierul Jirei, că-ntr-o căruţă l-or adus, fără nimic ca acoperământ să-i vadă sângele de pe haine şi să se teamă cu toţii de partizani, să nu le dea nici apă, nici pâine dacă le-o cere… (aici, doamna Matilda făcu o pauză, căci

descoperi uşa întredeschisă şi văzu chipul copilului chiriaşului ei stând cu ochii holbaţi la cei mari)… Zic vecinii lui Treiurechi că ei or auzit şi-or văzut totul, dar le-o fost frică să se apropie, şi-abia în urmă, după ce ăl tânăr o fugit, or mers să anunţe poliţia. Soldaţii, care au găsit desaga plină cu bani şi aur nu voiau să creadă altceva decât că făptaşul omorât de ei ar fi mers să-i ducă partizanilor şi că era unul dintre oamenii lui Albu… Of, doamne, că n-a avut parte de aşa ceva oraşul ăsta cât or fost anii războiului şi, iacă, acum ajungi să-ţi fie frică să ieşi după ce-o înserat pe stradă, şi-ţi cauţi un prieten să…”

Noaptea, copilul lui Burducea se răscoli în pat şi gemu, dar ai lui erau prea osteniţi să-l audă. Dimineaţa, când descoperi că iarăşi a rămas singur în toată curtea i-a fost teamă să se mai apropie de tufele de bucsus. Stătea pe terasa casei din spatele curţii şi se strâmba de mirosul de cadavru pe care-l emanau şi-l simţea de departe de-abia atunci. Până către prânz stătu şi se învârti în jurul terasei, apoi îl apucă o furie pe dreptunghiul acela unde-şi avea el războiul lui dintre cei buni şi cei răi, unde ştia că-şi lăsase avioane şi tancuri şi mogâldeţe din lut puse faţă-n faţă şi se hotărî să termine pentru totdeauna cu lumea aceea. Căută prin pivniţă, unde ştia că erau damigenele cu petrol, umplu câteva sticle, apoi deşărtă de-a lungul dreptunghiului de tufe şi puse focul în mai multe locuri. Trosneau crengile uscate şi se aprindeau şi cele verzi ridicând trâmbe de fum către cerul îngust al curţii. Se întoarse pe terasă, să privească de acolo sfârşitul lumii, a lumii lui. Când sosi, alertată de vecini, doamna Matilda, odată cu pompierii, prinseră să se aprindă şi grinzile de la o parte a casei din faţă. Băiatul lui Burducea o lăsă să se apropie furioasă, să-l pălmuie, să-l ocărască plângând şi hohotind tâmp. Apoi, după ce focul fu stins, încremeni, când o auzi pe doamna Matilda, care se aşezase lângă el pe terasă: “mai bine lăsam să ardă totul!” şi o văzu

că-l ia în braţe şi-l mângâie. “Doamne, în ce lume trăim!”.

MESAGERUL

Simioane, tu, el. Rămâi în atelierul tău în noaptea asta şi ascultă-ţi gândurile:

… Să spargi un ou şi să-l arunci într-o tigaie. Ochi. Ochi alb cu pupila galbenă, ochi chior, Soare neputincios cu lumina strânsă în chingile întunericului uleios. Vezi talerul roşietic, gaura aceea din cer care coboară nebănuit de repede dincolo de orizont? Ori poate noi ne mutăm, încă şi încă, faţă de ea, rotund către beznă, spre care, hău de fântână, mergem să ne adăpăm. Măcar acum să ne desfacem ochii în jur pentru a vedea nimicnicia pustiului negru cu oaze mincinoase risipite aiurea, la zvârlituri de ani lumină de noi, departe, fete morgane îngropate fecioare încă înainte de a fi apucat să le rodească pântecul, nemişcat rămase deasupra capetelor noastre căutătoare de sprijin-sunet pământesc, sprijin-umbră pe pământ, ori lumină în lumină - minciuni de-aproape cu miros de pământ reavăn şi urdori vii. Măcar acum să ne desfacem hainele de pe noi şi în pielea pieptului gol şi-a coapselor goale să cuprindem fiorul gheţurilor negre ale neantului… Dar nici aşa nu vom crede că frigul vine de altundeva decât de alături, de pe strada vecină, de

pe zidurile caselor ce ne împresoară, din pădurea de dincolo de marginea oraşului sau mai de departe, de pe crestele albe-negre ale munţilor încremeniţi la câteva zeci de kilometri de aici…

Ia acum, dacă-ţi dă mâna, un ou făcut de găină, sparge-l în ceruri şi-aşteaptă să vezi încropindu-se acolo un Soare galben, rotund, într-o magmă albă de zi ţinută în chingi, iar la lumina astrului aceluia încearcă să-ţi sapi numele pe o piatră şi dacă nu-ţi va ajunge, mai sparge un ou şi încă unul până vor fi îndeajuns de multe pentru a-ţi da ţie însuţi o umbră pe pământ. Dacă nu vei reuşi, îmbracă-te în penele găinii şi-n puful ei şi, până la ziuă, dormi şi aşteaptă să vină singură puterea peste tine, puterea aceea care învârte lumina peste întuneric, aşteapt-o şi bucură-te de ea ca de un dar dat tuturora să afle că sunt, să creadă că merită să fie, până în ceasul în care vor vrea ei înşişi să fie lumina. Dar ţine minte! Încă şi încă se va muta pământul rotund şi peste câteva alte ceasuri te va, vă va răsturna iarăşi cu faţa spre fundul fântânii să-i număraţi pietrele lucioase, fără să-i ghiciţi zidurile negre prin care nu trec, dinspre care nu mai apucă să vină niciodată semne. Ci teme-te, cum stai spânzurat deasupra neantului şi desfă-le ochii şi celorlalţi să vadă şi să se teamă, iar dacă te vor huli şi alunga, întoarce-te spre ei şi arată-le cerul de noapte şi strigă-le: Ceea ce vedeţi acolo este dedesubtul lumii şi deopotrivă deasupra ei! Un pustiu negru prin care trecem cu cămila noastră burduşită cu apă, să nu ne uscăm, şi suntem cuprinşi într-o caravană din care nu deosebim cămilele celorlalţi de pietrele de pe fundul fântânii. Iar Soarele sau Dumnezeul acesta în care credeţi este numai al vostru, aşa cum l-aţi vrut, aşa cum l-aţi meritat, dar nu el e totul şi nu el vă conduce prin pustiu, căci şi el e dus dimpreună cu voi, după legi pe care n-a apucat să le înveţe şi să le ştie. Caravana şi Soarele ei merg fără să ştie încotro, rugându-se la un Dumnezeu cu grad de caporal

înrolat într-o armată pedestră rătăcită în pustie. Un Dumnezeu caporal care a inventat o hartă şi un itinerariu, de capul lui, iar care n-a apucat să-şi vadă la faţă pe nici unul dintre condamnaţii regimentului său. Un Dumnezeu-caporal care a inventat şi duşmanii şi războiul cu ei, războiul acela care mereu atârnă ca o teamă deasupra lumii dar care vine dinăuntrul ei - abur otrăvit de beţie, când himerele iau locul lucrurilor ce există şi asmut fiinţele asupra fiinţelor ca şi cum s-ar lupta între ele două lumi opuse şi străine… Un Dumnezeu care a inventat ziua şi noaptea şi pe măsura lor binele şi răul, cu echinocţii şi solstiţii numai ca biata lui caravană să nu-şi curme zilele de teama necuprinsului prin care i-a fost dat să o ducă. Un Dumnezeu care s-a inventat şi pe sine, temător o vreme apoi atot-puternic, când s-a văzut - a apucat să vadă şi asta - cât de departe este el de restul lumilor. Şi-atunci, suprem, a inventat şi sfârşitul în care el n-a vrut să se cuprindă decât ca spectator. Aşa să le spui Simioane şi să le mai repeţi.

… Iar ceea ce vedeţi acolo, în întunericul uleios, este pustiul fără de margini peste care e şef un Dumnezeu-plutonier major dintr-un regiment rătăcit de armata pedestră pe care noi n-o să apucăm s-o cunoaştem niciodată, necum să mai aflăm cine suntem, de unde venim şi împotriva cui trebuie să luptăm. Totul e inventat, oameni buni, totul e făcut să se asemene vouă, pe măsura mărunţeniei voastre: Nu ştim cine e Dumnezeul-general, Dumnezeul-mareşal şi unde anume se află. Nu ştim dacă ei înşişi mai cred în existenţa grupei de puşcaşi rătăcită cu Dumnezeul ei caporal într-o margine a frontului, ori poate o cred pierdută deja în mâinile duşmanului.

Aşa să le spui Simioane, iar şi iar, până ce te vor alunga din nou, şi dacă-ţi vor lăsa viaţa şi libertatea, întoarce-te între ei şi repetă-le cuvintele astea până la capăt, când te vor ucide.

Să nu te temi de moarte pentru că n-ai strâns în viaţă atâta bogăţie şi vanitate şi nume sunător, şi chiar dacă le-ai adunat la sufletul tău ele erau inventate de Dumnezeul-caporal şi n-au valoare dincolo de viaţă şi dincolo de drumul caravanei voastre care nici nu există, aşa cum poate să şi existe fără să o ştim. Iar dacă te vor omorî, să-ţi pară rău numai pentru ceilalţi că n-au apucat să te înţeleagă, căci toţi vor pieri şi caravana şi Soarele şi Dumnezeul-caporal, neştiuţi de nimeni în afara voastră. Şi să le mai spui, dacă vor uita cine eşti şi te vor mai lăsa în viaţă, să le spui:

Veţi fi pedepsiţi cu moarte crâncenă, fierţi în ulei, zdrobiţi de pietrele caselor voastre, arşi de vii, mâncaţi de fiare şi boli… dar nu pentru că aţi fi fost răi şi aţi preacurvit şi-aţi hulit pe Caporalul vostru, ci pentru că aţi crezut numai în el şi nu v-aţi desfăcut ochii în jur să ghiciţi nestatornicia pustiului prin care treceţi neabătut şi pentru ă n-aţi crezut decât în lumina zilei şi-n ceea ce vedeţi sub ea - pe voi, cu urmele voastre - şi pentru că aţi inventat totul fără să vă pese de micimea voastră şi de scurtimea vieţilor voastre, căci dacă nu le-aţi fi lăsat în uitare pe toate acestea aţi fi fost mai buni…

Şi dacă nu te vor ucide nici după ce le vei spune toate acestea să mergi la împăraţi, pe rând, la toţi de pe toate feţele pământului şi să le spui şi lor ceea ce ţi-am zis. Aceia au să te arunce în gropile cu noroi fără să-ţi dea mai mult decât apă şi pâine. Au să te pună în lanţuri, după gratii dar n-au să te omoare pentru că împăraţii, fie ei de pe ce parte a pământului, sunt singuri şi se tem de cei ce spun adevărul… iar dacă au să te pună după gratii să ştii că o fac numai de teama de nu te ucide gloata, căci împăraţii, cât de răi ar fi, au vise tainice şi spaime ca toţi oamenii şi le e de trebuinţă un ghicitor care să le spună, în iatacul lor de taină, orb, surd, mut, să le spună ce au visat şi cum se tâlcuie visul acela. Să nu te mire când vor vrea să

te umple cu aur, dar dintre toate să alegi numai bicele, lanţurile şi să aştepţi ziua în care împăratul care te-a păstrat în colivie, privighetoare, canar - să-i cânţi numai lui, în clipele de slăbiciune şi singurătate, adevărul - va avea visul de mărire suprem. Să i-l ghiceşti şi pe acela iar în schimbul muncii tale să-i ceri libertatea ta zicându-i:

De-acum adevărul cugetului tău este dincolo de adevărul spuselor mele. Nu-mi mai am locul aici. Ucide-mă sau dă-mi drumul să pier dacă va trebui în pustie, dar slobod!

Şi lasă-te dus la eşafod, căci chiar dacă nu s-ar răzgândi, cuprins de milă, să te lase liber, să-i înveţi şi pe alţi împăraţi tainele nimicniciei lor şi poveştile inventate despre şi pentru un Dumnezeu al celor puternici, chip după chipul împăraţilor pământeşti, el tot te-ar urma în moarte la scurtă vreme, fie că se va căi, fie că nu, căci mărirea pe care i-o vei fi ghicit-o în visul său e marginea lumii lui mărunte, dincolo de care tot ce a înţeles până atunci se va dărâma ca o cetate făcută din bârne rotunde neprinse în scoabe, netăiate pe margini şi neîmbucate la capete. Iar de te vei vedea liber să nu te bucuri şi să nu-ţi întâlneşti oamenii din acelaşi neam cu tine, pentru că aceia te cunosc mai bine şi din asta, altfel decât eşti, iar vorbele ţi le vor auzi ca venin de la un om al lor şi vor crede, până la capătul zilelor lor, că nebunia te îndeamnă să le spui. De ei să te fereşti pentru că nu te or crede niciodată altfel decât sunt ei. Să mergi prin străini mereu, căci numai aceia te vor vedea venind din altă parte şi-ţi vor socoti orbele cele mai obişnuite ca fiind aduse prin har dintr-o altă lume şi te vor crede chiar şi în ceea ce vei minţi. Dar de neamul tău, de mama ta, de fraţii tăi şi surorile tale şi de tatăl tău să nu le vorbeşti niciodată, pentru că nu te vor crede decât atunci când îi vei huli. Nici despre Dumnezeul tău sau al lor să nu le vorbeşti decât că e unul singur, care s-a inventat pe sine şi că are un grad mărunt, de

caporal şi că e şeful unei grupe de puşcaşi pedeştri care s-a pierdut de armata cea mare, cu regiment cu tot mai întâi, apoi şi de acela, şi-acum umblă pe drumul inventat de el, aiurea, printr-un pustiu unde nu este decât noapte uleioasă, fără cer.

… Şi de gloată să te fereşti, chiar dacă te va urma supusă, că gloatele se tem apoi iubesc pe cel de care se tem până dincolo de pragul obişnuitului vieţii şi voinţei lor şi-atunci, cerându-i aceluia mereu şi mereu mai mult îl vor vrea până la urmă mort, ucis de ei, martirul lor. Într-un zeu viu ei încă nu s-au obişnuit să creadă până la capăt. Nu uita Simeoane! Chiar şi peste o mie de ani va fi la fel: Un Dumnezeu mort, în numele lor, învie şi rămâne nemuritor în sufletele şi credinţa lor şi numai acolo, generaţii peste generaţii! Dar, repet, numai unul mort, sacrificat de ei.

Trage-te spre împăraţi şi caută-i mai cu seamă pe aceia trecuţi de primele biruinţi asupra semenilor, căci aceia se încred îndeajuns în puterea lor pământească pentru a începe să se teamă e întunericul uleios al nopţii prin care trecem. Pe aceia să-i cauţi şi lor să le dezvălui că ţi-am spus, căci ei te vor crede şi nu cei tineri şi nici cei înfrânţi cărora nu le poţi aduce alinare prin resemnare şi nici celor prea bătrâni cărora le e totuna dacă piere lumea odată cu ei. Pe cei în putere caută-i p că aceia sunt cei mai slabi şi se tem de fiecare umbră care le-ar putea aduce sfârşitul domniei. Iar dacă vei găsi printre aceia pe vreunul încă netemător de firavele semne ale ierbii bătute de vânt, să pleci din faţa lui mut, să te faci tu însuşi ciumat, nebun, să te alunge, căci împăratul acela, Simioane, înseamnă că nu este cu mintea întreagă şi că puterea lui nu mai e în el ci în unul dintre dregătorii lui care domneşte prin el bucurându-se ticălos de viaţa semenilor săi. Şi nici în faţa dregătorului aceluia, dacă-l vei ghici care este, să nu te opreşti, căci acela este numai piezul puterii, iar împăratul său este haina, pielea şi

vinele puterii. Iar la doi oameni deodată, Simioane, n-ai să poţi să le desluşeşti acelaşi adevăr. Să nu te laşi dus în palatele lor, să nu te laşi închis în coliviile lor, căci puterea a cărei haină şi carne e un om şi-ale cărei măruntaie sunt un altul, s-are trebuinţă, în colivie, decât de păsări care să-i cânte împăratului frumuseţea şi mărirea, să-i grăbească pieirea din asta, iar acele păsări sunt aduse şi hrănite de dregătorul care poartă măruntaiele puterii împărăţiei. Fugi de-acolo şi caută-ţi un alt împărat, iar dacă nu vei găsi nici unul pe potriva înţelepciunii ce vrei să i-o dai, aşteaptă la marginea ţării, unde puterea stă pe două părţi, până ce dregătorul îşi va ucide împăratul şi se va sui în locul lui.

Atunci, Simioane, în prima zi după urcare lui pe tron, să te înfăţişezi cerşetor la picioarele lui şi să-i spui:

Puterea ta stă-n tine şi-n cel de deasupra ta!

El o să se mânie mai întâi, apoi o să se lumineze crezând că vorbeşti despre el, împăratul pământesc, deasupra căruia stă celălalt împărat, ceresc, în care crede cu teamă. Să nu-i spui mai mult decât atât şi să te laşi dus de oamenii lui în piaţă sau într-o grădină cu flori şi fructe, acoperit cu totul de nepăsarea gloatei. Ci gloatei să-i vorbeşti, după un timp, spunându-i:

Puterea voastră stă-n voi şi-n cel de deasupra voastră!

Iar ei să creadă că vorbeşti despre tiranul uzurpator sau de Dumnezeul lor, după câtă minte vor fi având şi după credinţă sau voinţă de putere. Unii au să te urmeze, alţii au să se ferească de tine şi-au să te spună dregătorului-uzurpator iar acela, când va auzi că le-ai spus şi lor ceea ce i-ai spus şi lui are să te alunge. Să te-ntorci, Simioane, să te-ntorci iar şi iar să le spui:

Puterea stă-n voi şi-n cel de deasupra voastră!

Până ce împăratul se va mânia şi-ţi va voi moartea. Atunci, dacă vei mai apuca să stai faţă

către faţă cu el şi gură către gură, să-i povesteşti despre Dumnezeul-caporal care bântuie prin pustiul uleios al întunericului şi dacă împăratul-dregător va fi cu mintea la el, se va bucura că-l vorbeşti de rău pe cel pe care el şi-l ştia deasupra, şi se va vedea, orbul, mărit până la umărul aceluia sau peste el. Vei fi pus într-o colivie cu gratii şi numai el, împăratul-uzurpator şi cu tine veţi şti că închisoarea ta e o colivie aurită, iar tu eşti o privighetoare nepreţuită pentru el. Vei avea vreme să-l vezi cum va coborî din noapte umbra Dumnezeului-caporal şi va vrea să se suie în tronul său. Acela-i va fi sfârşitul. Şi nu din pricina Caporalului ci din vina oamenilor care cred în acela. Vor apărea atunci prooroci ce vor prooroci împotriva cetăţii şi a împăratului ce şi-a întors faţa de la Dumnezeul oamenilor. Tu vei şti însă că nu aceea este pricina, tu şi marii preoţi şi Dumnezeului-caporal veţi şti asta, dar veţi tăcea asupra adevărului adevărat, iar ei vor mâna proorocii să-l suduie pe împăratul care le-a acoperit cu puterea lui nu numai pământul dar şi cerul; nu numai viaţa de fiecare zi dar şi sufletul; nu numai hrana şi apa dar şi aerul pe care-l trag în piept… Vor apărea prooroci ca ciupercile, să-l mânie pe împărat, să-l pună în calea faptelor fără cuget, să-şi asmută singur gloata asupra lui, să-şi grăbească sfârşitul. Tu vei sta în colivia ta şi abia atunci vei începe să te bucuri de toată frica şi neliniştea şi nesomnul împăratului-uzurpator care te ţine pentru sine ca pe cel mai de preţ avut.

Te va aduce în faţa lui în fiecare dimineaţă să-i desfaci visele, iar la prânz să-i cauţi semnele în ficatul oilor pe care le va mânca, iar seara să-i citeşti mişcarea trupelor celorlalţi Dumnezei. De pe cer să i-o citeşti. Apoi te va pune să-i repeţi povestea aceea în care Dumnezeul oamenilor săi e un biet caporal care s-a inventat pe sine şi toate câte se află în cugetele oamenilor, numai pentru a-şi ascunde mărunţenia. Tu te vei supune şi-i vei

vorbi gură către gură, ochi către ochi, faţă către faţă şi-l vei îndemna să nu asculte glasul proorocilor puşi de marii preoţi să hulească, ci numai pe aceia care, dacă vor voi să se arate, îi vor spune adevărul adevărat. Şi-i vei mai spune să nu asculte gloata când zbiară sub porţile cetăţii ci numai atunci când i se dă mâncare îndestulătoare şi minciună de circ şi desfătare, să uite pentru ce s-a strâns la un loc. Şi să-i spui, Simioane:

Iar pe mine - să-i spui - pe mine să mă răstigneşti ziua pe turnul cel mai înalt al cetăţii, să vadă că ai pedepsit pe cineva pentru necredinţa ta în Dumnezeul lor. Numai ziua, iar noaptea să mă laşi să dorm în patul meu de lemn. şi mâncare să-mi dai şi apă. Aşa vei ajunge să scapi în trei zile de furia gloatei. Iar în a treia zi, spre seară, să pui un călău să mă dea jos, în văzul lumii din turn, să mi se pună peste faţă un sac negru şi să mă ducă în mijlocul mulţimii spre eşafod. Nu mă va duce el pe mine decât până la colivia mea, iar pe cel care va fi jertfit îl va scoate din închisoare cu acelaşi sac negru pe cap… Să cauţi, împărate, un străin, necunoscut de nimeni pe care să-l pui în lanţuri pentru o pricină oarecare şi să-l ţi-i cu apă şi mâncare până în ziua în care-i vei lua capul fără să-i spui nimic. Căci va trebui să-i iei capul, iar gloata, să ştii şi tu asta, gloata, după ce tigva se va rostogoli la picioarele ei, îi va scoate sacul de pe chip să-l vadă pe cel ce le-a hulit Dumnezeul, apoi vor cere să fie pus în proţap, deasupra porţilor cetăţii sale, să fie pilda şi locul urii tuturor. Pe mine să mă laşi şase zile să-mi trag sufletul în tăcere şi abia în a şaptea să mă mai chemi şi să mă pui să-ţi vorbesc. Până atunci ura se va domoli, iar gloata va porni singură împotriva proorocilor puşi de marii preoţi să te blesteme. Se vor măcina între ei, aruncându-şi vini imaginare ori adevărate, iar tu vei rămâne curat şi limpede şi iubit!…

Aşa să-i spui, Simioane, împăratului-uzurpator şi să aştepţi şi să rabzi cazna răstignirii

pe turn, căci nu vei muri, ci vei dobândi linişte şi putere asupra împăratului şi-i vei apropia sfârşitul… Iar dacă într-o zi te va întreba ce vis a visat, că nu-şi mai aduce aminte de el, ci doar tulburarea lui neagră i-o simte, prevesteşte-i şi lui mărirea cea mare şi cere-i în schimb să te ucidă sau să te lase slobod, spunându-i:

Mai mult decât atât o minte de om viu, născut din om viu, rob sau împărat, copil sau bătrân, femeie ori fecioară, bărbat ori eunuc n-a putut să viseze niciodată. Altceva nu mai ştiu ghici iar dacă vrei să mă răsplăteşti pentru adevărul pe care ţi l-am spus ucide-mă sau lasă-mă slobod şi acum şi nu în ziua în care am să încep să-ţi ghicesc sfârşitul.

Aşa să-i spui, Simioane, şi să aştepţi şase zile, până când se va hotărî ce să facă cu tine. Numai şase zile pentru că în a şaptea n-ai să-l mai vezi numai dacă vrea să te lase slobod. Să nu te laşi amăgit de vorbe şi să rămâi cu el pentru că sfârşitul lui, Simioane, sfârşitul lui e aproape.

Dacă vei scăpa cu viaţă, o să stai o vreme ascuns într-un turn de casă dintr-un orăşel mic. Ziua o să dormi iar noaptea o să te uiţi pe fereastră deschisă către stele, apoi o să ieşi într-un loc deschis de unde să cuprinzi cerul nopţii cu totul. Atunci să te gândeşti la războiul acela spre care vă îndreptaţi prin pustiul negru cu caravana purtată de un Soare şi un Dumnezeu-caporal, şi la duşmanii aceia pe care nu-i va vedea nimeni, niciodată, să te gândeşti, până ce ai să începi să inventezi şi tu, de teamă, de furie, nişte fiinţe altcum decât cele pe care le cunoşti. Acelora să le spui Duşmani. Atunci, Simioane, când vei simţi asta să te opreşti, să-ţi schimbi viaţa. Ziua să cobori între oameni, să bei mai mult decât îţi trebuie, să aduni mai multe femei şi fecioare decât poţi birui şi să te laşi dus de omul din tine spre pierzania de care vorbeşte Dumnezeul-caporal. Prin toate să te bălăceşti până când vei uita cu totul ce se întâmplă în adevăr,

până când vei ajunge să crezi şi tu în bucuriile păcătoase ale nopţilor când cerul e un tavan jos, de casă, iar soarele e un opaiţ de lângă un pat cu cearceafuri mototolite, pătate cu vin roşu şi scursori trupeşti. La o săptămână după ce vei simţi că nu te desparte nimic de cel mai josnic dintre oamenii gloatei, să te opreşti şi să fugi, netemător de ceea ce ai făcut, netemător de ceea ce ai gândit, netemător de locul unde vei ajunge.

Să-ţi cauţi o altă ţară şi să-i pipăi pe îndelete, mai întâi aşezările, apoi câmpurile, pădurile, oamenii şi apele, să dormi pe unde se nimereşte, fără să-ţi cauţi un loc anume, căci atunci vei ajunge să cunoşti numai un fel de oameni şi să auzi mereu numai un fel de gânduri. Iar dacă te vor bănui că eşti iscoadă să te laşi dus la închisoare şi căznit să te laşi, căci tu tot n-ai ce să le spui din ceea ce vor ei, dar la închisoare vei auzi şi ura şi pleava şi scursorile şi vei putea înţelege mai bine ţara şi oamenii între care ai intrat.

Când au să te lase slobod, oricând ar fi, nu te teme Simioane, vreme este şi tu altă menire nu ai, când or să te lase slobod, să te apropii de cetate şi-abia atunci să citeşti pravilele. Nu te lua după ceea ce scris în ele şi nu te înspăimânta dacă afli că solii împăratului altei ţări au adus pricazul de război împăratului ţării în care te afli. E un război al lor care nu te priveşte pe tine, şi-abia atunci, dacă împăratul ţării în care te afli e învingător, să te duci la el.

Dar nu uita, Simioane, dacă te vor prinde vreodată şi te vor lega şi-ţi vor căuta pricină uşoară şi fără minte numai să te pună în închisoare, nu te lăsa, spune că eşti iscoadă, spune orice lucru cât mai rău, să se bucure cu toţii că te ştiu în temniţă şi nu slobod, căci atunci vor fi au tăi. Dacă, însă, te vor închide pentru că ai furat, pentru că ai hulit, pentru că ai siluit, cu toate că n-ai furat, n-ai hulit, n-ai siluit, atunci să nu te dai prins pentru că vor să te închidă numai pentru a avea pe cine să

jertfească altădată, când ca fi nevoie, în locul altui om care le e lor de trebuinţă. Nu uita asta, Simioane, căci oamenii blajini care sunt luaţi zălog să pătimească pentru alţii nu au scăpare.

În ziua în care te vor lăsa slobod să nu faci altceva decât să-ţi cauţi culcuş şi hrană şi să dormi, căci ei vor trimite om să te păzească. A doua zi să faci la fel şi să te fereşti din calea gloatei. A treia zi, însă, când omul care te pândeşte va fi sigur că nu eşti o iscoadă, aşa cum au ştiut ei, să te duci în mijlocul gloatei şi să-i aţâţi împotriva împăratului apoi să fugi. În drum să te opreşti cu vreo cinci şase oameni oarecare, să le spui nimicuri, să-i întrebi nimicuri, ca pândarul tău, care nu vă va auzi, să vadă că ai oameni cu care, iată, ai început să te legi din nou. Să mai faci asta şi a patra, şi a cincea zi, şi a şasea, iar în a şaptea să ieşi în faţa porţilor cetăţii, la ceasul la care apare împăratul, şi să faci să se vadă că vrei să-i vorbeşti. El te va primi pentru că e gloata de faţă şi de ea se teme. Să-l câştigi pe împărat cu vorba ştiind - căci tu ştii asta de la început - că toţi dregătorii, până la ultimul, vor vorbi împotriva ta. Să-l câştigi cu vorba pentru că dacă nu se va pune să fii biciuit pe loc sau ucis pe loc se cheamă că împăratul este un om despotic şi în putere care nu se teme de nimeni, şi se mai cheamă că toate spusele care vin împotriva celui faţă de care el şi-a arătat mărinimia îi vorbesc lui pentru acela şi nu spre pieirea lui. Aşa vei ajunge, fără greutate, lângă el şi până la a te pune într-o colivie de aur, unde să te ştii la fereală de ura celorlalţi nu mai e decât o jumătate de săptămână pe care o vei petrece într-o temniţă cu cei mai temuţi oameni din ţară. Acolo vei mai afla încă multe, şi câte s-au urzit sau se urzesc. Mult n-ai să fi lăsat acolo. Va trebui, însă, cât vei apuca să-i vorbeşti împăratului, să-i spui:

Sunt două lumi în curtea pa, împărate, fereşte-te de prima!

Sunt patru lumi în curtea pa, împărate, fereşte-te de ultima!

atât.

Dacă apucă să afle asta, îi intră în cap şi-i fură somnul de noapte şi nu se va răbda mai mult de o jumătate de săptămână până ce are să pună să te caute prin toate cotloanele temniţelor să te aducă în faţa lui să-i desluşeşti tâlcul. Iar dacă nu are s-o facă, înseamnă că nu s-a copt vremea pentru a te arăta împăratului aceluia şi că puterea lui este încă oarbă şi netemătoare.

Să rabzi şi să aştepţi şi zi de zi şi noapte de noapte să ceri să ţi se dea aer, apă şi pământ, câte un bulgăre de pământ să ţi se dea. N-au să ţi-l aducă, dar tu să-l ceri să creadă că ţi-ai pierdut minţile sau că vrei să te căieşti, sau că eşti un biet ţăran care nu poate să trăiască fără pământ între degete. Să le ceri aer până ce te vor pune într-o temniţă printre gratiile căreia să poţi vedea noaptea cerul. Ziua să dormi, iar noaptea să te gândeşti la nimicnicia celor ce s-au pornit în război cu tine, când nici măcar dumnezeul-caporal la care se închină nu ştie cum îi arată duşmanii către care merge cu caravana lui luminată de un soare-ochi, unde se află aceia şi dacă va apuca vreodată să-i cunoască. La asta să te gândeşti şi la tâmpla stângă a împăratului până în ziua în care cugetul îi va slăbi şi din noianul de gânduri şi oameni care i-au trecut prin viaţă are să-şi aducă aminte de tine şi are să pună să te caute şi să te aducă în faţa lui.

Dacă îşi va pierde minţile dintr-o pricină omenească sau dacă va pieri sub mâna altuia, ori de boală, caută de află, pune-te bine sau rău cu garda şi încearcă să ieşi şi să prăpădeşti ţara aceea căci, ţi-am spus, trebuie să te fereşti de domnia tinerilor, a muierilor, a celor înfrânţi, a nebunilor şi a celor bătrâni, căci puterea lor nu se măsoară pe întindere omenească, iar ţara aceea se va schimba iute şi fără putinţă de aşezare în şapte ani. Dacă nu vei reuşi să scapi, aşteaptă-ţi moartea în pace

pentru că altceva tot nu ai de făcut iar cele pe care le vei fi săvârşit până atunci îţi vor fi deajuns să te facă mulţumit că nu ai trăit degeaba.

Oriunde şi oricând, însă, nu te arăta că ştii să faci ceea ce nu poţi face, căci toate minunile şi mântuirile s-au întors împotriva celor ce le-au făptuit. Încrede-te în femei, numai câtă vreme bărbaţii dintr-o ţară îţi sunt potrivnici şi-ţi vor căuta moartea. Încrede-te în bărbaţi, apoi, când femeile vor vrea să te piardă, căci femeile sunt porţile ascunse prin care poţi intra în cetate, dar şi acelea care nu-ţi mai arată calea să o şi părăseşti… Să nu zăboveşti prea mult nici cu unii, nici cu ceilalţi să-i asmuţi asupra ta, ci ţinteşte sus, spre împărat, unde-ţi vei dobândi adevărata siguranţă. Nu te minuna prea mult în faţa lucrurilor neaşteptate şi nu trece prea degrabă peste cele ce par obişnuite, căci unele se leagă de celelalte cum apa şi pământul, ci caută să afli din cele obişnuite când anume pregătesc ceva ce nimeni nu crede să vină şi-atunci, iuţeşte-ţi picioarele şi fă-te nevăzut.

Dacă are să ţi se-ntâmple totuşi să încapi în mâinile unui împărat tânăr şi trufaş, fă-te umil şi pierdut în rândurile răufăcătorilor dar nu-i lăsa pe aceia să te pună starostele lor ci îndeamnă-i să ridice pe un altul căruia tu să-i fii numai sfătuitor. Pe acela are să se răzbune împăratul cel tânăr şi trufaş, iar de cel care ia fost sfetnic are să întrebe şi-are să-l ceară dus în faţa lui. Dacă se va întâmpla aşa, să nu te arăţi mai tare decât trufaşul şi nici să nu-i trădezi pe răufăcătorii pe care i-ai adus tu, prin mâna starostelui lor la pierire. Ştii doar că nici o răscoală nu s-a făcut fără vărsare de sânge în paguba celor ce s-au ridicat să schimbe un împărat sau un dregător. Împăratul cel tânăr nu va avea trebuinţă de tine decât să te ştie alungat, pus în lanţuri ori spânzurat, ceea ce nu poţi să alegi tu. Încearcă, deci, cât îţi v sta în putinţă, să-l faci să te alunge cât mai departe, ori să te pună în lanţuri, însă ajuns acolo să-ţi iei cu tine bani, cum vei ştii,

să-l plăteşti pe cel care te păzeşte, să-ţi lase lângă gratii pe un om care să scrie tot ceea ce-i vei spune tu. Iar dacă vei reuşi asta, pune-l pe acela care-ţi scrie vorbele, să le citească el sau să le dea altcuiva să le citească în templele cele mari, ori pe la târgurile înţesate de lume, ca pe o proorocire împotriva cetăţii şi împăratului, iar şi iar, până ce va ajunge vestea la urechile aceluia şi va pune în lanţuri pe cel care a citit, iar de la el va afla prin cazne despre cel care a scris, iar de la acela, după ce-l vor trece prin foc şi fier şi apă clocotită, o să afle de tine. Atunci împăratul are să te scoată din temniţă şi are să te aducă în faţa lui să vezi cu ochii tăi cum aruncă el în foc cartea spusă de tine, iar după ce se va linişti văzându-te cum suferi, are să te pună să i-o povesteşti de la capăt, să fie sigur că tu a-i dictat-o celui care-a scris-o şi i-a dat-o celui care a spus-o în lume. Atunci să nu dai înapoi, ci să-i povesteşti cartea aşa cum a-i spus-o dintâi celui care a scris-o, apoi să i-o tălmăceşti împăratului cel tânăr şi trufaş pe măsura vrerii lui. Să-i arăţi că tâlcul adevărului vieţii este bucuria de a-ţi trăi clipa, de a lua de la celălalt ceea ce are, de a silui şi bea, de a te înălţa peste mizerii ca un singur mărgăritar, de a strânge puterea în jurul tău şi a o risipi între femei.

Acesta este singurul tâlc care are să-i placă lui şi-are să te întrebe de unde le şti tu pe toate astea, dar să nu-i spui nimic din povestea caravanei ce bântuie prin pustiul negru. Nu, ci o alta, în care el, împăratul cel tânăr să se găsească aşa cum e, cu toate câte le are, cu toate câte le face. Dacă sfetnicii şi dregătorii îi vor spune atunci că eşti răuvoitor şi mincinos, să nu te înspăimânţi, căci trufia şi tinereţea împăratului are să-i piardă pe ei iar pe tine te vor aduce aproape de el.

Ai să stai alături de el şi ai să-i dai sfaturi bune, pe măsura lui, iar dacă are să te-ntrebe ce doreşti în dar pentru destoinicia ta să-i spui că vrei să fii trimis la împăraţii ţărilor vecine, să-i tulburi

ori să-i împaci, după cum va fi nevoie, şi dacă el, împăratul cel tânăr şi trufaş are să te trimită, să te duci, pe drum să laşi ceata care te va însoţi să fie slobodă pe la hanuri, ar când va veni momentul potrivit, să fugi şi să nu te mai întorci niciodată.

Dacă ţi se va întâmpla să te prindă un împărat bătrân şi sătul de lume, şi vei simţi că nu poţi să scapi din ţara lui, caută tu să afli ce a făptuit în viaţă când vei fi sigur că împăratul are să afle despre faptele tale. Atunci are să te cheme la el şi are să te pună să-i repeţi viaţa zi după zi. Să nu te dai în lături de la asta căci el, împăratul cel bătrân şi sătul de lume va cheltui cât îi vei cere numai să se vadă cum arăta cu ani în urmă. Lui să nu cumva să i te scapi cu povestea unei vieţi pe care ar începe să o trăiască dincolo de moarte. Nu, coci e sătul de zile, ci joacă-i numai viaţa pe care a trăit-o el în ceea ce avea ea mai frumos. Dacă-ţi va trebui o trupă de femei şi bărbaţi, are să-ţi dea, dacă are să-ţi trebuiască lemn şi piatră şi pânză şi giuvaieruri, să faci cu ele o cetate în cetatea cea mare şi să o umpli cu toate minunăţiile care fură ochii, are să ţi le dea numai şi numai să mai poată vedea odată cum arăta el atunci, de mult, şi să se bucure minţindu-se că va rămâne pentru totdeauna în memoria lumii. Tu fă-ţi numai datoria, căci prin asta îi vei grăbi sfârşitul iar când va fi să moară, tu ia-ţi trupa şi fugi, opreşte-te în primul oraş şi joacă acolo povestea adevărată a unui împărat crud şi rău, dar înainte de a se termina piesa, fă-te nevăzut, căci oştenii împăratului care abia a murit vor pune în lanţuri pe oamenii din trupa ta, şi-i vor căzni să te vândă, dar aceia nu vor mai şti unde eşti şi asta îi va duce la pierire şi te va despărţi de urmărirea şi de răzbunarea lor. Şi tu altceva nici nu voiai decât să rămâi iarăşi singur, să nu te poată recunoaşte sau căuta cei cu care a-i lucrat şi să nu pe poată vinde.

Dacă vei nimeri în mâinile unui împărat nebun, uită tot ceea ce ţi-am spus până aici şi fă-te

mai nebun decât el şi rabdă-i astfel mai uşor nebunia lui. Adună-i în jur pe toţi cei de o teapă cu el între care se simte cel mai bine, ca pasărea-n cer şi peştele-n apă şi prin asta să ştii că i-ai grăbit sfârşitul. Vorbeşte-i despre oamenii ţării lui şi despre faptele lor dar tâlcuindu-i-le pe dos, să creadă că aceia sunt altcum decât ar trebui, dar nu-l lăsa şi nu-l îndemna să se arunce cu moarte asupra lor şi cu siluire, ci încearcă să-l împaci cu gândul că el, împăratul nebun este alesul între voi, toţi aleşii de la curtea lui, şi că palatul cu grădinile este Edenul lumii, în vreme ce oamenii de rând suferă şi mor ca şi râmătoarele şi sunt lumea de jos, ea a întunericului fără de sfârşit. Lui să-i arăţi lucruri obişnuite, dar vorbeşte-i despre ele ca şi cum ar fi minuni, ba chiar osteneşte-te să şi făptuieşti câteva, chiar dacă va trebui să-ţi goleşti tot aurul din buzunare pentru asta. Apoi, când vei vedea că şi el, împăratul nebun începe să facă fapte despre care crede că ar fi minuni şi le spune astfel şi se mândreşte cu ele, tu să te faci bolnav. Lasă-l să te lecuiască el, iar a doua zi fugi, căci e semnul sfârşitului împăratului aceluia.

Dacă vei încăpea pe mâna unui împărat muieratic şi beţiv, ştii ce trebuie să faci.

Dacă vei încăpea pe mâna unui împărat sodomic, dă-te negustor de sulemenituri şi mătăsuri, cumpărăţi-le şi du-i-le în dar apoi părăseşte ţara şi stai ascuns la o femeie cu bărbat, fără să te ştie bărbatul aceleia şi rabdă tot ce vei auzi şi vei vedea, apoi bucură-te de trupul femeii aceleia când bărbatul va fi plecat şi uită tot ce şti şi tot ce ţi-am spus. Să fugi după o vreme şi de acolo şi să te ascunzi în malul unui râu, într-o groapă făcută de tine şi ziua să dormi iar noaptea să te plimbi peste câmpuri şi să priveşti spre fundul fântânii întunericului uleios până-ţi vei aduce aminte, cuvânt cu cuvânt tot ceea ce ţi-am spus despre caravana în care te afli şi despre Dumnezeul-caporal şi despre soarele acesta

particular care luminează numai calea voastră prin pustiul acesta negru.

Când te vei limpezi, caută un munte cu peşteri şi ascunde-te acolo în una dintre ele şi ziua să dormi iar noaptea să priveşti cerul, iar şi iar, până când vei simţi că prin ceea ce şti şi simţi eşti deasupra caravanei tale şi deasupra Dumnezeului-caporal care o rătăceşte în neştirea nopţii veşnice. Atunci să ştii că a sosit momentul să te întorci iarăşi printre oameni. Ci iar îţi repet: fereşte-te de ţara cu împărat prea tânăr şi trufaş, ori prea bătrân şi sătul de lume, de cea cu împărat nebun ori sodomic, ci caută, caută cât poţi pe aceea în care împăratul e în puterea lui, nemărginită de ceilalţi oameni. Acolo să stai.

Cât despre mine, dacă te vor întreba cine te-a învăţat acestea toate, să nu spui nimic, dar dacă te vor sili s-o faci, să le spui: Fie iertat, tatăl meu! Numi atât să le spui şi nimic mai mult, şi nici n-ai şti să le spui altceva decât că te-am pornit spre lume, apoi ai rămas în grija altcuiva.

Dacă te vor crede şi te vor lăsa slobod, pleacă de acolo şi întăreşte-ţi cugetul dormind ziua şi scormonind întunericul noaptea şi fă-te om de viaţă apoi, şi învaţă să fii de toate fără să te căzneşti prea mult, şi ţine minte să nu prooroceşti împotriva cetăţilor şi împăraţilor de-a valma cu toţi proorocii, ci numai atunci când altcum nu se poate pentru a-ţi scăpa pielea, căci pe toate cetăţile nimicniciri îi aşteaptă. Dar dacă totuşi vei simţi că se adună nori, de grindină şi prăpăd şi ai să arunci vorbă de pustietate şi moarte, de sânge şi secetă, de potop şi pierire, de războaie şi deportări, nu uita, îţi spun, să nu se amestece cu celelalte neamuri ori cu biruitorul care-i siluieşte şi să se ţină la un loc, după datinile lor, ca o ţară în ţara vrăjmaşă. Iar la urmă să le mai spui că robia aceea nu poate să ţină mai mult de o sută de ani după care, nepoţii celor de acum vor dobândi libertatea prin alte popoare care-l vor învinge pe învingătorul

de acum. Şi dacă te vor întreba de unde le ştii pe toate astea tu să le spui: De la Simion, acela pe care-l credeţi voi şi numai voi!

Dar mai bine să nu ajungi la blestemul acesta, chiar dacă poporul în care ai intrat e mâncat de silnicii, neruşinare, preacurvie, viclenie şi răutate, mai bine să n-ajungi să-i asmuţi asupra ta, ci să înveţi, iar şi iar, de la fiecare câte ceva, până când vei crede că le ştii pe toate câte le ştia şi el, Dumnezeul-caporal. Atunci să te opreşti.

Să intri în casă de femeie cu bărbat dar care nu au copii, să te ascunzi acolo fără ştirea bărbatului până într-o zi când omul va vrea să plece cu femeia lui prin lume. Atunci, Simioane, să ieşi în calea bărbatului aceluia ca şi cum ai fi venit de la drum lung şi să-l laşi să te cheme împreună cu el şi femeia lui prin lume. Să pleci cu el şi omul să se mire cum se face că-ţi cunoaşte chipul şi numele şi mirosurile, mai cu seamă mirosurile, fără să te mai fi văzut o singură dată în viaţă. Să laşi pe femeie să se teamă tot timpul, dar tu să taci, ori să-ţi povesteşti drumurile, multele, câte le-ai avut, şi despre împăraţii, ţările şi oamenii pe lângă care ai trecut. Astea să i le povesteşti zi după zi până când, femeia tot femeie fiind, va apuca să-ţi arate de faţă cu omul ei că te iubeşte, fără să-i pese de ceea ce s-ar întâmpla. Atunci vei fi lăsat singur lângă o margine de pădure.

Să nu te temi de fiare şi singurătate, căci te vor lăsa la ziuă şi tu ziua obişnuieşti să dormi, iar seara, să ştii asta, seara, pe când te vei trezi şi vei începe să cercetezi întunecimea care răsare de peste dealuri, femeia se va întoarce singură să te ia. Nu-ţi fie teamă că şi-a ucis bărbatul pentru tine, chiar dacă va spune asta, nu te lăsa dus de lacrimile ei adevărate, chiar dacă ţi le va pune pe umăr şi peste gât rugându-te să mergi cu ea, ci fă-te că o urmezi şi urmeaz-o câtva, apoi ascunde-te în întunecimea pădurii şi las-o să te strige până la ziuă.

Aşa să faci, pentru că femeia care s-a întors după tine, a vrut să se cureţe prin tine de păcatul făcut cu tine împotriva bărbatului ei. Iar dacă te-a căutat la vreme de seară unde te-au lăsat, înseamnă că ştia în sufletul ei că nu vei pleca şi că o vei aştepta. Şi dacă s-a bucurat când te-a găsit, înseamnă că planul pieririi tale făcut de ea era pe cale să se împlinească pentru că aşa cum ai aşteptat-o ai s-o şi urmezi, ca în butucii temniţelor să te pună pe tine în locul făptaşului adevărat care era bărbatul ei, cel ce-i aducea bani şi aur, cum ai apucat să vezi în atâtea zile şi nopţi cât ai stat pitit în casa lor, să se spele prin asta faţă de el pentru totdeauna.

Să stai prin păduri până ce vei uita de femeia aceea şi-ţi vei aduce aminte de caravana ta şi de Dumnezeul-caporal. Dacă într-o noapte fără stele, cu ploaie sau moină, cu urlete de lupi şi negreală rece te vei întreba: de unde le ştiu pe toate astea şi de ce urmez după cum îmi trec prin suflet? să-ţi răspunzi: De la Simion sau de la tatăl meu cel adevărat pe care nu l-am mai văzut din copilărie şi pe care l-am uitat. Iar dacă vei vrea să mă vezi măcar şi numai în închipuirea ta, să crezi două zile şi două nopţi de-a rândul că urcând coasta unui munte cu zăpezi pe creste, până la capăt, hrănindu-te cu muguri de brad, cu muguri de pin, cu muguri de jepi şi muguri de ienuperi şi smirdar şi umezindu-ţi buzele cu rouă, gheaţă ori zăpadă, să crezi, îţi zic, că mă vei vedea în închipuirea ta cât ce vei ajunge sus, aşa întreg cum sunt.

Să nu te sperii de urletul fiarelor şi de vijelia vântului de gheaţă care va vrea să te zvârle în hăuri, să nu te plângi de năclăiala ciorapilor uzi şi-a hainelor care se vor sfâşia printre crengi şi pietre, să nu te scârbeşti d scursura ochilor nedormiţi şi de surzenia cu care îţi va acoperi ceara urechile şi nici de părul mare care-ţi va năpădi faţa!

Să nu te temi de nimic, ci să te gândeşti numai şi numai la mine, aşa cum m-ai văzut când

erai copil, şi aşa să te aştepţi să mă vezi. Să nu mă judeci pentru că am dispărut din casa mea căci n-am plecat de voie bună şi n-am crezut să nu mă mai pot întoarce între lucrurile şi oamenii pe care i-am lăsat. Iar dacă până atunci vei afla cine am fost, cine sunt şi pe unde am umblat, să nu încerci să mă răzbuni altfel decât te-am învăţat până aici.

În zilele şi nopţile acelea, însă, când vei urca muntele să te întâlneşti cu imaginea mea, să uiţi totul şi ură şi amintire, şi ce şti şi ce nu şti şi să te gândeşti numai la ultima dintre dimineţile în care ai apucat să mă vezi, aşa cum ţi-a mai rămas în faţa ochilor chipul omului străin. Cu chipul acela să umbli sub pleoape şi pe acela să aştepţi să-l revezi. Şi-ai să-l revezi. Sufletul are să ţi se umple iarăşi cu viaţă şi ai să mai zăboveşti pe munte încă şapte zile aşteptând să mă mai revezi o dată, dar nu vei mai reuşi.

În cele şapte nopţi care-ţi vor lega somnul celor şapte zile, să priveşti, de acolo, de sus, unde stelele sunt mai aproape şi aerul mai limpede, spre pustiul uleios şi negru, spre grosul armatelor lucitoare care merg spre aceeaşi înfruntare cu duşmanul necunoscut şi să crezi că tu, acela unul, faci mai mult prin schivnicia ta de câteva ceasuri în faţa neantului decât toţi împăraţii şi oamenii pe care i-a cunoscut.

În a opta noapte să cobori. Vei avea atâta putere în tine câtă n-a apucat să aibă încă nici un împărat. Să cobori între oameni străini sau, cum spun eu, între oamenii dintr-o altă ţară şi să o iei de la capăt până ce vei schimba toţi împăraţii cu alţi împăraţi şi vei fi învăţat gloata să nu se mai teamă nici de putere pământească, nici de putere cerească, ci de golul prin care trecem fluture de noapte cu lampa lui cu tot, cu dumnezeul-caporal cu tot spre nicăierea.

De va fi să mori sus pe creastă, degerat de iernile muntelui mai înainte să mă fi văzut ori după aceea, să nu-ţi pară rău după nimic căci pentru

lumea în care ai apărut ai aflat destule. Să nu te temi că îmi auzi numai glasul dar nu mă vezi, când o să fii pe munte o să mă vezi fără ca eu să-ţi mai pot spune ceva!

Urechile aud şi uită cele dintâi, ochii văd, apoi se acoperă cu întuneric şi-n urmă, din toată viaţa oamenilor rămâne un crâmpei de poveste sălcie care nu se mai leagă decât de poveştile sălcii ale altora între care ai trăit. Aşa să ştii, Simioane: urechea e sufletul, ochiul e mintea şi amintirea e o poveste despre altcineva…

PORTRET DE SFÂNT NECUNOSCUT

DE PE LA ÎNCEPUTUL VEACULUI XXI

Era seară. Norii se răsfiraseră către câmpia Mostiştei, dar de pe străzile oraşului nu mai ştii chiar exact punctele cardinale şi geografia Bărăganului. Simion hălăduise toată ziua prin parcuri şi se întoarse acasă cu un taxi. Acasă, adică l atelier, pentru că deşi ea lumină în cealaltă clădire, nu-l aştepta nimeni, chiar dacă erau amândoi părinţii înăuntru şi-şi beau cafeaua de seară sau iaurtul, în faţa televizorului aprins, ori pe masa din sufragerie unde jucau remmy cu vecinii, Prodan Emil şi Emilia, pensionari, foşti… dar ce importanţă mai avea, cu copiii, unul fugit, altul rămas, primul cu o femeiuşcă unguroaică, la Satu Mare, celălalt la Paris - zicea el - de unul singur, să-i nenorocească tot trecutul istoric al tatălui şi-al mamei, la urma urmelor, care toată viaţa fusese alături de soţ.

Şi-a luat lucrurile, câteva, şi a intrat direct în atelier - un fel de-a zice, pentru că de la garajul care fusese cândva, - prin adăugiri repetate - s-a ajuns la o a doua clădire, în curte, cu două cămăruţe, baie, un hol ce dădea în atelier şi avea şi o nişă pentru bar. Auziseră, cu siguranţă, că s-a întors, pentru că poarta era mereu încuiată şi singurul care mai avea chei era el, dar nu s-a ridicat nici unul, măcar la fereastră să-i de-a vreun semn. Îşi aruncă sacoşa în prima cameră şi intră în bar unde ştia că trebuie să mai fie o sticlă de votcă şi o jumătate de Florio, preparată de maică-sa şi primită cadou de ziua lui, prin februarie. Dădu drumul casetofonului, unde avea nişte înregistrări mai vechi, Rolling-Stones. Îl opri. Ar fi vrut Bach, dar picupul fusese dat împrumut unei vecine, a cărei fiică îşi sărbătorise majoratul, aşa că se mulţumi cu Hendrix. Aprinse veioza şi începu să soarbă din sticla de votcă. “Ce fel de om sunt?” îşi spuse, i se păru neîndurător de retorică întrebarea şi îşi propuse să lucreze, să facă un fel de portret al Marianei, să scrie şapte rânduri despre copiii din

Borşa umblând în noaptea de Înviere cu lumânările pe sub fustele mamelor şi pe sub prapuri fără să se întâmple nimic, ori despre nunta de la căminul cultural dintr-un sat de munte, tot în nord… nu-şi mai aduse aminte numele, în fine, când s-au oprit să întrebe încotro e Baia Mare şi le-au arătat direcţia de unde veneau, apoi de acolo spre sud nu mai era noaptea Învierii, ci a doua zi, când se fac nunţi, nu se fac, dar la căminul ăla cultural numai aşa ceva putea să fi fost. Dar n-aţi mai plecat pentru că: "Departe-i, doamne, Bucureştiul de-aici, ca America şi ca Italia şi ca Franţia! Daţi-vă jos, că vă tai cauciucurile de nu!" le-au zis şi-au coborât şi până la ziuă au petrecut, un fel de-a zice, când toată suflarea de acolo, sătulă să-i mai vadă pe miri, pe socri şi pe naşi, a tăbărât pe cei veniţi cu sticle şi mâncare şi jocuri îndrăcite… Uitase, sau nici măcar nu ştiuse o parşivenie a omului de la ţară, a omului care-l primeşte pe străin ca pe un rege, îl ospătează, îl adapă cât poate intra în el, apoi îl aşteaptă să-şi dea în petec, să râdă de el şi să şi-l facă egal. I-au jucat femeile, le-au jucat-o pe Mariana bărbaţii şi n-au putut fugi de-acolo decât în doua seară, când nici un ochi nu mai era veghetor să-i mai prindă. Abia atunci au fugit şi norocul lor a fost că maşina era cu faţa spre Baia, altminteri cine ştie pe unde mai rătăceau. Până şi pe Patapum l-au jucat, după ce l-au mirosit îndelung, minunându-se cum pot să arate câinii de Bucureşti. Până la Sighet nu-şi mai aduce aminte nimeni cum au ajuns măcar Estera, care se afla la volan şi-a nimerit, până la urmă indicatorul ce dădea spre Baia Mare. Apoi goana de câteva ceasuri până la Sânmihaiul Almaşului, unde-au adăstat până-n cealaltă seară în casa unui om. (Caută o hartă şi minunează-te pe unde-ai trecut, fără să ştii. Ce-a fost goana aceea?… Şi tu tot mai crezi că Zedechia n-ar fi vrut atunci să fie pe o insulă? Toţi arătaţi ca nişte animale speriate)… Apoi: hotelul, cortul, şatra…

Cineva a bătut la uşă. Simionul s-a ridicat şi-a descoperit abia atunci mizeria care era în cameră, vraful de desene aruncate lângă pat încă din seara sosirii, sacoşa şi fulgarinul atârnate strâmb în cuier, o fotografie mare (Tina Turner) luată dintr-o revistă, minitelevizorul… "Da!" a zis. Era o vecină şi voia să ştie dacă s-a întors din oraş şi dacă nu-i este foame. "Nu!" Apoi:

Ştii că a murit taică-tu! - zise femeia.

Care?

Al. Bun. Alaltăieri a fost îngropat.

Ştiu de ani de zile asta! - zise şi-i închise uşa în faţă. Rupse de pe perete fotografia aceea luată din revistă şi-o aruncă sub pat. Pete de unsoare pe capătul din dreapta al ecranului televizorului şi picuri de ceară pe jos…

… şi iarăşi satul, drumul, cumpăna de apă, ograda, casa, odăile cele două, trei, bucătăria, vatra… focul, şi-n jur, sumedenie de lăieţe desculţe jucând pe plita încinsă pentru mortul lor dat vântului de tânăr ce era şi dat ploii şi norilor să-l aibă oriunde ar umbla cu coviltirele trase peste tot ce au pe lumea asta.

(Numai tu, Simioane, şi femeia şi Zedechia credeţi că oamenii aceia hălăduie speriaţi de un demon, fără ţintă, fără noimă, încotro li s-a deschis cel mai bun dintre drumuri. Numai voi puteţi să credeţi asta, pentru că aşa aţi face voi! Dar să nu-i întrebi niciodată încotro merg şi la ce treabă anume, că nu-ţi vor spune!…)

Coborî în atelier cu mapa de desen sub braţ, hotărât să-şi petreacă noaptea lucrând, pe cea mai mare dintre pânzele pe care le avea. O ţinuse dosită după un dulap pentru o lucrare anume, un fel de portret compoziţional, în care să sintetizeze întregul ultim veac al mileniului, căreia să-i spună: "Portret de sfânt necunoscut de pe la începutul veacului al XXI-lea".

Atelierul nu se deosebea prea mult de cele ale maeştrilor, decât, poate, prin calitatea lucrărilor, îşi

spunea mereu. În seara aceea coborâse hotărât să nu se mai joace, ci să scoată dinăuntrul său (cum se zice) un fapt adevărat ca toate cele pe care le trăise. (Să pui pe pânză o DURERE, aşa cum e ea, cu chipurile care o împresoară: mirate, nepăsătoare, ironice, parşive, satisfăcute, sincere…)

După ce şi-a fixat pânza direct pe perete, pentru că şevaletul se dovedise prea mic pentru ea, începu să-şi noteze pe o coală: PLECARE, DRUM, SOSIRE, apoi:

PLECARE: 1.Spargerea spaţiului de siguranţă;
2. Căutarea unui spaţiu afectiv;
3. Căutarea unui spaţiu profan;
4. Căutarea unui spaţiu sacru;
5. Eliberarea de orice spaţiu de siguranţă;

DRUMUL: 1. Descoperirea spaţiului profan;
2. Descoperirea spaţiului sacru;
3. Descoperirea spaţiului interzis;

ACCIDENTUL: 1. Eliberarea de spaţiul interzis;
2. Eliberarea de spaţiul sacru;
3. Eliberarea de spaţiul profan;

SOSIREA: 1. Căutarea unui punct de siguranţă afectivă;
2. Căutarea unui punct de siguranţă profani;
3. Căutarea unui punct de siguranţă sacră;

FINAL: 1. Spargerea spaţiului itinerant de siguranţă.

Iar dedesubt, cu litere mari: Nabucodnosor către Daniel: “Ghiceşte-mi visul pe care l-am visat şi l-am uitat, apoi desluşeşte-mi-l!”

În uşă stă un om la vreo şaizeci de ani, albit, îmbrăcat într-un loden verde, ponosit. Din buzunarul stâng iese o jumătate de corn muşcată. În picioare poartă o pereche de bocanci stâlciţi, deasupra cărora atârnă nişte pantaloni negri.

“Trebuia să vin - spune -, trebuia să te văd măcar şi numai pe tine, chiar dacă numai eu am dorit asta. Nu te teme, acasă nu e nimeni la ora asta, iar femeia, pe care poate o aşteptai, eu am trimiş-o înapoi la casa ei, să mai aştepte o săptămână, două, să se zbată singură între spaimele ei şi, abia când va şti că nu se mai poate altfel, să vină la tine şi să se dea cu totul, aşa cum ai fi meritat şi tu s ai o femeie, dacă ţi-ai ales calea asta. Nu te va căuta nici la telefon, căci mi-a jurat, deşi eu nu cred. Nici ceilalţi din casa asta n-au să vină câteva zile, pentru că aşa s-au hotărât singuri - să se despartă o vreme de tine şi să te lase să-ţi termini lucrarea pe care vrei s-o începi acum, să ai liniştea şi pacea care ei încă nu înţeleg la ce-ţi trebuie, dar aşa au simţit, amândoi acum că ar fi mai bine. Am venit să intru, nu ă rămân în faţa uşii cu soarele în spate, unul atât de mare încât să nu-mi poţi recunoaşte chipul. Şi iată, intru şi rămânem singuri amândoi câteva zile, câte-ţi vor trebui să te poţi învăţa cu chipul meu şi să-ţi poţi termina lucrarea ce o vei începe. Nu te mira că vin direct la tine, că intru şi închid uşa după mine, că-ţi cer un pahar cu apă şi mă desfac de lodenul acesta. Căci am venit să rămân, am venit să vorbim aşa cum încă n-am apucat să o facem până acum. Nu te speria că sunt albit atât de timpuriu şi că mi-a crescut barba în numai câteva zile. Aşează-te şi spunemi să m-aşez, apoi o să putem sporovăi

despre tine şi despre fie-iertt tatăl tău şi despre toţi la rând sau laolaltă, aşa după cum s-au purtat printre întâmplările vieţii. N-are să te caute nimeni până sâmbătă seara când voi pleca, iar de hrănit, dacă n-ai altceva, am adus nişte cornuri, unul de fapt, din care am muşat numai o singură dată, ieri, pe drum. Te miri şi-ţi năimeşti ochii acum când mă vezi la lumina lămpii şi-mi recunoşti chipul şi crezi, aşa spui tu, că seamăn cu cineva foarte cunoscut ţie. Se poate, tot ce se poate. Dar să lăsăm asta ppentrumai târziu. Vremea trece şi până sâmbătă seara mai sunt doar trei zile şi câteva ceasuri. Trei zile când trebuie să-ţi termini lucrarea pentru care am venit. Coboară iarăşi la tine în atelier, am să te urmez şi-am să stau să-mi vezi chipul, numai tu să ai răbdarea să-l asculţi. Să nu te iei după ceea ce-ţi spune un cuget speriat şi încă prea fierbinte, prins de mrejele unei femei. Dar să coborâm.

Ci pune-mă să stau aşa cum ai vrea tu să mă vezi şi eu aşa voi sta şi aşa îţi voi vorbi…

… Acum, ascultă!

… Ce ţi se pare ţie atât de ciudat că urăşti o femeie ca pe un lucru sfânt? Ca pe un lucru sfânt, Simioane! Tu nu ştii ce înseamnă asta şi nici eu, dar cred că trebuie să fie ceva cu totul şi cu totul dincolo de fiecare zi, ca pe un lucru sfânt, repet, căci n-o urăşti pentru ceva ce ţi-a făcut ţie, ci doar pentru un fel de-a fi al ei, pe care tu nu poţi să-l înţelegi. Nimic mai mult în viaţa ta de-acum decât ea, o biată cetate cu locuitoridaţi pierzaniei. Pierzania e-n fiecare dintre noi, aşa cum fiecare femeie este o cetate plină cu oameni nenăscuţi, iar acelea care vor să rămână aşa, au semnul de spurcare şi nu vor înţelege niciodată mai mult decât zidurile pustii, oricât ar fi acelea de frumoase…

… Ai să-mi spui că seamăn cu Zedechia, un Zedechia îmbătrânit în câteva zile, se poate… Sunt Zedechia, regele cetăţii aceleia pustii şi albe,

aşezate pe un vârf de stâncă, la marginea mării, să atragă de departe toate corăbiile spre stâncile parşive de sub apa malului înalt. Ai să-mi spui că nu merită să se vorbească astfel despre ea. Nici nu vorbesc astfel, ci vreau să-ţi spun doar povestea ta, aflat în mijlocul unui ţinut de oameni şi cetăţi, de regi şi limanuri între care nu-ţi afli locul, nici împăcarea, căci vii din altă lume şi, nestatornic cum te-ai născut, o să pleci spre altele, fără să faci bine, chiar dacă tu crezi asta şi pentru asta te zbaţi, căci vei lăsa şi cetatea albă de l malul mării adă celor ce vor veni de peste ape şi-şi vor afla sfârşitul sub stânca pe care e clădită. Iar pentru cei ce vor veni de peste pustiu ori din alte părţi, şi se vor căţăra pe stâncile din ce în ce mai încevhite, vor pieri muşcaţi de viperele care dorm una peste alta la soare. Numai noaptea se poate urca în cetate şi vremelnic, fiindcă a doua zi lighioanele şi năpârcile vor colcăi iarăşi peste pietre setoase de sânge cald…

… Citeşte-mi rănile de pe faţă şi scrie-le!…

… Ai să te apropii, cândva, nu pese multă vreme, de un alt rege cum ţi-e menirea, aşteptând, cu picioarele în două regate, să aflii cine este, de cine e condus şi cine-i sunt sfătuitorii, iar dacă nu-ţi va fi pe plac, ai să hălădui peste câmpuri, desenând sub ochii gloatei sori de aţă, cu o aşchie de nisip, şi-ai să le vorbeşti lor, ca şi mie, odinioară, despre ceea ce va fi, fără să aminteşti mai nimic despre regele sau împăratul care e peste ei, ori despre Dumnezeul acela pe care-l vei numi CAPORAL. Mie, tu mia-i aflat sfârşitul fără să te pui împotrivă-mi, ci anunţându-mi-l printr-un gând-semn. Aş fi putut să te alung atunci, dar cum să alungi tu, un rege în plinătatea puterii, tocmai pe acela care se îndoieşte de trăinicia ei?… Am socotit, deci, că era mai bine să te am alături, să-ţi văd mereu chipul, să-ţi ascult tăcerile, să mă tăvălesc cu tie prin noroaiele tuturor felurilor de beţii răufăcătoare de sănătate, dar mane cereşti

pentru sufletele osândite, căci osândit m-am simţit când te-am adus alături, iar pe tine te-am socotit călăul meu. Un călău cu chip de martir, călăul-martir ce suferă şi-i vine să-şi curme viaţa după fiecare victimă a lui, dar care, printr-o soartă nemernicită, câştigată prin naştere, trece dincolo de suferinţa lui luând capul căzut al celui pe care l-a sacrificat şi făcându-i portretul mare şi emuritor, de frumuseţe căruia să se bucure şi să se cutremure gloata… N-am pregetat o clipă să te ţin alături, cum n-am crezut în adâncul meu că eşti altcineva decât singurul duşman adevărat, deşi, noi doi, unul cu celălalt nu aveam ce împărţi, dar am simţit că numai în tine se putea afla miezul de iască al desfacerii puterii mele, care şi-a găsit ţărână de încolţire trebuincioasă, în însăşi cetatea ce o aveam…

… Dacă am să te întreb: Ai vrut asta? O să-mi răspunzi cu mâna pe inimă: u! iar eu am să te cred că eşti cinstit, pentru că abia acum înţeleg că eşti născut să dezbini prin bunătate şi încredere, prin cinste şi dreptate, ca puţini oameni pe pământ.

… N-am venit să te judec, pentru că ştiu că nu pot să schimb nimic din tine. Am călcat pragul casei tale într-un scurt răgaz pe care încă-l mai am lăsat de soartă, pentru a-mi da singur capul în mâinile tale, aşa cum este, să-l pui între lucrările tale pe care o să le arăţi altor regi şi împăraţi, să-i atragi prin frumuseţea lui, să se bucure că te au în preajmă şi să se mândrească şi ei cu tine, faţă de cei din jur, aşa cum am făcut-o eu… Măcar aşa să mă ştiu răzbunat pe soartă, căci am simţit şi asta: nu te apropii de cei prea tineri şi prea încrezători în vigoarea lor şi din asta mai uşor de învins, şi nici de bătrânii cărora nu le pasă ce se mai întâmplă după moartea lor… Şi.am mai ghicit că te fereşti şi de aceia care sunt duşi înainte de dregătorii lor şi de cei slabi, care lasă popoarelor lor toată slobozenia şi prin asta se asmut unii împotriva altora, gloată ctre gloată, om către om, fiară către

fiară… Nu… Tu aţii calea numai celor puternici, care au ajuns în vârful ceşterii lor şi cred că aşa va trebui să fie în veci de veci, te apropii să le sufli îndoiala, să l dai măsura respectului de slăbiciune pe care-l au şi ajung ei să vrea să te apropie prin asta de fiinţa lor… Ştiu şi eu acum, după numai câteva zile, în care au treut câţiva ani buni, cât de greu să câştigă şi ce uşor se poate pierde ceea ce are omul de la naştere: Libertatea, Simioane!

… Ci grăbeşte-te, că timpul trece mai repede decât crezi şi sâmbăta aceea de poimâine poate să fie, este, iată mâine seară şi tu încă nu ţi-ai făcut nici jumătate din lucrarea ta căreia i-ai spus: "Portret de sfânt necunoscut de pe la începutul veacului al XXI-lea", aşa cum îţi numeşti toate lucrările pe care le faci tu, de când ai prins că ieşind cu ele în lume şi arătându-le regilor şi împăraţilor, le cucereşti inimile şi-i faci să se îndoiască de puterea lor…

… Am înţeles şi eu acum în câteva zile-ani - să am vreo şaizeci acum, iar peste câtăva vreme o să-mi dau duhul, eştiut de nimeni, cu faţa spre nisip - am înţeles şi eu povestea pe care mi-ai spus-o odată, cum sigur că le-ai spus-o şi altor regi ale căror chipuri le-ai lucrat, am înţeles şi eu, zic, povestea aceea cu Dumnezeul-caporal care conduce o grupă de puşcaşi prin mâzga nopţii eterne şi ştiu că e adevărat ceea ce spui. Puşcaşii aceia ce se tot schimbă mereu, suntem noi, regizorii şi împăraţii mărunţi pe care tu îi înlocuieşti din joacă, soldaţi de plumb, cât se simt în stare să creadă că l-ar putea înlocui oricând în postul său, pe Dumnezeu-caporal…

… Vezi, până şi felul de-a vorbi în care mi-ai spus povestea ţi l-am luat şi m-am îmbrăcat în hainele tatălui tău, să fii sigur că acelea sunt vestmintele pierzaniei, să mă crezi că sunt cel adevărat, aşa cum tu ai vrut să ajung când, minţit de frumuseţea cuvintelor tale şi a lucrărilor tale, m-am îndoit o clipă de mine şi-am căzut…

… Acum am aflat, aşa cum voiai, ce este puterea şi iubirea şi binele şi răul. Am aflat ce preţuieşte mai mult viului decât bogăţie şi linişte şi bunăstare… Aşa să mă închipui în lucrarea ta, întreg, cum arăt în clipele astea, ca mâine, când vei porni cu lucrările mâinilor tale prin lume să-ţi cauţi un alt rege, la fel de puternic şi de prost, pe care să-l aşezi cândva printre aceştia, acela să-mi vadă ochii deschişi larg, aşa cum îi am acum, şi să mă vadă cu măreţia încă neştirbită şi cu încrederea în ceea ce am făcut, neatinsă de rugina durerii…

… Să nu crezi că vorbindu-ţi astfel am ieşit din rândul celor vii, căci ori smintit, ori mort aş fi eliberat de caznele care mă aşteaptă, dar ştiam că numai venind îmbrăcat în hainele astea vei pricepe cu sufletul tău care e încă bun şi nu are să fie altfel niciodată - şi nu doar cu urechile tale care aud şi ce nu văd şi cred şi ceea ce nu există…

… E dimineaţă, Simioane, dimineaţa zilei de sâmbătă. Ţi-am spus că timpul zboară, iar seceta care va să vină începe odată cu apusul soarelui, astăzi, de aici, din casa lucrărilor tale… Grăbeşte-te căci foarte curând, simt deja ceasul, va trebui să plec…

… Oamenii din jurul cetăţii pe care am avut-o, şi nu femeia şi nu casa şi nu micul regat care am stăpânit, oamenii aceia s-au împrăştiat ca păsările speriate… Şi te-am minţit că femeia aceea era cetatea. Te-am minţit când credeai că micul meu regat este cetatea, ori că zidurile casei pe care-ai călcat-o de atâtea ori este cetatea… Nu, regatul unui rege este el însuşi, puterea lui de a face şi desface, iar toate celelalte nu sunt decât turnurile şi zidurile cetăţii lui. Dar întotdeaua o cetate, oricât de bine ar fi clădită şi oricât de sus aşezată pe stânci deasupra valurilor mării, are cel puţin un turn sau un zid mai slab din pricina căruia poate să cadă în mâna duşmanului… Dar nu-i pare rău lui, regelui, când cetatea cade, chiar şi din pricina turnului sau zidului slab, în mâna unui vrăşmaş pe

măsura lui ori mai puternic decât el, cu suferă şi se tăvăleşte în ţărână când vede cum i se surpă zidurile şi perre totul din pricina unui vânt şi nici acela de furtună, ci a unui vânt de primăvară ori când se surpă dinăuntru ceva…

… Ţi-am spus asta să nu te simţi tu puternic, căci îţi cunosc toate lucrările mâinilor acum şi am aflat şi toate lucrările gurii tale şi-ale destinului tău, de o scurtă vreme încoace, ci mă scutur de ceea ce era în mine…

… Tu să mă închipui şi să mă vezi aşa cum îmi doresc eu să arăt în ochii celorlalţi regi pe la care te vei mai duce…

… Şi ştiu chiar mai mult decât poţi să cuprinzi tu din mine, anume cum poţi să surpi un perete numai cu o unghie şi cum poţi să treci prin turnul gros al porţii cără să se supere cineva şi fără ca paza din partea aceea a cetăţii să creadă că eşti mai mult decât un simplu cerşetor amestecat prin lume întrebând-o: Puterea voastră stă-n voi sau în cel de deasupra voastră?… Şi gloata se va da înfricoşată la o parte să te lase la mijloc, ciumat, să te vadă el, eu, regele, de la fereastra casei sale şi să întrebe: Ce e cu omul acela?… Nimeni nu va îndrăzni să scoată o vorbă, ci gloata va sta înfricoşată, iar când îi va reveni graiul va începe să facă plecăciuni în faţa ferestrei unde mă aflu… Dar iscoadele vor veni şi-mi vor sufla la ureche ce-ai spus şi-atunci am să-ţi strig: Spune, omule, aici, de faţă cu gloata, ce-ai de spus?… Şi gloata se va îndepărta şi mai mult de tine… Iar tu îmi vei zice, altcuiva de-acum, mie: Am întrebat, puterea stă-n tine sau în cel de deasupra ta?… Şi te-am crezut. Iar când gloata a mârâit şi s-a aruncat asupra ta,, am dat ordin oştenilor să te scape din mâinile lor şi să mi te aducă sus… Şi te-au cărat, lovit, cum erai, ţi-au pus cârpe cu apă rece peste faţă, alifii şi te-au tămăduit… Atunci te-au adus în faţa mea şi te-am întrebat: Ce tâlc voiai să afli de la mine cu ghicitoarea aceea?… Ai făcut ochii mari, de om

cinstit şi limpede în suflet şi mi-ai spus: Ceea ce ai auzit, fără vreun tâlc, fără vreo cheie ascunsă… Măcar atunci trebuia să pricep că gloatei i-ai spus altceva şi să mă fi încrezut în iscoadele mele care erau mult mai cinstite decât tine. Dar am făcut ca orice om prea sigur pe locul său… Am început să cuget şi, vorba ta: Când cugeţi, lumea din jurul tău dispare… Am început să mă îndoiesc şi primul pas către pierzanie era făcut… Tu erai acela care, prin îndoială, mă obligase să nu mai gândesc ca un rege care trebuie să-şi apere puterea prin orice mijloc şi oricând. Am gândit ca un om cae nu are ce să piardă dacă se opreşte din drum şi încearcă să rămână cinstit şi drept în mărunţenia lui…

… Un rege gândeşte ca un rege, şi aici e marea ticăloşie a bunătăţii tale, că ajungi şi reuşeşti să-l faci să devină om. De aici mai departe nu ma e decât o mai lungă sau scurtă aşteptare…

… Acum am venit la tine în hainele închipuite de mine pentru ttăl tău, cu chipul meu de om, aşa cum l-ai vrut. Iată-l! Dar aşa să-l pui în lucrarea ta…

… Ci mai ascultă, cât mai avem vreme: Femeia aceea n-a fost decât semnul că sfârşitul era foarte aproape, atâta tot, şi că orice bătălie a devenit inutilă. N-aveam voie să cred mai mult în vorbele tale decât în iscoadele mele. Nu trebuia să te aduc înăuntrul casei mele din cetate, ci să fi pus să te ucidă chiar şi dacă s-ar fi răzvrătit gloata împotriva mea… N-ar fi trebuit să ascult minciuna că orbele aceea nu au nici un tâlc şi nici să încerc eu să mă gândesc la tâlcurile ghicitorii… Fără să fi făcut astea aş fi rămas în puterea mea de rege care, ca orice alt rege, duce în seamă păcate pentru care oamenii obişnuiţi sunt traşi în ţeapă, biciuiţi, zvârliţi în temniţi… Un rege numai prin păcate îşi asigură puterea şi peste păcatele acelea trebuie să adune altele, să le acopere, zi după zi până la ultima lui clipă de viaţă… Aceasta este dreptatea regilor şi numai ei sunt demni de ea şi nimeni -are

dreptul s-i judece pentru ceea ce fac decât după moarte… O clipă de îndoială, însă, este de-ajuns pentru ca omul din el să înfrângă legea şi regele e pierdut… Coşmarurile, remuşcările, greumântul păcatului vin dinăuntrul omului din el şi-l împing să-şi grăbească sfârşitul…

… Eşti gata cu lucrarea?…

… Îţi mulţumesc…

… A sosit ceasul înserării. Trebuie să plec în clipa asta, dar mai înainte vreau să-ţi spun:

… Am venit la tine ca om, dar am să plec ca un rege, aşa cum m-ai închipuit tu acolo, în lucrarea mâinilor tale… Am venit la tine, pentru că aceia care m-au ţinut după gratii mi-au dat drumul… Nu m-am dus acasă, cum credea oricine şi nici pe ceilalţi oameni, care mi-au fost pe-aproape şi care au crezut în puterea mea şi m-au ajutat să mi-o ţin, n-aveam de ce să-i caut, să le pătez casa cu fiinţa mea hulită. La tine am venit şi-am stat trei zile şi nopţi, dar nu pentru a fugi de cei care m-au cunoscut şi nici pentru că ştiam că aceia care mi-au dat drumul de după gratii mă vor urmări să afle cu cine anume sunt în legătură mai strânsă şi cine mai e prins în povestea mea… Şi toţi aceia ce m-au urmărit au văzut şi ştiu că sunt aici. La poartă mă aşteaptă deja cei care m-au lăsat slobod…

… După ce voi pleca, tu vei fi acela ce va fi întrebat ce a avut de împărţit cu mine, ce urgii am pus la cale împotriva lumii şi ce crime am făcut alături, pentru uzurparea altor regi… Ştiu, ţi.am închis pentru o vreme viaţa, Simioane, pentru că toţi m-au văzut numai cu tine… Dar spune şi tu, cum puteam altfel să te opresc din năvala soartei tale? Au să te pună, o vreme după gratii, au să te întrebe ceva, iar tu n-o să ştii să le răspunzi. Ei n-au să te creadă, ci au să te căznească, iar şi iar, până când vei îmbrăca haina asta ruptă, ca a tatălui tău…

… Aşa pleacă un rege la caznă, priveşte-mă!…”

TENTAŢIA

… Astăzi a, coborât, după vechiul obicei, pe la zece, am trecut strada, m-am oprit sub portalul bibliotecii. În locul cartonului de la ambalajul bananelor mă aştepta o ladă, pusă de străin, sunt sigur, pentru a mă determina s ies mai la suprafaţă. M-am aşezat pe ea. Aveam înălţimea unui copilandru de doisprezece ani. Câţiva trecători întoarseră capul, semn că mă descoperiseră… Mi se părea că privirile lor exprimă dispreţ… Eu puteam să-i privesc de la nivelul şoldurilor acum, nu doar din dreptul genunchilor, cum mă obişnuisem… Karintis a ieşit pe la douăsprezece, m-a văzut şi m-a salutat… Nu m-a umilit nimeni cu vreo monedă… Până la urmă - mi-am zis - am să ajung să citesc şi eu ziarele, să flenduresc reviste, ori să discut cu te miri cine despre fotbal. Aş deveni (pentru că am vreme să adun informaţii, să le rumeg), aş deveni cel mai de temut. Aş fi vizitat de mulţi şi încet, aş putea să ajung guvernatorul Pieţii Florilor… Personajul numărul unu, ale cărui sfaturi enciclopedice ar fi urmate cu sfinţenie, pentru că am acel ceva - infirmitatea, care-mi dă dreptul să fiu alesul ursitoarelor, ghicitoarelor şi vrăjitoarelor…

… Karintis a trecut înapoi şi m-a salutat din nou. E normal să fie aşa, de vreme ce trăim în piaţa aceasta şi sângele trece de la unul la altul printr-un sistem de vase comunicante: când creşte

nivelul apelor, creşte peste tot, când e secetă toţi îşi sug degetele şi îşi zic că-i îngheaţă. Un strop de cerneală, sau de otravă turnată în unul dintre ei învenineză iute toată apa… Dar mie mi-e foame. Aş mânca brânză de vacă şi unt cu ceapă, peste care se pune boia şi sare… Mi-era atât de foame, încât am început să-mi aduc aminte, să văd chiar în faţa ochilor tartinele cu pastă din brânză cu ceapă şi boia, pe care mi le dădea mama la şcoală… O amintire!… Firar a dracului de ladă! Am zis şi, imprudent de iute, am coborât de pe ea, am traversat strada şi m-am oprit pe treptele care duceau spre mansarda mea… "o nenorocită de ladă, bombăneam. O să ajung să-mi urăsc ziua în care l-am cunoscut pe u., cum Dumnezeu l-o fi chemând?" Am coborât, din nou, m-am dus până la florăreasa de la chioşc să o întreb unde era birjarul. Nu-l mai văzuse din cealaltă zi… Urăsc maşinile - i-am zis -, nu urc în taxiuri!… Abia atunci am descoperit că femeia stătea pe o lădiţă şi avea culcate lângă ea altele două… Am strigat: Sabotaj! Diversiune! Domnul U. vrea să mă nenorocească neapărat!… N-am mai îndrăznit să urc în camera mea de teama unei alte lăzi pitite parşiv de U. lângă pat, sau mai ştiu unde… După povestea de la Gara de Sud i-a îmbolnăvit şi calul birjarului şi-acum tot el l-a mutat cu trăsură cu tot în vreun cartier uitat din cealaltă parte a oraşului… Bată-te Dumnezeu, U., pentru ideile tale! Am strigat de m-a auzit toată lumea din piaţă. Am urcat în camera mea cu gândul să baricadez uşa şi să mor acolo, să mă usuc deasupra pieţei ca fanaticii aceia religioşi din Münster sau ca şi călugării de la Paceavska Lavra din Kiev… De mirul lumii… După atâta osteneală, de foame, am adormit, dar m-am trezit curând căci în gură aveam gust de brânză cu ceapă… Am să cobor şi am s-o rog pe vecina mea să-mi cumpere e la patiserie nişte tartine cu brânză… Dar vecina nu era acasă, aşa că a trebuit să trec singur peste toată piaţa, să mă

opresc la berărie, ă urc pe un scaun şi să cer ospătarului ceva de mâncare… La masă eram la fel cu toţi ceilalţi consumatori din local. La masa mea însă nu stătea nimeni… Am cerut tartine pipărate să-mi taie pofta de orice altceva. Voiam să-i plătesc ospătarului, când alături se aşeză, fără să mă roage, domnul U.

Ţi-e foame? - mi-a zis în loc de salut, apoi a continuat - Eşti doar om întreg acum, nu? Energie, cum aflu, ai început să consumi din ce în ce mai multă… Ce-ai căutat la Gara de Sud… Unde voiai să o întinzi?

… Vorbeam amândoi de la egal la egal, cu mâinile pe masă, dar ciudat, îmi venea mult mai greu să-i torn vrute şi nevrute, ca atunci când eram în pat sau sub poarta Bibliotecii. I-am zis destul de nesigur:

Prietenii mi i-ai luat! Pe unde merg pui să fiu alungat spre Piaţa Florilor, până şi calul birjarului l-ai îmbolnăvit… şi-acu vrei să mă scoţi în lume, să mă ridici la nivelul ei, nu?… Fă bine şi nu mai pune lădiţe şi lăzi tot mai mari pe unde trec!…

Străinul a început să râdă, apoi:

Mecanismul trufiei şi al tupeului stă în puterea de a-ţi nega selectiv amintirile… Îmi veni, dintr-o neputinţă asemănătoare aceleia ce o au copiii când îşi epuizează argumentele împotriva celor mari… îmi veni pur şi simplu, să-i scot limba, şi m-am strâmbat la el până la urmă, pentru că râdea ca un dement de toată agitaţia mea… Un vapor zici?… de la mine… Ha!… Domnul U. armatorul… În Gara de Sud… Ei bine, Matei, află că toţi, dar absolut toţi cei ce s-au învârtit în ziua aceea în jurul tău erau convinşi că ai dreptate şi aşteptau din clipă în clipă să fie anunţată o garnitură specială, care să transporte trensoanele desasamblate ale unui pachebot, în drum spre ocean. Spre norocul tău, pentru că altfel nu te vedeam bine. În timp ce tu stăteai cu labele legate de o bancă, păzit de unul dintre cei mai buni

karatişti ai poliţiei, cartierul de Sud, până la nivelul de primărie locală, trepida de pe urma ştirii apărute într-un ziar de dimineaţă pe pagina întâi, sub titlul: FIU DE ARMATOR - DEGHIZAT ÎN INFIRM AŞTEAPTĂ UN VAPOR ÎN GARA DE SUD, SAU OMUL MAFIEI?… amănunte în ziarele de seară… Nu citeşti presa din oraş… La început am crezut că ţi-ai organizat singur campania aceea publicitară, să scapi de mine. Când am văzut că vine ora şapte şi tu te afli tot pe peronul ăla nenorocit, mi-am zis: totul e o gogoriţă şi-am dat telefon primarului local să-l liniştesc. Poate nu ştii, dar trenul de ora 18,36 a oprit la un kilometru de gară, pentru că respectiva clădire era înconjurată de un batalion de soldaţi gata să tragă la cel mai mic zgomot, iar într-o dubiţă blindată se afla grupa se şoc a elitei poliţieneşti din Marele Oraş, antiteroriştii… Au rămas toţi mască în clipa în care te-au văzut urcând în trăsura aia, fără să cârteşti, şi cred că ar fi fost în stare să vă pună o bombă sub curul calului, de ciudă că i-aţi ţinut cinci ceasuri şi jumătate sub tensiune… Ce a urmat, cu anchetatorii ăia care s-au roit în jurul tău, după ce te-au adus înapoi cu maşina poliţiei… Bine că te-au luat de nebun, altfel nu ştiu ce se putea petrece cu tine?…

L-am ascultat înmărmurit, apoi i-am zis:

Adică tot eu sunt ăla nebunul şi u psihopaţii tăi de colegi care sunt în stare să înspăimânte un oraş întreg şi să-l isterizeze pentru că un om, un individ cu nervii întregi, zice ce-i vine la gură, adică: Aştept un vapor! O glumă… Domnule U., o fi umorul starea de convalescenţă a tragediei, dar asta înseamnă că lucrurile mai merg spre vindecare. Când însă nu mai ai nici un pic de umor urmează agonia, apoi moartea, atât…

Mi-am dat drumul cu scaun cu tot pe cimentul terasei. Era stupid tot ceea ce se întâmpla cu mine atunci, adică după ce ajunsesem să fiu din nou la nivelul celorlalţi, care întâmplător, dar cu totul

întâmplător se nimeriseră să fie nişte poliţişti… Domnul U. m-a ridicat, m-a ajutat să trec strada. Ajuns pe celălalt trotuar, mi-am smucit braţul şi am vrut să fug (o fugă de-a mea…) să ajung repede sus, la mansardă să mă baricadez înăuntru şi să râd sau să plâng, dar să fac totul sincer şi singur… Povestea cu gara de sud îmi picase de minune, dar fusese strivită de cealaltă, cu lăzile puse de U. prin toată piaţa, să mă determine să urc, să ies mai la suprafaţă, să ies din anonimatul pe care mi-l dădea asfaltul trotuarelor… În noptieră am găsit o jumătate de sticlă de votcă de la ultima vizită a femeii născătoare, în dulapul căreia, mi-am adus aminte, îmi ţineam banii. Când îţi aduci aminte de bani, de scutul acela perfid cu care te aperi de ziua de mâine, simţi că ai cămaşa mult prea scurtă să-ţi ţină de ruşine. Am coborât să-i caut, să-i iau cu mine-n pat, să dorm pe ei, cu ei, prin ei să dorm în pace. Nu i-am găsit… Am aprins lumina şi m-am întors la sertarele dulapului… Într-o oglindă am descoperit reflectată imaginea unui pachet voluminos ce stătea lângă uşă… M-am îndreptat spre uşă să desfac pachetul. Scule ortopedice, mi-am zis… Scule ortopedice erau. Picioarele mele din lemn. Picioare prin care să devin om, să ajung la înălţimea celor care pot să aibă amintiri, să fiu obsedat de amintirile acelea, să fiu suspectat pentru ele, şantajat. Să spun ce văd, să văd ce spun! Nu vreau!… N-am să mă ridic niciodată până la înălţimea capetelor cu amintiri. Niciodată!… Am început să strig ca un apucat: Nu vreau să fiu un semen de-al tău, domnule U.! Te sfidez!… Te urăsc!… Te…

A sosit în grabă vecia. De la scandalul lor de familie n-o mai văzusem, nu o mai auzisem, acum a venit însoţită de măcelar, de bărbat. M-au pus în pat şi mi-au adus o sticlă de rachiu acru şi afumat făcut de ei din resturi de portocale de la Casino. M-au îndemnat să beau. Au băut şi ei. Într-un târziu le-am spus:

Banii, căutaţi banii în raftul al patrulea de jos… în spate… O pungă de nailon…

Femeia luase masca unei Niobe. O Niobe în capot cu flori galbene şi verzi jelindu-mă deja pentru ce nu apucasem încă să spun… Încerca să mă liniştească, asigurându-mă că nu mai au de gând să se mute din clădirea aceea, că deci, nu aveau să mă părăsească şi ei, apoi:

… o să venim în fiecare zi la dumneavoastră, să nu fiţi singur… O să aflăm ce s-a întâmplat cu fata, cu femeia aceea cu copil, şi el are să-l caute pe maistru, prietenul care venea aici în ziua de slariu.

Între timp, bărbatul a găsit punga cu bani, şi ţinând-o de o sforicică, mi-a întins-o:

Luaţi-i, număraţi-i, poate nu lipseşte mult.

L-am asigurat că nu-mi pasă şi că eram bucuros că sunt, oricâţi ar fi fost să fie. Au rămas cu mine până am băut toată fierea aceea de rachiu. Nu ştiu despre ce am vorbit, dar abia către sfârşit mi-am adus aminte de pachet, e picioarele acelea de lemn şi, înainte de a pleca le-am spus: Luaţi-le! Vindeţi-le cuiva şi pe banii ăia cumpăraţi copiilor săpun cheia, banane, bomboane şi jucării!… N-au vrut să le ia până nu m-am jurat că altfel fac o prostie şi-am să pocnesc cu ele pe acoperiş. Abia atunci le-au luat cu ei din camera mea…

ZONA NIMĂNUI

Virgil Alexianu stătea cu privirea în golul cerului, ca-n miez de vară, undeva în afara tranşeii. Îşi ţinea palmele sub cap şi zâmbea cuiva de dincolo de lumea imediată: "Să nu ucizi!… Să nu primeşti vestea că trupele aeriene sau terestre ţi-au ucis acasă familia; să nu te miri cât poate sta de cuminte şi senin un cadavru în tranşee; să nu-ţi vină să-ţi iei câmpii şi să ieşi din groapa ta aflată nu departe, la câteva sute de metri de puştile inamicului, ce mai importă cine e el, aciuat la marginea unei pădurici de mesteceni; să nu te apese nici dorul de Marilena, până mai ieri logodnica şi colega ta de la medicină, rămasă acasă, pentru a-şi termina studiile în vreme ce tu, abia dacă vei scăpa din măcel sau dintr-un mult prea probabil prizonierat în Siberia, ca abia după aceea, la întoarcerea acasă să-ţi termini facultatea… Să nu te mai gândeşti nici la viitor, nici la trecut, cu siguranţa celui ce ştie că timpul vieţii umane aparţine unor indivizi diferiţi, pe care

tu îi porţi sub numele tău câte o perioadă şi că ţie, în momentul acela ţi se dilată peste orice margini doar clipa prezentă… Să fie o acalmie în această clipă dilatată de parcă faţă-n faţă n-ar fi două tabere de ucigaşi, alimentaţi permanent cu cât e de trebuinţă şi peste măsură cu armament, obuze, cartuşe, grenade… să priveşti cerul de deasupra capului, nefiresc de albastru pentru ceea ce se petrece pe pământ în această zi de iunie, 24, Sânzienele Mari, când nu se întâmplă nimic, ci doar se aglomerează armament şi muniţii spre tranşeele din faţă şi se îngroapă morţii în celelalte zile, şi se mută răniţii spre eşalonul doi şi mi departe, spre spitalele de campanie sau din vreun oraş… Să asculţi toată furnicăreala din jur, zgomot de şenile, ţăcănit de arme în gol, curăţite pentru viitorul atac sau apărare… Să-ţi aduci aminte de colegul Tiron, tot medicinist, trimis spre tranşeea din faţă să ducă truse sanitare şi rămas undeva pe drum, cu capul făcut piftie de un obuz, de parcă tu şi el n-aţi fi ştiut foarte bine că pentru uciderea unui om nu era nevoie de atâta exploziv, ci doar de un glonţ, un şiş, o manevră greşită de tanc, o simplă manipulare greşită a sifonului unei grenade, sau de o siringă, şi chiar mai puţin, de o simplă fiolă cu câteva cristale de cianură…”

Pe Tiron l-au adus în tranşee după terminarea canonadei cu o zi înainte. Virgil l-a privit o clipă ca pe fostul său coleg de la facultatea de medicină din Bucureşti, apoi ca pe un oarecare cadavru pus pe o masă de disecţii. Un hoit fără cap, cu o identitate incertă, pe care l-a recunoscut doar după bocanci, supă o aluniţă ce o avea în mijlocul pieptului şi după inelul de aur primit în ziua mobilizării de la o prietenă a lui să-l apere de rău. Îl ţinuse pe degetul mic al mâinii stângi. Îl va fi apărat de rău, că n-apucase să-l facă el altora, dar nu-i ţinuse şi de moarte. Se vorbea de mii de morţi cu seninătatea cu care s-ar fi estimat o grămadă de cartofi ce urmau să fie curăţaţi la popota de

campanie a unităţii. Lipsit de dreptul natural al unui om de a se gândi la viitor, Virgil accepta evenimentele ca pe nişte ordine venite de la un eşalon superior oamenilor, şi ca atare nu acceptase să-i sap alţii groapa colegului său, adică soldaţii, ucişii de rând, cei pe care-i tămăduia, trăind cu sentimentul unicităţii şi singurătăţii sale în natură. O natură străină, dar oricum, pământească, peste care dicta banala vorbă a soldatului de aiurea "Cine nu ucide primul, va fi ucis!"

Odrobete era un soldat de prin părţile Călmăţuiului, trăsnit de felul său, jucător de cărţi între două crime, hoţ de buzunare, fie de ce parte va fi fost cadavrul, băutor de tărie şi mândru de faptul că reuşise să se ţină în preajma tânărului terist de la medicină. Alexianu îi zicea: "Bă, hieno!" dar Odrobete credea că e ceva animal ales şi era mândru să-i fie aghiotant şi chiar slugă, deşi teriştii de la medicină n-aveau în preajmă decât eventual felceri. Aerul aristocratic al lui Alexianu îl impusese peste ceilalţi colegi ai săi risipiţi pe la eşantioanele din spatele frontului sau pe la spitalele de campanie. El ceruse să fie în linia întâi dintr-un spirit de aventură şi o neînfrânată dorinţă de a-şi încerca şi forţa mereu şansa în bătălia lui cu moartea. Lucru altfel explicabil pentru un student de medicină ce alesese ca specialitate chirurgia. Şi-o alesese în timp de pace, ştiind că o viaţă întreagă va avea de partea cealaltă a baricadei moartea, pe care îndrăznea s-o privească de la egal a egal. Era în spiritul lui ceva de cavaler medieval pornit într-o cruciadă împotriva ei şi în folosul semenilor.

Când aflase Tiron, după ce-l recunoscuse, apoi îl îngropase, se întoarse către cei din jur şi zise cu aerul că a dibuit un diagnostic: "Asta nici nu e chiar aşa de grav!" Odrobete îl auzise şi-şi dilatase ochii într-o revelaţie fără margini, ca în faţa celei mai năucitoare înţelepciuni auzite din gura popii din sat, că de dascăl nu avusese parte. De atunci, Alexianu i-ar fi putut spune oricum:

“Bă, câine!”, “Bă animalule!”, “Bă, vită!”… Un asemenea domn tânăr şi atât de nepăsător de cele lumeşti era dincolo de ceea ce văzuse, şi ca atare se hotărî să-i stea pe aproape, să-i ierte orice, măcar şi pentru îmbărbătarea ce o putea da când totul părea pierdut.

În după-amiaza de 24 iunie, Virgil fusese chemat la colonelul Biţanu, în linia a doua, pentru a i se propune să renunţe la teribilismul său (se exprimase colonelul) şi să preia locul lui Tiron la spitalul de campanie, ascuns sub poala unei păduri, la vreo zece kilometri în adâncime. Spre a sublinia tonul amical în care-i vorbise, scoase la vedere o sticlă de coniac trei stele. Alexianu sorbi, apoi o depărtă cât să-i poată privi eticheta, “Trei stele din alea în cinci colţuri - murmură -, ăsta se cheamă colonel sau polcovnic-coniac, la ruşi”. Biţanu nu pricepu tâlcul, dar simţi că trebuie să zâmbească şi reuşi să schiţeze un rictus. Cum cei de peste fâşia de pace erau la fel de leşioşi după căldura zilei aceleia de iunie, Odrobete putu să treacă şi el, în picioare, pe urmele “stăpânului” ales, fără să-l ia în cătare nici o armă cu lunetă sau vreo mitralieră. I se păru şi lui că intrase într-un alt timp, aflat înaintea sau după terminarea războiului când poţi să umbli liber între două şanţuri fără să te ucidă cineva, putând să priveşti şi spre apusul pastelat al soarelui, ori spre păduricea unde se-ndesau inamicii şi pregăteau ceva, sau poate că dăduseră de un iaz şi-şi spălau izmenele în tihnă şi taină, cu gândul la femei, la casă sau la băutură. O vreme îl pândise pe Alexianu din spatele unui afet de tun, apoi, când îl văzu că se desparte de colonel îi ieşi în cale. Îi scoase din tunică un clondir şi îl strigă “Şefu’, hei, şefu!…” Virgil se însenină cât ce dădu cu ochi de el şi-l întrebă: “De unde-ai acroşat-o bă, hieno?” Servanţii de la tun fură atraşi de sclipirea de o clipă a sticlei scoasă din sân de Odrobete. Se aşezară cu toţi pe lăzile cu muniţie şi Odrobete, după ce primi încuviinţarea “şefului” său, destupă

sticla. Era tot un coniac trei stele. Virgil îşi permise să golească mai mult din ea decât din cea oferită de colonelul Bițeanu, hotărât să uite de ziua aceea, să uite de el, de ceea ce se petrece acolo, la doi paşi, de misiunea ce şi-o luase de a rămâne alături de cei mai amărâţi, să poată paria clipă de clipă cu moartea.

Se înserase de-a binelea când ajunse împreună cu Odrobete la unul din capetele tranşeii, ca nişte mercenari într-un oraş ocupat, desfăcuţi până la brâu şi cu căştile la obânc. Inamicul de la marginea pădurricii de la răsărit nu se ostenise să cheltuiască pe ei nici măcar o rafală de la un capăt la celălalt. La capătul tranşeii nimeriseră peste lăcaşul părăsit al unui cuib de mitralieră unde, cine ştie când şi de unde, Odrobete ascunsese câteva lăzi cu coniac, una peste alta, ca nişte lăzi cu muniţie… Îşi aprinseră ţigările şi, la lumina lanternelor, îi arătă lui Virgil marea lui taină. “De unde-o ai?…” “De la dom’ Tiron - se grăbi Odrobete să se destăinuie - Mi-a zis s-o pun bine pe când a fi să vie la ‘mneata…” “Minţi!…” “Nu mint!” “Minţi!…” “Ar fi păcat. Dom’ Tiron e mort şi mi bine să-i bem de pomană, să ajungă în Rai cât mai degrabă…” “Moartea, mă?… Ce şti tu despre ea?…” “Nu ştiu… da, mi-e frică de ea. Şi beau…” “Şi ucizi… Tiron şi cu mine n-am omorât pe nimeni…” “Da, dom’ Tiron e mort, a fost ucis…” “Bă eu nu-s popă, îs chirurg… Poate o să fiu… Treaba mea nu e să ucid, ci să mai scap pe care pot dintre voi…” “Şi pe ăia?” zise Odrobete şi arătă spre tranşeea inamică. “Şi! Asta e meseria mea!” Dialogul se înrerupse când Alexianu scoase la vedere un pistol cu ţeavă groasă, pentru rachete. Trase cocoşul, îl ridică deasupra capului, până ca Odrobete să n-apuce să schiţeze vreun gest şi apăsă pe trăgaci. O scânteie verde se ridică vertical, apoi îşi curbă traiectoria către zona de pace şi, undeva, sus, se desprinse în trei steluţe verzi. Ca la un semn al lor, artileria din spatele

trupelor inamice începu să tragă. Ca răspuns porniră primele obuze din tunurile aflate în apropierea statului major propriu. Curând, întreaga vale răpăia de un foc ucigaş… Tranşeele erau smulse de muşcăturile explozivelor venite de undeva din faţă. Infernul se dezlănţuise.

"Zvârle dracu' pistolu' ăla!" strigă Odrobete, apoi, în grabă luă două din lădiţe şi porni de-a lungul tranşeii spre lăcaşul lui. Virgil uită să mai arunce pistolul şi-l lăsă jos, apoi luă urma celuilalt. Câteva clipe mai târziu un obuz transforma fostul lăcaş de mitralieră, depozitul de coniac al lui Odrobete într-un crater de vulcan. Ardeau de-a valma spirtul şi rachetele netrase. Mâini, picioare, capete desprinse de trup. Miros de sânge şi fum înecăcios. "Cine a tras?!" se auzi ţipătul disperat al unul sublocotenent strivit sub bârnele postului de comandă. Parcă asta mai avea vreo importanţă. Mâine, poimâine, sau numai peste un ceas tot trebuia să se întâmple acelaşi lucru. Alexianu încercă să-l scoată pe nefericit de sub greutatea acoperişului, trase din răsputeri, o nouă bufnitură îi umplu ochii cu ţărână, apoi când se dezmetici constată că subofiţerul nu mai era decât o jumătate de trup. Odrobete, dispărut printre ceilalţi soldaţi, împărţea daruri ca un dement, sticle de coniac. Îi puse una în braţele unuia căzut, se dumiri că e mort şi-i luă înapoi cadoul. Se apropie de cei ce trăgeau încă de pe parapet în direcţia gurilor de foc inamice.

După două ceasuri totul amuţi. În tranşee se auzeau gemetele răniţilor printre rafalele răzleţe de arme uşoare ce-şi serveau trasoare fără să mai ochească. Alexianu fusese târât la pământ pe fundul şanţului de suflul unui obuz. Se deşteptă dar nu făcu nici un gest aşteptând să reînceapă infernul sau să se întâmple ceva cu — să vină îngerii Gavriil sau Mihail să-l pedepsească pentru tot măcelul orbesc dezlănţuit de el. Se dezmetici de-a binelea când se simţi călcat zdravăn pe palma

mâinii stângi de cineva care-l clama numele "Dom', Alexianu! Dom' Alexianu!…" "Aici!" strigă şi simţi dintr-o dată greutatea unei lădiţe căzute peste pântecul lui, scăpată din mâini de Odrobete. "Sunteţi rănit?!…" "Pe dracu'!…" "Atunci hai s-o ştergem spre tranşeea din spate!…" "Sunt răniţi!…" "Or fi, da pe noi ne aşteaptă plutonul de execuţie!… Luaţi o gură!…" "Unde-s răniţii?..." "Peste tot! C-au tras ca nebunii, la fix… Au avut vreme o zi să ne ia poziţiile la ochi… E râsu-plânsu, că şi noi şi ei am crezut că ăilalţi pornesc atacul… Dar am stat şi unii şi alţii pe loc şi ne-au tocat cu obuze. Sunt mulţi morţi… Asta-i sigur…" Stăteau rezemaţi de parapetul din spate al tranşeii. Câţiva soldaţi trecură pe lângă ei cu armele pregătite de tragere în căutarea altor poziţii. Un rănit rămas fără un braţ gemea la doi paşi de ei implorându-i să-l împuşte. Virgil îşi apropie lumina mâzbavă a lanternei de el, descoperi rana din care vălurea sângele, iar alături un braţ gata amputat. "Unde mi-i trusa?!" întrebă aiurea. Odrobete dădu din umeri neputincios, apoi îl sili pe rănit să bea ceea ce mai rămăsese în sticlă. Atâta ştia el că mai poate să facă pentru un suferind. Celălalt rupse o bucată din cămaşa braţului smuls şi-i legă strâns rana. "Ia-l în spate şi du-l spre spitalul de campanie!" Odrobete lăsă fără râvnă lădiţa lui preţioasă pe fundul şanţului, îl aburcă pe nefericit şi porni cu el în goană spre tranşeea din spate. Mulţi muriseră sfâşiaţi de schije sau din suflul obuzelor, alţii zăceau inerţi aşteptându-şi durerile de după şocul fracturilor, sau moartea. Virgil încercă să facă o inventariere a lor. Pe cei mai teferi îi punea să-i ajute pe ceilalţi răniţi, să-i ducă măcar până la tranşeea a doua.

Luna va fi trecut pe cer neobservată pe deasupra fumului înecăcios ce învăluia valea. La ziuă, colonelul Biţanu însoţit de doi ofiţeri de la

statul major sosi în prima linie. Urmă anchetarea celor

TELEMAH

Ploua. Ploua undeva în afara lui, deasupra unui univers mărunt, ceţos şi iute. “Stropii de rouă-cuvinte jilave, colindă lumea vertical, de sus în jos şi spală: cu prima apă murdăria, cu a doua păcatele, cu a treia bucuriile, cu a patra nenorocirile, cu a cincea numele, cu a şasea copilăria de neîncepuţi, iar cu a şaptea locul în care a fost cineva”.

Omul mergea aplecat peste luciul pietrelor ude. Ploua continuu, milenii ude mânate de biciul clipelor de vânt. Îşi pipăi nisipul umed al tutunului răsfirat prin buzunare. “La ceasul cărnii, focurile pâlpâiră înjunghiate în rădăcină de potopul mocnit, ascuns. “Piatra nu-i răbda tiparele bocancilor slinoşi cumpăraţi de mult la Pireu, sau la Tijuana sau la Hitachi. Doar sunetul lor monoton se resfira inform prin vânt, la vale, peste malul stâncos, o vreme.

Corabia putrezea în patima izmei de baltă, pe stânci, sus. “Împotriva apei ridici diguri, împotriva ploii ridici acoperişuri, împotriva umezelii…” Pământul îl strângea în palma lui undeva pe marginea râului vieţii sau a norocului, şanţul acela roşietic ce pleacă de sub degetul Arătător în jos, spre gâtul palmei. “Plouă undeva în preajmă şi mă afund. Uneori gheţarii, căciulile alea de alb şi muţenie mă mai ţin treaz să cred, să ştiu, că sunt pe aproape cu mine. Alteori cenuşa Saharelor. Rămân treaz să aflu, trebuie să aflu, şi recele şi caldul. Am patru destine de înţeles, patru vremi în roză de vânt. Şi niciodată bucuros numai de una. Deasupra nepăsare, dedesubt obişnuinţă, soiul acela omenesc de nepăsare”.

Prin cotloanele mărunte ale corabiei fulgerau carii deschizând drumuri noi aerului şi luminii spre un alt timp. Pânzele smulse cândva de vânt, se topiseră în humusul zgârcit dintre pietre să nască ierburi, licheni, muşchi, parameci. Alte pânze, firave, din os de păianjen cântau urma tangajelor de hulă prin cotloanele curbe.

Omul, cu o căldare de aramă în dreapta, înainta molcom să-şi afle locul dimineţii aceleia de iarnă. Şi ieri, şi alaltăieri…

Într-un an, celălalt, tot iarna coborâse o cărămidă ţinută o vreme sus pe covertă ori înăuntru lângă timonă, ori în cealaltă casă de pe punte lângă sextant. O cărămidă de nisip, nearsă. Jurnalul. Coperţile încă dormeau. Dacă le-ar deschide, ştie pulberea sură, imaterială, i s-ar prelinge în palmă. Plaje. Îşi ridică privirea înspre copacii Înfipţi cândva, trei, în pântecul de cobză al corabiei. Mirosul lemnului putred se mistuia prin aerul sărat şi umed…

“Aer sfânt, tămâie sărată, iartă păcatele muritorilor morţi… niciodată!” Întinse mâna spre lemnul jilav. “Cineva trebuie să-ţi dea foc. Uscăturile nu se pot uita decât prin flăcări… Degeaba ploaia asta, din afara mea îngână, cheamă amânările… Ieri, parcă mai călătoream. Mâine, din nou. Între despărţirile astea două, aşteptarea mi se pare o nenorocire. Ieri, parcă mai spuneam: dacă bucuriile întoarcerii vor mai întârzia… Ieri spre seară tăceam. Mâine voi spune: dacă bucuria plecării va mai întârzia… Azi dimineaţă m-am trezit cu gura acră… între două nenorociri care trebuie să treacă, orice amânare mi se pare un dezastru”.

Îşi întoarse privirea în urmă, spre piatra care se aşezase cândva în joc cuminte, să ţină de casă. În faţa casei o femeie cu mâinile pe piept, privea spre mare. “Iar ţi-ai pus pălăria veche pe cap, aia de la Porto, Barraquilla sau Sabang. Şi aceleaşi fiare de brăţări spre coate. Nu mă mai aşteptai. Tu nu credeai în corabia de pe mal… Anul acesta vom mânca grâu şi brânză şi mere. Caprele tale trăiesc. Peştii sunt din altă lume şi nu le mai ştim gustul… Hei, fie cum te-ar chema, întoarce-te în casă şi grijeşte focul mocnit cu ploaia în pântec! Avem nevoie de foc!… Aseară mi-ai spus să-ţi repar hornul şi tabla. S-o bat cu cuie de vânt. Ocărăşte-

mă cu tăcerea, mâine la prânz, să uităm de grâu şi mere, să ne plimbăm palmele prin păr, încet, ferindu-ne de sângele celuilalt, în dreptul tâmplelor subţiri şi albe, prin care auzim nenorocirile… Hei, o să mă aştepţi până atunci, cantotdeauna… Mâine, o să ies din nou, aici pe mal şi tot n-o să mă plouă. O să vin cu jarul furat din poala sobei să dau foc scândurilor. Tu, tot acolo pe treapta casei, o să râzi. Corabia va arde, în urmă, iar eu am să-ţi implor iertarea şi am să-ţi aduc în dar, jurnalul zilelor mele, copilul de pustiu în scutecele lui de lemn. Şi o să râzi. Mirosul fumului ne va îneca pe amândoi şi nu vom mai şti dacă râdem ori murim… Îţi vei desface braţele din piept şi stânga, întinsă, o vei ridica spre cer să-mi arăţi fumul de sub streaşină, şi cel din cutele tablei şi celălalt, noros, jucând în jurul hornului strâmb. Şi geamurile se vor muia, şi crusta zidului se va încinge şi, înecaţi de fum, ne vom pune amândoi pe prispă să râdem şi să ne-ncălzim spinările udate de ploaie pe piatra zidului casei…

Suntem liberi, îmi vei striga, neştiindu-mă lângă tine, suntem iarăşi liberi şi bogaţi! Putem hălădui!… Aşa îmi vei striga, şi-mi vei mai spune că ne-au rămas întregi, de fiecare, câte trei vremi cât trei drumuri.

Piatra casei va fi tot caldă până poimâine. Hainele ni se vor usca pe noi, peste noapte, afară, în dreptul uşii arse, când vom dormi rezemaţi unul de celălalt, departe de ploi”.

Întoarse capul spre căldarea lui de aramă, fierbinte de jar. Îşi făcu loc printre scândurile rupte spre burta corabiei. Piei uscate, pieile acelea de ren, de antilopă sau de capră se scorojiseră în uitarea calei. Deşertă jeraticul peste ele.

Ploua mereu peste învelişul sufletului corabiei scăpată de ghionturile stâncilor, de lava parşivă a nisipurilor, de luciul negru al solzilor vremii uitate în apă. Femeia lăsase boabele de grâu să fiarbă în lapte. Voise, cândva să închege cu ele

sângele omului, a unui alt om, şi să-l lege de pământul ei.

“Până mâine mai este o vreme. O să dormim în puţinul de căldură al păturilor noastre până atunci. Tu lângă sobă, eu spre geam. Să nu uităm să ţinem focul… Tu crezi că mă joc, ca altădată, de mult, şi te gândeşti la fiul tău. “Fumul cotropi aşezarea întunecată şi curbă rătăcind pe sub punte spre aer. Omul ieşi învălătuci într-un nor gros, cu mâinile moi şi ochii stinşi… “Niciodată nu mi-am ştiut drumurile.

Femeia ăl aştepta pe treapta din faţa casei şi râdea. “Niciodată n-am avut răbdare să mă ţin de un gând”. Înainta cu capul plecat spre râsul femeii. “Niciodată n-am să cred că de abia bătrânii pot vorbi ceva despre om”. În drum îşi luă cutia de lemn, năclăită, jurnalul, cărămida cu literele surpate în pulberi.

Aproape de treaptă omul puse cutia jos, la picioarele femeii, ca pe o altă treaptă, mai măruntă, care să o ajute să coboare înspre el. Femeia îşi desfăcu mâinile de pe piept şi-şi ridică stânga spre cer:

- Vin caprele, omule, vin caprele, auzi talanga lor?! O să trebuiască să le aduni, să le mulgi, să le duci în dosul casei să-şi doarmă. Avem de strâns brânza, cotarca trebuie dusă lui Onufrie în sat… Să vindem pieile, să luăm grâul, să-l ducem peste câmp la moară. Şi-n urmă, lemnele…”

Norii focului se prelingeau prin ceaţa iute spre mare, mânaţi de vânt. Corabia (calul) se mistuia în flăcări scurte. Omul porni spre creastă pe urma caprelor.

Prinsese să ningă, sau nu ningea. Nori iuţi se coborâseră printre oameni să-i tulbure cu petece albe şi ude, mari cât sfârcurile degetelor, şi pieritoare. Le-nghiţeau pietrele şi hainele omului şi hornul sucit al casei, şi-i tulburau aţa fumului întorcându-i-o prin coridorul negru, dreptunghiular, în sobă, printre grâu şi lapte

îngroşat. “Bântuie seceta albă, bântuie şi nu se prinde de noi… de bună seamă femeia va fi auzit venind moina şi s-a temut că ne va întoarce din drum, de aceea n-a pus foc casei… Unde i-s talăngile caprelor, nu le văd, nu le pipăi, nu vreau să i le aud. Clopotul, unul, singurul, e sus pe punte, lângă catarg şi bate în mâna lui Gordile. A furtună şi ţărm, bate. Ţărm de lemn, cu oameni, bun rău, cu sânge ori apă dulce”.

Casa dispăruse undeva în ceaţă. Omul păşea pe urmele nescrise ale potecii lui, aceiaşi din totdeauna, care întorcea spre celălalt mal. “În pustiul apei, până şi ţărmul corabiei duşmane te bucură. Numai o vreme, până apuci să-i desluşeşti oamenii prin ceaţă şi să le vezi ochii şi braţele şi să simţi că între ţărmul tău şi ţărmul lor mai este doar un val. Şi-n bucuria ta ai vrea să-i strigi, şi-i strigi şi-ţi răspund la fel de bucuroşi, tot mai aproape, mai aproape, până ce ajungi să-i simţi mai mulţi decât furia iernii şi mai puternici decât pentru o îmbrăţişare. Gordie îi simte, vântul bate dinspre ei, n-o să apuce să-i vadă, dar îi ştie. Aerul iute, alicele apei, scândura umblătoare desfundă pielea, plămânii şi mădularele… Avacum, Hrisogan, Alfeu, toţi simt învelişurile celorlalţi tăcuţi, prin ceaţă”.

Din scorbura cerului fulgii săraţi lingeau trupurile lăsate în afară. Înăuntrul învelişului, scorburi uscate cu melci, fluturi şi carii adunate de pe unde vor fi întâlnit, călătorii aceia războinici, pământul şi femeile lui aşezate cu toate tălpile pe nemişcare. “Cine erau ultimii vii, netăiaţii aceia îngropaţi până în gât într-o altă lume?… Noi râdeam… Tata era războinicul şi mai păstrasem de la el doar nepăsarea… Avacum, Hrisogon, Alfeu! Hei, voi oameni-scorburi cu nume de văgăuni, căutaţi caprele femeii aceleia temătoare de bogăţii!”

Pe marginea patului nefăcut, femeia se gândea la fiul ei, bastardul, ucigaşul războinicului

sau al călătorului aceluia cu care îl avusese. Mesteca între degete boabele fierte de grâu şi blestema marea:

- Nelegiuirea zace între maluri de piatră. Corăbiile pleacă, o străbat, apoi se întorc. Bărbaţii coboară, stau, îşi urăsc curând uscăciunea şi pleacă din nou. Îi macină grâul zdrobit între pietre, îi înăbuşă aburul laptelui din dreptul păcatelor lor. Îi striveşte de cer piatra de sub picioare, şi-i afundă între stele să-şi caute drumul pe scândurile umblătoare.

Departe de mal, omul urca orb un pinten de stâncă. Se clătina sub vânt apoi păşi nesigur spre adâncul nesfârşit al ceţii. Dincolo pe celălalt mal, corabia trasă între stânci pentru plecare. Scrâşnetul pântecului de lemn pe piatra stâncii. Balans de ape. Pânzele, strânse sus,

Aşteptau. Frânturi de clopot legănat se-mpreunau cu ecouri de talangă, rupte de vânt şi zvârlite peste mare spre nicăieri. “Sunt liber, mai liber decât am fost vreodată. Corabia arde încă, păstorul e îngheţat în pulpana hainei lui din piei de capră. Cine mai ştie despre mine, feciorul ţesătoarei?… Femeile ţes, şi aşteaptă nestatornicia bărbaţilor plecaţi. Ei sunt puternici, pleacă, învinge şi se întorc, să fie înfrânţi. Mai mult decât victorie nu ştiu ce se vrea. Femeile rămân să îi învingă prin aşteptare, ca să-i îngroape în trufia lor de învingători şi să-i ascundă, apoi, morţi, în trupurile tinere, puternice de vârstă, de orice rang, de orice neam. Păgâne. Femeile-i învinge pe cei plecaţi… Mâine, dacă m-aş întoarce, s-ar bucura de mine o vreme, cât aş rămâne în pragul uşii. Şi, dacă nu i-aş recunoaşte casa, m-ar îndemna să cred în singurătatea ei. Pietrele sobei ar fi calde, grâul din lapte fiert, peştii uscaţi, dosiţi sub tabla casei şi strugurii uitaţi să strângă dulce. Mereu, pentru un altul care ar trebui zidit… Mâine m-ar mai recunoaşte, dar, dacă, aş trece doar prin dreptul geamului şi-aş coborî spre ţărm, s-ar lua după

mine… M-aş despuia, în frig, şi m-aş zvârli în mare. M-ar aştepta pe mal să mă cureţe de apă şi şi-ar spăla mâinile prin părul meu. Nu m-ar întreba de turmă, nici de corabie, ci-mi va vorbi despre nodurile plasei putrezite sub pat şi despre cangea ruginită. Mi-ar pune vin şi peşti şi struguri, să uit de frig, de capre, de pământ… Se va foii cu tăvile late de aramă, cu ananas, curmale şi smochine. Berbecele în proţap stropit cu vin. Ţapii tăiaţi. Atunci caprele ei ar fi de carne şi laptele uitat". În faţă avea vântul alb şi stropii, în urmă ceaţa. Până la celălalt mal era de mers o noapte. Omul se opri. Tălăngile se auzeau în urmă. "Am să prind caprele femeii şi-am să le sui pe cealaltă corabie… Am mai spus asta… Am ucis toţi peţitorii şi am crezut că-mi salvez tatăl… Am mai răbdat şi asta… Pe unul singur, păcatul din urmă al tatălui, pe care nu-l ştiam, fratele meu vitreg, copilul femeii mele, pe el ar trebui să-l caut din nou, să ocolesc pământul să-i descopăr rotunjimea, marginile, lumile, aceleaşi lumi şi să-i ucid de fiecare dată când îmi iese din drum… La Natal, Gobes, Daha, un om, mai tânăr decât mine se întoarce spre casă prin ceaţă. Mână din urmă turma lui de capre aiurea, cu gura acră, de păstor uscat, ca ieri şi altădată, mereu, până în pragul casei ce din întâmplare îi va ieşi în drum. Şi-ntotdeauna va găsi acolo aşteptând o femeie… Pe mama… Mama lui, femeia din ţărmul de aici mă aşteaptă pe mine… De ce să-l ucid?… Voi colinda lumea fără să mă apăr… Am mai crezut asta".

Porni din nou, la dreapta câţiva paşi, apoi din nou la dreapta. I se părea că se îndepărtează de toate ţărmurile dinspre mare şi fugea cu braţele ridicate, aripi, să se smulgă pământului. În urmă venea turma. "Sunt cel mai bogat dintre oameni?" Vântul îi aducea în urechi sunetul tălăngilor lovind în pustiul iernii. "Miliarde de reni, de antilope, de cai vin din urmă, albi, să se scalde cu mine prin cer. Pietrele ard şi se înalţă cu noi. Urcăm, dar nu

urcăm, ne saltă magma. Casiopeea, Vega, Carul Mare, sextantul şi peştele de tablă, velele sus! Gordie, pe catarg! Vom ocoli din nou pământul… Am mai spus asta, dar să crezi!… Vom aduce pământ din Lumea Nouă şi vom căra statui din Lumea Veche. Vom răscoli arhipeleaguri după aur… şi femei s-aştepte…”

Omul ajunse aproape de casă, pe pintenul de piatră şi se opri. Femeia îi apăru prin ceaţă cu braţele strânse peste cojocul de piele:

- Casa arde… Suntem liberi acum şi bogaţi… Vom dormi noaptea asta afară, unul într-altul, cu spatele rezemat de piatra fierbinte a casei. În zori mă voi trezi prima, ca-totdeauna şi voi fugi spre mare să-mi spăl palmele şi ochii, atât. Numai atât mai poţi spăla de la o vreme ca să nu-ţi pierzi uscăciunea. Când mă voi întoarce vei fi treaz şi îţi voi spune: Ieri, m-auzi? Ieri mi-era frică de tine, că ai să te urci pe colţul de stâncă unde-ţi ţineai luntrea ta pescărească şi-ai să te pui să-ţi chemi ajutoarele, sclavii tăi din gând, războinicii aceia de umbră, şi-ai să-i asmuţi spre Gobes, ori spre Natal cu luntre cu tot, la şaptezeci de paşi deasupra apei. Mi-era teamă, ca şi în ziua aceia în care ai împins-o singur sus şi mi-ai jurat că peştii sunt de lut… Putem pleca din zori, mâine n-o să mai am ce să-ţi spun… Poate vom râde să ne ţină de frig sau de cald. Mai avem câte trei drumuri fiecare…

Primul îl vom face împreună, câtă vreme câmpurile vor fi în urma celuilalt, sub cerul cald şi roşu, cu picioarele în cenuşa roţilor de care. Al treilea îl vom face singuri, bucurându-ne trupurile cu mere, prune şi struguri. Ne vom vedea mai rar apoi… Tu vei veni să-mi ceri bani şi mă vei lua ca să ghicesc prin cârciumi, şi vei cânta, şi-i vei ucide pe cei care s-or da spre mine… Şi vom fugi mereu, departe de odihna de noapte… Poate aşa, risipiţi, ne va fi mai la-ndemână să murim.

Menhirul

Magdolna Koratz era o babă de coloratură. Fără ea Burna ar fi fost ca un amnezic. Locuia în oraşul vechi, dincolo de piaţa de animale mici, lângă farmacie şi deci vis-a-vis de casa familiei Pantelimon Bob, mai trăia încă Firuţa, baba albastră. Magdolna era singură pe tot ce se întâmplase între 1871, anul în care împlinise patru ani şi 1942, an în care îi murise bunul ei soţ, angrosist în Burna şi proprietar al unei bănci-popicărie, o bijuterie de comerţ la care fiu-su ţinuse atât de mult încât ___ ruină, de dragul micilor vânzători, toate celelalte afaceri moştenite de la tatăl său. De la o vreme, Magdolna făcea parte dintre melcii Burnei, cei care lasă în urma lor o dâră argintie, să se ştie că au trecut, că sunt ascunşi o iarnă întreagă înăuntru unei cochilii,

despărţiţi de lume printr-un pergament. La primăvară, dacă ei, cruzii copii vor sparge pergamentul cu o piatră, şi nu va apărea în uşa cochiliei Magdolna, să însemne că baba sa retras undeva în vârful cochiliei, subţire cât un fir de nisip, să treacă pe o scurtătură la rădăcina ulmilor. Asta înseamnă că la iarnă o să fie ger sec (zicea Ana Crinţu, din celălalt capăt al Burnei, de la adâncimea ei de nouăzeci şi opt de ani). Din pricina adâncimii aceleia, deşi amândouă socoteau oraşul ca nişte mame şi pe lângă ele Firuţa de peste drum şi alte două babe de pe strada Paris: Coca Moruzan (102 ani) şi Vasilica Pompii sau Vasilic Apompii, nu se mai ştia nici din registre vârsta, sexul, religia şi numele acesteia de pe urmă, deci din pricina adâncimii aceleia, nu mai aveau ochi una pentru alta de mai bine de cinci zeci de ani.

După socotelile mocnite ale Anei Crinţu toţi ieşeau prost, adică se curăţau înaintea ei. După ale Magdolnei sunau aşa: fiecare generaţie cu lumea ei, cu amintirile despre ceea ce a făcut; mă doare pe mine capul pentru copii, ori nepoţi. Are fiecare capul lui şi dacă vrea, poate să-l doară… Când spunea asta îşi amintea, ca un scăldat în apă cu mirodenii, de minunata epocă în care Burna, pe un sfert cât e acum, îşi irosea zilele cochetând visătoare cu perceptele morale, pentru ca noaptea să se dezlănţuie în volănaşele valsurilor, pătimaşe şi ademenitoare mereu pe la opşpe ani, de parcă oraşul ar fi fost o casă de vânătoare, scoasă din lume şi urcată într-un pustiu verde. Vinera Koratz trăia, pistol avea, de ameninţat se ameninţa cu toţi până în clipa în care ar fi trebuit să se întâlnească pe platoul din curtea cetăţii cu vrăjmaşul său cu care urma să se întâmpine în duel. Atunci, Koratz devenea fermecător, blând şi începea să vorbească despre afacerile lui, iar dacă vrăjmaşul nu se arăta impresionat, despre profiturile sale, şi dacă acela tot nu se lăsa, zicea ceva şi de Magdolna, pentru care, de fapt, intra în bucluc de fiecare dată. Cu

dansatorii de bună seamă. “Lumea asta e făcută într-o pauză dintre două vânători”, glumea atunci Koratz, mai ales când simţea că va ieşi din belea. Aşa, între două dansuri apucase să-şi facă şi urmaşul.

De pe urma soţului, Magdolna, care avusese de toate o viaţă întreagă în afară de bani, deprinsese obiceiul socotitului în abstract şi, cum nu mai avea nimic de socotit, îi mai rămăsese să numere copiii Burnei, anii nepoţilor, strănepoţilor şi stră-strănepoţilor, pentru care nu mai avea ochi considerându-i o lipsă de bun simţ a speciei, un oribil exces de zel. Aceia, deci, erau şterşi de pe listă. Strănepoţilor le acorda o oarecare dispensă de vârstă şi-i socotea duşmanii ei de moarte, străini de sângele ei. Nepoţilor le acorda un sentiment care o adormea, mai întotdeauna, pentru că îi socotea un fel de amintiri ale ei despre una, Magdolna Koratz. Pentru copiii ei şi-ai babelor de-un least, cei care trebuie să fi avut pe atunci către şaptezeci şi cinci, nu avea nici un pic de milă pentru că le luaseră locul, îi duşmăniseră pe ei, părinţii lor, pentru a ajunge la sapă de lemn, în cele din urmă, şi ei.

Uneori îşi amintea de cârciuma lui Voica, vestit restaurant din Burna lui 1880, cu vinuri de casă şi ţapi de Burna (traşi în ghidem de nepotolitul tată al lui Koratz). La cârciuma lui Voica, Magdolna intrase împreună cu tatăl său în 1889, apoi în 1890, la diferenţă de două luni şi de fiecare dată, tânărul Koratz s-a uitat la mine atât de neruşinat încât merita să-i trag o palmă, dar până la urmă l-am luat de soţ. Fraza asta o spunea mereu, în faţa casei, pe banca din dreptul farmaciei, apoi trecea la socotelile ei cu oraşul: profesorul Zocaniu, 1890, pfui, anul în acre m-am măritat, un puşti. Adrian Marcoş, primarul, afemeiatul ăla, fostul primar, moşier, fostul moşier… E din 884. Şi el îmi putea fi copil. Inginerul Paluţiu şi Farcaş de prin 98, 99, copii de-al doilea; lăptăreasa,

Firuna, ’94 şi asta-i prunc, dumnezeu s-o ierte. Puteam să-i nasc eu. He, he ce de-a copii. Pantelimon Bob ’76, ăsta e de-al meu. A murit devreme, bine că nu l-am avut. Dar cine să-l aibă pe Bob, cine, că nici nevastă-sa nu l-a avut? Copiii lui, copiii mei mai tot aia e, că de la o vreme toţi copiii ţi se par ai tăi… Rânduit aşa, i se părea că lucrurile lumii deschid un cerc mare care înconjoară Burna şi trece prin dreptul ceasului de la biserică. Pe cercul acela era trecut 1870-1875. Urma un al doilea cerc, mai mic, nu tocmai concentric pentru anii 1895-1900, apoi un altul, descentrat, pentru 1920-1925 şi unul mărunt pentru anii 1945-1950. Toate cercurile astea se învârteau cum puteau în jurul unui ax, un punct prin care trecea prezentul , adică meditaţia Magdolnei, la soare, în faţa farmaciei, pipăindu-şi pielea uscată, maronie, pătată cu rotocoale vineţii deasupra tuburilor înţepenite ale vinelor. “Ăsta-i ceasul meu, spunea, de la o vârstă nu-şi mai pasă de ceasurile celorlalţi. N-ai cum, ţi se pare că umblă aiurea. Al meu are un cadran alb şi cinci cifre. Nu-i trebuie mai multe. La ora unu mă trezesc, la două ies pe stradă, la trei, simt că ar fi trebuit să-mi fie foame, la patru umblu numai pe unde am mai fost. LA ora cinci casc, ştiu că mi-i somn, dar nu mă îndur să mă întorc în casă. N-am la ce!”

Cu Magdolna vorbeau toţi vecinii. O vedeau de dimineaţa până seara pe bancă şi-i ziceau mereu câte ceva. Bătrâna îi lăsa să se petreacă prin faţa ochilor ei şi mârâia îhî! Iar după ce plecau zicea: Puţoii!… Ce ştiu ei de Koratz?… He, he, Koratz i-a zis într-o vineri lui Pantelimon, s-a dus la primărie să-i spună, nu s-a dus pentru asta avea să-l roage ceva, să-i facă o ofertă pentru nişte vinuri din Italia, de aia s-a dus vineri la el. Era în ‘901, şi l-a luat cu o poveste. Zice Koratz: măi Pantilimone, aşa-i spunea el, şti tu de ce i-am făcut copii nevesti-mi?… Stăteam uite aşa într-o zi şi i-

am văzut pântecul, frumos, supt, şi m-a luat ciuda, ciuda şi frica, şi-am zis, măi, asta oricând poate să mă înşele. Mă şi înşeală, precis mă înşeală… Aşa l-am avut pe fiu-miu. Acu, mă uit la burta ei când se spală şi-mi spun: măi asta de ce dracu nu mă mai înşeală, să fiu şi eu liber, măcar două săptămâni, să văd şi eu cum arată un pântec tânăr… Aşa i-a spus lui Pantelimon, şi peste douăzeci de ani mi-a povestit şi mie. Ce porc de bărbat am avut, dumnezeu să-l ierte. Ce lume! Azi vorbeşti de nevastă numai cu tine să n-o afle alţii, mâine vorbeşti cu ăştia şi le spui ce-au pierdut, şi poimâine, tot tu, amărâtul, vii la nevastă, ca la mielul sfânt şi râzi de afacerea pe care n-ai mai făcut-o. Asta-i omul slab, şi dacă-i slab îşi caută un loc unde să fie singur. Norocul meu a fost că bărbatu-meu şi-a găsit o singurătate cu folos. Ce mă făceam dacă murea pe o hârtie ca Pantelimon?…

Trecuse pe stradă mai întâi un zvon şi-n urma lui câteva camioane cu scularie. O să se dărâme casele de pe strada noastră… Se face o uzină, îi spusese într-o zi ploioasă, farmacistul.

În zilele mohorâte Magdolna ieşea ca de obicei şi se ducea la farmacie. Acolo, se aşeza pe un scaun lângă un palmier pitic şi, din când în când, îşi turna apă dintr-un vas de pe masă şi bea. Se strâmba la sticluţele şi flacoanele cu năsturei de prin rafturi. “O să treacă uzina şi pe malul stâng al Rancăi, am vorbit cu unul, şi o să se dărâme tot cartierul… O să vină zece mii de oameni noi… O să se facă două cartiere noi, de blocuri… Numai uzina o să aibă trei kilometri… Toate astea i le spunea farmacistului. Magdolna îşi ridica privirea spre el, se uita apoi la scârboşeniile amare pe care le avea prin rafturi şi-i zicea: Pot să mă şi omoare că tot n-au ce să-mi facă… Domnul farmacist, dar o afacere mai omenească n-ai găsit? Pilulele sunt bune numai pentru oamenii care nu mai pot avea copii… Dumneata nu vezi câte femei gravide?…

De ce nu te-ai făcut dentist? Din ficat şi inimă , care sunt numai câte una, poţi să mori, şi ce afacere mai e pentru un doctor un om mort? Ei dar din treizeci de dinţi, din care nu se moare, nu se poate să nu doară unul şi să vrei să-şi vinzi casa numai să te vezi scăpat. Ce mă făceam dacă bărbatu-miu ar fi fost aşa de prost?… Dumneata n-ai găsit altceva să vinzi? Cumpără ce trece: biberoane, scutece, prezervative, cărţi de poveşti… De ce te-ai făcut comersant?

Farmacistul trecea dincolo de tejghea şi se apuca de o reţetă veche, uitată de cineva acolo. Freca un praf alb cu un alt praf alb într-un mojar, şi după ce simţea că Magdolna începe să aţipească, venea lângă ea, din nou, să-i şoptească în vis: cred că şi casa dumitale intră în demolare. Bătrâna ridica ochii mari şi pornea spre uşă. Acolo se oprea şi se-ntorcea spre farmacist să-i spună: Măi comersantule, câţi ani ai?… Cinci zeci şi opt, îi răspundea omul… Eşti copil, norocul tău că eşti copil. Dacă tu ai fi prins vremea mea, n-ai mai fi apucat anii ăştia cu afacerile tale. Ce băcănie avea Koratz! Câtă lume, ce vânzare, cât bănet! He, he… Spune drept, aşa-i că-i bine să-ţi vină banii de-a gata?! Apoi, pentru că farmacistul se întorcea la tejghea, Magdolna se scotocea în buzunar după un bănuţ şi se apropia de farmacist cu aerul cu care ar fi intrat atunci pe uşă. Dă-mi un coprol! Spunea, apoi, cu moneda aceea de ciocolată învelită în staniol, ieşea prin ploaie să treacă strada până la casa lui Pantelimon, să i se uite peste gard, la rondurile de flori, să aştepte să o vadă careva din casă, să-l întrebe: Firuţa, baba albastră, unde-i? Şi ei să-o cheme în casă.

Atunci, Magdolna deschidea poarta şi se vâra până în cămăruţa din fundul curţii unde stătea Firuţa întinsă-n pat. O vedea şi-i spunea din uşă: Astăzi, iar îi plouă pe bărbaţii noştri. Se aşeza lângă patul ei de pe scaun. Firuţa nu-şi mişca decât ochii, albă, întinsă-n pat, înţepenită, ca un pitic de

ghips cu cearcăne vinete. “Spune Firuţa, aşa-i că ţi-a plăcut de Koratz al meu?” Mută, dar nu şi surdă, paralizata gângăvea ceva cu ochii holbaţi. “Spune drept, câţi copii i-ai făcut lui Koratz şi câţi lui Pantelimon?” Cealaltă scotea un sunet ascuţit şi-şi zvâcnea trupul. Magdolna o dezgolea, îi ridica apoi cămeşoiul de peste picioare până deasupra sânilor. O lăsa aşa, cu toate oasele iscate prin pielea uscată. “Pfui, ce porcărie sunt şi femeile! zicea Magdolna şi o acoperea repede cu pătura. Cu aşa un pântec, cum dracu să nu moară bărbatu-tu de tânăr?! Păcat că nu-l ştia şi Koratz să se sature de stat toată ziua cu binoclul la ochi spre geamul tău de văduvă…” Îşi pipăia şoldurile şi-i punea, apoi mâna pe frunte s-o liniştească. Îşi plimba, în urmă, degetele peste urechile paralizatei să-i pipăie, pe rând, cerceii filigramaţi, de aur.

Rămânea înţepenită, o clipă şi ea, apoi spunea: Atâta valoare mai ai şi tu, cerceii ăştia pe care i-am căutat douăzeci de ani. Bietul Koratz credea că dacă el se duce dracului eu n-o să mai aflu că ţi i-a dat ţie… Spune drept, Firuţa, câţi copii i-ai făcut lui bărbatu-miu, că pentru cerceii ăşti până şi eu i-am făcut unul?!”

Firuţa icnea, din nou, într-un zbucium scurt. Scotea un ţipăt. Atât, nu pentru mai mult. Magdolna îi punea iar mâna pe frunte. Îi spunea: lasă, nu te supăra, dai tu socoteală într-altă parte pentru toate. Norocul tău, şi norocul meu că avem fiecare dumnezeul nostru; şi cum nu se împacă unul cu celălalt, tot n-o să mai aflu niciodată câţi copii i-ai făcut tu lui Koratz. Atâta pagubă” Îi punea apoi în palmă bănuţul de copral şi-i zicea: uite, ţi-a trimis bărbatu-miu un bănuţ de argint… Să nu-l înghiţi aşa că mori şi dacă mori o să te îngroape şi n-o să mai pot veni să-mi văd cerceii… Pleca.

La ora când ieşea de la Firuţa farmacia era cu lacătul pe uşă. Îl vedea, zâmbea: am ştiut eu că o să dea faliment până la urmă. Apoi se aşeza pe

bancă şi privea în susul şi-n josul străzii înţesată de lume. Îşi spunea: nu mai e nimeni pe străzi. Ce păcat că nu mai ai despre cine să vorbeşti. Ăştia-s de pe altă lume. Dacă le zic de Firuţa, de Pantelimon, de Koratz, or să-mi spună că sunt senilă şi că visez… Dar despre ei ce să vorbesc? Nici nu ştiu ce caută pe strada asta…

Se ridică şi porni spre fosta cârciumă a lui Voica. O vedeau mereu trecând pe acolo. Magdolna mergea, îşi zicea că globul pământesc (aflase de el în ’48 de la fiu-su) e ca o plăcintă cu brânză şi mărar, ajungea în faţa cârciumii, se strâmba de mirosul pe care-l bănuia înăuntru, apoi intra, cerea un rom, se uita la el, zicea că-i dres cu apă, îl plătea şi-l dădea vreunuia mai necăjit de la o masă. Ce te doare capul dacă nu-l plăteşti? Se răţoia Magdolna dacă darul nu-i era primit. Apoi simţea că vine seara şi trebuie să se culce. Până acasă îşi spunea: o să demoleze. O să se facă o uzină. O să vină zece mii de oameni. O să… Koratz, spune tu drept, avea Firuţa un pântec mai frumos ca al meu?

Într-o după amiază, în una singură, îi veni să treacă de marginile cartierului ei de piatră şi să se abată prin dreptul geamului Anei Crinţu. O văzu de departe cum zăcea albă, cu ochii mijiţi de te miri ce iluminări. Lumea zicea că Ana era întotdeauna acolo, iarnă, vară, soare, ploaie, nesimţitoare la nimic. Nu-şi întindea gâtul peste pervaz, două oglinzi retrovizoare, de fapt oglinzile de bărbierit ale foştilor ei soţi, fixate în stânga şi-n dreapta ferestrei o ţineau la curent cu lumea. Magdolna îi ştia stratagema şi se strecură cât mai aproape de ziduri, doar, doar va putea să ajungă neobservată până sub pervazul ferestrei. Ana moţăia cu ochii întredeschişi a ură şi ploaie ţigănească astfel că surpriza Magdolnei îşi făcu efectul, Magdolna îi strigă: Ai auzit, Anico, cum au miorlăit az-noapte mâţele?! Ana tresări, recunoscu destul de repede vocea şi începu să ţipe:

piei satano, jidoavcă împuţită, fi-ţi-ar pielea-a dracului! N-o vedea. Magdolna stătea ascunsă sub pervaz. Nu se vedeau. Nu se văzuseră ele vreo treizeci de ani. Magdolna chicoti: dracul meu şi cu dracul tău n-au nimic de împărţit, aşa că păcatul tot pe tine rămâne. Se lasă o tăcere căruia i se putea spune uşoară în care Ana încearcă să se ridice peste pervazul ferestrei s-o nimerească măcar cu ochii pe cealaltă, de vreme ce vorbele i se opriseră în trotuar. Magdolna prinse iar glas: Anico, dacă bărbatul tău de al doilea a fost prost şi s-a băgat în closetul cu politică şi l-a împuţit şi pe al meu, tu, de ce nu vrei să mori femeie? Ce avem una cu alta, că bărbaţii nu ţi i-am luat şi nici nu ţi i-am numărat?!… Ana era plecată din dreptul ferestrei şi stătea chircită, cu toate fustele ei negre peste un vas. Magdolna vorbea… Tu când ţi-ai îngropat bărbatul, ai îngropat numai omul, politica nu?… Ana se întoarse cu vasul în mână şi îl deşertă stângaci peste marginea geamului, stropindu-şi pereţii. Strigă: na, scroafă bătrână!… La un pas de locul cu pricina, Magdolna chicoti din nou: Dacă tot ai scos din tine ce era mai rău şi ai aruncat în drum, pot pleca. N-a mai rămas nimic din tine!—

Se îndepărtă de perete, să o poată vedea pe Ana stând în mijlocul geamului cu vasul aşezat neputincios lângă cap. Din mijlocul drumului Magdolna îi strigă: Vai ce rău arăţi azi! Apoi porni spre centru. Îi venise aşa deodată să cutreiere tot oraşul până la celălalt capăt al lui pe strada Paris să le vadă şi pe celelalte două babe. Prin centru apucă să-şi spună: cum a murit Koratz, cum s-a umplut oraşul de comersanţi. De unde au atâtea să şi le împartă unii altora? Cu ce dumnezeu fac comerţ?

Ajunse ostenită în strada Paris fără să mai ştie de ce se afla acolo. Văzu o casă, o recunoscu, şi-şi spuse că trebuie să intre acolo. Abia atunci îşi aminti de Coca Moruzan. Coca avea obiceiul de a sta pe bancă toată ziua, în curte, lângă un broscoi imens din ciment, sub frunzarul unui spalier cu

viţă de vie. Magdolna ajunse lângă Coca, o împinse cu un deget, apoi, văzând-o că deschide ochii se aşeză pe spinarea broscoiului de ciment să aştepte să i se ridice şi cea de a doua pieliţă de peste ochi, ca la peşti. Îi spuse: ce-ai visat atâta de frumos? Cealaltă ţipă: ce ai cu mine?… Coca dragă, îi spuse Magdolna, dar gândeşte şi tu ce frumos e să ne mai aducem aminte de noi!… Coca, speriată, o ţinea pe a ei: pleacă, n-am nimic cu tine, nu-mi mai aduc aminte de tine!… Magdolna o opri: şi tu huleşti?… Ce ai de pierdut dacă mă laşi să te urăsc?! Trebuie să ne urâm, altfel ce rost ar mai avea să trăim? Cui îi mai pasă de noi? Proştii ăştia cred că ei au fătat Burna … Coca se trezise de-a binelea. Strigă: Ce te legi de copiii mei?! Cealaltă se ridică să o afle mai bine: Mincinoasă ce eşti! Şi tu-ţi urăşti strănepoţii. Ce folos ai tu că ei sunt de abia copii? Se uită la tine ca la broasca asta şi se miră că nu plesneşti… Coca se muie de şale apoi se răsturnă pe bancă. Cealaltă o ridică şi începu s-o pişte de nas. În spatele ei, apăru, învăluită într-o lumină gălbuie, de amurg, Vasilica Pompii, cea mai grasă şi cea mai coroiată dintre babe. Se trezi şi Coca. Magdolna îşi vârî mâinile pe sub şorţul ei negru apoi se îndreptă spre poartă. Îşi spuse: măi ce franţuzite! Apoi plecă.

Se înnopta. Ce s-o fi vârât cu şaptezeci de ani în urmă între ele, atunci la vremea balurilor?… Îşi spuse: numai pe Firuţa o iubesc. Am avut acelaşi bărbat, am avut aceiaşi cercei... Suntem neamuri. Păcat că ea nu spune nimic... Prin centru trecuse la nouă şi jumate. Teama de necuprins începu să i se amestece prin oboseala trupului şi să-i adune înaintea ochilor un deşert negru care îşi foia nisipul, un soi de nisip vorbitor care o învăluia. Pe la zece era în strada ei. Stropii de negru, pisicile, se scurgeau peste pereţi şi geamuri din prea plinul de întuneric al caselor şi întreţeseau strada cu ţipetele de panică ale patimii. O viermuială neagră se dezlipea să se lipească de malurile străzii,

răsucindu-se pe nevăzuţii uluci, mişunând deasupra visului omenesc, acela în care pisicile prind şoareci şi şobolani şi curăţă oraşele de ciumă şi cancer, infectându-şi sforăitul tandru şi perfid în numele foamei. Dar noaptea pisicile Burnei prind fluturi albi şi chiori şi, din joacă, îşi plimbă coada în dunga cauciucurilor de maşină şi sfârâie de plăceri.

Magdolna începu să întindă mâna după ele. I se păru că vede lumânări. Îşi spuse: cerceii, o fi murit Firuţa… ce bine de mâţe că trăiesc puţin întotdeauna-i plin de mâţe tinere. Coti într-o parte unde trebuia să fie casa ei sau casa Firuţei, acolo unde văzuse lumânările. Se ridică pe vârfuri, să vadă mai bine, să afle, să se ştie moartă sau vie dar scăpată de pisicile alea tinere.

CICLUL ARLECHIN

A patruzeci şi patra dimineaţă. Trebuie să fie deja zece şi jumătate. Azi-noapte am dormit pe băncile golite de spectatori aşezate în cerc în jurul arenei. Am dormit îmbrăcat ca aseară la şapte şi la nouă, cu pătratele albe şi roşii mari, cu gulerul meu alb, mereu pătat cu pasteluri. Sub barbă. Ultimul meu spectacol… Simt că pantera drogată, Niobe, care intra în cilindrul de gratii al arenei, pantera neagră care m-a fugărit o noapte prin vegetaţia visceralã a unor tropice omeneşti, îşi întinde trupul peste marginile somnului meu şi mă agaţă cu ghearele de umăr şi mă trage înapoi, între liane-şerpi şi copaci elefanţi şi girafe tâmpe, macarale pătate sau scorojite, şi cămile care n-au ce căuta sub cupola de cârpe a vieţii mele. Cămile-drum, un şir lung nemărtor de frig şi sete, nemărtor de foame şi arşiţă, statui de culoarea nisipului învelite în blănuri. Mă agăţ de urmele lor, aleg pustiul tuturor plăcerilor nopţii între care m-ar întoarce Niobe, flămândă, însetată, fierbinte. Călătoresc spre setea cămilelor învelit bizar în cearşeaful alb-roşu taureg, să-mbrăţişez pietrele vreunei caze cu chipurile amintirilor mele pictate în fardurile ocrii ale feţei.

Niobe era mereu în urma mea. Ieşeau din arenă cei trei Flatz. Fraţii Flatz sau concubinii Flatz, nu m-a interesat niciodată viaţa lor îi

vedeam în arenă, prin deschizătura cortinei, jucându-se cu o scăriţă nichelată şi cu o mică dormeză acoperită cu catifea vişinie. Se căţărau unii peste alţii şi-n vârf, cel mai uşor Cella, ţinută într-un braţ de Tony, care stătea într-un picior pe capul lui Ricchi aflat în mâini pe capătul scăriţei Rebeca era jos, culcată în dormeza aceea incomodă, cu picioarele ridicate ţeapăn pe verticală. Picioarele ei se continuau cu scara de nichel, sau vopsită în argintiu. Avea picioare grose, un bazin lat de femeie cu zece copii, nenăscuţi de bună seamă şi sâni mari de doică oprită pentru lapte. În program erau trecuţi aşa: "Quatro Flatz!-0 combinaţie de muşchi şi echilibru care se opun legilor fizicii. "… Întotdeauna mă uitam la ei cu o admiraţie omenească, adică jumătate invidie, jumătate ciudă şi ură. Aş fi vrut ca o dată, măcar o dată, s-i văd risipindu-se în arenă cu braţele frânte şi cu gâturile moi. Să ştiu că două, trei luni voi avea înaintea mea în program jongleurii, pe care nici un copil nu mai dădeau două parale. Blestemul meu o ajunse pe Rebeca. Într-o zi, înainte de a intra la spectacol. Din ziua aceea apăreau Trio Flatz, iar jos, pe dormeza vişinie, cu picioarele ridicate în scăriţă-Ricchi. Nu mai era aşa spectaculos, dar continuau "să sfideze legile fizicii" cel puţin în programul tipărit. Ieşeau.

Intram în arenă odată cu băieţii aceia fără nume, ca şi mine, care duceau şi aduceau recuzita. N-avea importanţă ce făceam eu în arenă. Între timp, băieţii ridicau grilajele de fier pentru punctul următor. Copiii râdeau, totuşi. Mă apropiam de primele bănci şi spărgeam un balon deasupra capetelor lor. Le era de ajuns. Mie mi-au trebuit câteva luni până să-mi vină ideea cu balonul, trebuia să fac ceva ca să le iau ochii de la şantierul pe care-l ridicau în arenă băieţii în cele cinci minute. În câteva rânduri m-au uitat de pe program, şi-apoi cum să mai faci să râdă nişte oameni fără să te rupi în două, să zbori fără aripi

sau să-ţi umpli gura cu o căldare de cartuşe, să le faci să-ţi explodeze acolo şi după aceea, senin, să le scuipi tuburile goale în talajul arenei. Băieţii între timp, ridicau grilajul şi, în final, rămâneam singur în cilindrul de gratii şi începeam să urlu ca o fiară. Atunci de abia râdeau toţi spectatorii şi eram aplaudat. Niobe, neagră, se apropia prin tunelul ei de ultimul grilaj, acela care dădea în arenă. Eu răcneam şi mă zvârcoleam prin cercul îmbibat cu petrol sau cu altceva, prin care, peste câteva minute, ea, Niobe, avea să sară. Cercul atunci va fi aprins. Mă tăvăleam furibund în hohotele de râs ale oamenilor până ce un alt animal, Pantera, avea să ragă cu adevărat. Atunci intra în scenă Teodora, dresoarea şi mă scotea cu lovituri de bici din arenă. Copiii săreau de pe scaune în delir, părinţii lor şi ceilalţi, toţi aplaudau cu ochii uzi. Reuşeam să-i fac să uite de zilele lor din totdeauna deşi nu veneau la circ pentru asta. Îmi strigau Ţac-Ţac, nu ştiu de ce.

Ieşeam din arenă plin de talaj, prin poarta prin care intrase Teodora şi, dincolo de gratii, înjuram. Lumea râdea, Teodora dădea drumul panterei în arenă. Înjuram sincer, dar lumea continua să râdă. Îi înjuram pe toţi şi nu mă credea nimeni. La nouă înjuram din nou, la fel de sincer, şi lumea râdea. În cealaltă zi, la şapte şi la nouă înjuram din nou, dar lumea râdea. Ani la rând aş fi vrut ca într-o seară, la un singur spectacol măcar, Niobe să o tăvălească pe Teodora.

Acum patru, sau şapte săptămâni a omorât-o. Rămăsese în arenă cu capul lovit adânc şi cu ochii deschişi spre frânghiile şi barele de la trapez. Niobe a ieşit singură prin canalul ei de gratii şi s-a ascuns într-un colţ al cuştii. Acum patru sau şapte săptămâni ne-am strâns corturile şi căruţele şi animalele şi am plecat.

Aseară am dat ultimul spectacol.

Aseară, în oraşul acesta, în care ne-am întors după câţiva ani, Trio Flatz a ieşit mai repede din

arenă iar eu n-a mai trebuit să sacrific cincizeci de lei pe baloanele pe care să le sparg deasupra capetelor copiilor.

Aseară am intrat în arenă după ce se ridicase cilindrul de gratii. Îmi spuneam mereu: “viaţa ta, ca să curgă neobservat, lin, monoton până la bătrâneţe, când de-abia nu vei mai avea ce să aduni din urmă, viaţa ta, mi-am zis, există între două numere de program ale altora”. Lumea zicea că Trio Flatz sunt copii mei. Bârfe. Şi circul are bârfa lui care nu atinge oraşele prin care trece în turneu.

Într-o seară mi-am zis: “să fac ceva să ies dintre numerele de program ale celorlalţi, care mă sufocă… Eu n-am un număr. Eu fac doar legătura între spectacolele altora, ca o digestie dintre prânz şi cină, dintre micul dejun şi prânz, ca o beţie între două înmormântări”. Am cerut atunci să-i ţin locul Teodorei în numărul cu pantera un spectacol, atât, cel de la opt. La ora nouă am intrat în arenă. Oamenii râdeau, aşteptau să-mi scot baloanele şi să le sparg printre gratii. Aseară n-am scos baloanele, n-aveam la mine nici acele de gămălie.

Mi-am început numărul de la jumătate, tăvălindu-mă prin talaj şi scoţând urlete de fiară. S-a făcut linişte. Copii se strângeau în braţele părinţilor. Nu râdea nimeni, nici băieţii mei, cei în uniforme galbene care ridicaseră grilajul. Orchestra se oprise. Doar toboşarul toca mărunt o ploaie sacadată de sunete ca atunci când trapeziştii fac un triplu salt mortal deasupra întregii cupole, fără plasă. Niobe îşi freca botul de barele portiţei ce dădea în arenă. Făceam doar parte dintre obiectele cu care i se obişnuiseră ochii şi mirosul. Privea spre lumea colorată strânsă în cerc. Atunci într-un moment apoteotic, m-am înălţat pe treptele estradei, am trecut bârna peste care urma să se prelingă Niobe, apoi ajuns la celălalt capăt, am sărit în dreptul portiţei şi am deschis-o. Niobe s-a ferit, apoi a scuipat ca o pisică. Aseară, la ora nouă şi câteva minute eram alături de Niobe în arenă. O

noapte cu conturul unei pantere drogate se plimba în jurul meu dând ocol arenei. N-aveam în mâini nici bățul, nici pistolul, nici biciul. Docilă Niobe își făcu numărul fără să o îndemn. I-am cerut cercul în flăcări, a sărit. A trecut peste bârna de pe estrade fără să mă fi întors cu fața spre ea. S-a culcat, apoi, în mijlocul arenei și m-a lăsat să-mi pun capul peste pântecul ei fără să-i zvâcnească un mușchi. A plecat apoi în dosul aceleiași portițe prin care venise. Lumea tăcea, aștepta să se întâmple orice, să urmeze ridicarea gratiilor și un nou spectacol cu Niobe printre spectatori. Muțenie cruntă. Un om, o păpușe vie și o fiară obosită au arătat că n-au nimic unul cu altul. În public. Asta a fost tot. Frenezia aplauzelor de altădată când mă târam biciuit din arenă , dispăruse. Am încercat, atunci, să-mi continui numărul până ce băieții au scos gardul. N-aveam baloane, nu râdea nimeni, nu mai aplauda nimeni. Am ieșit, îmbrăcat așa printre spectatori, afară. Cineva îmi strigă ceva despre copiii mei cu Niobe.

Atât mi-a mai rămas prin buzunarul de la piept, în care îmi țineam baloanele, în locul aplauzelor de altădată. Am ieșit din țarcul circului spre prima bodegă. Hohotele de râs se cuibăriseră acolo în cubul cu miros sacru și fum. “Aici ar trebui să dau spectacolul serii” mi-am zis apoi am băut. Toți mă priveau și aplaudau fiecare pahar pe care-l dădeam pe gât dintr-o înghițitură. “Aici ar trebui să mă tăvălesc, să sparg baloanele mele deasupra capetelor lor, să înjur”.

Cred că spectacolul se terminase de mult.

Doi oameni m-au luat de gât să mă ducă acasă la ei, să se bucure și copiii lor de mine. N-aveau arlechini, nu știau ce sunt aceia și mai ales dacă sunt și oameni sau numai păpuși. A trebuit să-i duc la cușca Niobei ca să scap de ei. Voiau să mă despoaie, și să mă spele la cișmea cu o cărămidă, să-mi vadă fața de om, cealaltă. Au plecat. Niobe mi-a ținut partea. Au plecat blestemându-mă să mă

culc cu ea şi să-mi facă trei pui gri cu un ochi alb şi altul roşu în carouri, şi guleraţi. Apoi…

Apoi Niobe m-a fugărit toată noaptea în lumea ei umedă, îmbâxită cu miasme şi cioturi de rădăcini, printre copaci-elefanţi şi liane-şerpi.

A patruzeci şi patra dimineaţă de la ultimul spectacol al Teodorei. Maria Stuart. Ce am eu cu bărbaţii ei, n-avea habar de mine. N-ai cum să ai habar de cei de după tine. Trebuie că în ziua aceea şi-a desfăcut gulerul ei alb, înalt, dantelat, pentru ultima oară apoi şi-a pus capul pe butuc. Cu demnitate sau cu trufie. Eu nu-mi desfac gulerul, imitaţia mea de guler care e cusută de salopeta asta de arlechin. Rebeca e departe, cu mintea în ghips, ca o statuie, cămilă de culoarea nisipului, cutreierând pustiuri, netemătoare de frig şi arşiţă, de sete şi foame. Teodora, cu capul lovit al faraonului copil pe umeri, doarme netemătoare de timp. Trio Flatz îşi fac antrenamentele pentru spectacolele viitoare. Acelaşi număr un an doi, cinci. Tony va pleca să-şi caute o altă soartă. Cella fără spijinul mâinilor lui, se va mărita, bine, într-un oraş mare. Ricchi, rămas singur, jos, se va plictisi să mai susţină o scară de nichel pe care nu mai urcă nimeni şi va hălădui, singur, prin oraşul acesta. Şi vor dispare numerele din program între care să mai fac legătura. Voi rămâne singur, cu noaptea aceea de fiară să dăm spectacole în public fără râsete şi aplauze, fără muzică şi grilaje de senzaţie, aşa ca să înţeleagă copiii şi ceilalţi că punctul nostru nu e în nici un program ci face doar legătura între alaltăieri şi ieri.

O să-i dau drumul Niobei din cuşcă şi o s-o aduc aici în arenă, fără spectatori. Vom urca pe lianele de sub cupolă sus, la trapez. Eu voi fi cu capul atârnat spre tărâţa scenei, şi cu picioarele agăţate de o bară. Ea va sări de pe podiumul strâmt s-o prind, în balansul meu, de labe şi să-i fac vânt, într-un triplu salt înapoi pe podium. Circul va pleca, se va retrage, lăsând în urma lui afişe vechi,

fotografii, programe nevândute. Animalele vor fi trimise grădinilor zoologice. Căruţele vor folosi în două filme, ca decor, iar în al treilea vor trebui să ardă , aşa va vrea regizorul, să ardă. Din cârpa cupolei se vor face corturi mici , de două persoane cu care vor încerca piatra pustiului alb alţii, în vacanţele lor riscante, mult mai riscante decât un program de circ. Otgoanele vor putrezi prin curţi, şi-n urmă, pe cerul locului viran lăsat pentru circuri, eu şi Niobe ca o talangă vom da mereu, continuu, noapte de noapte, unicul punct din program, nescris niciunde. BING-dublu salt–BANG. BING–triplusalt–BANG. Se va înfuria, o vor durea labele ieşite din încheieturi, mă va ameninţa cu moarte de pe podiumul ei înalt. Se va năpusti în gol după mine, să mă sfârtece. O voi prinde-o de labe, BING. Vom aluneca jumătate de cerc înapoi, unul în prelungirea celuilalt, departe de putinţa răzbunării. Apoi vom desena jumătatea de cerc înapoi, eu colorat, ea neagră, şi într-un punct, undeva pe la trei sferturi de drum, o voi lăsa-o să zboare, să se întoarcă în aer, să se zvârcolească curb, departe, spre podiumul ei, BANG. O nouă furie, un salt, mai complicat, mai rafinat, oprire. Deasupra mea, mereu pământul la câţiva paşi. La cincisprezece, douăzeci de paşi.

Camala a vrut asta şi nu puteam să-l las neîmpăcat. În ultima lui clipă, am cedat.

Lumea de piatră de peste dealul Gaja şi malul râului Ranca. Păsările îngheţate în zbor, animalele trăsnite în mersul lor de pe un picior pe altul, dezechilibrat mereu de-naintare, frunzele de sticlă cu clorofila înţepenită în vine. Clopotul albastru de deasupra, în marginile căruia lovea mereu un soare beat de drumuri. Toate existaseră. Teodora le părăsise ieri, de mult, cu patruzeci şi patru de zile în urmă. Nu credea în lumea de piatră, nu credea în mine, uitat, pietrificat, la poalele dealului Gaja.

Bing, Niobe îşi desface maxilarul flămând, cu amuletele acelea albe, ascuţite în două şiruri

paralele. Mă apropii, văd marginea curbă a pământului. Se năpusteşte de pe podium spre mine. O prind de labe, aproape de gheare. Labele îi ies din încheieturi. Se zvârcoleşte. Alunecăm spre spate. Jos, sub noi, pământul crăpat de la poalele dealului Gaja, câţiva scaieţi, pe care n-o să-i înţeleg niciodată de ce înfloresc. N-am cum, facem parte din două încrengături diferite. Malul cu sălcii al râului Ranca. Niobe încearcă să-şi apropie muşcătura de mine. Inutil, imposibil. Văd cealaltă margine curbă a pământului. Dau drumul labelor negre, saltul, apoteoza spectacolului, Bang" Niobe se opreşte în marginea nopţii pe podium.

Am scăpat teferi amândoi. Îşi linge labele de pe urma strânsorii mele. Mama Iara şi bărbatul ei, ___, singurii noştri spectatori.

NAŞTEREA UNUI DUR

Trecuse de şapte ori în susul şi-n josul tranşeii sau canalului sau, în orice caz, şanţului care-l putea apăra de mânia duşmanilor sau inamicilor şi ceasul lui arată în continuare opt douăzeci şi cinci seara deşi era în zori. Îşi potrivi zâmbetul pe faţă cu mâna şi rămase aşa, apoi şterse două lacrimi tăinuite de pe faţa femeii de vis-a-vis. Dar femeia nu venise pentru că ara în plin război şi ei erau inamicii ca-n Verona sau Veronesse sau Vera Cruz sau numai cruzi. Dar mai vine Vera sau Veranda

pentru că aşa ar fi putut să o cheme pe femeie. Zorii apăreau la opt şi douăzeci seara şi mirosea a balegă de cal în urma trăsurii care trecea pe lângă tranşeea lui Fyolf. Iar el vedea pe scară căzute picioarele sau numai un picior frumos lucrat al unei doamne uitate acolo destul de desgolit şi alb.

"Amice, te invit la o partidă de şoapte sau noapte sau fapte-zicea calul mestecând zăbala de fier bătută din nitul unei case care se prăbuşise între două războaie, pentru că mereu era "între două războaie".

Eyolf îl trimitea la dracu cu trăsură cu tot şi cu picioarele sau numai piciorul frumos lucrat al doamnei sau în orice caz al femeii aceleia, care i se săpase în ochiul drept. Aşa că i se duse dracului şi ochiul drept şi rămase cu o gaură neagră şi roşie în dreapta. Sau lumea ştia că-i trecuse pe-acolo un obuz în vreme ce-l urmărea pe inamic. Oricum tot n-avea în dreapta decât o gaură lipită cu un petec negru ca un general sau ca un monument sau ca o decoraţie. Mai modest, ca o decoraţie.

Deşi îşi aştepta iubita cu singurul său ochi teafăr trecând a şaptezecea oară prin dreptul urmei de trăsură şi adulmecând praful de puşcă din coarnele inamice şi era opt şi douăzeci şi cinci cu insistenţă. Bineînţeles noaptea. Adică acolo unde nu mai avea ochiul Eyolf. A doua trăsură trecu în celălalt sens cu un transport de volănaşe violete şi pantofi de lac. Picioarele nu se vedeau pentru că birjarul duhnea prea tare a rom. A rom puturos şi a înjurături nerostite şi asta îl făceau un şobolan căzut în borhot. Dar Eyolf era fericit că nu-i zicea nimic armăsarul roşcat. Trase tihnit din trabuc. De fapt trabucul era din mustaţa bărbatului sau domnului sau în orice caz individul cu lornion care vedea perfect şi fără. Aşadar trase adânc în piept şi tuşi-Eyolf tuşi în locul lui, de plămâni sau plămân. Îi ajungea numai unul pentru invenţia gazelor asfixiante.

Pe deasupra şuierară două păsări paşnice ca două grenade explodate sau poate trei sau cinci, dar dincolo de două Eyolf nu mai ştie pentru că-i aţiăi auzul obosit de-atâta pace. Şi bucuria era mare pentru că nu auzise nici şoaptele armăsarului roşcat spuse laş după colţ. Când se trezi îşi deretică cutele de pe frunte din nou apoi îşi potrivi surâsul lui de războinic împăcat cu moartea şi cu pacea celor pentru care i se permitea să ucidă.

Vera sau Veranda apăru într-un târziu în costumul său tradiţional de mireasă. Ayolf o trase în tranşeea lui. Trecu o trăsură cu şenile deasupra lor. Femeia dispăru sau se lipi de burta trăsurii. Mai departe, ceva mai departe sări în aer toată instalaţia pe şenile. Eyolf se trânti cu burta de fundul tranşeii sau şanţului şi-şi vârî capul în noroi până la umeri să nu mai audă şi să nu mai vadă nimic, sau femeie. Într-un târziu să fi fost opt şi douăzeci şi cinci seara îşi scoase capul şi gândi. Gândi că acolo, dincolo fusese fericit. Îşi îndreptă cu mâinile amândouă faţa apoi gândi să iasă din şanţ şi să-şi caute o muncă de om.

Îşi vărui faţa cu un pumn de gips ca să arate speriat de ororile războiului şi se făcu zugrav de subţire sau de gros şi uită de Vera şi de tranşee şi de trăsuri. Era alb, din ce în ce mai alb de stropii atâtor oase văruite pe dinăuntru şi pe dinafară şi îşi aduse aminte că se născuse cu optspreceze sau şaisprezece ani înainte şi că era foarte tânăr şi nu cunoscuse femeia şi nici miresele, nu ştia de ce se învăluie în alb şi mirii în negru.

Vopsea un tavan şi un maistru gri se uita la el de jos şi-l înjura iar el avea cincisprezece ani, şi-i venea să arunce cu căldarea cu humă în capul maistrului. Atunci trecea pe stradă o trăsură cu un cal alb şi cu două picioare sau poate numai unul bine lucrat de femeie.

“Amice te invit la o partidă de moarte”, şopti calul dar Eyolf nu mai auzea restul vorbelor pentru

că iar, ca şi atunci când va fi avut patruzeci şi doi de ani şi trei luni calul coti după colţ.

Vru să înjure dar maistrul îl luă în braţe şi-l puse în pătuţul lui de copil de trei ani şi şapte zile, lângă căluţul lui care se legăna. Îşi aduse aminte că maistru era ţicnit şi că era tatăl lui de fapt şi de drept. Mai ales de drept. Drept-stâng, drept-stâng, stânga-mprejur. Şi-n vreme ce se legăna, căluţul:

"Amice te invit la o partidă de …" Dar băiatul nu-i răspunse pentru că mai avea doar trei zile trăite şi nu mai ştia dacă i se va potrivi casca cu vizieră a războinicului său tată sau bunic. Hilda, de data asta mamă, zâmbi rotofel.

Să tot fi fost ora opt şi douăzeci şi cinci seara, sau poate douăzeci şi şase. Acum de abia era important minutul dar singurul ceas zăcea în turla bisericii gotice din mijlocului satului. De acasă până acolo făceai o oră iar de acolo spre casă tot o oră aşa încât totdeauna avea o altă oră. Dar ce importanţă mai avea o oră sau o zi sau un secol când era vorba de un minut. De minutul ăsta depindea istoria. Dar minutul nu veni aşa că istoria ocoli satul şi se opri aiurea în capul unui astrolog sau astroantrop care găsi, din conjuncţia stelelor şi cuadratura planetelor şi mai ales din poziţia lui Syryus că la opt douăzeci şi cinci seara, sortitul se va numi Eyolf şi că va ţine istoria în carcasa de la ceas în locul arătătoarelor şi că lumea îi va zice Eyolf sau Ayolf şi că va avea treabă cu caii. Adică îi va urî de moarte pentru adevărurile lor şi mai ales pe cei albi, vorbitori.

Opt şi douăzeci şi cinci venea mereu, şi de fiecare dată satul era plecat până când, într-un târziu obosi şi opri între nişte dealuri să-şi mai tragă suflarea. Minutul îl nimeri.

Eyolf se născuse deci şi se juca cu degetele mâinii stângi în degetele mânii drepte iar din degetul arătător făcea puşcă mitralieră sau tun sau biberon, mai bine biberon, şi îl băga în gură şi exploda pentru că îi crescuseră dinţii de lapte şi

apăsase pe capsa focosului. Dar acel “mai bine biberon” nu se întâmpla pentru că are numai un exerciţiu de alarmă aşa că dinţii de lapte rămăseseră întregi şi se schimbară cu alţii de fier de care agăţa în timpul serviciului casca şi grenadele şi puşca. Numai cizmele îi rămâneau afară ca să nu-i strice mirosul de tutun fin din gură. Hilda, soţia, nu-l săruta nici ea pe gură pentru că un războinic nu se sărută pe gură niciodată. Femeile miros a lapte iar bărbaţii a sânge. Şi pentru că sărutul femeilor slăbeşte puterea, îl putea săruta numai pe mâna stângă de care nu avea nevoie numai pentru proptit puşca sau arcul. Se despărţi deci de Eyolf, care să tot fi avut din nou douăzeci şi unu de ani. Îşi începu rondul prin tranşeea cizmelor tatălui aşteptând ibovnica duşmană să se culce, în vreme ce prin dreptul lui treceau trăsuri cu monocluri şi volănaşe şi cai, cumplit de mulţi cai albi care vorbeau mult despre el şi ibovnica lui şi despre lucruri de care nici nu vroia să ştie. Era mândru că-i apăra de pace pe cei din trăsuri şi pe inamici şi din când în când, aşteptând, arunca bulgări de lut care se fărâmau în puzderii şi se făceau oameni şi cădeau peste pământ ca o ploaie, deasă de vară. Dar asta pe la opt şi douăzeci şi cinci seara. Când Eyolf avea din nou patruzeci şi ceva de ani şi trei luni pline. Era deja matur şi-i lipea tradiţional, ochiul.

NADIRA

Nadira avea vreo patruzeci şi ceva de ani iar fiu-su, oricând, mai puţin cu douăzeci şi unu. Frapiera plină, platoul ademenitor în centrul mesei

şi deasupra lui, de-o parte şi de alta, cei doi, vorbind şoptit şi privindu-se cu aleasă importanţă, ca la vreme de mari trădări. Ideea unui arbore genealogic o măcina încă de pe vremea când trăia taică-su, apoi, pentru că atunci ar fi fost aproape imposibil de realizat aşa ceva fără să dai de bănuit (îşi imaginase ea), la înmormântarea lui Marcoş, când simţise că era ultimul descendent viu al familiei jurase, în numele lor, a celor morţi, să încropească pentru viitorii lor descendenţi un arbore al Marcoşilor să ştie şi ei cine erau şi de unde veneau. Pe Romul îl luase pe ocolite, de teama că o va socoti prăfuită, anacronică şi babă, aşa că-i povesti câteva scene mai picante din istoria familiei în aşa fel încât să-i cuprindă cam pe toţi unchii şi mătuşile ei, pe părinţii lor şi, într-o oarecare măsură pe bunicii de care mai ştia, ca doar-doar să-i stârnească vreo poftă arhivistică fiului ei.

Romul nu se arăta prea muncit de sentimente pentru osul domnesc al neamurilor mamei lui , dar povestirile deocheate pe care le auzea îl făcură să se mire cum o fiică poate să aibă ambiţia de a răscoli memoria atâtor trăsniţi, care şi fără a fi trecuţi într-o înlănţuire se vedea uşor că aveau ceva ereditar comun. Mai mult din politeţe pentru maică-sa promisese că în vară, după ce avea să-şi termine examenul de stat va încerca să umble la arhivele oraşului şi să întocmească lista numelor şi anilor familiei Marcoş. Romul îşi amintea, din puţinele întâlniri pe care le avusese, de bunicii lui, de casele cele mari şi de figurile de stăpâni, siguri, neclintiţi şi răi (pentru el răutatea însemnase, o bună bucată de vreme, zgârcenia). Cândva, maică-sa îi vârâse în cap că bunicii lui sunt ţărani, fără să-i vorbească vreodată despre fostele lor averi. Îi fusese de folos tăcerea sau minciuna aceea pentru că douăzeci de ani Romul trăise cu sufletul liniştit. Acu avea să afle celălalt adevăr care întorcea lumea copilăriei pe dos. Fugi în urmă să se agaţe

de vreo certitudine şi să încerce să o şteargă din memorie apoi să-şi spună altfel era. Îşi aduse aminte de vremea liceului, de Burna sărbătorilor cu mititei şi bere, pe insula din mijlocul râului Ranca. Mergeau cu toţii, Nicu, Nadira şi ei, copiii, treceau râul cu barca şi se îmbulzeau, dincolo de pereţii din carton şi pânză ai cetăţii de tarabe împreună cu jumătate din oraş. Aşezarea aceea trecătoare avea, în ea, ceva din aerul de campanie al împrejmuirilor din timpul războaielor ţărăneşti. Un rând de tarabe ţineau locul căruţelor-meterez, şi împrejmuiau o incintă mărunţită de freamătul a sute de fiinţe, înghesuite una în alta şi atât de vag apropiate între ele. Se mânca şi se bea. Deasupra capetelor, părinţi năstruşnici învârteau fluturi de carton spre fericirea lor proprie. Cetatea aceea de carton avea numai o singură intrare de care odată trecut nu mai aveai pe unde să evadezi. Trebuia să aştepţi să se termine o primă etapă, ori două, din istoria zilei pentru a putea să te strecori prin aceeaşi parte a cetăţii spre locul debarcaderului. Şi atunci, ca să nu te întuneci cu tot oraşul şi să nu te vezi scos în afara lui, făceai tot ceea ce făceau ceilalţi: mâncai mici şi beai bere apoi îţi cumpărai câteva tiribombe din hârtie creponată cu elastic, o jucărie bumerang inventată pentru a simboliza parcă, soarta soţilor nărăviţi, când obiectul se afla în mâinile celor mari, roi un mic instrument de tortură, când tiribomba ajungea la vreun copil. Dansul, era momentul de vârf al chermezei când fiecare trăia minunata iluzie că are şapte soţii sau şapte bărbaţi cu care se saltă într-un acelaşi ritm strâns uniţi. Orchestra, adunată de obicei pe axul bandei lui Cocoru cânta pe o estradă, în şuturi de câte patruzeci de minute. Iniţial li se promitea o sumă nu prea mare, un soi de onorariu care să constituie o garanţie că în ziua chermezei muzicanţii nu vor fi atinşi de te miri ce boli. Până la urmă însă, la vremea melodiilor preferate, adunau tot atâta cât ar fi luat de la patru nunţi.

Spectacolul era al Burnei şi dacă tarabele-căruţe nu reprezentau decât cortina prin care lumea scenei de o zi se separa de lumea zilelor obişnuite, burnenii se îmbrăcau pentru reprezentaţia lor de gală după puterea orgoliilor mai mult decât după aceea a buzunarelor. La o nuntă puteai să te duci modest, spectacolul era al familiilor unite şi beneficiile aşişderea. La o chermeză însă, spectacolul era al tuturor şi se putea vorbi oricând, oricât de mult despre oricine, fie şi lângă urechea lui. O vreme, până ce scăpau de clipa începutului de replică se studiau unii pe alţii pentru ca după un ceas să se arate cu degetul muiat în muştar şi-n urmă, după ce unii mai înfierbântaţi vor fi trecut Ranca în înot, să se împrăştie fericiţi pe la casele lor să continue acolo fierbinţeala de a se şti mulţi şi laolaltă… Până ce ajungeau dincolo de porţile curţilor, care-i rupeau de ceilalţi de fierbinţeala lor, de sănătatea aceea de opt ceasuri care era o chermeză. Bătrâna Magdolna proorocise că într-o zi o să se rupă insula cu ei şi o să-i înghită râul.

Romul îşi aducea aminte de toate astea şi nu se putea dumiri de ce, niciodată când vorbea de chermezele din oraş nu-i putuse separa, în filmul amintirii lui pe Micu, Nadira şi cei doi fraţi, de ceilalţi orăşeni. O singură dată, parcă, maică-sa prinsese să fie dusă de vârtejul dansatorilor departe, tot mai departe de Micu. Ei, copiii stătuseră în ziua aceea pe estradă, cu orchestra direct pe cap şi-şi urmăriseră de acolo părinţii, să-i ştie şi să nu se piardă de poala lor… Aşa îşi aducea aminte Romul şi încă o dată, pe când se urnise singur la sindrofie şi-şi cumpărase două tiribombe în palmă să-i poată nesocoti pe ceilalţi. De Nadira îşi mai aducea aminte numai atât, că într-o zi fusese purtată de vârtej dintr-o parte în alta a insulei, departe de mâinile disperate ale tatălui său vitreg. Îi auzi dintre amintirile acelea glasul Nadirei din faţa lui spunând:… ăştia am fost noi, familia noastră.

Nu se înserase încă. Romul era la cămin. Nadira trecuse pe una dintre străduţele ei din tinereţe spre parc. În zilele în care se întâlnea cu careva dintre copiii ei, niciodată cu toţi, se ţinea departe de telefoane şi vizite şi încerca să-şi plimbe amintirile prin aceleaşi locuri, rămase neschimbate din vremea studenţiei ei. Apropiindu-se de parc simţi, ca şi-n alte seri, cum o încearcă iar şi iar beţia tentaculară a unor amintiri, cuvinte, culori, mereu pure, neschimbate. Îşi spuse: "Trebuie să fi fost frumos atunci când eram tânără… Zburam pe sub acoperişurile castanilor şi mi se păreau departe de lumea celor care mă credeau numai a lor. (Îşi aminti de vorbele lui Paul: frunzele castanilor, luntrii de tăcere vâslind prin nestatornicia vântului peste insulele treunchiurilor zbârcite, insule crescute din alte lumi spre noi, neclintite ca uitările şi muncite de inele până dincolo de marginile vieţii unui om…) Văzu pietrişul acelei alei, acelaşi cu cel din '41. Şi Paul era acelaşi. Mereu tânăr de douăzeci şi unu de ani. "Paul şi fiul lui, Romul, sunt gemeni, au ajuns gemeni…" Privi bolţile castanilor şi i se păru că întreg parcul era numai o copie a celui de altădată… "Mă plimb… timpul îmi trece sub tălpi, îl calc. Un pas , o clipă… Acelaşi ritm. Trebuie să am acelaşi ritm, mereu, ca şi Paul… Dacă m-aş grăbi, timpul mi-ar rămâne în urmă şi undeva, la capătul parcului ar trebui să mă opresc, să mă aşez pe o bancă şi să-l aştept să mă ajungă. Acolo, aşteptând pe bancă, m-aş simţi tânără şi mi-aş aduce aminte de o poveste de dragoste, aşa cum a fost sau cum cred că ar fi trebuit să fie. Aş trăi ceva inexistent şi aş crede ceva inexistent şi m-aş trezi, singură şi m-aş simţi părăsită sau uitată ca un buchet de flori nedăruit… De cine?… de ce?… Trebuie să fi fost frumos atunci când nu-mi păsa dacă fug pe alei sau mă opresc pe o bancă, pe oricare, oricând… Atunci nu puteam fi singuri… Deci, trebuie să calc sub fiecare pas câte-o

secundă. Atât. Altcum, mi-ar putea-o lua timpul înainte şi undeva ar trebui să se oprească să mă aştepte… Şi nu vreau."

La capătul aleei, pe o bancă, un tânăr singur, cu câteva cărţi pe genunchi. Nadira se simţi privită. Îşi spuse: îmi priveşte mersul şi trupul. Chipul meu nu-l mai atrage, pentru că nu-l mai interesează identitatea mea ci o femeie. Identitatea unei femei e dragostea, o dragoste… Trebuie să fi fost frumos atunci când nu mă întrebam de ce… Simţeam doar fugărindu-se privirea cuiva peste ochi şi chip, peste gât şi păr care trebuie că vor fi fost frumoase…

Dincolo de capătul aleei cupola verde se continua cu dansul contorsionat al norilor de amurg. Ameninţări deşarte, spaime de copii. "Nici măcar uragane, musoni, tornade… "Nadira vru să treacă peste trotuar, să renunţe şi să se oprească în gară, să rabde acolo cele trei sau patru ore care-o mai despărţeau de trenul Burnei. Se întoarse pe alee şi cuvintele o ajunseră din nou să o elibereze: "Mă întorceam aici cu vrafuri şi gânduri şi zile şi le întipăream în frunzele castanilor ca pe nişte tablouri, datorate cuiva… Plecam apoi golită de trecut şi mă umplu cu geamătul clipei şi nu-mi păsa că-s tânără sau bătrână ci existam, şi îmi era de ajuns… Tânărul acela mă priveşte fără să ştie că se află în interiorul trecutului meu, printre tablourile mele risipite… Hei, omule, înţelege că trăim alt timp şi o minciună spusă acum te rupe de lumea ta, te ridică mai sus decât ţi-i locul şi-apoi te lasă gol, să cazi, să te prăbuşeşti spre locul tău, unde ai lumea ta şi drepturile vârstei tale… N-avem nimic comun… El veşnic tânăr, eu mai cresc. Şi culmea, asta e ultima noastră viaţă de trăit…"

Trecu de banca tânărului fără să-l caute cu privirea ori să-l ghicească măcar aşezat acolo şi scormonind-o. "Ultima viaţă de trăit. Asta… Dacă vârsta ar fi o nedreptate, durerea pedepsei ne-ar

face mai decişi. Am vrea să evadăm, am şti că vrem să evadăm. Dar aşa… Până la o vârstă trăieşti iluzia nemuririi, pentru ca mai apoi să te amăgeşti cu revenirile posibile. Şi, cândva, la o vârstă cumpănită de abia să meditezi la unica ta viaţă de trăit, ca la o condamnare. Din ziua aceea devenim fanatici în zgârcenia energiilor pe care le cedăm vieţii…" … "Nu trebuie să fi nebun ca să crezi că te urmăreşte cineva… Uneori ai da oricât să te şti urmărit… Nedreptate, urmărire, pedeapsă… Nedreptatea aduce lupta, urmărirea fugă şi ispăşirea evadarea… Cu cine să te lupţi, cu părinţii care te-au zămislit şi au murit fericiţi pentru că nu s-au întrebat niciodată şi n-au ştiut niciodată că-s condamnaţi… De cine să fugi, când tu însuţi urmăreşti pe alţii, cu gândul, cu pasul, mereu, fără să te şti urmărit, fără să-ţi cauţi pricina urmăririi… Şi de unde să evadezi… "Trecuse de marginea parcului şi se amestecase printre oamenii care mergeau spre gară.

"…Întotdeauna părţile implicate într-un proces (îşi aminti de vorbele lui Colenţan spuse într-o seară tatălui ei, în seara în care îl chemase pe avocat să afle dacă legile cele noi îl pot lăsa să dea în judecată primăria Burnei şi pe Jigorea pentru nedreptatea care i s-a făcut) au un ceva comun, în afara faptei. Un ceva pe care nu şi-l mai adjudecă nimeni, niciodată, decât poate, în ultima instanţă, vreun creier iscusit de avocat în încercarea lui de-a acuza victima… Ce arbore genealogic?… Tata trăia pe pământ şi credea că o bucată din el îi aparţine, idiotul, când el era sclavul pământului. I s-a luat pământul şi a crezut că asta-i cea mai mare nedreptate de pe lume… De ce? Mama n-a ştiut niciodată de altă nedreptate decât de aceea că e femeie şi că trebuie să-l suporte pe Marcoş ca pe un mare comerciant de iluzii… Are dreptate într-un fel şi Micu cu Teralba lui dar e prea abstract… Bunicul, tâmpenia aia cu proprietatea asupra propriului proprietar de la el au moştenit-o şi tata

şi fraţii lui… Are dreptate şi Romul să-i fie lehamite de neamuri… Supremul adevăr al fiecărui e ultima lui viaţă de trăit… Ai mei l-au intuit şi-n numele lui şi-au spus: dacă numai atâta este , să ne vedem fiecare de jucăriile noastre ca să ne pară rău că îmbătrânim, că risipim ce am agonisit… Nu le-a trecut niciodată prin cap să evadeze, să fugă dintre măruntaiele jocului lor să-l părăsească. De teamă, poate, ori din cauza iluziei, prea mari pentru un singur om…"

Apăru clădirea gării cu cărămizile ei afumate. Nadira se strecură printre troleibuze şi maşini trecu peste un rondou de flori şi intră în hala caselor de bilete. Se aşeză la rând. Agitaţia aceea din gară, strigătele, fuga spre peron aveau în ele ceva din spaima copiilor care şi-au luat jocul în serios şi acu aveau să nu mai iasă din mrejele lui nicicând. "Poate asta ne e salvarea…" Peste câteva minute îşi repeta cuvintele stând într-un fotoliu în sala de aşteptare. La câţiva paşi, într-un alt fotoliu stătea un tânăr cu câteva cărţi pe genunchi. Nadira îşi spuse că ar fi trebuit să-i dea un telefon lui Romul pentru monografia aceea s-o lase dracului. Îl văzu pe tânăr, îl descoperise mai de demult dar acum îl vedea . "Făptuim numai cu gândul de cele mai multe ori, departe de trupurile noastre, în uitare, răzbunându-ne, învingând, pentru ca o durere măruntă, de stomac prea plin, ori gol să ne trezească nehotărâţi, influenţabili, învinşi… Râdeam de ciclurile monotone dar sigure ale bătrânilor, râdeam de credinţele fanatice în nemurire, alea care te fac rigid, ceţos în pântecul adormitului instinct de conservare… Hei tinere, suntem de o specie, atât, şi-i respectăm instanţa. Pedeapsa e ca seara să îmbătrânim brusc şi să murim câteva ceasuri… Acum o seară, peste un ceas murim pe o banchetă de pluş legănată şi ne trezim iar, brusc, în miez de noapte să coborâm în lumea de alaltăieri… Tu într-o boxă acuzat de indiferenţă, eu în cealaltă boxă acuzată de

complicitate… Ciocănelul judecătorului face linişte în sală. Avocaţii apărării se mint pe ei, în numele nostru, cer iertare şi spun: … căci viaţa, în cele din urmă, se reduce la ceea ce există, şi ceea ce există se reduce la ceea ce ştim… Apoi sentinţa: Doamna N.D. încă douăzeci şi şapte de ani de viaţă, tânărul V.F. încă patruzeci şi doi, pentru că el e principalul vinovat. Suntem scoşi din sala tribunalului şi despărţiţi pentru totdeauna. Tu dus în celul cu iluzii al bărbaţilor, eu zăvorâtă între pereţii de pământ ai deşertăciunilor femeieşti… Micu n-a fost şi nu va fi judecat niciodată într-o instanţă, pentru că bunul Dorban e imatur şi până la moarte o s-o ţină aşa, prin casele de recuperat copii, de teama instanţei celor mari, suferind de copilărie. Cel mult martor, un martor al apărării şi-al iertării şi-al uitării…”

Către zece seara trecu peste linii şi urcă într-un vagon. Simţea că acela trebuie să fie trenul. Observase în treacăt că şirul vagoanelor din faţa ei n-avea locomotivă şi încolţise în ea, într-o clipă zăludă, speranţa unei eliberări, venită din afară, independentă de voinţa ei. O greşeală, atât: un şef, unul dintre mulţii şefi dintr-o gară să pună locomotiva la celălalt capăt al garniturii. Se aşeză într-un fotoliu de la geam să-şi continue liniştită gândurile şi să nu se aştepte nimic. “Visez instanţe, persecuţii şi evadări… poate-l urăsc. Micu e omul blând care reuşeşte să se înconjure cu atâta bunătate încât să-i anchilozeze pe toţi, să-i facă să se simtă meschini şi din asta să-l urască… Poate Burna l-a făcut aşa, poate i s-a potrivit de minune, va fi fost născut dintr-o greşeală şi greşeala aceea avea în ea un aer de oraş mărunt, în care legile sosesc mai târziu şi sunt privite ca nişte pedepse, şi ei nu se recunosc de vinovaţi şi se apără, se apără acoperindu-şi unul altuia vina într-un soi de bunătate cruntă, până ce ajung să şi le ştie pe toate să se ferească unul de altul din pricina asta şi să înceapă să se urască, dar să nu se rupă de ghem, să

stea crispaţi aşa, nici chiar vinovaţi, nici chiar pedepsiţi, şi să aştepte bătrâneţea, să nu le mai pese de viaţă… Micu are o altă bunătate…”

Vru să iese pe culoar să caute un om, indiferent cine va fi fost să intre în vorbă cu el şi să sporovăie, să verse, să-şi dea drumul porţilor după care se ascunseseră, în seara aceea, apele stătute şi colcăitoare ale gândurilor ei. Îşi aminti de ziua, de seara, o seară ca şi aceea în care Micu împreună cu ea, proaspăt căsătoriţi părăseau Surna pentru a se aşeza definitiv în oraşul acela de pe Ranca. Zilele acelea ţi le aminteşti numai în câteva ocazii, şi mai ales când vrei să renunţi la ideea unui divorţ. Atunci stăteau unul în faţa celuilalt, tot într-un compartiment de clasa întâi şi tăceau. Trenul era pe aceeaşi linie, a şasea şi tot n-avea pusă locomotiva. Din când în când, Micu o privea, îi zâmbea apoi îşi strecura privirea spre peron. “Trebuie să fi fost curios atunci, îşi spuse , ca o eliberare de un păcat. Mă puteam întoarce acasă senină, curată, respectată ca orice femeie căsătorită care are un copil… Gurile rele nu mai aveau ce să muşte… Atunci, acu aproape douăzeci de ani, după ce s-a ataşat locomotiva am început să râdem. Mi-a spus: aşa sunteţi voi femeile, solipsiste … Aşa ar râde şi acum, ori poate râde undeva în el neştiut de nimeni. Niciodată n-am îndrăznit să mp afund în sufletul lui de teamă că aş descoperi, dincolo de blândeţea şi de calmul lui, ceva odios, care să mă facă să-l urăsc, poate-l şi urăsc, dar nu îndrăznesc să-mi spun pentru liniştea căminului, pentru apa pe care mi-a dat-o ca să-mi spăl greşeala unei iubiri pe care n-am să o pot uita… De ce greşeală? Taberele sunt clare: cei ce iubesc şi cei ce nu iubesc . Fiecare îl vede vinovat pe celălalt…”

Uşa compartimentului se dădu la o parte şi intră un tânăr cu o geantă şi câteva cărţi sub braţ. Putea să fie cel din parc sau celălalt, din sala de aşteptare. Se aşeză vis-a-vis de ea. “Dacă aş spune

că e Paul?… Dacă ar fi Paul trenul n-ar mai ajunge niciodată la Burna… De ce ne rămâne să-i iubim cel mai mult pe morţi?… De ce mă bucur să port vinovăţia unui păcat inexistent?… “Tânărul o privi întreagă până ce Nadira, stingherită începu să vorbească despre Surna de altădată, despre oraşul războiului şi-al morţii pe stradă, al clădirilor ciuruite de gloanţe şi-al fugii.

Urmă un dialog despre universitate care purta înăuntrul lui câteva propoziţii dintr-un monolog despre timp:

“Trebuie să fi fost frumos atunci, de mult, când era primăvară şi ploua… Stăteam în uşa unei prăvăli, ploua cu găleata dintr-un nor crâncen de negru căruia i se vedeau marginile… Mai erau şi clădirile fabricilor şi celelalte clădiri, aglomerate într-un ritm oarecare, când grav, când neputincios dar vesel… Mi-am adus aminte de omul acela din nou. Şi omul se dovedise a fi nevinovat. Atunci, mi-am dat seama că eram în al douăzeci şi unulea an din ultima mea viaţă de trăit. Mă bucuram mă simţeam eliberată, ruptă de trecut, responsabilă numai pentru restul existenţei. Atât… Am simţit şi eu ruperea de copilărie şi bătrâneţe, de viitor şi trecut, ruperea de amăgirea bucuriilor, a atâtor bucurii pe care ni le suspectăm pentru efemerele lor clipe. Numai ploaia tumultoasă, gravă, mă mai putea ilumina… Am existat deopotrivă atunci, acolo şi peste tot pe unde am mai trecut vreodată… Când nu poţi trăi sentimentul locurilor pe care le-ai parcurs, eşti trecut de copilăriei; când ajungi să nu vrei să te înconjuri cu imaginile locurilor prin care ai umblat, nu eşti ajuns la bătrâneţe. Atunci, în vremea aceea exişti. Atât… Atunci mă simţeam ploaie torenţială şi cer senin, linişte şi oameni pe bănci, tramvaie indiferente la traiectoriile lor minuscule; atunci deveneam eu însumi clădiri triste şi vesele, spaţiu şi timp. De fapt, trăiam conştiinţa lumii care m-a crescut pentru nevoia ei de supravieţuire sau pentru

cochetăria ei de femeie trecută care se bucură egal de orice admirator … Un sentiment cât o viaţă, cât întregul teritoriu al ultimei vieţi de trăit… Şi ce-ţi cere în schimb? Nimic mai mult decât obişnuitul tribut al amintirii, altădată… Sfârşitul luciditǎţii e incapacitatea omului de a o folosi la ceva, imposibilitatea de a şi-o prelungi într-o permanenţă… O panoplie încărcată cu săbii, păstrată trufaş în familie. Panoplie încărcată cu săbii care n-au tăiat niciodată, cu pistoale care nu cred în gloanţe, cu lebarde lăcuite care n-au păzit poarta nici unui rege pământean… Asta mă întristează. Evenimentele împrumută personalitatea noastră o clipă, pentru ca în următoarea să ne confundăm cu ele deşi poate n-au fost niciodată ale noastre…”

Când coborî în gara Burna, când întoarse capul spre fereastra deschisă a compartimentului să-i facă un semn, să se convingă că trăise câteva ceasuri întârziase în aceeaşi casă cu Paul, dădu cu ochii de un tânăr blond. Obosit şi poate, tandru. Nu ştia cine este, de unde venea şi încotro avea să meargă. El, nu ştia despre ea nici măcar câţi ani are. Trecu de holul gării şi, ieşită dincolo, în piaţa pustie de la trei noaptea, îl simţi în urmă aproape. Nu-i deosebea paşii de sunetul paşilor ei, deşi continua să-şi amâne mersul, să-şi schimbe ritmul paşilor să-l afle pe aceia ai urmăritorului. Îl simţi atingându-i umărul şi se simţi desprinzându-se de pământ şi zburând, ca altădată, de mult, peste luncile Rancăi purtată de un vânt albastru, numai albastru pentru că vântul împrumută întotdeauna culoarea vârstei. Se vedea intrând în curtea veche, năpădită de ierburi, zburând pe deasupra treptelor ciobite de tăcere şi oprindu-se într-o cameră locuită cândva, de cineva plecat pentru o singură viaţă, să trăiască în altă parte. Tânărul avea să o sărute pe gât, să-i dezvelească umărul, s-o despoaie… Fotografii fără viaţă, înţepenite de pereţi ar fi mişcat în răstimpuri sub tremurul

stăruitor al cariilor năruind teluric rame. Deodată ar apărea în uşă Micu. Nadira s-ar întoarce către el cu aerul unei răzbunări împlinite. Neputincios, învins, Micu ar fi devenit violent, prima dată într-o singură viaţă. Ar fi vrut să năruie casa peste ea şi să le mute pe amândouă într-un cimitir din cer, să clevetească acolo despre cei buni şi să-i înşele până la capătul morţii. Apoi totul s-ar desfăşura în patru gesturi definitive. Un atac, o apărare, o ramă cu fotografia învechită a familiei, un scaun şi Nadira ar păşi peste trupul mort al lui Micu…

Se trezi să-şi spună: "Visele nu se pedepsesc prin legi scrise, pentru că visele se înlocuiesc repede unele pe altele. Numai imprudenţa se pedepseşte ca şi o premeditare…" Ajuns în faţa porţii, descuie, trecu prin curte, uşor, aşteptând să vină umbra în urma ei… Îşi lepădă hainele şi bagajele în bucătărie apoi se aşeză la masă. Îşi spuse: /Trebuie că am ajuns din nou copilă de vreme ce mai cred în nevinovăţia singurei noastre vieţi de trăit. /Toate se opriseră la poartă dincolo de ea, dincolo de poarta oraşului, dincolo de poarta celuilalt oraş, dincolo de parcul din Surna, de castanii aceia bătrâni, de frunzele lor căzătoare, acolo unde fuseseră o singură dată într-o singură viaţă. Rămăsese să-şi aducă aminte de rufele din pod, spălate cândva. Micu sforăia. Îl auzi şi-şi spuse: am să rămân dincoace de trecut, mereu, ca o efemeridă… Revăzu un proces în care apărea ca martoră. I se părea că revede, de fapt îşi imagină un proces în care tânărul era inculpat pentru o crimă pasională a ei. Din golul visului aceluia simţi privirea stânjenitoare a tânărului, apoi îl auzea strigând la proces: sunt nevinovat… Credeţi-mă, este ultima mea viaţă! În jur, late procese cu alţi inculpaţi, neputincioşi perverşi, obsedaţi de manii până la imprudenţă, aşteptând, chinuiţi, iertare. Nadira îl vedea pe tânăr, acolo în plăsmuirea ei, îşi auzea strigat numele şi se vedea ieşind să depună mărturia. Se asculta: Trudim de la

trecut la viitor… Jur să spun adevărul şi numai adevărul!… Un soi de compensaţie tragică: motorul copilăriei e viitorul. Motorul bătrâneţii, trecutul şi numai douăzeci de ani, doar cei mai sănătoşi dintre noi, trăiesc prezentul, iubirea şi moartea ei, conştienţi de singura noastră viaţă de trăit. Suntem mai mici decât doi oameni, dar ne simţim puternici de vreme ce nu suferim nici pentru noi înşine… Ne putem ucide, iubi, urî pentru ca deodată, într-o altă clipă, când trebuie să dăm socoteală pentru toate, să devenim mărunţi, să ne simţim cosmici şi să implorăm clemenţă în numele supremului adevăr al singurei noastre vieţi de trăit… Inutil şi ridicol…

Prin fereastră zări lumina zorilor.

JOC MATRICEAL

Uşa seamănă cu un hublou. De fapt nici nu este o uşă, ci o membrană prin care te poţi strecura afară fără să faci un gest deosebit. Materia din care e făcută te parcurge o clipă, două până calci dincolo, pentru ca până la urmă să rămână neatinsă aceeaşi membrană gălbuie, opacă pentru cei dinafară şi perfect transparentă pentru ocupant. Pereţii sunt din acelaşi material obţinut de un oarecare individ cu ani în urmă. Un savant fără nume din milioanele de savanţi fără nume ce inventaseră mereu câte ceva.

Am spus «uşa seamănă cu un hublou» numai pentru a mă simţi în afara timpului şi spaţiului meu. Şi asta pentru că tot nu am ce face de la 20 şi 38 de minute, când mi se va permite să mă plimb douăsprezece minute afară, iar pe de altă parte pentru că ceea ce numesc eu uşă e un simplu desen oval pe peretele membrană pe unde obişnuiesc să ies. De fapt pot părăsi încăperea la fel de simplu pe oriunde. Nu cred că sferoidul unde-mi împart secundele şi căruia-i spun «aşezare omenească» ar putea să-mi inspire, în rotirea lui diurnă, dorinţa neapărată de a lăsa cuiva descrierea amănunţită a lui, cu atât mai mult cu cât miliardele de sfere identice aşezate în structuri suprapuse, permanent în mişcare deasupra oceanelor şi uscatului, fiecare purtătoare a câte unui individ sunt o prezenţă continuă.

Am aflat de undeva, o emisiune parcă, nu ştiu precis, cred că dormeam atunci, în fine, am aflat despre timpul trecut şi timpul viitor şi timpul prezent. Să te raportezi mereu la timpul trecut sau viitor, ce copilărie diafana! Să laşi posterităţii numele tău legat de ceva. Naivitate. Omenirea ia invenţia, dacă e bună şi uită inventatorul. Ce trebuinţă mai are de el dacă e mort? Aşa e şi cu sferoidele astea. În câţiva ani s-a umplut o planetă de sferoide . Până atunci erau nişte cuburi ce aveau unele neajunsuri. Nu prea ştiu despre ce era vorba

pentru că eram puşti. Ţin minte că mă jucam singur pe podea când s-a transmis o emisiune şi ne-a anunţat să trecem toţi la sferoide. De atunci stau aici, şi seara, la 20 şi 38 de minute ies la plimbare. La 20,50 reintru, pentru că altfel risc să se deplaseze toată structura aceasta imensă cu timp de opt ore şi să rămân definitiv afară, rătăcit. Trebuie să ştiu de fiecare dată precis direcţia unde plec şi timpul de cinci minute şi patruzeci de secunde, cât mă pot depărta, pentru a avea la înapoiere răgazul de treizeci de secunde, cât să trec în interiorul sferoidului. Mâine dimineaţa voi fi departe, cine ştie unde…

În stânga sferei mele sunt altele vreo trei mii, la dreapta cred că tot atâtea, în faţă infinit de multe, iar în urmă la fel. Dedesubt este o masă de sfere până la apă sau la pământ. Jos de tot e un fel de pernă magnetică pe care la fiecare opt ore au loc deplasări într-o direcţie sau alta, după cum e necesar să fie eliberat un teren sau altul pentru lansări în afara spaţiului planetar. Între aceste şiruri de bile suprapuse există un spaţiu restrâns prin care ies la suprafaţă şi cei din straturile de jos. Fiecare strat are douăsprezece minute pentru plimbare. Aşadar sunt patruzeci şi opt de straturi. Eu sunt încă tânăr şi mă aflu pe ultimul strat din exterior. Jos suntem cei care, mai devreme sau mai târziu, vor fi lăsaţi definitiv în spaţiu. Cu timpul, dacă vreau, pot coborî şi eu. Rătăciţii, cei rămaşi afară, peste cele douăsprezece minute, sunt rupţi de golul din spatele pernei magnetice.

Nu-mi dau seama acum pentru ce este necesar să-mi înregistrez gândurile astea şi ştiu că încetul cu încetul îmi voi face probleme din te miri ce. Poate mai păstrez formă atavică a nevoii de comunicare, vreun nucleon de aminoacid uitat de geneticianul meu în structura iniţială, sau te miri ce scamă de praf de pe marginea eprubetei unde am apărut. Aş putea afla , dar nu mi se pare important. Poate e mai interesant aşa. La orice oră,

dacă vreau mă pot cupla oricărui sistem de emisiune de la cele opt centre mari planetare şi pot obţine vizualizat pe perete orice, de la curiozităţi de mult apuse, la informaţii de tot soiul şi imagini din călătoriile interspaţiale. Ba, dacă vreau, pot vedea cum arată oricare dintre milioanele de vecini ai mei din sistemul (să-i zicem ALFA) unde mă deplasez sau din oricare altul din celălalte douăsprezece ori nouăzeci de sisteme existente. Pot să văd cum se îmbracă, cum se spală, cum ies la plimbare. În timp ce şi eu pot să fiu văzut în orice clipă de milioane de indivizi, care mă pot judeca nu numai pentru ceea ce fac, ci şi pentru ceea ce înregistrez acum şi ce gândesc. Dar nu-mi pasă. O dată, ţin minte, asta-i rău că ţin minte!, s-a transmis de la unul la altul să ne cuplăm la sistemul BETA numărul nu ştiu cât unde era un caz de atavism unic. Doi indivizi, dintr-o eroare genetică, aveau caracteristici cu totul diferite, şi au făcut ceva dincolo de orice imaginaţie: şi-au lipit buzele şi după aceea n-au mai vrut să iasă din sfera respectivă. I-am urmărit vreo douăzeci de deplasări, apoi sfera lor a fost dislocată. Cineva din reţeaua noastră a emis ideea că ar fi fost duşi la un laborator de la centrul de genetică, apoi li s-a dat drumul în spaţiu. Nu s-a comunicat nici o lungime de undă şi i-am pierdut. Asta a fost cândva…”

“… Parcă stăm. De fapt stăm. Ceea ce se mişcă este Pământul, planeta de sub noi. Timp de opt ore ne decuplăm de rotaţia lui şi staţionăm cu treizeci de kilometri pe secundă, în urma lui. Apoi opt ore suntem cuplaţi, în timpul răspunsului…”

“O ieşire în afara câmpului propriului sistem duce la pulverizarea fiinţei cu o aceeaşi viteză. Aţi întârziat două secunde înainte de decuplare. Atenţie!”

Fiinţa nu se aşezase încă în paralelipipedul moale. Făcu un gest uşor cu mâna spre membrana peretelui, apoi undeva sus, dar mişcarea lui rămase

neterminată, în dreptul pieptului cilindric şi mâna îi căzu inertă.

“Eşti neliniştit! Odihnă! Cod…”

Pe peretele din faţă apăru imaginea unui spaţiu ce se apropia şi se îndepărta cu o frecvenţă obositoare. În câteva minute omul zăcea răsturnat în paralelipipedul moale ce se mulase după corpul lui. Inert, cu ochii deschişi privind în gol teritoriul imens, negru, străbătut de câteva zeci de mii de străluciri uitate în noapte. Părea că doarme. Undeva, în dreptul gâtului, unde salopeta lăsa o breşă, membrana paralelipipedului se ridicase şi se lipise de pielea omului. Respiraţia îi deveni liniştită iar tegumentele i se colorau în trandafiriu. După două ore, tentaculul se dezlipi şi se topi în paralelipipedul-pat.

Se trezi, îşi aminti de înregistrare. Ceru câteva informaţii asupra numelui pe care îl purtau sau le purtaseră înregistrările lui din acele zile. Primi drept răspuns: Jurnal.

“Deci, JURNAL. Îmi fac din asta o preocupare, ce mă va duce în centrul unei agenţii de laborator. N-are importanţă. Sunt deja vizat, dar un jurnal nu mi-ar mai da voie să ţin, să mai repet.

Deci: am fost recondiţionat în somn. Mă simt bine…” urmă o pauză. Simţea că în afara unor detalii pur ştiinţifice, arhicunoscute de toţi, ori ale unor descrieri banale nu mai avea ce să comunice. Fu reperat de cineva. Pe un ecran apăru imaginea celuilalt. Se priviră în timp, apoi acela îi sugeră să renunţe la jurnal, ce i-ar crea senzaţia de timp trecut, iluzorie şi inutilă aparenţă. Îi explică mecanismul respectivei amăgiri şi calea firească spre reversul acelui timp viitor, ce îi va veni în gând ca o necesitate. Şi de aici întreaga gamă de nuanţe fără utilitate reală ce l-ar putea sensibiliza şi ia-r putea deregla centrul fiinţei lui. Urmă un dialog tăcut, ca toate convorbirile lor, când fără putinţa unei disimulări, îşi angrenau direct centrii corticali. De la o vreme se cuplă şi un al treilea.

La împlinirea celor opt ore sistemele se opriră. Se mai auzi un bâzâit, apoi: “Pauzele vor deveni de zece minute. Dintr-o eroare de calcul s-au creat mai repede cele opt straturi de sferoizi locuiţi. Decalajul a întârziat expedierea celor opt straturi inferioare în spaţiu. Repet: zece minute! Atenţie la întoarcere!”

Fiinţa văzu prin transparenţa sferei sale depunerea celor opt straturi superioare. Asista pentru prima oară la un asemenea spectacol. Deasupra erau milioane de fiinţe-copii, ce-i închideau ieşirea. Avu o inexplicabilă ciudă că i se acoperea cerul. Se obişnuise cu limpezimea stelelor şi acum, acum se simţea închis definitiv (să-i zicem ALFA). Pentru prima dată se simţea egal, confundabil, anonim, mărunt, aruncat într-o masă imensă. De cer îl despărţeau opt straturi de copii, iar de pământ alte câteva zeci. Ridică involuntar o mână. Pe ecran apăru imediat imaginea spaţiului în mişcare cu frecvenţa hipnozei. Zăcu inert până la opt patruzeci, apoi se strecură afară printre sferele nou dispuse, în acelaşi nor negru de fiinţe.

… Dormea de câteva ore. Pe pereţi îi jucau imaginile unor interioare identice pe care le visa o clipă. Oricâtă străduinţă şi-ar fi dat nu putea visa altceva decât ceea ce exista. Şi, de vreme ce visele şi fiinţele şi locurile din visele lui existau, luau contact instantaneu cu cele mai diverse puncte ale sistemului rotitor pentru ca în secundele următoare să intre în contact cu alte sute şi mii pe parcursul unui singur somn. Ochii îi rămâneau permanent dispuşi deschişi urmărind imaginile prelinse pe întregul perete sferoidal. Dincolo de ei nu era decât o percepţie rece. Visa în exterior, fără amintiri, fără speranţe, înregistrând în creier doar date şi fapte de pe urma cărora emitea raţionamente, imediat controlabile şi controlate, verificate şi corectate de un sistem fin la care era cuplat prin simpla aşezare a occipitalului pe

moliciunea membranei paralelipipedului. Pune întrebări privind funcţionarea releelor, i se răspunde corect, prompt, complet, iar când răspunsul o cerea, primea şi imaginea schemei esenţiale necesare. În fapt demonstraţiile primite nu aveau nimic cu calculele şi cu matematica, totul se rezuma la o percepţie in vivo a valorilor intrate în conflict ecuaţional, a cauzelor şi efectelor obiective determinate.

Se trezeau limpede, cu aceeaşi mină imperturbabilă de la culcare, în stare să continue imediat vreuna din ideile ce i se păruse mai interesantă în timpul somnului, pentru că somnul nu era, în ultimă instanţă, decât o decuplare a sistemului metasensibil pentru refacerea bioelectronică.

Dacă ar fi ridicat capul de pe membrană, pe perete ar fi rămas doar imaginea orologiului şi ar fi apărut spaţiul hipnotic de obosire de unde nu avea unde să fugă, deoarece era aşezat întotdeauna în faţa ochilor întredeschişi permanent. Singurul loc unde ar fi putut scăpa de obsesia imaginii hipnotice ar fi fost cadranul orologiului. Dar scurgerea lentă, monotonă şi egală a timpului l-ar fi determinat să se lase moale în patul său şi să intre astfel în contact cu viaţa aceea condusă de Centrul de control. Nu l-ar fi mustrat nimeni pentru asta, iar întrebările fireşti pe care şi le punea în legătură cu viaţa lui şi cu metodele acelea de a nu părăsi niciodată controlul Centrului primeau răspunsuri corecte, complete, fără echivoc şi convingătoare. Totul era reglat perfect. Foamea, setea ar fi putut exista numai în afara spaţiului sferic, în cele zece minute de zbor. Dar de fiecare dată, înainte de pauza de zbor tentaculul membranei îi strecura pe la gât suficientă energie pentru a fi în afara pericolului. Orice dereglare a trupului era remediată de acelaşi tentacul moale, umed şi rece, care îi strecura prin fanta de la gât hrana moleculară sau elementul necesar.

Imaginile dispăruseră de pe pereţi. Îşi îndoi o mână spre piept. O opri ţeapănă la nouăzeci de grade. Apăru orologiul, era opt treizeci şi opt. Îşi privi mâna. Ar mai fi avut zece minute când ar fi putut să-şi înregistreze gândurile, fără să fie controlat. Centrul îl sfătui să se ridice şi să plece pentru că urma o eclipsă totală de Lună. Îşi săltă capul. Uitase să se decupleze înainte de a se hotărî. Ştia că îl vor controla. La ora dată ieşi. Deasupra, clădite riguros câteva rânduri de bile argintii. La dreapta şi la stânga culoare de bile argintii, ce păreau că nu se mai termină nicăieri. Jos, culoare de bile argintii. Îi văzu pe ceilalţi strecurându-se către cer. Rămase în faţa sferoidului său cu braţul îndoit. Era pentru prima dată când nu respecta programul. Înregistra. Imaginar, pe marginea degetului înregistra toate câte îi trecuseră prin cap în ultimele ture. Ştia că acolo, în palmă îi vor rămâne definitiv, necontrolabile. La opt şi cincizeci intră în sferoid împreună cu ceilalţi. Când atinse cu capul membrana patului, Centrul îi comunica datele despre eclipsă, cum şi imaginile desfăşurării ei în cele zece minute. Nimeni nu-l mustra pentru nesupunere.

Chemă singur câteva răspunsuri asupra efectelor pe care le-ar fi avut renunţarea la programul de plimbare şi află că nu-i afectau cu nimic desfăşurarea vieţii lui şi a sistemului din care făcea parte.

Cu cincisprezece ore mai târziu ieşi din nou, odată cu ceilalţi şi începu să coboare lateral, de-a lungul unui culoar, până când dădu de un capăt. Ieşi în afara sistemului. Imensul cub cu bile părea limitat numai sus şi jos. Departe, jos, albastră, apa, probabil oceanul, aşa cum aflase că se numesc porţiunile de pământ fluid. Reveni la opt cincizeci în sfera lui şi până seara târziu ceru date, explicaţii, imagini care să-l familiarizeze cu lumea de jos, apoi dormi două ore când reperă imagini de pe planetă.

La cealaltă staţionare porni direct în jos. Deasupra rămase un imens nor dreptunghiular (probabil sistemul ALFA). Se apropie mult de sol. Contemplă pământul şi-l compară cu cealaltă lume, rece a stelelor despre care aflase până atunci. Văzu, la o altă coborâre valurile, coasta munţilor, pustiurile, vegetaţia. Îşi spuse că trebuie să existe un timp trecut pentru plantele acelea ale căror conformaţie biochimică îi era deja cunoscută. Se întrebă dacă vor fi fiind fiinţe umane. Se simţi atras de o gigantică sferă argintie ancorată deasupra pământului. Recepţionă în eter o chemare la bază. Fu lămurit că acela era unul dintre centrele de control de pe Pământ şi că trebuie să se întoarcă urgent la bază.

Se trezi calm. Ochii permanent întredeschişi îşi pierdură nuanţa inertă. Avea la dispoziţie patru ore şi patruzeci de minute pentru repaus.

“Am să rămân pentru prima oară în sferoid… curios, am spus: Prima dată! Ca un reper pentru evenimentele succesive, deci deplasare în timp. Deci există timp, şi unde există timp, există şi limite!”

Întrebă Centrul câte ceva despre limitele timpului, apoi numărul exact de turaţii pe care le parcurge o fiinţă ca el până ajunge la ultimul nivel de jos. Primi o cifră imensă, apoi traducerea exactă în modificări structurale intime. Trei ore continuă dialogul până la întrebarea: “Am aflat că sunt numai patruzeci şi opt de straturi până la capătul de jos al norului de sferoide. Ele reprezintă cumva o copie a vârstelor oamenilor de pe pământ?!” Primi un răspuns neclar şi se trezi cuplat cu sferoidele ce erau pe acea ultimă treaptă, de unde imaginile Pământului erau foarte clare. Ba asistă şi la o lansare în cosmos a unor “bătrâni”.

La opt patruzeci ieşi în faţa sferoidului şi-şi îndoi braţul, apoi începu să înregistreze:

“Acum ştiu că există un timp şi că drumul meu şi a tuturor acestor fiinţe duce spre ceva.

Trăim într-un sistem matcă, de care nu ne putem desprinde ca şi fătul de mama purtătoare la animale. Orice excepţie de la regulile noastre fixe, rigide, exacte, depăşeşte normalul şi efectul este neşansa. Obligatoriu trebuie să parcurgem cele cinci etape până la următoarea perioadă, când, de fapt nu ştim ce ne aşteaptă. Dacă este necesară această supravieţuire în grup, inertă, că etapele pregătitoare pentru popularea universului, ar fi explicabil. Dacă inerţia acestor miliarde de capete mustind de informaţii şi raţionamente din sistemul satelit conţine şi etape când capacitatea noastră devine utilă, este monstruos. Pentru că sau suntem laboratoarele de cobai ale unor creiere de la centrele de pe Pământ, sau ducem o viaţă gestantă pentru o utilizare ulterioară, sau pur şi simplu supravieţuim în gol, tot ca un capriciu al unor bezmetici de la sol. Comunicăm unii cu laţii egal, fără putinţă de reproş. Şi totuşi cui trebuim? Nouă înşine nu! Atâta vreme cât nu prin voinţa noastră am fost compuşi. Starea aceasta letargică ar trebui să aibă o urmare, o explicaţie în afară de ceea ce primim prin reglajul electronic. Ar trebui. Trebuie…”

Observă cum uşa hubloului se închide instantaneu. “Mă numesc Matei! Să am şi eu un nume, nu eu, ci înregistrarea aceasta…” apoi dispăru spulberător printre sferoide în spaţiu…

COCORUL DE FRANKFURT

O gară de provincie unde opresc doar trenuri personale. Toamnă ruginie. Câţiva pasageri dornici să-şi caute un loc pe băncile la preţ sporit şi condiţii de final de război ale unor vagoane de clasa a II-a ale SNCFR-ului, în restructurare masivă de personal, vagoane, locomotive, staţii… Trenul e "personal" nu pentru că ar aparţine cuiva anume dintre călători, nici şefului de gară măcar, ci pur şi simplu pentru că, spre deosebire de trenurile accelerate, rapide sau IC, adică Inter City, opreşte în fiecare din gările provinciale şi chiar în haltele care n-au fost încă devastate de locuitorii aşezărilor rurale aparţinătoare pentru ţigle, ramele ferestrelor, uşile, cărămizile şi celelalte lucruri

folositoare pentru ograda lor. Devastate, adică luate pe nimic: paturi, pături, steguleţe de semnalizare, greutăţi de macaz, încât respectivele clădiri arată ca după mai multe duble de filmare reluate cu explozivi pentru serialele poliţiste. Dar acestea completează doar peisajul dezolant pentru călătorul de clasa întâi de pe rapidul, să zicem, Bucureşti-Timişoara, care, în drum spre wc-ul de la capătul vagonului le vede pe fereastră şi se minunează o clipă de urmările războiului ce se va fi desfăşurat nu cu mult timp în urmă, ca o vijelie, prin locurile acelea. Dar, surpriză. Uşa wc-ului de clasa I de la rapid îi pică-n braţe fără s-o smucească, descoperind în spaţiul privat, vopsit în al-verde cu picăţele maronii, un om pe vine cu pantalonii lăsaţi. Adicătelea e ocupat. Deci suflul bombei ce-a spulberat halta văzută odinioară a avut efect şi asupra veceului de la rapid. Nimic neobişnuit într-o lume a interdependenţelor cauzelor naturale, artificiale (artificierii sunt cu totul altceva şi au salarii pe măsura meseriei lor riscante), sau impuse de tranziţie.

Deci "nu întâmplător" în acea gară de provincie e oprit şi un Inter-City, din care nu coboară nimeni. Doar că inter-ul e pe linia a doua, iar personalul căutat de călători e pe linia a IV-a, încât pentru a ajunge acolo, omul trebuie să escaladeze intrarea în vagonul trenului ultrarapid. Coşărci, desage, geamantane, babe supravieţuitoare ale altor tranziţii de civilizaţii, moşi semi-senili, gâşte vii în plase de nailon împreună cu sticle de ţuică din anul trecut, cu vin rampaş şi coca-cola. Inter-City-ul stă, personalul aşteaptă. Primul are o oră de plecare nebănuită de nimeni, întrucât pe linia a treia e aşteptat un marfar cu cisterne pline şi vagoane casate pe care scrie: "bun pentru cereale 1998", prin care, sau pe sub care se poate ajunge anevoie pe linia a patra, în cazul în care respectiva garnitură nu vrea să oprească în staţia de provincie şi o ia la vale.

(“Toate trenurile” o iau la vale”, ora şi senzaţia exprimată de un călător, în prima porţiune de drum a Inter-City-ului, când, pe 500 de metri gonea cu peste 120 la oră…).

Câţiva curajoşi trec cu bagajele prin vagoanele superrapidului şi ies de cealaltă parte, apoi urcă în personalul mult dorit, pentru care şi-au cumpărat bilete până la a doua staţie. Adică la vreo doisprezece kilometri depărtare, unde aşteptaţi sau nu, coboară. E legea pinguinilor pe banchiză: “se-nghesuie toţi la margine şi-i împing pe cei din primul rând în oceean. Ei au senzaţia că aceia, primii au fost curajoşi aşa că , mai departe nu se mai tem şi se aruncă de bună voie în apele reci întregul cârd…”

În gara noastră de provincie totul e asemănător, cu osebirea că pinguinii sunt oameni, vor să ajungă la trenul personal care are locomotiva spre sud, dar nu le vine să urce în trenul domnesc ce are locomotiva spre nord. Aşa se face că ezită. Nu se lasă decât împinşi, dar stau cu privirile pe chipiul roşu al impiegatului, şi el destul de nehotărât dacă e cazul să iasă la pensie la 50 de ani, după cum zice “legea Băsescu”, sau la optzeci, direct din puşcărie, în urma unui carambol organizat de el între un marfar şi-un superrapid la intrarea în gară. Fapta, altfel reprobabilă, l-ar aduce însă în gura lumii şi pe paginile întâi ale tuturor ziarelor o zi, două, până la proces, dar n-ar mai ieşi din viaţa activă la fel de anonim cum şi-a trăit-o. Dar impiegatul nu riscă nimic. Prefera să-şi trăiască apusul carierei învârtind acelaşi disc verde cu roşu de la capătul unui băţ, ca o plesnitoare de muşte, ba sub fund, ba pe burtă, fără să ştie că fiecare gest al lui e urmărit cu sufletul la gură de ultimii sosiţi în gară. Sesizează totuşi că e în centrul atenţiei şi printr-un gest scurt, de general, opreşte impulsul sinucigaş al întârziaţilor. Marfarul intră şi trece în mare viteză mai departe. Ultimii întârziaţi nu-l mai iau în seamă pe şeful de gară şi

urcă în Inter-City, cu gândul bun, ca imediat după trecerea marfarului să treacă în personalul lor. Trei reuşesc, al patrulea adastă puţin, să privească în lungul coridorului de clasa unu, să se simtă şi el ca nepăsătorii care fumează şi beau cola în dreptul ferestrelor. Deodată se dezechilibrează. Are senzaţia că personalul lui a pornit-o spre sud. Vrea să deschidă uşa, să sară, intră în panică, nu-şi mai dă seama ce se întâmplă cu el, cu sacoşele, cu viaţa, cu personalul şi rămâne paralizat. Realizează doar că localitatea unde urcase rămâne în urmă. Că biletul lui de tren mii de lei e valabil pentru altă viaţă, mai lentă, mai apropiată de ceea ce i s-a întâmplat în şaizeci de ani, până atunci. Că nu va mai ajunge curând în halta de un minut a comunei lui, că n-are bani pentru amenzi, pentru un bilet în tren, pentru eventualitatea că ar trage semnalul de alarmă să oprească hardughia care prinde viteză de parcă i-ar fi dat drumul cineva pe topogan. Stă încremenit lângă _____ cu uşa batantă, cu toate lucrurile în jurul lui. Suportă mirosurile, suportă zgâlţâiturile, suportă privirea fixă a conductorului care se apropie: “Moşule, ce-i cu tine?”… “Am vrut să trec la personal…” Gâlceavă scurtă. Nu e prima oară când într-un Inter-City urcă un pasager de mocăniţă. “Ai bani?”… “N-am!”…”Te dau pe mâna poliţiei din gară!”… ”Care gară?”… “La capăt, la Timişoara, mai sunt două ore până acolo!…” “Două ore…” Spaţiul se măsoară în timp ca în orice mijloc de transport. “Şi-acolo?…” “Treaba ta!…”

Conductorul pleacă, omul rămâne năuc. Coşmarul e abia început, deşi peisajul de dincolo de ferestre e dintr-o toamnă ruginie, calmă, cu cer metalic albastru-gălbui. Omul îşi lasă lucrurile la capătul vagonului şi-l caută el pe conducător prin toate compartimentele. Dă de el. “Şi-acu, ce fac?!” … ”Treaba ta!… Bucură-te că nu te-am amendat!”… “la câte ajunge?”… “Da ce te interesează?!”… “Şi-napoi?”… “Moşule, după ce

că eşti hăbăuc…”…”dar ce s-a întâmplat? Intervine o femeie de suflet”. Am vrut să trec la personal şi m-a luat acceleratul ăsta…”…”Inter-City!” …”mă rog!” “Şi-acum?”… “Şi-acum…”…”O să te dea fugit ăsta din sat…”

Omul se-ntoarce spre capătul vagonului socotindu-se cât va lua pe tot ce are în sacoşe, la el, pe el, prin buzunare să-şi poată aduna bani pentru bilet de-ntoarcere. Apoi, o luminiţă adusă de îngerul său păzitor în creştetul capului sau în frunte, între sprâncenele sure: “Timişoara… N-am mai fost acolo… Şi ce dacă-i văd numai gara? Şi ce dacă văd doar pereţii secţiei de poliţie? O să-mi dea o amendă care-o să-mi vină acasă, dar o să mă laud o lună că am fost la Timişoara…”

SCULPTORUL

Ştefelea se mutase într-o vilişoară din cartierul «La vile», unde stăteau şi Beligarii… Despre profesorul de belearte de la liceu se ştia că făcuse cândva, pe la începutul veacului, două busturi ce fuseseră expuse, succesiv, în piaţa

centrală a Burnei şi rămăseseră neatinse acolo o bună bucată de vreme. Ştefelea lucra la primărie, îngrijea de pitici şi de fiul său şi, cu toate că Eleanor îl socotea mort, sau plecat în diferite părţi ale Europei, pe câmpurile de luptă, iar el îi ducea uneori flori (crizanteme), continuau să locuiască împreună. La primărie se vorbea mai cu seamă despre marele artist pe care-l avea Burna în persoana lui Beligar şi despre cele două statui care aduceau în unele privinţe cu «M. S. împăratul de la Viena», dar şi cu ex-colonelul Ştefelea. Oricum, nu pentru asta, ci din pricina vieţii tihnite pe care o ducea Beligar, Ştefelea ajunsese să-l urască din tot sufletul şi. Odată cu el, tot ceea ce însemna artă. Adeseori se întâmpla să o pună pe Eleanor, frumoasa lui soţie, la fereastră, să-i arate casa de peste drum şi să-i spună: «Nu numai eu, dar toţi locuitorii acestui onorabil oraş îl detestă pe sculptoraşul de peste drum, un pederast, beţiv şi curvar, iartă-mă că zic aşa ceva, care toată ziua o ţine numai în chefuri şi nu-şi vede de obligaţiunile şcolare… Artiştii, draga mea, sunt nişte rataţi umani şi sociali, pe care trebuie să-i eviţi… Şi ce dacă a făcut două statui, că eu m-am interesat atunci, în lut, auzi? în lut le-a făcut, că alţii i le-au turnat în bronz! Pfăh! Aia e treabă de maestru şi s-a făcut la o fabrică… Zic, o fi dres el pe împăratul din lut, dar asta nu-i dă voie să se creadă Dumnezeu… Penibil! Putea să-l facă întreg şi să vâre sub el un cal. Aşa însă…» Scena de familie era organizată sâmbătă, când în vilişoara de vis–a–vis începea furnicăreala de prieteni ai dascălului-sculptor, veniţi cu trăsuri şi maşini.

După ce Ştefelea îşi termina cuvântul, o conducea pe Eleanor spre camera ei, apoi se întorcea la fereastră să urmărească în detaliu ce se petrece, visând la vremea când artiştii vor fi purtaţi în cuşti de fiare ca Ilderim prin piaţa orăşelului, să se uşureze sufletul oamenilor cinstiţi văzându-i duşi spre execuţie. Când întâlnea pe careva dintre

colegii săi, miraţi de vechimea statuii şi mai puţin de arta ascunsă în ea, Ştefelea repeta: «Are să-i vină rândul!» Se întâmplă să-i vină mai întâi rândul statuii celei de a doua, când, legată de coada unui camion, fu trasă de pe soclu, într-o zi de vineri. Ştefelea trăi clipe de adevărat delir şi aşteptă alte zile şi nopţi ca o maşină, două trăsuri, şase cai… să sosească în faţa vilişoarei de peste drum, să o ancoreze pe două părţi şi s-o despice definitiv, îngropând sub dărâmături şi pe nefericitul proprietar, şi pe prietenii aceluia… O vreme nu-l mai interesă viaţa celui de peste drum, pentru că se auzea că va veni o schimbare a tuturor funcţionarilor de mâna întâi şi a doua… După câteva săptămâni de insomnii, ajunse la convingerea că el făcea parte dintre funcţionarii de mâna a zecea, de care nici un guvern nu are vreme… Cum însă femeii sale nu putea să-i destăinuie un asemenea lucru, după ce se mai linişti, o duse în fotoliul din faţa ferestrei, să-i spună: «Eu sunt de neînlocuit, dar ăsta… abia acum are s-o plătească… O să vină o maşină în faţa casei şi o să coboare din ea zece oameni care au să-l ridice, pentru că el a fost autorul celor două statui, perimate, din centru… apoi procesul şi verdictul… mă rog, în felul în care au să-l căsăpească pe fostul nostru vecin… asta depinde de judecători…» Nouă luni, Ştefelea nu s-a dezlipit de fereastra ce dădea spre casa lui Beligar, să nu scape momentul arestării aceluia. Începuse cea de-a zecea lună, era prin septembrie, şi, abia atunci, sosi o maşină din care coborâră trei civili, care, după cum era şi de aşteptat, îl invitară pe sculptor cu ei. Trecu o zi, apoi două săptămâni şi chiar o lună, fără ca în vilişoara de peste drum să se mai fi petrecut ceva, în afara sosirii şi plecării lui Saftiu şi a nevestei lui Beligar, Clody…

Toate păreau să fi intrat într-o altă ordine, iar Ştefelea, neobişnuit cu plimbările prin oraş sau pe la prieteni, nu mai ştia cu ce să-şi treacă timpul,

ropotind cu gura după servitor, acelaşi Archineu din totdeauna, şi, târând-o după el pe Eleanor, să-i spună, să nu-i spună: «… mai rămâne să vedem afişul cu ziua procesului public!… Eu nu pot pricepe ce tot anchetează atâta la un proces cât se poate de simplu, mai cu seamă pentru un recidivist ca el? Ce mai vor: Asta e statuia" Ăsta e autorul!…» Dar mai trecură încă trei luni de la ziua dispariţiei lui Beligar până când, într-o dimineaţă, mergând spre primărie, fostul căpitan de husari avea să descopere, după ce se vârî în mijlocul unei mari adunări de curioşi, strânsă în mijlocul pieţei, cum câţiva meşteri dulgheri ridicau o estradă de lemn. «Îl spânzură, şi-a spus Ştefelea, apoi a trecut mai departe înfiorat, e şi ieftin, şi cu caracter exemplar».Spre prânz se străduia să vadă de la fereastra sa din clădirea primăriei stadiul la care ajunseră cu lucrarea, dar abia seara, în drum spre casă, reuşi să descopere estrada din scânduri de lemn care, contrar aşteptărilor, nu avea nici un stâlp. «Au să-l decapiteze, şi-a spus scârbit ca-n evul mediu… Oricum, mult mai bine decât cu un artist în oraş… Nici pe Eleanor, nici pe fiu-miu n-am să-i aduc…» trecu însă o zi fără să se mai fi atins nimeni de estradă şi fără să fi apărut afişe prin oraş, dar pentru Ştefelea, orice amânare, în cazul acela, era numai spre binele public. Noaptea, să nu se ştie ieşit din rândul gândurilor sale, visă urât şi se zvârcoli strigând: «Ivbeligar! Ivbeligar!…» până ce Archineu trebui să-l trezească din coşmar cu un şervet ud. La birou îndrăzni să-l întrebe pe un coleg dacă ştie cumva ce se petrece în piaţă, iar după ce află că se va ridica o statuie, fu cuprins de o bucurie neaşteptată şi începu să strige: «O statuie! Unde o fi Beligar?!… O statuie! E şi firesc… Unde-i Beligar, să-şi vadă munca năruită?… Unde-i nemurirea lui artistică?… Sărmanul, cine ştie pe unde-i putrezesc oasele…»În drum spre casă trecu prin apropierea locului estradei, să constate, aşa

cum se şi aşteptata, că noua statuie avea să fie mult mai mare decât celelalte; dădu din umeri bucuros că toate erau cum voia, apoi spuse: «Bine că artistul nu e măcar din urbea noastră, căci va veni. O va ridica şi va pleca; la urma urmelor, ceea ce ne interesează la artişti nu e figura lor, ci opera…» Ajunse acasă într-o stare de mare bucurie, ceea ce-l făcu să se poarte cât se poate de democratic. Îşi ajută servitorul la bătutul covoarelor, pentru că, zicea Eleanor: «Vine duminica, şi aia-i o sărbătoare…» Spre seară, când se mai aflau încă prin curte, se auzi o maşină care opri în faţa vilişoarei de peste drum, şi-n clipa aceea, credea Ştefelea, nu s-au mai clintit nici râmele de sub curtea asta, apoi decretă stupefiat: «L-au iertat… Şi continuă: Uneori clemenţa aduce mai multă stabilitate imperiilor decât intoleranţă…» Se sperie de propriile-i vorbe, pentru că imperiile încă se mai aflau pe hărţile de care avea cunoştinţă, şi-i trimise pe Eleanor şi Archineu în toate părţile casei dintr-o dată, să spele cratiţele şi să taie lemne sau să se ducă dracului, să fie cât mai departe de ei până-şi va termina gândurile, dar după ce se simţi singur, nu mai fu capabil să mai scoată nici un cuvânt. Abia a doua zi, la birou, când s-a văzut iarăşi între colegi, i-a revenit graiul, cât să-i spună unei dactilografe că Beligar s-a întors, şi, în câteva clipe, îi fu dat să vadă cum vestea circulă printre toate femeile de la primărie, aşa că se cătrăni, apoi îşi spuse: «Individul are acoliţi printre noi!…» şi-l luă de piept pe primul dintre colegii care-i ieşi în drum, să-i strige: «Şi dumneata?… Şi dumneata te-ai dat cu artiştii?» Apoi să mai audă: «Cum? Adică nu e normal să ne bucurăm de cel mai mare artist pe care l-a dat vreodată Burna?… are nu lui i se ridică azi cea mai mare lucrare pe care a făcut-o vreodată, aici, în centru?… Trebuie să fii cu adevărat un incult, un retrograd, un ingrat faţă de viaţa pe care o duci… să stai dumneata peste drum de un astfel de om şi să-mi vorbeşti astfel!… Ar

trebui să fii scos, mutat, dus, în fine…» Ştefelea stătea strivit într-un scaun şi bolborosea ceva fără înţeles; «… că tăcerea – continuă colegul – să ştii, domnule, nu scuză pe nimeni!…» Şi fostul colonel trebui să spună ceva clar şi cu voce tare: «Mare artist!…Că, la urma urmelor, pentru urbea noastră cel mai important lucru este omul! Omul care face statui una după alta şi ori de câte ori este nevoie!…» «Va să zică îl opri celălalt, nu statuia este lucrul cel mai important? Vrei să spui că statuia e zero?…» Fostul căpitan de husari avu sentimentul că este prins într-o ambuscadă fără nici o putinţă de scăpare, fără arme, muniţii ajutoare sau măcar un ceas de pe cadranul căruia să afle ora la care s-a petrecut nenorocirea, ultima din viaţa lui. Mai avu puterea să-şi adune toate forţele şi să iasă la aer curat, singurul semn care putea să-i certifice că mai are o casă, o femeie acolo şi un servitor, şi porni spre cartier fără să mai vadă nimic. În piaţă se opri în faţa estradei să mai spună o dată: «Mare artist!» Socoti că venise vremea să-şi schimbe gândurile şi obiceiurile şi să treacă strada până la Beligar, să-i spună: «Sunteţi cel mai mare artist pe care l-am cunoscut vreodată!…» să se umilească rostind cuvintele acelea, el Ştefelea, fostul… un fost colonel din Insulele Paştelui, şi ce dacă, împreună cu o mână de oameni, ridicase din fundul mării insula aceea? Locuiseră pe ea atâţia oameni şi nu-i purtaseră pică… «Mare artist!» mai spuse o dată şi se întoarse din drum spre locul unde urma să fie ridicată statuia, apoi i se păru că-l întreabă cineva: «Unde vezi dumneata artistul acela?…» Ştefelea ridică mâna spre locul viitoarei statui, fără să poată îngăima o vorbă, dar vocea continuă să-l întrebe: «Ce vrei să spui cu asta, că …» Ştefelea fugi cu geanta sub braţ, socotind după cea mai simplă regulă, că dacă nu se sinucide, trebuie să-l căsăpească pe artist, iar dacă nu face nici una, nici alta, trebuie ca el însuşi să ajungă, în cel mai scurt

timp, sculptor, pictor compozitor, poet, pentru că numai pe aceia îi înţelege lumea şi-i iubeşte şi are milă de ei… Odată ajuns acasă, se încuie în camera de către stradă să-şi facă planul cum să se apropie de vilişoara de peste drum, care era, din nou, într-una dintre serile ei zglobii, şi-şi spuse: «Trec strada, îl caut printre invitaţi, îi spun: Bună ziua, dragul meu Beligar, mai ţii minte când eram tineri, mai ţii minte când eram colonel şi făceam mici plimbări cu nevestele noastre Clody şi Eleanor… Vremea imperiilor… perii-imperii… ho, ho, cât de spiritual ai rămas!… Voiam să zic, vremea imperiilor n-a trecut… Eşti un mare artist, înţelegi jocurile de cuvinte… Am venit, iartă-mă că te deranjez, am venit să te felicit pentru acest nou Frantz Joseph, vreau să spun pentru această nouă statuie a vechiului şi bunului nostru împărat din piaţă, care, chiar, şi fără cal, arată atât de impetuos… De altfel, la vârsta lui, pe cal… O, Doamne, ce mană cerească eşti pentru Burna!… Cine altcineva să-l fi făcut pe Împărat? Eşti uluitor! Împăraţii trec, dar talentul tău rămâne la dispoziţia istoriei, gata să-l imortalizeze pe oricare altul!…»

Nu mai apucă să-şi termine gândul, pentru că apăru Archineu, să-l anunţe speriat: «Domnu' Ştefelea, vă caută nişte domni cu pălărie cu pană, de la poliţie, zic că pentru… dar ei nu spun niciodată de ce caută pe cineva… Cred că aţi vorbit ce nu trebuia prin piaţă şi vor să vă ducă… Nu cred că staţi prea mult, pentru că eu nu aş mai putea suporta să rămân singur numai cu doamna Eleanor şi cu fiul… Faceţi ce trebuie, dar să nu lipsiţi mult… ieşiţi în hol, vor să vă vorbească sau să vă conducă… nu ştiu!…»

*

… După câtăva vreme, petrecută într-o călătorie, Ştefelea s-a întors în vilişoara, să n-o

lase prea mult pe nevastă-sa cu vechiul servitor. Abia sosit, se spălă, îşi sărută mobila şi fotoliul din dreptul ferestrei, de bucurie că se terminaseră toate atât de repede… oricum, că se terminaseră, şi-şi spuse: «Trebuie să-mi reiau viaţa de acolo de unde am lăsat-o, am să merg la Beligar, căci numai el îmi poate aduce fericirea şi liniştea, mai ales acum, când nu mă mai miră nimic» În mai puţin de o noapte scrise un poem, iar până la capătul săptămânii umplu un caiet care ar fi putut fi primul său volum de poeme dedicate nu atât femeilor pe care le avusese, ci artei, mai cu seamă că, de la o vreme, Eleanor îl interesa la fel de puţin ca şi fie iertată prima nevastă, despre care mai povestea, când şi când, Arhineu, în clipele când Ştefelea stătea la privată, în curte, şi răsfoia ziarele şi revistele de pe la începutul veacului, mai înainte de a le rupe filă cu filă, în patru, şi a le folosi. Sâmbăta, după tradiţie, continuau să mişine o seamă de oameni, de prin oraş şi din afara lui, pe la vilişoara de peste drum, şi Ştefelea se văzu aproape de momentul crucial al vieţii lui, când va trece strada cu caietul sub braţ, şi, în adevăr, trecu, iar spre miezul nopţii îşi scoase la vedere opera şi începu să le citească. «Scrii ca Odobescu», i-au spus Beligar şi ceilalţi, iar după o altă săptămână, adică atât cât trebuia să treacă până la următoarea serată, tot oraşul vorbea despre talentul fostului căpitan sau colonel, încă funcţionar de primărie, deşi nu se ştie pentru câtă vreme. «Eşti un nou Odobescu, i se spune personal de către Beligar, în a doua sâmbătă, când fu rugat să mai citească ceva, puşcă îţi mai trebuie şi eşti complet genial», verdict prin care devenea membru plin al seratelor şi al micilor adunări artistico-literare de pe terasa din centrul oraşului, unde se purtau discuţii despre teoria, istoria şi tehnica artelor de orice fel. Un birjar le aruncase într-o zi, pe când stăteau în jurul unei mese de pe terasă la o bere o vorbă de duh: «Care-i Iuda dintre voi, preacuvioşi meseni?» dar

nu s-au sinchisit de vorbele aceluia. Abia a doua zi l-au vorbit ei în aşa fel încât săptămâni la rând nu i-a mai urcat nimeni în trăsură, până când, singur şi neliniştit, s-a urcat pe soclul statuii împăratului şi a strigat mulţimii care se oprise să vadă ce are de gând să facă: «Domnul Beligar e mare artist!» şi a repetat strigarea încă o dată spre ospătarii de la berărie, să fie absolvit de orice vină. Pornit pe noul său făgaş de viaţă, Ştefelea deschidea vorba numai atunci când se deschideau chestiuni mai generale, unde avea întotdeauna ce să spună, sau îi era mai uşor să inventeze câte ceva neaşteptat, care să-l scoată din încurcătură… Tocmai trecuse ploaia de la ora 3 şi umbrelele se ridicaseră în mare grabă deasupra meselor, când se şi arătară mesenii artişti, fără vreo idee de sporovăit, şi se întoarseră cu faţa spre gărduleţul berăriei, să aştepte vreun pui de ţigan pornit pe cerşit din plictiseală, căruia să-i arunce fiecare câte o vorbă de duh, vorbe de pe urma cărora să se întocmească un top menit să aleagă artistul serii. Aşa se întâmpla de fiecare dată, chiar şi atunci când nu ploua la 3, dar era vară, primăvară sau toamnă, căci iarna nu se putea bea bere pe terasă. Birjarul, oricum, trecea pe la ora aceea prin dreptul mesei lor, pentru că exista un tren de trei şi jumătate la care voia să fie prezent împreună cu calul, să afle, după reacţia pasagerilor ce coborau în oraş, cam care era poziţia lui faţă de restul lumii, iar dacă se întâmpla să nu se urce nimeni în fiacrul său, să-i spună calului: «Bubi dragă, porcii aceia care put a bere în faţa restaurantului ne urăsc pe amândoi de moarte!…» Atunci se întorcea în faţa terasei şi le striga: «S-a adunat Cinul?!», că nu se putea răbda să tacă, apoi aştepta ca a doua zi să afle, prin nevastă-sa, că are o ţiitoare ţigancă şi că e alcoolic, în ultimul grad, şi că face orgii cu calul şi câinele, veşti ce le primea în vreme ce arunca diferite obiecte mai uşoare spre capul femeii. În cele din urmă, se oprea, intra în grajd, îşi căuta cutia de

lustragiu şi apărea cu ea în holul hotelului Cetate să-şi câştige pâinea, la concurenţă cu ceilalţi doi lustragii profesionişti, oameni cu limba mult mai scurtă decât a lui şi prin asta, mai siguri de ziua de mâine, dar care-l urau până la ultimă picătură de secărică, după care ar fi trebuit să-l omoare. Trecu trăsura şi apăru ţigănuşul cu cornetele de seminţe, cel sortit să-i mai învioreze pe artiştii locului, cărora le vându dintr-o dată întreagă marfa şi-l absolviră de vina de a nu avea autorizaţie de «liberă-profesiune». Îi spuseră câte ceva despre mama şi surorile lui, lucruri obişnuite, cum îi era dat să audă şi acasă, apoi fu lăsat să plece. De fiecare dată Beligar râdea în hohote , Ştefelea devenea crispat, iar ceilalţi îşi alegeau un loc între cele două ipostaze şi beau halbă după halbă, fără să povestească nici măcar despre ceea ce scria în ziare sau ce se petrecea în Lumea Nouă, cartierul de nord al oraşului, unde se adunaseră toţi veneticii de la ţară. Nu puteau să-şi limpezească gândurile până ce Beligar nu devenea serios, de regulă pe la 10 seara, şi începea să le vorbească: «Imaginaţi-vă că aţi intrat în Pantheon… o mare sală lucrată în lambriuri şi stucaturi din lemn de tec şi trandafir, cu uşi de mahon. În mijlocul sălii este o masă lungă, acoperită cu brocart cenuşiu, în jurul cărei sunt mai multe scaune cu spătarul înalt, îmbrăcate în piele de cămilă; acolo, pe scaunele acelea, se aşează aleşii la ora marilor momente din eternitate. Deasupra, întregul tavan e acoperit cu lămpi, lustre, candelabre luminând dintr-o dată în toate direcţiile… Ei bine, lămpile acelea sunt marii oameni nemuritori sub lumina cărora, atât cât a avut-o fiecare, se aşează aleşii cei vii … Omul, marele artist, intră pe una din uşi, purtând în urmă trena lungă a unei umbre. Cu cât se apropie mai mult de locul său, lumina nemuritorului, sub oblăduirea căruia se află, îi strânge umbra, o adună sub el, apoi i-o şterge… Azi aşa, mâine aşa… într-o bună zi alesul se aşează, ca de atâtea ori, pe

scaunul său şi, dintr-o dată, devine transparent… E clipa în care trece în nemurire…» Apoi Beligar rămânea în transă, de fiecare dată cam acelaşi număr de minute, în vreme ce amicii lui aduceau cuvinte de laudă lui Ştefelea, pentru că le era mai la îndemână să-l laude pe unul care nu mai aştepta altceva de la viaţă decât onoruri.

[1] Comenzile “STOP CADRU” şi “MOTOR” sunt asemănătoare acelora pe care şi le dau singuri recruţii în primele săptămâni de instrucţie, când strigă cuiva indecis: DREPŢI!… LA DREAAAP-TA!… LA STÂÂÂN-GA!…CULCAT!… LA STÂNGA-MPREJUR!… TÂRÂŞ!… ca imediat să execute mişcările, furioşi la culme pe vocea înstrăinată capabilă să răcnească în halul acela la nişte fiinţa paşnice.